

డాక్టరు ఆనీ బిసెంటు

గ్రంథకర్త:

ఆంధ్ర సర్కారు థియసాఫికల్ షెడరేషన్ అథ్యక్షుడు
గుంటూరు పేంకట సుబ్బారావు

ప్రకాశకులు:

దివ్యజ్ఞానచంద్రికామండలి,

పి. జి. పెన్ ఫవనములు :: బెజవాడ.

అంకితము

క. కృతి నిచ్చెద శ్రీమతికి

సితకీర్తికి, బరమపురుష నేవారతకు

జితసంసారికి, బరహిత

మతికి అనీ బెనెంటు మాతకు భక్తికి.

విషయ సూచిక

మొదటి భాగము

విషయము.

పుటలు.

1	శంశము, జననము, ప్రైతృక అక్షణములు	1
2	బాల్యము	9
3	యౌవనము	18
4	వివాహము	23
5	గౌరవస్థము	29
6	సంశయ కల్లోలములు	38
7	స్వేచ్ఛ	45
8	ఛార్లెస్ బ్రాడ్లా, నాస్తికము	48
9	నాల్టన్ పుస్తకము	55
10	సర్వతోముఖ సమరము	64
11	స్వామ్యవాదము	75
12	గాలివాన చల్లారి కాంతి చేహరినది	86
13	దివ్యజ్ఞాన సమాజ సభ్యత్వము	103
14	సమాజాధ్యక్షురాలు	114
15	అడయారు కార్యస్థానవృద్ధి	117
16	లెడ్బీటన్	120
17	జిడ్డు ప్రష్టమూర్తి	121
18	వ్యాజ్యములు	125
19	(1) భారతదేశ సేవ	128
	(2) రాజకీయాందోళనము	137
	(3) జాతీయ విద్య	151
	(4) బాల వీరోద్యమము (స్కాటింగ్)	153
	(5) స్త్రీల యుద్ధరణ	157
	(6) సన్యాసులు	158
20	లోక సేవ	
	(1) కాండులేబిల్	159
	(2) బ్రదర్స్ ఆఫ్ సెర్విస్	160

(3) ఆర్డర్ ఆఫ్ సెర్వీస్	...	161
(4) దివ్యజ్ఞానాల సమష్టి సంఘ జీవన వసతి	...	162
(5) తో - ప్రీ మేసనరి	...	162
(6) గుప్త విద్యాశిక్షణము	...	163
(7) జగజ్జనని	...	164
(8) దివ్యజ్ఞానము	...	166
21 విశిష్టము		
(1) వీరాంగన	...	168
(2) కర్మయోగి	...	172
(3) పిల్లలు, యా వతీ యువకులు	...	174
(4) మర్యాద	...	177
(5) కాలనియమ సౌలనము	...	179
(6) మైత్రి	...	180
(7) నిష్కల్మషహృదయము	...	181
(8) మేధావి	...	182
(9) వక్తృత్వము, ఉపన్యాసమాలు	...	182
(10) డాత	...	185
(11) అమ్మ	...	187
(12) గురుభక్తి	...	188
22 (1) అంత్య కాలము	...	189
(2) అంత్యక్రియలు	...	192
సమాప్తి	...	195
అనుబంధములు	...	196

రెండవ భాగము

1 విషయ పరిచయము	...	206
2 చంద్రమండలములో	...	215
3 భూమండలములో	...	221
4 హి సాటియా జీవితచరిత్రము	...	254
5 జియార్డినో బ్రూనో జీవితచరిత్ర	...	261

ఉ పో ద్ధా త ము

మహావ్యక్తుల జీవితములు పన్నీటిసేచనమున నాది,
 పూలపాన్పులపై పెంపొందవు. యజ్ఞకుండమున దోచి, అవి
 జ్ఞానపీపాసువులు వలచుపాయసము నొడ్డించును. అతులై శ్వర్య
 మలన నోటబెట్టు తియ్యని గోరుముద్దలు గురుగుణము
 లను పుట్టింపవు. కఠోరానుభూతి ప్రసాదించు స్రవ్యమున శక్తి
 బడసి, నిష్ఠురమైన నిప్పుచ్చరము దిద్దించు తొలియక్కరము
 లండే మహావీరులు ప్రణయమహత్త్వమును, జీవితతత్త్వ
 మును కనుగొందురు. అగ్నిపరీక్ష భయదమై గోచరించుట
 నిక్కమే! ఈ పరీక్షను కాంక్షింపనివాడు తనగుణమిందలి
 మేలిమిబంగారమును గుర్తింపజాలడు. అసిధారావ్రతము
 భయానకమై తోచుట తథ్యమే! ఈ వ్రతమున బద్ధదీక్షితుడైన
 వాడే హృదయస్థజ్యోతిపై సంతర్పిష్టిని సాంక్షింపజాలును. దుష్ట
 పరిస్థితులు బుసగొట్టుచు విజృంభించుట సత్యమే! ఉదారాశయ
 మూలపించు మధురవంశీరవము వీనులబడినంతనే మాణిక్య
 విలసిత ఫణములై తి అవిరూడును. కాలమేఘమువలె నిరాశ
 తోచుట యధార్థమే! సంయమసహనములు రామలక్ష్మణు
 లట్లు అంతరంగగర్భాలయమున నిలుచు మంగళముహూర
 మున నాకారు మొయిలుపై నిండ్రధనువువలె సదాశ తల్కోత
 గలదు. విషభాండమును చేతికందీయ నరిష్ట ముంకించును. ధృతి
 సాహసములతో వీరుడు దాని నెడరొకనునపుడు అమృత
 సూతియై యది సాక్షాత్కరించును. అంతరంగమందలి దైవీ

సంపద ఆత్మవ్యక్తికరణము నందినవేళ బీయూషము నొడ్డిచు
టకై సమ్ముఖమున నిలువేలుపై ఉత్ప్రస్థాదర్శము నిజచును.

సమస్త జన్మలకంటె మనుష్యజన్మ మహత్తరమైనదే!
తపసు నెఱుగనిచో, ఓక్షకు దూరమగుచో, ఉపాసనమున
నారిజేటనిచో, వ్రతమండపమున ప్రవేశింపనిచో, మనుజుడు
తన మనుష్యత్వమునకు నీరువిడిచి, పశువునకు సహపాతియై
యుండును. “సోహమ్” అనబాలు ఆత్మవిశ్వాసము ఆత్మజ్ఞాన
సముద్భవమని గ్రహించి, ఈజ్ఞానము నందుటకై తానొన
రించు ఘనయత్నమండే హృదయస్థ మహితశక్తి వ్యక్తమగునని
ఁజెఱిగి, కంటకభూయిష్టమైన కట్టెదుటి పథమున ముందంజ
వేసినేని, సార్థకజీవితమై ఈతడొప్పును. ముందంజలో మృత్యు
విభీషిక తోచిన తోచుగాక! కైలాసమందిర మందలి పరమ
శివునివలె హృదయగర్భాలయమందలి స్థితప్రజ్ఞ వేలయు
నపుడు మోలనిలిచిన భయంకరదృశ్యము శాంతకుంజమై విల
సిల్లును. కొండొకవడి కిక్కురుమనక వేడినిప్పుల నొడిబట్ట
వలసివచ్చినను, జంకుగొంతు లెఱుగని సాధకు అగ్నిప్రోవు
చంద్రికాతతియై పరిధవిల్లుట విలోకించును. తమోయవనిక తలపై
పడినను, దానిని చీల్చిచెండాడు మయూఖవ్రాతము గోచరింపక
మానదని ఆతడు విశ్వసించును. తనశక్తిని గుర్తించిన వీరుడు
మంచుమలపునాదికి స్వీయవజ్రసంకల్పమును సహపాతి గావించ
గలడు. ఇట్టిసాధకుడెన్నడు నిట్టూర్పువిడువడు. హేతుశక్తిని పురస్క
రించుకొని మూనమేషములను లెక్కించి జీవితఫలితములను
నిర్ణయింపజాలా మానవు డేయుగమందును లేడు. మేధా
సంపద దొడ్డదయ్యు, హేతుసామర్థ్యము అద్భుతమైనదయ్యు వీని

యోటవంశిరి కొన్ని యవధులందు వెలయును. అవధుల
జవ్వల నేమున్నదో గ్రహించుశక్తి మేధకు లేదు. ఇంద్రియాతీత
మైన మహితశక్తి, - మనసున కందని దివ్యప్రజ్ఞ కలదని సాధ
కుడు గు రించి, అంజలి ఘటించి, యీశక్తి వ్యక్తమగు ముహూర్త
మునకై తడయును. తన స్వందనమున తాను రథియై యున్నను,
తనమనుగడకు నేడుగడయుగు సారథి ఈదివ్యశక్తి యని
గ్రహించినపుడే ఈతని హృదయము సంక్షోభరహితమగును.
శారీరక మానసిక శక్తులపరిధి ఉన్నతభి త్తకయై యున్నతటి
బుద్ధిమంతుడు తన మస్తకాఘాతములచే దానిని తొలగింప
దలవడక, చి త్తశక్తి కతీతమైన ఆత్మశక్తి యేయంకిలి నెఱుగక
అనంత విజయక్షేత్రమున తన్ను నిలుపునని విశ్వసించును.
ఈ విశ్వాసముగల వ్యక్తి ఈశ్వరహస్తమును చేబట్టినసాధకుడై,
అంధకారమున దివ్య నవలోకించి, నిజహృదయమున సచ్చిదా
నందములు కలవని ఆత్మానుభూతివలన నెఱిగి జీవితవధమున
సాగిపోవును. ఈ విశ్వాసము లేనివ్యక్తి ఘోరనిరోధములును,
ప్రతికూలపరిస్థితుల తీవ్రాఘాతములును తన మనసు
నున్నతపశువు గావింప, శాంతి నెఱుగక దురంత యాతన
పాలబడును.

బెసెంటుసతి జీవితమందలి వేర్వేఱు ఘట్టములను
జాగ్రత్తగా పరిశీలించినపుడు పూర్వోక్తసిద్ధాంతములు
దివ్యదీపికలవలె మానసనేత్రము మ్రోల గోచరించును.

చిఱుతప్రాయ మందే జీవితక్షేత్రము కురుక్షేత్ర
మట్లామెకు గోచరించెను. అది ధర్మక్షేత్రమని కాలక్రమమున
వామె గుర్తించెను. బాల్యకాలమందే ఆమె హృదయమున

తునాను బొడనూపినది. కృమక్రమముగ నది తీవ్రముగ విజృంభింప నారంభించినది. తన జీవితపరమావధిని కనుగొనుటకై ఆమె సర్వశక్తులను వినియోగించెను. ప్రతికూల పరిస్థితులు కోటిరక్కసులై ఆమె నెడర్కొనెను. అద్భుతసాహసముతో బెసెంటుసతి వానిని మార్కొనెను. తన యాశయమును తాను గుర్తించుటకు, తనతెరువును దాను కనుగొనుటకు, తనశక్తిని దాను గ్రహించి తనధర్మమును తాను నిర్వహించుటకు వ్యక్తి విశేషముగా పెనగులాడవలసి వచ్చును. బహు భవములనుండి పరిణతి నందుచువచ్చు బలవత్తర భావము జీవాత్మ ననుసరించి వచ్చుచునే యుండును. సూలశరీరము మంటిలో గాని మంటలో గాని గలిసినను, దేహమందిరమందలి కరంజ్యోతి గుప్పన నారిపోదు. అందలి శక్తులును, వాసనలును తరువాతతనువున ప్రవేశించితీరును. సంచితశక్తు లాత్మ వ్యక్తికరణము నందవలెను. అట్లందు వఱకు అంతరంగమున సజాంతి యుంఘామారుతమువలె చెలరేగును. పంజరబద్ధమైన శక్తిచచ్చిన గొడ్డువలె పడియుండదు; ముక్తికై సహస్రాయత్నములు సలుపును. బెసెంటుసతి యంతరంగమున నిట్టిశక్తి, — పెక్కు జన్మలనుండి వృద్ధియగుచుండిన శక్తి యుండెను. కొండొక మహా తరాదర్శసిద్ధి దీని పరమావధి. దీనినందుటకై చేయు కృషియందే యాశక్తి స్వీయ చరిత్రారథ గాంచగలదు. తృటిలో నాదర్శము గోచరించదు. కదా! దీనిని కనుగొనుటకై బెసెంటుసతి ఘోరసమరము సలుపవలసి వచ్చెను. “నీగమ్యస్థానము దెస ముందంజవేసి నపుడే, దారుణప్రవిదారుణమున నీవు విజృంభించినపుడే,

నీ శక్తి కనుకూలమైన కర్తవ్యమును కౌశలముతో నీవు నెఱపి నపుడే నీజీవితము చరితార్థ నందజాలును. అంతకుమున్ను నిద్రాహారములకును, సుఖశాంతులకును నీవు నీరు వదలవలె” నని అంతర్వాణి యామెతో తఱచుగా తెలుపసాగెను. అంత రంగగర్భాలయమున నావాక్కు ప్రతిధ్వనించినపుడు నిరాశను వదలవలె మొనరించి, వీరావేశముతో భీషణభండనమున నామె విజృంభించెను. తలపై శిలీముఖవర్ణము కురిసినను, అవిరళముగ పిడుగులు పైబడినను “హతోస్మి!” యనక ఛంగు ఛంగున తన హయమును స్వీయకురుక్షేత్రమున నుడాయించిన వీరనారీ మణి బెసెంటునతి. భయదమైన ధూళియై, అవజ్ఞ ఆమెముఖమున బడెను. అవమానము గొడలిపెట్టె ఆమె తలపైబడెను.

అత్యాచారము వాడిగునపమై ఆమె గుండెలో గ్రుచ్చుకొనెను. వీని సంయుక్తశక్తి ఆమె హృదయమందలి వజ్రసంకల్పమును తునియలుచేయలేదు; ఆమె యిచ్ఛాశక్తిని మటుకూయ మొనరింపలేదు. చరణతాడితకందుకము కరణి ఆమెశక్తి యువ్వెత్తుగ లేచెను. నిభృతమున నధివసించి గభీరచింతనమున మునుగుచు, సత్యసందర్శనమునకై తపించుచు దానిని కనుగొని తీరెదనని ముందు కుఱుకుచు, తనయోచనలను తాను నెమరువేసి కొనుచు, తనజతనములను తాను సింహానలోకన మొనరించు కొనుచు, తనదొసగులను తాను పరిశీలించుకొనుచు, తన యక్షులను తాను లెక్కించుకొనుచు, తనకథనమును తాను వినుచు, తనతెన్నును తాను వెతకికొనుచు, చేతులు చఱచి చరచరపోయి దెబ్బ తగిలినపుడు వెనుకటి యడుగులోని నెరసును కనుచు, గాయమునుండి స్రవించు రుధిరముపై

కన్నుంచక, వేటొకలెరువున పరుగెత్తుచు, తనయత్నమున
తన సత్తువగనుచు, తనసిద్ధాంతమును తోడనే సమీక్ష
చేయుచు, గమ్యస్థాన మేదిక్కున నున్నదో యెఱుంగుటకై
గుఱికి-భృమింగుచు సహస్రవిధముల యోచనలను సలు
పుచు, సహస్రగతుల జనుచు, జీవితము కడపుచుండ దన సలు
వదిరెండవయేట బెసెంటుసతి దివ్యలోకము నవలోకించెను.
“ధృతివీడకుసుమీ!” యనువాక్కు ఆమె హృదయగర్భాల
యమున ముఖరితమాయెను.

ఆమెతండ్రి విద్వాంసుడు; వైద్యుడు; పరోపకారపాఠీ
బుడు. తన సేవాధర్మమును నిర్వహించునపుడు దాపురించిన
వ్యాధికి నుసులులర్పించెను. బెసెంటుసతి తల్లిపై పెద్దపిడుగు
వడెను. తనదుస్థితికంటె తల్లి దుస్థితి పెక్కుమడుంగులు దున్న
హమై, దుర్భరమై, దురంతమై, దుర్దాంతమై యుంట గుర్తించి
ఆమెమిగుల వగచెను. తల్లి బిడ్డను, బిడ్డ తల్లిని ప్రాణాధికముగ
ప్రేమించుట నెల్లతెఱింగిన విషయము. తనభార్యకు, తన శిశువు
లకు విలియమ్ విడిచినది పేదటికము. హేరో(Harrow)లోనుకు
నకు చదువు చెప్పించుటకై ఎమిలీ కష్టపడెను. తనముద్దుకూతు
నకెట్టి మానసిక యాతన కలుగరాదనియే ఆమె వాంఛించెను.
తండ్రియ సమయమును, తల్లివేదనయును బెసెంటుసతి నెదు
ర్కొనినతొలికడగండ్లు. తక్కిన బాలికలట్లుగాక జీవితాశయము
లను గుఱించి చింతించుట ఆమె యభ్యాసమాయెను. దీను
లకు, పేదలకు సేవచేయుట తన ధర్మమని ఆమె యెంచెను.
వివాహబాధ్యతలేమో యెఱుగకున్నను, క్రైస్తవ మతాచార్యుని
వత్నియగుచో, ఇట్టిసేవ సలుపునవకాశములు తనకు

లభించునని ఆమె యాశపడెను. వివాహమాయెను. సమీక్ష చేసి, సత్యమును కన్గొని, సత్యము నారాధించి, సత్యమును నిర్వచించుట ఆమె సహజగుణమాయెను. అంధానుకరణమునకును, అంధానుసరణమునకును ఆమె మనసొప్పకుండెను. మార్కెట్ కన్యకడ వసించి, ఆమెవలన కొంత శిక్షణమునంది, స్వప్రయత్నమువలన విజ్ఞానము నార్జించు నభ్యాసము నామెకడ బెసెంటుసతి యలవఱచుకొనెను. క్రైస్తవమతాశయముల నామె నిశితబుద్ధితో, విశేషశ్రద్ధతో పఠింపఁచుచును. క్రైస్తవులు తెలుపు చిరనరక వృత్తాంతముగాని, ఏను యాతనవలన పాపి కలువరహితుడగు ననుప్రబోధముగాని ఆమెకునచ్చలేదు. *ఈరీతి నెరసులను సమర్థించుట కామె మనసొప్పలేదు. భర్త భావములకును, ఆమె యూహలకును పొందులేకుండెను. నిరంకుశత్వము చలాయించుట భర్త కరమని ఆతడూహించెను. గార్హస్థ్య జీవితమున నామెసుఖము నెఱుగదు. బగదీశు డామెకిరువురు శిశువులను ప్రసాదించుటనికామె! ఆడుచిడ్డ, తెలుపువలన, తన వ్యాధివలన వాటిలిన యాతన దుస్సహమాయెను. ఈయాతన కడచినను, పతివలన తలసూపిన నెగులధికమాయెను. ఆతని యత్యాచారము దుర్భరమాయెను. “సత్యము నారాధించుటా? లేక తానూహించిన సత్యమునకు దూరస్పదైన భర్త నారాధించుటా?” యను సమస్య ఆమె హృదయమును పీడించెను. తనయ పడు బాధలను తల్లి విల్లొకించెను. చిడ్డసౌఖ్యము నభిలషించిన కన్నతల్లి ఆమెమోల సాగిల

* See Dr. Annie Besant's Autobiography (Page 196) and the present book (Page 38)

బడి “తల్లీ! నా మాటవినుము. ఇంట నీపోరేల? వేటుమాటేల? కఠినభేదాభిప్రాయముపై నీ కాపుర మను నాకను బ్రద్దలు కాసియకుము” అని పరిపరివిధముల బ్రార్థించెను. జనయిత్రీని తన యనువులకంటె మిన్నగ ప్రేమించిన యవతి బెసెంటుసతి. తండ్రి మరణించిన పిదప ఆమె పడు పాటుల నామె కన్నులార వీక్షించుచుండెను. తన కాపురముపై నిప్పులుపడుచో నామెయాతన దుర్భర మగునని బెసెంటుసతి యెఱుగును. భర్తనుండి వేతై ఘోరదారిద్ర్యమును కవుఁగి లించుకొని అంతకు మున్నే నిప్పచ్చర మను రొంపిలో దిగబడిన తల్లిని జేరి, ప్రపంచవీధులందు దిక్కులేక అల్లాడవలసి వచ్చుచో ఘోరనరకమును మనసార నాహ్వానించుటయని ఆమె యెఱుగును. “నిత్యము నారాధించుటా? కన్నతల్లి పాటును, తనభావిస్థితిని ఊహించి తనదీక్షను వీడి కిక్కురు మనక ప్రతికూలాశయమునకు తల యొక్కుటా?” యను సమస్య కడుంగడు భీషణమై ఆమె కట్టెదుట గోచరించెను. తల్లికన్నులనుండి అవిరళాశ్రువారి వెలారుచుండెను. రుద్ర కంఠముతో నామె బ్రతిమాలుచుండెను. “నా పెనుగులాట కఠినమాయెను. ఆమెకు బాధ కలిగించుట చేబదిమడుంగుల యాతనపాలఁదాఁ బడుట! కాఠిన్య మెదురై నపుడు ఉక్కువలె నుంటిని. ప్రాణాధికముగ ప్రేమించిన మాతృజీవి నత జానువయై బ్రతిమాలునపుడు కాఠిన్యమూని యుండుట కష్ట మాయెను. ఆమె కిట్టి యాతన గలిగించుట ఘోరమైన అపరాధమే! వండినతల వంగి నాపదముల నంటినపుడు పాతకి నని, హంతకురాలనని యడలితిని. కాని అన్యతము నను

ప్రించుటా? ఇట్టితల్లి కొఱకై నను అట్టి యవమానము-
నాదలదాల్చుట సాధ్యముకాదు. దుర్దాంతమైన యాతన మన
సున భయదమై జ్వలించుచుండ నా యిచ్చాశక్తి సత్యమునే
గట్టిగ బట్టియుండెను. తండ్రినిగాని, తల్లినిగాని సత్యముకంటె
మిన్నగా ప్రేమించువాడు సత్యప్రసన్నత నందుట కర్హుడు
కాడను నుడువు నాడేకాక నేడును, నేడేకాక సర్వసమయము
లందును నిక్కమని, కడుంగడు క్లిష్టమై, దుష్టకష్టబంధురమై,
కఠినశిలాభరితమైన న్యాయపథమే వెలుగును, తాంతిని పడయు
టకు నక్కరైన తెరువని నాదృఢవిశ్వాస" మని బెసింటు
సతి తనస్వీయచరిత్రలో (పుట 216) తెలుపుకొనిన వాక్కులు
అజాండమున ననంతకాలముప్రతిధ్వనించునవి. సత్యదేవతనారా
ధించుతఱి పంచప్రాణములను నివాళిగా సమర్పింపజాలువారు,
గుండెబెఱికి నై వేద్యముగా నర్పించువారు, హృదయస్థ
రుధిరమును వసంతసేచన మొనరింప దలపడువారు,
కడుపులోని ప్రేగులను యజ్ఞోపవీతములని సమ్ముఖస్థ
దైవతమునకు ప్రసాదించువారు, మణిబంధమునకు
కట్టుకొనిన దీక్షాకంకణము తునియలగుట కిచ్చుగింపక
కుత్తుకనైనను దుత్తునియ లొనరించుటకై తలపడువారు, తమ
యాశయమునకు తలవంపులు తేనీయక అక్కరైనచో తమ
శిరములను తఱిగి యెదుటిశక్తి కిచ్చుటకై సిద్ధపడువారు, సత్యము
నకు జయము గూర్చుటయే తమ జీవితపరమావధియనియెంచి
అత్యార్పణమంది విజయమును విలొకించువారు ప్రపంచ

చరిత్రలందు నెందఱున్నారు? శతాబ్దాలును, సహస్రాబ్దాలును, యుగములును, మహాయుగములును కడచినపుడు ఈ దృశ్య మహావీరు లేకొలదిమందియో తోచుచుందురు. ఇట్టి మహానీయులను విలోకించి, చతుర్ముఖుడు తనసృష్టి మహిమకు తానే యబ్బురపడును. అల్పసంఖ్యాకులైన ఈదృశ్యమహావ్యక్తులలో బెసెంటుసతి యొకర్తుకయని తెలుపుట నాయాశయము. ఆమె జీవితచరిత్ర యందలి తత్వ మొక్క మాటలో తెలుపవలెననిన “సత్యారాధన”మని ముక్తకంఠముతో తెలుపజెల్లును.

ఆమె పలుకులనే పరిశీలింపుడు:

“నాజన్మమున నితరసందర్భములలోవలె నీ సందర్భమునగూడ సన్మతమాడి హృదయశాంతిని గాంచజాలను. నా మాట లితరుల కిష్టముగ నున్నను లేకున్నను, నాకు మెక్కుతెచ్చినను నిందదెచ్చినను, సత్యమునే పలుకుమని యని వార్యమగు నావశ్యకత యొకటి నన్ను బలవంతపెట్టును. ఏ మిత్రులు నన్ను విడనాడినను, ఏ బాంధవ్యములు భగ్నమైనను సత్యదేవతయెడ గల నావిశ్వాసమునకు మాత్రము నేను కళంకము రానియజాలను. ఆదేవత నన్నడవిలోనికి దీసికొని పోయినను, నే నామెవెంటనే పోవలెను. ఆమె నన్ను చంపినను ఆమెనే నమ్మెదను. నాగోరీమీద

‘ఆమె సత్యము ననుసరింప యత్నించెను’

అను స్మారకవాక్యముకంటె వేఱేమియు వ్రాయగోరను” (ప్రస్తుతగ్రంథము: పుట 98)

1871 సంవత్సరమున వేసవిలో నొకనాటి నిశీధమున భర్త ఆమెతో కలహించి, ఆమె నవమానపఱచి వెలుపలికి పోయెను. జీవితము దుర్భరమైనందున తనవిడ్డకై తెచ్చియుంచిన క్లోరోఫారంసీసాను పెట్టెనుండియూమెవెలుపలికి దీసిసీసామూత తెఱచి, ఆమెనోటికెత్తుకొనుచుండగా “పిరికిదానా! మతమునకై యుసురులనూడబెటుకుటకుద్యమించుచుంటివా? కొలదిసంవత్సరములు యాతన ననుభవింపజాలవా?” యనువాక్కులు స్పష్టముగ నామెకు విసబడెను. తృటిలో ధైర్యమువహించి చేతిలోనిసీసా నామె గవాక్షముగుండా యవ్వలికి పాఱవై చెను.

ఆమెజీవితములో నిది తాత్కాలికమైన నిట్టూర్పు మాత్రమే! మూర్తిభవించిన అత్యాచారము చెంతనుండు టామెకు దుర్భరమాయెను. తానభిలషించు సత్యాన్వేషణము సలుపక కాళ్లు ముడుచుకొని కూర్చుండు టామె కసాధ్యమాయెను. “ధైర్యముతో నీజీవితధర్మము నెఱపుము; ముందంజ వేయుము” అనియంతెర్వాణి ఆమెను హెచ్చరించెను. భర్త చూపు జగుప్పకు సంఘము చలామణులు నిర్బంధము తోడాయెను. తన విశ్వాసమునకు విరుద్ధముగ తనసంఘము చూపు పుంతలో నడచుట కామె మనసొప్పలేదు. విడాకులదానా తలయెత్తినది? పుత్తుని భర్త చేతులబెట్టి పుత్రికతో నామె యిలువెడలెను. భర్తవలన లభించు అల్పార్థము ఆహారమునకు చాలదు.

ఉపవాసదీక్షయందు, అగ్నిపరీక్షయందు, ఆశ్మసంయమమందు, ఆత్మార్పణమందు సత్యవ్రతము కొనసాగును. సత్యజీవితకుదూరమై, కలమాన్నమును కుడుచుటకును, భోగభాగ్య

ముల నందుటకును సమ్మతింపక ఆదేవత మోల నిప్పుగుండ
మున నధివసించుటకు మక్కువపడిన మానీషుణి బెసెంటు
సతి. ఇది మాధ్యమని, అవి వేకమని అనేకులు వచించుట నిక్కమే!
అధిక సంఖ్యాకులకు నవి వేకమని తోచు విధానమందే వివేక
జ్యోతిని వీక్షింతును, వీరాంగనలును విలోకించుచుందురు. పలు
పురతోగలిసి “భళాభళి” యని పదుగుర మెప్పునంది కణమును
మూటగట్టుకొనుటకంటె యథార్థపంథను బట్టుటే తమధర్మ
మని శూరులు తలంతురు. తమ తేరువు ననుసరించి పోవు
చున్నను, లోకము వీరిని చూచి నహించదు. వీరిపై రాళ్ళు
రుచ్చును. వీరిముఖములపై నుమియును. వీరిచేతికి విషపాత్రము
నందించును; వాడి ముండలను వీరి తలపై గుచ్చును. వాడి
మేకులతో వీరియెముకలను తునియలు
చేయును. “పాపాత్ములు మీ”రని, “దురాత్ములు మీ”రని
వీరి నాడిపోయును. మేనిపై రొచ్చు పులుమురు; వెడలిన
నిండలను దశశిశుల విరజిమ్మును!

పతిగృహమునుండి వెలువడిన పివవ బెసెంటుసతి
కేవలము యుద్బాధకు మాత్రమే గుఱికాలేదు. పూర్వోక్త
కఠోరపరిస్థితుల కాసె తల యొగ్గవలసి వచ్చెను.
దాదియై, వంటకత్తెయై, ఆకటి బాధనుండి, కటికి బ్రదుకుచుండి
కొంత నిష్క్రాంతి నందినను, లోకుల నిందనుండి ఆమెకు విడు
దల కలుగలేదు. సత్యావ్వేషణమునకై మార్గదర్శి నరయు
నపుడు 1874 లో చార్లెస్ బ్రాడ్లా ఆమె మోల సాక్షాత్క
రించెను. ఆతడు పరోపకారపారీణుడు; సాహసోపేతుడు;
సంఘమందలి మాధ్యము నెదుర్కొనుటకు జంకని ధైర్య

శాలి; ఎదురీతలో నారిశేతీన దిట్ట; మహావక్త. తనయాశ్రమము
 సిద్ధికాతడు తోనుపడునని బెసెంటుసతి యూహించెను.
 ఇరువురు నాస్తకమతప్రచారము చేయసాగిరి. ఈశ్వరుడు
 లేడని వారెన్నడును వచింపలేదు. జేవుని కనుగొనుట
 సాధ్యము కాదని యూహించి ఆతనిని గుఱించి యేమియు
 తెలుపకున్నను, నైతికపీఠముపై నిలిచి, నుగుణ సంపద
 నలవఱుచుకొని, పరాజేవులై మానవులు సర్వతోముఖ
 పురోభివృద్ధి నందవచ్చునని వారు విశ్వసించిరి. బెసెంటు
 సతి రచనలు “నేషనల్ రిఫార్మర్” పత్రికలో ప్రకటింప
 బడుచుండెను. ఆపత్రికకు కొంతకాలము సహాయసంపాదకు
 రాలై, పడపడి త్యాగబుద్ధితో ఆ పదవినుండి యామె
 తొలగిపోయెను. బహుభంగుల బాప్టిస్ట్ కామె తోడు
 వడెను. పార్లమెంటు ఎన్నికలలో నాతనిపక్షమున నిలిచి
 ఆమె యెంతో కృషి సలిపెను. పరుల దురభిప్రాయమునకు
 గుఱియైన వ్యక్తి కీమె యాదృశసహకారము సలుపుచుండు
 టచే ప్రజలీమెను తీవ్రముగ విమర్శింపసాగిరి. సొంత కాపుర
 మునకు నీళ్లువీడి, వాస్తీకుని యండజేరి, నాస్తకమతప్రచా
 రము చేయునారిని చూచి, సంఘము నోరుమూసికొనునా?
 నూత్నుపరిశీలన మొనరింపక, చిత్తమువచ్చినట్లు బెసెంటు
 సతిని దూషింపసాగెను. సత్యమునే లక్ష్యముచేసికొనిన
 సీమంతిసీచూడఁమణి యగుడు, అపనిందను సరకుగొనక తన
 కర్తవ్యము నామె నిర్వహించుచునేయుండెను. ఈ సమయ
 మున నామె గుండెపై మఱియొక పెద్ద యాఘాతము పడెను!
 వాస్తీకురాలై, విప్లవోద్యమములను లేవనెత్తు తల్లికడ నుండి

నచో, ఆమె యాడుబిడ్డ చెడిపోవునని యెంచి, బెసెంటుసతి భర్త కోర్టులో నామెకు వ్రతీకూలముగ నభియోగము దెచ్చి తనయను (రుగ్గయైనను) తల్లి కరములనుండి యూడబెటుకు కొనిపోయెను. ఈ యుదంతమును కన్నీటితో తన యాత్మ కథయందు బెసెంటుసతి వ్రాసికొనెను. గాయముపడినహృదయమున నుభాంజనముపూయు తన ముద్దుబిడ్డను, - పాశాధికమైన దుహిత నీరీతిని దుర్విధి గొనిపోయి నప్పుడామెపడిన యాతన దుర్భరమాయెను. ఒగతియందలి బిడ్డలందఱు తనబిడ్డలే యని శరమహంస పత్నియైన శ్రీ శారదాదేవి తలచినట్లు ఆమె యూహించెను. గ్రంథవతన మొనరించుచు, నిరంతరము పని చేయుచు నాటి హృదయారాటము నామె కొంతదనుక అజ్ఞానమును కోసజాలెను.

ఆమె హృదయము కారుణ్యభరిత మైనదని తెలుపుట కశేషద్వైప్రంతములు కలవు. ఒకకులేనివారికి, దీనులకు, నిరుపేదలకు నాహాయ్యము నలుపుటకై ఆమె యెంతో మక్కువ పడుచుండెను. తానుకష్టపడి సంపాదించిన పైకమును వెంటనే ఆమె దానము చేయుచుండెను. ఒరులకు సేవచేయుతఱి పెక్కు సేగులకామె తలయొగ్గుచుండెను. నౌల్స్ పుస్తక ప్రకటనము ఆమెకును, బ్రాడ్లాకును కొన్ని చిక్కులను దెచ్చి పెట్టెను. బెసెంటుసతిని ప్రేమదృష్టితో వీక్షించిన కొందఱు మిత్రులుండిరి. మిస్ మ్యారియట్, బ్రాడ్లా, వకీల్ రాబర్ట్ స్టాట్ దంపతులుమున్నగువారామె కర్తవ్యమును సానుభూతితో వీక్షించిరి. ప్రజాపురోభివృద్ధికి సంబంధించిన ప్రతి యుద్యమమందును (అదిరాజకీయోద్యమమైనను పారిశ్రామికోద్యమ

మైనను, సంఘసంస్కరణోద్యమమైనను, వైజ్ఞానికోద్యమమైనను, సామ్యవాదపుటుద్యమమైనను) ఆమె శక్తివంచన లేక కృషి సలిపెను. తన శరీరనాళములందు విశేషముగ నైరిష్ రుధిరమే స్రవించుచున్నను, ఐరిష్ ప్రజల కనేకరీతుల సేవ సలిపినను, ప్రపంచవాసులందఱు తన బంధుమిత్రులని యొచి యెల్లసీమలందును సంచరించి, ఆమె తన సేవాధర్మమును నిర్వహించెను.

దివ్యజ్ఞానసమాజమున నడుగిడిన మంగళముహూర్తమున శివపరంపరనుండి తన స్వస్థలము భారతభూమి యని గ్రహించి, ఆమె భారతసంప్రదాయమున కండలిఘటించెను.

నాస్తికుడైన నరేంద్రుడు శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస పదస్పర్శవలన వివేకానందస్వామియైనట్లు నాస్తికవాదమును ప్రచారమునరించిన బెసెంటుసతి మేడంబ్ల వాట్సీక్ సుపర్కమువలన యోగినియాయెను. సత్యము నెఱుగుటకై పెక్కుతెన్నులందు పెక్కుగతులనడచి, విశ్రాంతి నెఱుంగక బహుళ కష్టముల నెదుర్కొనుచు, ఆమె తీవ్రకృషి సలిపెను. ఒక తెరువునుండి వేఱొక తెరువునోనికి పరుగెత్తుటలో నొక్కొకపుడామె గట్టి దెబ్బలకు గుఱియగుచుండెను. సరియైన తెన్నునినమ్మినంతదనుక అందేనిలిచినడుముగట్టి, అందు లోపముగోచరించుతఱి తరువాతి తెఱువున దుమికి సర్వశక్తుల నందలి కృషికై వినియోగించి పదపడి వెలుంగుదోచు నను నాసత్యోనామె వేఱొకదిక్కుగా పరుగెత్తుచుండెను. ఈ పరుగులాటలో నుభయశాంతులు నేలరాలెడివి; కాయము గాయముల మయ

సిట్టూర్పుడిచి, నిరాశజెంది ఆమె చలికిలపడలేదు. వరాత్సరు
 డీ వ్యక్తి హృదయమందలి అనల్పజ్ఞానము, అద్భుతసత్య
 పరిశీలనాకాంక్షను జాగరూకుడై పరీక్షించుచునే యుండెను.
 “సీక్రెట్ డాక్ట్రీన్” అను గ్రంథమును, రెండు సంపుటము
 లందు చూచినపుడు అపూర్వభావశబలత సూర్యరశ్మివలె
 ఆమె హృదయసరోజమును స్పృశించెను. తోడనే అది విక
 సించెను. బహువరములనుండి ఆమె అంతరంగమున విజృం
 భించు సంక్షోభము శాంతించెను. తన్నుదాను గుర్తించు శుభ
 ముహూర్త మాసన్నమైనదని ఆమె గుర్తించెను; ఆ అద్భుత
 గ్రంథమును రచించినమహావ్యక్తి మేడంబ్లవాట్సికడకరిగి,
 దర్శనమాత్రమున నామె హృదయమహత్త్వమును, జీవితతత్త్వ
 మును గ్రహించి ఆమెమోల సాగిలపడెను. హేతుశక్తి
 కంటే ఘనతరమైన శక్తి ఆత్మశక్తియని, విమర్శనము దొడ్డ
 దయ్యపరిమితకలదై కొంతదనుకసాగినను విశ్వాసమునకవకాశ
 మియవలెననియు నామె గుర్తించెను. తార్కికవిధులు, భౌతిక
 శాస్త్రసూత్రములు ఆమెకుకరస్థలామలకములై యుండెను.
 బి. యన్ సి. వరకు ఈ శాస్త్రముల నామె పరీక్షించెను.
 నిశితపరిశీలనమున, నామె యారితేటెను. తీవ్రసమీక్ష ఆమె
 దై నందినదీక్ష యాయెను. బహుజన్మసంచితమైన రత్న
 రాసులు హృదయాగారమున బంధింపబడుట సంతకుము
 న్నామె గుర్తింపలేదు. నేడు కవాటము భేదింపబడినది. ఆత్మ
 విభూతి సవలోకించి అంతరంగ మందిరమందలి వరంజ్యోతి
 కామె జోహారని, జేజేలు పాడెను. సూత్రము చేజిక్కినది.
 దాని ననుసరించి గత భవపరంపరలోనికి తనయోగదృష్టిని

సారించి, గతయత్నములను సింహావలోకనమునరించి, ఆలోకనం దీపితమైన తనగమ్యసాసము నామె గుఱుతించెను. ఈ వఱలో బాహ్యచక్షువుతో నామె పరీక్షించెను. ఇపుడు దివ్యచక్షువుతో నిందియాతీత దృశ్యములను వీక్షింపసాగెను. ఈవఱలో నామె సూలదృష్టితో సూలప్రపంచమునే విలోకించెను; ఇపుడు సూక్ష్మదృష్టితో సూక్ష్మప్రపంచముల చూడదొడగెను. అంతర్దృష్టితో ననంతశక్తుల నామె పరిశీలించి, తాను నవ్యవ్యక్తిత్వము నందెను. ఈ యంశమును పాఠకులకు దెలుపు దృష్టాంతములెన్నో 1889 నుండి నడచిన ఆమె జీవితగాథయందు గలవు. దాని నేకరువుబెట్టుట నా ప్రస్తుతాశయము కాదు. బెసెంటుసతి జీవితఘట్టములందలి గంభీరత త్వ మెట్టిదో సంక్షేపముగ పఠితలకు తెలుపుటయే నా ప్రస్తుతక రవ్యము. మేడమ్ బ్లవాట్సీక్, కర్నల్ ఆల్కాట్, లెడ్ బీటరులతో గలిసి గంభీరత త్వవిచారము సలిపి ప్రాచీనప్రతీచీ మతములను, ప్రాచీనార్వాచీన మహా గ్రంథముల నవలోకించి, విశేష విజ్ఞానమునంది, క్రమనిష్ఠతన మహా తరయోగశక్తుల నామె పడసెను. జగతిలో నిట్టి శక్తుల ప్రధానకేంద్రము భారతదేశమని గుర్తించి, 1893 సంవత్సరమున (చికాగోలో జరిగిన అఖిలమత మహాసభయందు సింహగర్జనము సలిపిన యనంతరము) ప్రాగ్దిశకు పయనించి నవంబరు 9 వ తేదీనాడు కొలంబోలో దిగి మఱి యేడుదినములలో నామె పవిత్రభారత భూమిపై నడుగిడెను. పెక్కేడు లెందో బంధింపబడి స్వస్థలము జేరినపు డొక డెల్లు పరమానందభరితు డగునో బెసెంటుసతి పూత

భారతవసుంధర కరుడెంచినపుడట్లే పరమపరితాపపూరిత స్వాంతయాయెను. భగవాన్ దాసు, గోవిందదాసు లను సోదరుల సాహాయ్యమున నామె సంస్కృతము నచిరములో నభ్యసించి, భారతీయసంస్కృతిని హృదయంగమ మొనరించుకొని, భగవద్గీతాది గ్రంథములకు వ్యాఖ్యివ్రాసి, గీతాంశముల ననుసరించి జీవితము గడుపుచు హిందూమతాచారముల ననుపించుచు, హైందవనారీమణులట్లు దుస్తులను ధరించుచు, నిమిసమైన కాలహరణము చేయక కొంతకాలము వారణాసి యందు వసించి, సెంట్రల్ హిందూ కాలేజిని స్థాపించి, సంస్కృతమునకును, మాతృభాషలకును ప్రాచీనసంస్కృతికిని ఉత్సాహ గర్భితప్రోత్సాహ మొసగి, పదపడి మాలవ్యా పండితునకు దాని నప్పగించి, హిందూ విశ్వవిద్యాలయము తలయెత్తుట కవకాశమొసగి, పదప అడయారుజేరి, సిద్ధుల యాగమనమున పునీతమైన తావది యని గ్రహించి, అందుండి భారత దేశమందలి వివిధరాష్ట్రములకును, ప్రపంచమందలి వివిధ సీమలకును పయనించి, వివిధోద్యమ స్వందనములందు సారథియై ఆమె యొప్పెను. డాక్టరు అరండేలు లండన్ లోని క్వీన్స్ హాలు (Queen's Hall) లో బె సెంటుసతి మహిమ న్యాసమును వినునపు డాతని సత్తువను తృటిలోనా మెగురించి, తన యనుయాములలో నాతని నొక్కని జేసికొనెను. సెంట్రల్ హిందూ కాలేజీలో సభ్యాపకుడై పదపడి, అడయారులో జేరి ఆత డామె యదుగుజాడల నంటి వివిధ క్రియాంగణములందు ముందంజ వేసెను. అడయారు మనోహరమై అంతర్జాతీయ దివ్యజ్ఞాన కేంద్రమాయెను. జనరాజ

దాసా, హిరేంద్రనాథదత్త మున్నగువా రామె శిష్యురణ
ములో చేరిరి. విజ్ఞానియైన డాక్టర్ సుబ్రహ్మణ్య అయ్య
రామెకు సన్నిహితుడాయెను. నారాయణయ్య కేసులో
నామెకు పత్రికాద్వంద్వము పనిచేసిన సి. పి. రామస్వామి
అయ్య రామె ముఖ్య శిష్యులలో నొక్కడాయెను. పెరిగి పెద్ద
వారైన విదవా*ఆమెబిడ్డలిరువురు దివ్యజ్ఞాన సమాజమున జేరిరి.

ఆర్యవిద్య నుడదించుటకై, ఆరమతముచు ప్రోత్స
హించుటకై కొండాకపడి శ్రమపడి, రాజకీయ మహోద్యమ
మున 1913 లో పర్యవేళించి, హోమ్ రూలు ఆందోళనము
సలిపి, కొంతకాలము నిర్బంధమున నుండి, భారతీయుల
హృదయములందు నూతనోత్తేజమును బుట్టించి, వారి మన్న
నలనంది, న్యూ యిండియా పత్రికను మదరాసులో నెలకొలిపి,
అతివాదులకును, మితవాదులకును చేతులు కలిపి, 1917 లో
కలకత్తా కాంగ్రెసు పీఠము నలంకరించి, మూడేండ్లలో గాంధీ
జీతో తన కభిప్రాయభేదము కలిగినను తన యుద్యమమును
విరమింపక కామ్రావెల్ ఆఫ్ యిండియా బిల్లును ఇంగ్లాండున
వార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టి బహుభంగుల భారతపురోభి
వృద్ధికై ఆమె పాటుపడెను.

పిల్లలనిన నామెకు ప్రేమ యధికము. భగవాన్ నాను
కొడుకైన శ్రీ ప్రకాశును ♦ కేంబ్రిడ్జికి దోడ్కొనిపోయి,

* ఆమె కూతు రమకూలనాంబికా సుఖము నందెను. కొడుకు
చరకము వలన విశేషధనము నార్జించెను. అతలైశ్వర్యమును బెనెంటు
సతీ క్రీకంటనైన విలోకింపకుండెను. కొడుకు ప్రదేశించి "Digby has
become shamelessly rich" అని యామె పలుకుచుండెను.

♦ ఈత డిపుడు పాకిస్తాన్ లో హైకమిషనరుగా నున్నాడు.

ఆతని విద్యాభ్యాసమునకు ఆమె చేయూత యొసగెను. జిడ్డు కృష్ణమూర్తి నిత్యానందులను చెంతజేర్చికొని, వారి పురోభివృద్ధిని కాఁక్షించి, తండ్రికి వారి నప్పగింపక మదరాసు హైకోర్టున (తన చిరాభ్యాసమును పురస్కరించుకొని) తన కేసును దాను వాదించుకొని, న్యాయమూర్తి మనసును మార్చలేక నెగ్గుదల నందకున్నను, ఇంగ్లాండున నామె విజయమునే పడసెను.

బెసెంటుసతి హృదయమున నావంతైన మాలిన్యము లేదు. ఒరులు తన కెగ్గుచేసినను, ఆ యెగ్గు నామె తలచి యెరుగదు. శత్రువులనైన దూషింపక, ఒరులు దూషించుట సహింపక మూర్తిభవించిన సహనమై, రూపుదాల్చిన యాదార్యమై, ప్రేమ స్వరూపిణియై, అసంఖ్యాకులకు మాతృదేవియై, కన్నతల్లి వలెనే పిల్లలను పెద్దలను సేవించి, సర్వ సమయములందు కనికరమును ఆదరమును సమస్తభూతములకు జూపుచు నాయమ్మ వలెను. ఏటేట నింగ్లాండుకు పోవుచు, భగవాన్ దాసుగారింటగల బిల్లలకై అందుండి వివిధములైన ఆటవస్తువులను (ఇవి బెనారసులో దొరకు నవే యయ్య) బెసెంటుసతి గొనివచ్చుచుండెను. ఒకప్పుడుదాసు గారు తీవ్రవ్యాధి పీడితులైనపుడు దాదివలె నామె ఆయనకు సేవసలిపెను. గాంధిగారి సహాయనిరాకరణోద్యమమునకు భుజమునొడ్డక, బెసెంటుసతి కొంతపలుకుబడిని గోల్పోయెను. కాని భగవాన్ దాసు గాంధిజీ యనుచరులలో నొక్కడై కైదున ప్రవేశించినపుడు మనసున నామె భేదపడి, ఇంగ్లాండు నుండి మరలినతఱి స్త్రీషనునుండి తిన్నగా నాతనిని చూచుటకై

కారాగృహమున కరిగెను. బెనెంటుసతిపె ఆతని కంటేని భక్తి యుండెను. నతమ సకుడై సగము వంగ ఆమె కాలడు జోహా రొనరించువాడు. *

వ్యక్తి సేవ యెడలను, సంఘ సేవ యెడలను ఆమెకు ప్రీతి మెండు. ఆమె స్థాపించిన “దివ్యజ్ఞానుల సమష్టిసంఘ జీవనవసతి”, “బ్రదర్సు ఆఫ్ సర్వీస్”, “దివ్యజ్ఞాన సేవాసంఘము,” ఆరరు చక్రవర్తి యొకప్పుడు నెలకొలిపిన రాండు టేబుల్ వీరదళము బోల్. “సేవాసమితి”, “సుప్రీంకౌన్సిల్ ఆఫ్ యూని వర్సల్ కోమేసనరీ”, “గుప్త విద్యాశిక్షణాలయము”, “జగజ్జననీ-సేవక సమితి” మున్నగు సంఘము లామె సేవాదీక్షకు జగతికి చెప్పుక చెప్పుచున్నవి. బేడెన్ పవెల్ నెలకొలిపిన బాలభట్ బ్యమములో బాలభటునివలె ముందు కుటికిన వీరాంగన బెనెంటుసతి.

నవనవోన్మేషశాలినియైన ప్రజ్ఞ ఆమె సొమ్ము. దండి మహాకవి తెలిపిన నైస్గిక ప్రతిభ ఆమె హృదయమున దివ్య దీపకళికయై వెలుగొందుచుండెను. వారణాసీవిశ్వవిద్యాలయము ఆమెకు మహోన్నత పట్టమును ప్రసాదించినను, ఏవిశ్వ కళాపరిషత్తులోను ఆమె విద్యాభ్యాసముచేయలేదు. స్వయం

* బెనెంటుసతి 1983 సెప్టెంబరు 20 వ తేదీని ఆడయాహల్ నస్థమించెను. ఆమె భౌతికశరీరము సుగంధజ్వాలలో భస్మమాయెను! వెండికణికలబోలిన కొన్ని యెముక లండే (సంస్మరణోద్ఘాతమున) భూసా పిత మొనరింపబడెను. శేషించినవి వారణాసికి గొనిపోబడెను. కర్ణి కాండపైన నమృతములేని భగవాన్ దాసు గారు విశేష భక్తితో, ఆధారో, విశ్వాసముతో వానిని చేబూని, తగు పూజచేసి, వావల్ గంగానడుమ కరిగి భాగీరథియందు గలిపెను!

కృషివలన బహువైజ్ఞానికాంశముల నామె గ్రహించెను. ఎట్టి క్లిష్టాంశములైనను తృటిలో గ్రహించి, విస్మృతి నెఱుగక అనల్ప కౌశలముతో నామె వ్యక్తీకరించు చుండెను. నిశిత పరిశీలనమున కామె యద్భుతభావనాశక్తి తోడాయెను. దివ్య దృశ్య సాక్షాత్కారము వలన నామె ప్రతిభ మహోజ్వల మాయెను. ఈదృశ ప్రతిభగల వ్యక్తి దిగ్విలయము మీది దినమణివలె తేజరిల్లును. పాండితి గ్రహించిన భావబీజము ప్రతిభవలన రంగారు బంగారుపైరై విలసిల్లును. బెసెంటు సతి రచనమందును, వక్తృత్వమందును పైడిపైరు వెలసెనని మతిమంతులు గురించిరి. వ్యవసాయాత్మికబుద్ధిగల విదుషీ మణి యామె. క్షీరస్పర్శవలన నావు పొడుగునుండి విశేష దుగ్ధము వెలారునట్లు కొండొక మహితభావ స్పర్శవలన నామె హృదయమునుండి యవిరళభావధారలు వెడలి బహు సంఖ్యాకులైన జిజ్ఞాసువుల మానసములను దనువు చుండెడివి. గభీరయోచన నలవఱుచుకొనిన విదుషీమణి యగుడు ఆమె భావపూరము సేద్యమునకు కొఱగాని నీటి వలె నిందందు చెదురక, సక్రమగతి నడచు శైవలిని వలె ప్రవహించెడిది.

ఏకాగ్రదృష్టి వలన తలపు అవిచ్ఛిన్న తైలధారవలె వెలారునుగాని వాతూలాఘాతమున దళదిశల జిమ్మబడు తుంపురులట్లు వ్యర్థముకాదు. లాకు తలుపు మూయబడినపు డవ్వలిపూరము నిలిచి యుప్పొంగి కవాటము తెఱువబడి నంతన కటువేగమున జాల్వాఱునట్లు గతభవసంచితభావ సోితము నిభృతాంతరంగమున నొప్పి, స్మృతికవాటము

తెరువబడినంతన ప్రస్తుతభవమున దివిజకల్లోలినివలె ప్రపంచమును. దివి నుదయించిన ధునీపూరము భువిపై గంగయై సాగర దిశజనుచున్నది. పాతాళమున వెలారు ప్రోతముకూడ కలదు. ఒక లోకమునుండి వేటొకలోకమునకు లంఘించు ఝరీమతల్లివలె ఒక భవమునుండి వేటొక భవములోనికి నుదాత్త భావకల్లోలిని పటుతరగతి నుటుకు లెత్తుననుట తథ్యము. ఇట్లని భారత దేశమందలి కవీంద్రులును, మునీంద్రులును, వీరి జీవితవిధానములను సముజ్జ్వలములైన మేలుబంతు లొన రించుకొనిన అన్యదేశవాసులైన మనీషులును విశ్వసించిరి. సోక్రటీస్, ప్లేటో, పైథాగరస్, అరిస్టాటిల్, మేక్సిములర్ ప్రభృతు లిట్టివారు. ఇట్లు విశ్వసించిన మహిళ డాక్టరు బెసెంటు. ఇట్టి విశ్వాస మామె భర్తకు లేకుండెను. ఈ యభిప్రాయ భేదము వారినడుమ పొరపొచ్చుమును రవుల్కొలిపెను.

కేవల పాండితినుండి వ్యక్తమగు వచనపరంపరలో దివ్యదీప్తి యుండదు. తపసున నారితేటిన హృదయమే తన్మయత్వము నెఱుగును. ఇందుద్భవించిన సూక్తులే అనంత కాలము విశ్వమందు ప్రతిధ్వనించును. డాక్టరు బెసెంటు రసనమునుండి వెడలిన పల్కులిట్టివి.

జై నమతమును గుఱించి యొకప్పు డామె యుపన్యసింప వలసి వచ్చెను. అస్వస్థతవలన విషయపరిశీలన మొనరించుట కామె కవకాశము కలుగలేదు. సభాస్థలమున కరుగుటకు మున్ను గోవిందదాసు నడిగి జై నమతమును గుఱించి, కొలది విషయముల నామె తెలిసికొనెను. సకాలమున వేదికపై

డాక్టరు బెసెంటు నిలిచెను. రోగపీడిత యైనను కూర్చుని మాట్లాడుట కామె యెన్నడు సమ్మతించకుండెను. ఒక మిత్రుని చేయూతతో నామె నిలిచి, ఉపన్యాసము నారంభించెను. సహజధోరణితో జై నమతమును గుఱించి, జలదగంభీర స్వరమున నామె మహాపన్యాసము గావించెను. “జై నమతమును గుఱించి ఘనపాండితిని సంపాదించితిని. కాని నే నెన్న డిట్టి యుపన్యాసము నీయజాల”నని గోవిందదాసు పలికి, బెసెంటు సతి శక్తి ననేకరీతుల బ్రశసించెను. ప్రజిభకును, వ్యుత్పత్తికిగల వ్యత్యాసమును గుఱించి పైన నేదెలిపిన వృత్తాంతమును పరిశీలించిన పతితలు ప్రస్తుతాంశమందలి తత్వమేమో గ్రహింప జాలుదురు. గాదెలోనిధాన్యమునకును, పైడిగిన్నెలోనిపాయసమునకు నెట్టి భేదమున్నదో వట్టిపాండితి సంపాదించిన వ్యక్తి మనసున ప్రవేశించిన విషయమునకును, ప్రతిభాశాలి హృదయమున జొచ్చిన అంశమునకును అట్టి భేదమే యున్నది. ఈతని చిత్తమున పడిన పదార్థము పడినట్లే యుండదు. అందది పచనమగును; శుద్ధోదనమగును. భావన బంధురమై మధురమగును; కలమాన్నమగును; గ్రహించినది సామాన్యాంశమే యయ్యు, హృదయమున నుదాతపరిణతి నందిన మహాతర విషయము నీతడు జగతికి ప్రసాదించును. ఎట్టి కఠిన విషయమైనను వీని హృదయమున రసభరితమై, వీని యనుభూతి స్పర్శకతన మహిమోపేతమై యొప్పును. ఎవ్వని హృదయమున రస సృష్టియగునో, ఎవ్వడు సౌందర్యోపాసన మందును, సత్వవ్రత మందును, ఆనందోపాసనమందును సిద్ధహస్తుడో ఆతని మానసము మానససరోవర మట్లు నిర్మలమై, ప్రళాంతమై

పరిధవిల్లును. మానసహృదము మానసాకముల నిలయము
 కదా! మరాళపంక్తులు ప్రభులముఖులైన శతశత్రు సుందరీ
 మణుల పొందున నమృదానందము నందునుగదా! ఆలోక
 సందీపిత కనకవసనసుందరియై వెలయు ప్రభాతభామినీ
 ముఖవినిర్గత స్వర్ణమయాఖవాతము ఫుల్లసరోజముఖ
 ములపై మంచిముత్యముల కెన-యై యొప్పు మంచుతుంపురు
 లందు నవరత్నద్యుతులను తళింపి-తించుచుండ నా యబ్బు
 రంపు దృశ్యమునకు కనులప్పగించి పరమహంసలక్ష్మి
 పూర్వోక్తరాజహంసలు తమ్ము తాము మరచి తన్మయ
 సృత్యము సలుపునుగదా! మానసహృదమున కీడైన
 హృదయమున రాయంచలబోలు తలంపు బుదయించి, అద్భుత
 సౌందర్యసృష్టి గావించును. అంతరంగమున తలయెత్తిన
 మనోహరదృశ్యమును కళోపాసకుడు సముచితపదయవనికపై
 దళింపి-తించును. శతాబ్దులును, సహస్రాబ్దులును ఆ యవ
 నికకు కనులప్పగించును! ఈదృశసౌందర్యసృష్టి గావించ
 జాలు భావోపాసకులు ప్రపంచమున నందందు నుదయించు
 చుందురు. వీరిలో డాక్టరు బెనెంటు ఒకరుకయని తెలు
 పుట నాయాశయము. ఈమె హృదయమొక్కొకపుడు దివ్య
 బృందావనమున కెనయైయొప్పెడిది. బృందావనమున యమునా
 సరి తిలకము కలదుగదా! అందు వనమాలి కలడు. శ్యామ
 సుందరుని మోవిపై మురళి యుండునుగదా! మురళీవినిర్గత
 మధురమంజలనిస్వనస్ఫురిణీ వీచికలందు రాయంచలలక్ష్మి ప్రజ
 సారీమణులుఱుతలూగుచుందురుగదా! ఆత్మహృదయ బృందా
 వనమున శ్రీకృష్ణు నవలొకించి, కృష్ణగీతకు వీచులొగ్గి ఆత్మ

జీవితమును పీయూషభరిత మొనరించి ఆత్మకథ నొక మంజుల గీతనొనరించి, యశస్విలకయైన సీమంతిని డాక్టరు బెసెంటు. ఆమె హృదయము నందనమున కెనయైన దందుమా? ఆ హృదయశోభ ఆమె రచనమున నొప్పారుచుండును. అందు నందనచందనోత్కర మొప్పుచుండునుగాదా !

డాక్టరు బెసెంటువంటి మహావక్త్రులరుదుగ జన్మింతురు. ఆమెకాలమున నామె కీడ్డైన వక్త్రవర్షును లేరు. వక్త్రత్వ కౌశలమున విఖ్యాతి గనిన గ్లేడ్ స్టన్ ఆమెమోల డింభకుడై యుండువాడు. పద్యములల్లినంతన నొకడు కవికానట్లునిఘంటు వులను నమలిమింగినంతన నొకడు వక్త్రకాజాలడు; భోక్తయైన గావచ్చును. కళోపాసనమున నందెవైచిన చేయి యగుటచే వక్త్రత్వకళయం దామెయద్వితీయశక్తిసందెను. ఉపన్యాసవిషయ మునఘనపాండితీనంది, భాషయందు ప్రభుత్వమును నెలకొలిపి, శాఖాచంక్రమణమునకుకడంగక, సక్రమవిషయవిభజనమొన రించి, భావవ్యంగ్యరసాచిత్యములు వలచు కదజాలమునే ప్రయోగించి, శోతలపైకన్నుంచి, వారిహృద్విణాతంతులను మీటుచు వారిసంఖ్య ననుసరించియు, విషయమందలి యుద్వే గము ననుసరించియు, గళరవమును మార్చుచు, నిర్దుష్టమైన యుచ్చారణమువలన, శైలిలోని మంత్రశక్తివలన, శయ్యలోని సౌందర్యమువలన, పాకమందలి రుచివలన, భావమందలి మహత్త్వమువలన, ధ్వనిలోని తత్త్వమువలన, సందర్భమందలి పటుత్వమువలన, విషయప్రాభవము పురికొలుపు హావభావ ములవలన నెదుటివారిపై సమ్మోహనాస్త్రము ప్రయోగించి హృదయగంగోతరినుండి యవరతముగ ప్రవించు విజ్ఞాన

పూరమున శ్రోతలను ముంచి తేలించుచు, ఒక్కొక్కప్పుడు వారిమేధాశక్తిని, వేటొకప్పుడు హృదయశక్తిని రేకెత్తించుచు, వారి మానసనేత్రము మోల మహతర దృశ్యములను గూరు తరశక్తితో చిత్రించుచు, మహోత్సాహమున వారి నుట్టుతలూగించుచు తనతో వారిని పడునాలుగు భువనములందు ఛంగుఛంగున పడుగై తించుచు, నుపన్యసించువేళ నిజాత్మనుండి పటుతరగతి జూల్వారు పీయూషపూరమును మోహిని సుర ప్రముఖులకు నమృతము నొడ్డించినట్లాడ్డించుచు, తన యదృశ తానుభూతి బోలు అనుభూతిని వారిలో బుట్టించుచు, అని ర్వాచ్యవిద్యుచ్ఛక్తి యనల్పవేగమున నాత్మహృదయమున విజృంభించుచుండ దానుగాక దివినుండి హతాత్తుగ నవతరించిన అపూర్వజీవి రంగస్థలమున నిలిచెనోయను నూహను కట్టెదుటి సభాహృదయమున స్పృశించుచు, ఒక్కొక్క ముహూర్తమున కమలభవన రనునివలె నింకొక నిముసమున రాస క్కీడలోని మురళీకృష్ణుని చాడ్చున, వేటొకసమయమున నట రాజుకై వడి తోచుచు తన తన్నయత్వమును వాకికిని ప్రసాదించుచు, మహాకావ్యపరంపరను సురాపగాసదృగ్ధారాళ వాగ్ధాటి నతికౌశలమున వెలారించుచు, దివిజకవివరు మనసున నీసు రవులొకలుపుచు, దికాకమినుల మానసనేత్రములకు మిటుమిట్టుగొలుపుచు, సభాంగణమున నధివసించిన సూక్ష్మ శరీరధారుల నలరించుచు, తనస్పృష్టికి నెంతో మురియు జగదీశుని మఱిత మురిపించుచు, పూత కళాసామ్రాజ్యమున స్వేచ్ఛావిహారము సలుపుచు, జగన్మోహినికి సహపాతియై మెలంగుచు “హాయి! హాయి!” యను హర్షధ్వనములును

“ఓహూ! ఓహూ!” యను మహాద్భుత రససముద్భవ నినదములును, ఉద్వేగభరితకరతాళధ్వనులును అజాండమున ప్రతిధ్వనింప బహుపాత్రధారియై గోచరించుచు మహావక్త్ర మహావ్యక్తియై వజ్రులును! భూతలమందలిపత్రికలటుండ దక్కుంగల భువనప్రకరమున పరగు ప్రత్యేకపత్రిములందు మరీచిగుచ్చమున సృష్టియగు మహితాక్షరములం దా వక్తృత్వవచన పరంపర ప్రకటించబడును! దివ్యసూక్ష్మలేఖకులెంతో కష్టమున వ్యాసికొనిన అక్షరసముదాయమును ముసిముసినవ్యులతో సృష్టికర్త తీర్చిదిద్దును. పాఠకమహాశయులారా! మహావక్త్ర శక్తిని వర్ణించుట కీ యుపోద్ఘాతము చాలదు. పదివేలలో నొకవక్త యుండునందురు. పైన పేర్కొనబడిన వక్త్రబోలుమనీహములు పదికోట్లలో నొక్కరుండురేమో! బహుజన్మసంచిత సుకృతమునకు ప్రస్తుతభవమందలి తపసు కలిసెనేని, ఒకవ్యక్తి అట్టి శక్తిగల వక్త్ర కాజాలును. “సర్వశుక్లాసరస్వతీ” యనబరగిన డాక్టరు బెసెంటు ఇట్టి మహావక్త్రయని తెలుపుట నాయుద్దేశము! ఆమె కుఱుగట నిలువజాలు వక్త్ర యేసీమయందైన మఱొక్కడు లేడని కంఠమెత్తి వచింతును. ఇతర యుగములందు జగతిలో నట్టి వక్త్ర ఏదిక్కునైన పుట్టెనో లేదో జగదీశునకే యెఱుక.

డాక్టరు బెసెంటు వక్తృత్వము పుడమిలోని ప్రతి ఖండమందును, ప్రతిమహోద్యమ ప్రాంగణమందును ప్రతి ధ్వనించెను. భారతభూమియందలి యీదృశప్రాంగణములం దివి ముఖరితమగుట స్వానుభూతివలన నెఱుగుభాగ్యము నా కలవడెను. ఆ యనుభూతియే యీ మంగళముహూర్త

మున నా కలమును సాగించెనని వినముడనై మనవిచేయు చున్నాను. బెసెంటుసతి యద్భుతశక్తిని గుర్తించిన మహా మేధావి ఫర్ ఆషతోష్ ముఖోపాధ్యాయుడు కలకత్తా విశ్వ విద్యాలయమున కమలామహోపన్యాసము లిచ్చుట కర్హతగల తొలివక్త ఆమెయే యని నిర్ణయించుటచే, విద్యార్థి నై ఆమెవార్షిక్యమునందోలలాడు భాగ్యము నందితిని. ఆయుపన్యాస ములవలన మా విశ్వ కళాపరిషత్తు పునీతమైనది. ఆ పరిషత్తు చరిత్రలోని నీ కమలాయుపన్యాసముల యుదంతము స్వర్ణా త్మరములతో ప్రికటింపబడట తథ్యము.

మెకాలే మహాశయ ప్రభుత్వంల ప్రయత్నముల వలన భారత భాషలపై, ప్రధానమున సంస్కృతముపై ఆఘాతము పడినది. ఇట్లుపై పడినపూలచెండవలె నాతనిపై పడిన దెబ్బ ఇగవంతునిపై పడినట్లు మాతృభాషలపై పడు దెబ్బ మాతృ భర్తముపై, మాతృసంస్కృతిపై, మాతృసభ్యతపై, మాతృ విజ్ఞానముపై, మాతృ సాహితీపై, మాతృమతముపై, పడితీటునుగదా! పాశ్చాత్యుల వలన మనమతముపై మనవాఙ్మయముపై దెబ్బపడినను, పాశ్చాత్య సీమయందు ప్రభవించిన ఒక మహావ్యక్తినే ఆ దోషమును మాపుచేయుటకై పర మేశుడు మనసీమకు పంపెను. 1893 ఆధునిక హిందూమత చరిత్రలో మిగుల ముఖ్యమైన సంవత్సరము. ఒగుల దండ యాత్రీల వలననేమి, దేశీయుల యవజ్ఞ వలననేమి హిందూ మాత ధూల్యవలుంతితయైన సమయమున నా ఖంవత్సరమున చికాగోలో జరిగిన సర్వమతసమావేశములో వివేకానంద స్వామి సనాతనమతమహాత్మ్యము నుగ్గడించినట్లే బెసెంటుసతి మనమత మహాత్మ్యమును దశదిశల బ్రకటించుటకై ఆ వత్సరముండే

మనసీమలో నడుగిడెను.

దివ్యజ్ఞానము విదేశయంత్రాగారములందు సృష్టియైన సరకు గాదు. మనదేశమున మన మునిముఖ్యుల హృదయాగారములందు జనించిన బ్రహ్మజ్ఞానమే యది! “ధియానః” యనిన బ్రహ్మజ్ఞానమని దృఢముష్టిబంధమున రాయి గ్రుద్ది చెప్పెదను. ప్రపంచశాంతిని వలచి, వివిధమతసామరస్యమును కాంక్షించి, డాక్టరు బెసెంటుసతీయును, ఆమెగురువులును, పరమగురువులును, శిష్యులును, ప్రశిష్యులును దివ్యజ్ఞాన మహోద్యమమును నెలకొలిపిరి. సమస్త శాస్త్రములకు వేదమాత ఆదిమాత యైనట్లు సమస్తమతములకు నాదిమాత హిందూమత జనయిత్రియేయను ముఖ్యాంశమును జిజ్ఞాసువులు విస్మృతింపరాదు. తమతమ మతములకు తిలతర్పణము వీడుమని దివ్యజ్ఞానసమాజము తెలుపదు. తమ మతమందిరములందధివసించుచు సోదరమతము లందలి భావశబలతను గ్రహించి, మహత్తరమైన ఏకైకక్రియాసఫలతకై నడుముగట్టి “వసుధైవ కుటుంబక” మృను మహావాసుక ననుసరించి జీవితము గడపుమని మానవలోకమునకు తన దివ్యశంఖారావమువలన దివ్యజ్ఞాన మహోద్యమము దశదిశల చాటుచున్నది. ఈ మహోద్యమ స్వందనమున సారథియై డాక్టరు బెసెంటు సమస్తసీమలందు విశేషోత్సాహముతో పయనించి బ్రహ్మజ్ఞాన తత్త్వమును, సనాతనమత మహత్త్వమును జలదగంభీరస్వరమున ప్రకటించెను. హిందూమతము నాడిపోయు వారెందఱెందఱో పెక్కుదిక్కులందు కోతికొమ్మచ్చు లాడునపుడు హిందూమతప్రభావమును సర్వదిశలందును చాటిన ఈ విదూషీ మణిముణమును భారతీయు లెట్లు దీర్చికొందురో! ఋణమనిన

నామె యాత్మ యంగీకరింపదు. నిష్కామకర్మ నిర్వహణమున నారిజేతిన మహావ్యక్తి డాక్టరు బెసెంటు. నే డామెస్థూలశరీరము లేక పోయినను ఆమె యాత్మ ఆమె నిర్ణయించిన క్రియాంగణములందు, ఆమె యనుయాయులకు మార్గమును చూపుచునేయున్నది. ఆమె మహోపన్యాసముల నిక మనము వినజాలకపోయినను, ఆమె జీవించినపు దుచ్చరించిన గురు గంభీరవాక్కుల ప్రతిధ్వనులు విశ్వవాతావరణమున నింకను లీనముకాలేదు. శిష్యగణహృదయగర్భాలయములం దని ముఖరితమగుచునే యున్నవి. ఉపనిషచ్చిఖరములందుదముంచి యుగయుగములందు జాల్యరిన భావభాగీరధిని గుఱుతించి, ఆపూతకల్లోలిత వీచికలపై ననిర్వాచ్యానందమున నుఱ్ఱుతలూగిన డాక్టరు బెసెంటు యాత్మ యొకను ఆదివ్యానుభూతి నందుచునే యున్నది! ఉపనిషత్తు లుచ్చరించిన “అమృతస్య పుత్ర”యను భావబంధురవాక్కును శ్రద్ధాభరిత హృదయయై పలుమాఱులు పురశ్చరణమొనరించిన పూతచరిత్ర అమృతస్య పుత్రీకయై యొప్పెననుట అతిశయోక్తి కానేరదు.

ఈయశ సిలక జీవితాంశములను కడుశ్రద్ధతో పరిశీలించి, బ్రహ్మశ గ్రంథములనుండి విశేష విషయములను సంగ్రహించి, శ్రీ గుంటూరు వేంకట సుబ్బారావుగారు ప్రస్తుత గ్రంథమును రచించిరి. దివ్యజ్ఞాన సమాజాశయములను హృదయంగమ మొనరించుకొనిన విజ్ఞానియై, తమ యుపన్యాసముల వలనను, కృతుల వలనను డాక్టరు బెసెంటు మహోద్దేశములను అనల్పకౌశలముతో వారు మన గ్రాప్తమున బహు సంఖ్యాకుల హృదయఫలకములందు నాటుచుండిరి. ఆంధ్ర సరాగర్భు ధియసాఫికల్ ఫెడరేషను అధ్యక్షులై వారు

చేయు కృషి ప్రశంసనీయము. వారితైలి నిరుపమై, మనోహరమైనదని ప్రస్తుత గ్రంథమును పరిశీలించు జ్ఞానువులు గ్రహింపజాలుదురు. ఈ గ్రంథభవనమును నిర్మించిన విద్వాంసులు వారు. భవనద్వారమును నిర్మించు భాగ్యము నా కలవడినది. ఈ భాగ్యమును నాకు చేకూర్చిన శ్రీ అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య పంతులుగారికి కృతజ్ఞతా పూర్వక ధన్యవాదములను సమర్పించుచున్నాను.

ప్రజాకల్యాణముపై మనసుంచి, బహుభోద్యమములకు బుజము నొడ్డి, విశేషత్యాగము సలుపు శ్రీ వేంకటరమణయ్య పంతులుగా రాంధ్ర లోకమునకు చిర పరిచితులు. దివ్యజ్ఞాన సాహిత్యమును శ్రేష్ఠమున ప్రచలిత మొనరించుటకై విశేషధనమును వ్యయమొనరించుచు, వివిధ రీతుల ప్రజాభికి సేవజేయు కర్మవీరులు వారు. డాక్టరు బెసెంటు యుద్యమములన్నిటిని పరిశీలించి, ఆమె యనుయాయులలో నొక్కరై, ఆమె యూహలను దళాబ్దులనుండి భారతీయులకు వారెఱిగించుచున్నారు.

అనల్పప్రజ్ఞతో నీ గ్రంథమును రచించిన శ్రీ వేంకటసుబ్బారావుగారిని, ఈ గ్రంథముద్రణ ప్రకటనములకు సహకారము ప్రోత్సహము జేకూర్చిన శ్రీ వేంకటరమణయ్యపంతులుగారిని, ప్రకాశకులైన శ్రీ దివ్యజ్ఞాన చంద్రికామండలివారిని హృదయపూర్వకముగా సభినందించుచున్నాను.

బెజవాడ }
12-12-47 }

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి.

డాక్టరు ఆనీ బి సెంటు

1వ భాగము : ఇప్పటి జీవితచరిత్ర

వంశము, జననము, పైతృక లక్షణములు

ఇంగ్లండు దేశములో డెవన్ షైర్ జిల్లాకు జెందిన వుడ్ వంశములో పూర్వులు చాలమంది గొప్ప రాజభక్తి పరాయణులని కీర్తనొంది, గొప్ప పదవులను, గౌరవవిరుదులను పొందినవారును, పెద్ద యుద్ధోగముల జేసినవారును గలరు. ఆకుటుంబములో ఆనీ 1847 సం. అక్టోబరు 1 తేదీని పుట్టెను. ఆమె తండ్రి విల్లియం ఐర్లండులో బుట్టి యక్కడనే విద్యనభ్యసించి వైద్యశాస్త్రములో పట్టభద్రుడయ్యెను. ఆతడు వైద్యమును వృత్తిగా నెన్నడు నెవలంబించు లేదుగాని యితర వైద్యులు చేయు శస్త్రచికిత్సలలోను శవపరీక్షలలోను, ఇతర పరిశోధనలలోను తరుచు సహాయము జేయుచుండెను. ఆతడు లండన్ లో నొక పెద్ద శిశుముగల యుద్ధోగము జేయుచుండెను. విల్లియం బహు భాషావిశారదుడు, గణితము, సాహిత్యము, తత్త్వ శాస్త్రము పూర్తిగా చదివిన పండితుడు. ఆ కాలపుక్రైస్తవ మతాచారములకు బోధలకు విముఖుడు. పట్టుదలగలవాడు. అతని తల్లి ఐర్లండు దేశీయురాలు. అతని భార్య ఎమిలీయు నైర్లాండు దేశీయురాలే. ఆమె కా దేశీయులకు సహజముగ నుండు సూక్ష్మగ్రహణశక్తి, దేవతాగణముల యందు శకున

ములయందు నమ్మకము కలవు. అందుచేతనే ఆనీకి ఐర్లండు నందభిమాన మెక్కువ, తానైర్లండు దేశీయురాల నని యనుకొని ముచ్చట పడుచుండెడిది.

ఎమిలీ తండ్రి బ్రతికిచెడిన యైరిష్ గృహస్థు. అతని యాస్తియంతయు జీరమైపోయినను, బ్రతికినంతకాలము నతడు విచారము నెరుగడు. ఎమిలీ యతని రెండవకూతురు. ఆమెను అవివాహితయగు మేనత్త పెంచుకొనెను. బ్రతికిచెడిన యితర కుటుంబములలోవలెనే, యీమేనత్త తన పుట్టినింటి పూర్వుల మర్యాదను నిలబెట్టయత్నించెడిది. పూర్వముకప్పుడు ఫ్రాంసు నుండి వలాయనులై యైర్లండుజేరి యచట నివాసమేర్పరుచు కొనిన 'రాజనప్తక' మను రాజవంశీయుల సంతతివారమని యీమె చెప్పుకొని, యింటిలో నందరు రాజకుటుంబ మర్యాదల ననుసరించి నడువవలె నని యీమె దిద్దుచుండెను. ఎమిలీ బాల్యచాపల్యముచే నల్లరిపనులేవైన జేసినపు డామె, "ఎమిలీ, ఫ్రాంసురాజనప్తకము సంతతివారి కిది తగదునుమీ" యని మందలింప, నాబాల తానుచేసిన తప్పున కా పూర్వు లెంత యసహ్యించుకొనుచుండిరో యని దుఃఖించెడిది. అట్టి శిక్షణ ములో పెరిగిన యెమిలీ పెద్దదైనపుడు తన వ్యవస్థనలో దూష్యము, సీచము, నల్పము నగుచర్య వచ్చునేమోయని బహుజాగ్రత్తగ మెలగుచుండెడిది. ఎంత బాధపడినను అగౌరవము ఛాయామాత్రమైనను రాగూడదు; బాధను భరింపవచ్చునుగాని యమర్యాద భరింపజాలముగనుక, మచ్చ లేనికీర్తిని గోరవలెను; కులీనురాలు తిండిలేక మాడిన మాడ వచ్చునుగాని యప్పుచేయరాదు; ఆమె గుండె పగులగొట్టుకొన

వచ్చునుగాని ముఖముపై చిరునవ్వు మాయరాదు. ఇది ఎమిలీ స్వభావము, కనుకనే, ఆమె యెన్ని కష్టములుపడినను లోకమును ధైర్యముతో నెదుర్కొనెను. ఆమె యీ స్వభావమే ఆమె యలారుముద్దుగ పెంచిన యానీకిని యలవడెను. ఈ శిక్షణము అతి నిందితమును తుపానులతో నిండినదియునగు ఆనీ జీవితమున కాధారమైనది. తనశీలమును శంకించిన విమర్శయనిన నామెకు సహజమగు జంకు, లోకనిందయనిన బాధ కాని, యీ శిక్షణమువలన మరియొకలాభము చేకూరెను. ఆమెశీలము నెవరైన శంకించినయెడల వారిమాటల నామె గడ్డివరకలవలె నిరశించి, వారికి జవాబైన చెప్పక, “నేను మీరనుకొనునట్టి వానను కాను, మీతీర్మానము నన్నెంత మాత్రము మార్పజాలదు. మీరు నన్నగుఁజేరి యేమనుకొన్నను నన్ను పాపిని జేయజాలరు. మీరు నన్నిపు డెట్టిదాన ననుకొనుచున్నారో నాదృష్టికి నేనటువంటిదాన నెన్నటికిని కాను” అని యనుకొనియెడిది. ఆమె లోకుల దృష్టిలో నెంతయపకీర్తిపాలైనను భరించెనుగాని తనదృష్టికి పాపిగ గనిపించుట నించుకైన భరింపజాలకుండెను. ఆయాత్మగౌరవమే యామెకు రక్షయై, యామెశీలమును గాపాడెను. భర్త, పిల్లలు, ఇల్లు, మిత్రులు, సంఘము అందరు బహిష్కరింప, ఏకాకియైయున్న కాలమం దామెను రక్షించిన దీగర్వమే.

ఆనీ తన తల్లిని గుఱించి యిట్లు వాసెను:—

“నే నెరిగినంతవఱకు నామెయం దున్నంత మార్దవము, సౌజన్యత, ఔదార్యము, మరియొక స్త్రీయం దగుపించలేదు.

తాను ప్రేమించినవారి యెడల అంత స్వార్థరహితమైన యశురకి, అథమము నీచమునైన సకలవిషయముల నెడల నంత తృణీకారభావము, మర్యాదతో సంబంధించిన యేవిషయము గుఱించియైన నంత తీక్షణమగు నుద్ధృక్తత, ఇచ్ఛయందంత దార్ధ్యము, మార్దవము నందంత సౌహృద్యముగల స్త్రీని నే నెక్కడనుచూడలేదు. నాతల్లి నాబాల్యమును సంతోషముతో నింపి స్వర్గలోకమువలె జేసెను. నావివాహమైనంత వఱకు తాను నివారింపగల బాధయేదియు నన్నంటకుండ నామె నన్ను కాపాడెను.

“దుఃఖమునంతను తాను భరించి సుఖమునంతను నే ననుభవింపవలెనని యామె నిరంతరము చూచుచు, నన్నే స్వల్ప దుఃఖమైన నంటసీడి లేదు. ఆజ్ఞానలంబితమై యుంగరములు చుట్టుకొని యుండు నాకేశపాశము నామె స్వయంగా దువ్వి జటలల్లియలంకరించవలెను గాని మరెవ్వరును ముట్టుకొన కూడదు; నాదుస్తుల నామె చేతులతో ముళ్ళువేయవలెను, నాతలలో నామె స్వయముగ పువ్వులు ముడువవలెను. నన్ను ప్రేమించువారు నాకొఱకు భరించగలంత దుఃఖము చింత నన్నంటకుండ నాశైశవము బాల్యము గడుచుటచేత నిరుపేదలకు తప్ప తదితరులకు జీవితము దుర్భరముగ నుండునని కలలో నైన నే నెన్నడు ననుకొనలేదు. సుఖమయమగు నాకాలమున నాకు గలిగిన సంతోషము ఎట్లుకలిగినది యెవరివల్ల కలిగినది యను నాలోచనయైన చేయక సూర్యరశ్మి నెట్లును భవించుమో దాని నట్లనుభవించితిని.”

ఎమిలీకి సూక్ష్మగ్రహణశక్తి గలదనుటకు రెండు నిదర్శనములున్నవి :— 1. ఆసీతండ్రి విల్లియం చనిపోయినపు డతని శవమును చర్చికి తీసికొనిపోయి, చర్చిలో జరుగవలసిన సంస్కారములు జరిగిన తరువాత, ఖననము చేసిరి. ఎమిలీ చర్చికి పోలేదు. ఆమె దుఃఖభారమున వెల్లబారిన ముఖముతో, నెటిసినతలతో, నిర్జీవమగు చూపుతో, నొకప్రార్థనలపు సక్తమునుచేతపట్టుకొని యొకసోఫాలోగూర్చొనియుండెను. శవపేటిక చర్చిని చేరిన కాలము నామె లెక్కపెట్టి చూచి, యది మొదలు జరిగిన తంతుకు సంబంధించిన మంత్రములను పుస్తకములోనుండి చదువుచు, తుదకు “అంతయు నైపోయిన” దని యొక షెర్రికేకవేసి మూర్ఛపోయెను. తరువాత, కొన్ని వారములు గడచిన పిదప ఎమిలీ తన భర్త గోరిని దర్శింపగోరెను. అదివఱ క్కామె యెన్నడు నా చర్చికి పోలేదు, కనుక, అంత్యక్రియల సమయమున నచటనుండిన యొకబంధువును తోడుదీసికొని పోయెను, ఆ బంధువుకూడ త్రోవతప్పి గోరిని కనుగొనలేకపోయెను. అక్కడనున్న వారెవరో పురోహితుని గొనివచ్చుటకు బోయెను, గాని, యింతలో ఎమిలీ శవపేటికను మొదట చర్చిలోనుంచి ప్రాయశ్చిత్తాది కర్మములుచేసిన చోటుకు తనను దీసికొనిపోయిన మొదల గోరిని తాను కనపరచగల ననెను. అక్కడివారది సమ్మకపోయినను ఆమె కొర్ర దీర్చుటకు ఆమె నాచోటుకు గొనిపోయిరి ఆమెఅచట నిలచి, అటునిటుచూచి, పూర్వపరిచితమగు త్రోవను పోయినట్లు తిన్నగా నొకదిక్కునకు జంకు గొంకులేక నడిచిపోయి గోరిని చేరెను. ఆమె

ఖననము జరిగిననా డింటనే యుండినను చర్చిలో జరిగిన దంతయు దగ్గరనుండి చూచితినిని యామెయే చెప్పెను.

2. ఆనీకి హెన్రీయను నన్నయును, ఆల్ఫ్రెడ్ అను తమ్ముడు నుండిరి ఆల్ఫ్రెడ్కు తండ్రిదగ్గర చేరిక. తండ్రిపోయినది మొదలు ఆబిడ్డ బెంగపెట్టుకొని, నిగంతరము తండ్రిని తయచు కొనుచు, క్రమముగ శుష్కించిపోయెను. ఇట్లుండ నొకరాత్రి ఎమిలీ కొక కలవచ్చెను. ఆ కలలో విల్లియం వచ్చి 'ఆల్ఫ్రెడ్ నాకిచ్చి తక్కిన యిద్దరిని నీవుచుకొను'మని యామె నడిగెను. అది యాబిడ్డ మరణము సూచన యని యామె నిశ్చయించెను. ఆ ప్రకార మాతడు కొద్దిరోజులలో చనిపోయెను.

ఈ సూక్ష్మగ్రహణశక్తి ఆనీకి సంక్రమించెను. బాల్యమునం దామె యహస్స్వప్నములగాంచుచు, నపూర్వదృశ్యముల జూచుచు, నూహల జేయుచుండెను. ఆమె యాడుకొను కొమ్మల నామె ప్రాణము పోతున్న స్త్రీ పురుషులుగ భావించి వారి కష్టముల నూహించి సాయభూతి చూపుచుండెను. వనదేవతలు, జలదేవతలు మొదలగు దేవతాగణము లామెకు పరిచితులైరి. ఆమె ప్రతివస్తువును ఒక ప్రాణిగ భావించి గౌరవించి యాదరించుచుండెను; నిరీవములగు నాటవస్తువులతో గూడి యెన్నియో కథల నల్లి యభినయించెను. ఆమె తండ్రి చనిపోవుటకు నాలుగురోజులముందు ఆమె జన్మదినము వచ్చెను. ఆరోజున నామెకు బహుమతిగ నొక బొమ్మను తండ్రి కొనితెప్పించి యిచ్చెను. దానికి 'చెర్రీ' యని పేరుపెట్టెను. తండ్రి పోవుటకు ముందురోజున అతనియొద్ద కడసారి సెలవు పుచ్చుకొనుటకు ఆనీ నతని మంచముపై

కెక్కించిరి. అప్పు డాబామ్మ నతడు ముద్దుపెట్టుకొనవలెనని పట్ట పట్టి యేడ్చెను. తనబిడ్డను తన తండ్రి యెందుకు ముద్దు పెట్టుకొనడని యామెచింత. ఆనీ చదివిన పుస్తకములలోని దేవతలు రాక్షసులు యుద్ధములు, మతముకొఱకు ప్రాణము లప్పించినవారి కథలు, ఆదాము అవ్వ కథ, మొదలగునవనిన నామెకు కడు సంతోషము. ఆయా కథలలో వీరులవలె తా నుండిన నెంత బాగుండునోయని యూహించుచుండెను. వారి వారి చర్యలు తనయెదుట జరుగుచున్నట్లే యూహించు కొనుచుండెను. ఈ సూక్ష్మగ్రహణశక్తి తరువాత ఆమె యం దితరవిధముగ పరిణామము నొందెను; ఆకాలమున పెద్దదరు దాని నణచివేయుటకే చూచిరి, గాని, యది యణగలేదు.

విల్లియం, ఎమిలీల యన్యోన్యాను రాగము బహుగాఢ మైనది. అతడు గొప్ప పండితుడు, తత్వజ్ఞాన్త్రవేత్త. ఆమె పూర్వాచారపరాయణురాలగు భక్తురాలు. ఆతనికి నాటి శుష్కమతాచారములయందు నమ్మకములేదు. ఆమెకు వాని యందు గౌరవము. అతడు ప్రతిదినము నేదోయొక సద్గ్రంథ మును చదివి ఆమెకు వినిపించుటయో, అది యన్య భాషలోనుండిన దానికరము చెప్పుటయో తప్పుక జరుగు చుండెను. ఒక్కొక్కనా డతడు రోమన్ కేతోలిక్కుమతబోధ లను ఆచారములను వెక్కిరించుట వినలేక ఆమె యచటనుండి లేచి పోవుచుండెడిది. ఆమె కతనియభిప్రాయములను విమర్శించుట యొత్తమాత్రము నిష్టములేదు. 'మతాచారములు స్త్రీల కవసరముగాని పురుషుల కవసరములేదు. వారు ఏది కావల

సిన నది చదువుకొందురు. ఋజువర్తనులు సత్యవంతులునై యున్నంతకాలము వా రేయభిప్రాయములను గలిగియుండుట కైనను స్వతంత్రులు' అని సరిపెట్టుకొనుచుండెను. కాని యతని స్వతంత్రాభిప్రాయము లామెను కొంతమార్చకపోలేదు. నాటిమతబోధలలో గొన్ని మూఢనమ్మకములని యామె యంగీకరించెను. కాని, ఆలయములలోని శాంతి, గంభీరవాతావరణము, అక్కడ జరుగునారాధనల శోభ, యామెకు మిక్కిలి యాకర్షణీయములుగ నుండెను.

ఆనీకి మతమునం దెక్కువ పట్టుదల. చిన్నతనమున చర్చి బోధలు బైబిలువాక్యములు ఆమెకు ప్రమాణములు. కాని, యవి తన విమర్శనకు చాలనందున నామె యామతమును వీడి నాస్తికము నవలంబించి దానిని అంతపట్టుదలతో అనుసరించెను. ఆకాలములో ఆమెతల్లి చనిపోవుచు ఆమెను చేరబిలచి, నాచిట్టితల్లి మిక్కిలి మతాచారపరురాలు, ఆమెయందున్న లోప మది యొక్కటే' అనెను. రోమన్ కాథోలిక్కుమత మానీ నాకరించియే యుండినయెడల ఆమె యామతముకొంతకెంతయో త్యాగముచేసియుండును. కాని, యదియు నామెకు తృప్తినియజాలకపోయెను. ఆనీ యేవిషమునైనను నమ్మినపుడెంత గాఢముగ నమ్మెనో అది తప్పని తెలిసినపుడు దానిని విడిచిపెట్టుటలో నంతపట్టుదల చూపెను. ఆపట్టుదలయే యామె సత్యాన్వేషణమున దోడ్పడెను.

ఆనీకి చిన్నతనమునుండియు పుస్తకములు చదువుట యనిన ప్రీతి. ఏమూలనో యెవరికి కనిపించకుండ గూర్చొని యెప్పుడు నేదోయొక కథలపుస్తకము చదువుచుండెడిది.

బా ల్య ము

ఆనీ శైశవ మైదేండ్లు బహుసుఖముగ జరిగిపోయెను. ఆ కాలమందా కుటుంబములో సుఖసంతోషములు తాండవ మాడెననిన నతిశయోక్తి కాదు. 1852 సం॥ ఆగష్టు మాసములో నొకనాడు విల్లియం వానలో తడిసి యింటికి వచ్చెను. దానితో వానికి పడిసెముపట్టి గుండెలలో భారముపుట్టెను. ఒక గొప్ప వైద్యుని పిలిపించిరి. అతడు రోగిని వరీక్షించి వెడలి పోవుచుండ ఎమిలీ యాతనితో నావల కేగి సంగతేమని యడిగెను. వైద్యుడు 'నీ వతనికి ధైర్యము చెప్పవలెను. తీవ్ర మైన క్షయ ప్రవేశించినది. ఆరువారములకంటె నెక్కువ బ్రతు కడు' అని కట్టెవీచినట్లు చెప్పెను. దానితో నామె స్మృతి దప్పి పడిపోయెను; గాని, త్వరలో తెలివితెచ్చుకొని, తన బాధను దిగమింగి యతని యుపచారములో నిమగ్న యయ్యెను. అది మొదలు కదినిమిషములైన విశ్రాంతిలేకుండ భర్త కామె యుపచారముల జేసెను, కాని, యామెకు కష్ట కాల మారంభించి, యతడు అక్టోబరు 5 వ తేదిని దివికేగెను. ఆరాత్రియంతయు నామె యొకగదిలో తలుపు గడియవేసికొని యొంటరిగ నుండెను. తెల్లవారి యీవలకు వచ్చుసరికి ఆమె నల్లని తల పూర్తిగా నెరిసి తెల్లబడిపోయెను.

విల్లియం పోయినప్పుడు కొంతధన ముండెనని యను కొనిరి గాని లెక్కలు చూచుకొన్నతరువాత కొంతరొక్క-ము తప్ప మరేమియు లేదని విశదమైనది. కాని, ఎమిలీ, వచ్చిన కష్టముకంటె నీదారిద్ర్య మెక్కువకాదని ధైర్యముతో నెదు

రొకనసాగెను. మొట్టమొదట కొడుకు హెన్రీ చదువుసంగతి చూడవలెను. అతడు విశ్వకళాశాలలో పట్టముపొంది మతాచారి కావలెనని తల్లికిని, లాయరు కావలెనని తండ్రికిని అభిలాష. తండ్రిపోయినతరువాత నిద్దరుబంధువులు వానికి చిన్న చదువు చెప్పించి తరువాత వర్తకవ్యాపారములో బెట్టెదమనిరి. కాని, ఎమిలీకి భర్త చనిపోవుటకుముందు వానివిద్యను గుఱించి చేసిన యాదేశమునకు వ్యతిరేకముగ జేయుట కిష్టము లేక వారిమాట కంగీకరించలేను. అయినను, ఆబంధువు లాకుటుంబమునకు ఏదో కొంత సహాయము చేయుచు నుండిరి. తుదకు భర్తపోయిన కొన్ని నెలలకు ఎమిలీ హెన్రీని హార్వో సూకూలో చదివించుటకు నిశ్చయించి యక్కడకు పిల్లలను తీసికొనిపోయి, నొక చిల్లరవర్తకుని దుకాణముమీద మేడలో బసచేసెను. అక్కడ నొకపిల్ల వానిని తనఇంట బెట్టుకొని సంరక్షించునట్లును అందుకు ఆమెకు వాని తలిదండ్రులిచ్చు డబ్బుతో తనకొడుకుకు చదువు చెప్పించుకొనుటకును ఏర్పర్చుకొనెను.

ఇట్లుకయేడు గడచినతరువాత ఆమె యాయూరిలో చిన్నకొండపైనున్న యొక యిల్లు పుచ్చుకొని అక్కడ బడి పిల్లలను కొందరిని చేర్చి వారికి బస, భోజనము మొదలగు సదుపాయములు చేయుటకు బడి ప్రధానోపాధ్యాయుడగు డా॥ వాఘ్నెయొక్క యనుజ్ఞను కోరెను. అతని కామెను చూడగనే యామెయెడల గౌరవభావము నమ్మకము పుట్టి ఆమె కోరినదాని కొప్పుకొనుటయేగాక, తరువాత అతడును అతనిభార్యయును ఆమె కనేకవిధముల సహాయమున

చ్చిరి. ఆమె తీసుకొన్నయిల్లు పూర్వము అచటిచర్చిలో వికార్ (పురోహితుడు) కాపుర ముండుటకు కట్టినది. ఇప్పు డత డాయితీని విడిచి మరియొక యింటిలో నుండుటచేత ఆ యిల్లామెకు దొరికెను. అది విశాలమైనది, చాలా గదులు గలది, అన్ని విధముల ఆమె సంకల్పమున కనుకూలించినది. డా. వ్యాఘ్న బడి యుపాధ్యాయు డొక డాయిత కాపుర ముండి పిల్లల చదువును కనిపెట్టి చూచుచుండవలె ననిన నందుకెమిలీ యొప్పుకొనెను. ఆప్రకార మక్కడ ఎమిలీ ప్రవేశించి పదేళ్లు బడిపిల్లలను సంరక్షించి తన పిల్లలనుపెంచి కొడుకు కేంబ్రిడ్జ్ కళాశాలలో చదువుటకు వెళ్లినంతవఱకు వానికి చదువు చెప్పించుకొనెను. మన ఆసీకి డోహ వచ్చిన తరువాత (ఆయింట ప్రవేశించినప్పటికామె కేడేండ్ల వయస్సు) ఆమె భావిజీవితమునకు పునాది యిక్కడనే పడినది. ఆ యింటిచుట్టు పెద్ద తోటలు గలవు. అనేక జాతుల ఫల వృక్ష ములు, రకరకముల పూలమొక్కలు కలిగి అవి బహు రమణీయముగ నుండెను. ఆ తోటలలో నొక్కచెట్టెనను ఆసీ యొక్కనిది లేదు. చాల దూరము వ్యాపించిన కొమ్మలుగల యొకచెట్టు నామె తన నివాసగృహముగ నేర్పర్చుకొనెను. ఆచెట్టుకొమ్మలలోనే బైటక్ ఖానా, పడకగది, చదువుకొను గది, సామానుకొట్టు ఏర్పడెను. ఈ సామాను కొట్టులో చెట్లను కోసితెచ్చిన నుండ్లు దాచుచుండెను. చదువుకొను గదిలో గంటల తరబడి కూర్చొని పుస్తకములు చదువుకొను చుండెను. ఆమెకు మిల్టన్ వ్రాసిన పేరడైజ్ లాస్ట్ అను

కావ్యము అభిమాన గ్రంథము. అందులోని పాత్రలను తాను బూని యభినయించుట, అందులో వర్ణించిన స్వర్గనరకముల నూహించి, యక్కడ తానున్నట్లు భావించుట, దానిలోని కొన్ని భాగములను గట్టిగా చదువుట ఆమెకు సరదా. ఆ తోటలో నొకవైపున ద్వారము తెరచినపు డగుపించు దివ్య దృశ్యము మరువరానిది. ఆనీ ఇటువంటి పరిసరములలో మొగపెట్టలతో గూడి యాడుచు పాడుచు కొన్ని నెలలు గడిపెను. ఆమె క్రిక్కెటును చక్కగా ఆడుడుండెడిది. ఇంత వఱకు తల్లి కూతుల్లిదరు నొకరినొక రెడబాసి యెన్నడు నుండలేదు. ఆమె తల్లి యెక్కడకువెళ్లిన నక్కడకు వెళ్లెడిది, ఆమెను తగులునట్లు కూర్చొని, గాని, నిలుచొని గాని యుండెడిది. ఒకనాడు తల్లి యిదిచూచి “చిట్టితల్లి ఇలాగెల్లప్పుడు అమ్మనంటిపెట్టుకొని యున్నచో, నొక త్రాడుతెచ్చి నా కొంగుకు కట్టివేసికొనెదను, ఏమందువు” అనెను. వెంటనే ఆనీ “అమ్మా! గట్టిముడివేయవే” అనియెను. వారి ప్రేమ నిజముగా వారి సంతగట్టిగా బంధించినది.

ఇట్లుండ, నొకనాడు ఆనీ పొరుగింటికి చూడబోయెను. అక్కడ నెవరో యొక సొట్టవనిత వచ్చియుండెను. లోపలకు గెంతుకొనుచు వచ్చిన యా ముద్దుబాలికను చూడగానే ఆమె ముఖము వికసించి, బిడ్డనెత్తుకొని, యెడిలో గూర్చొన బెట్టుకొని కొంతసేపు మాటలాడెను. మరునాడామె ఎమిలీ యొద్దకు వచ్చి తన మేనకోడలుతోపాటు ఆనీనిగూడ తన యింట బెట్టుకొని చదువు చెప్పెదను పంపమని, సెలవులలో నింటికి వచ్చుచుండునని, చెప్పెను. ఎమిలీ మొదట బిడ్డను

విడిచియుండలేక పంపుట కొప్పుకొనలేదు, కాని, ఆ యువతి తనయొద్ద నేర్చువిద్య ధనముతో చేకూరునది కాదని, మొగపిల్లలతో కలిసి మసలుట మంచిదికాదని, ఒకప్పుడు పిల్లను సూక్తుకు పంపవలసి వచ్చునని, సూక్తులో చదువుటవల్ల సంభవించు నష్టములు లేకుండ అక్కడ దొరకులాభము లన్నియు నిక్కడ దొరుకునని, నచ్చచెప్పినమీద ఎమిలీ ఒప్పుకొనెను.

ఆయువతి కెప్టెన్ మార్యట్ అను సుప్రసిద్ధ నవలారచయితకు చెల్లెలు మార్యట్ కన్య. ఆమె తన తల్లితో గలిసి వింబిల్డ్ పార్కులో నివసించుచుండెను. ఆమెతల్లి చనిపోయిన తరువాత ధనవంతురాలగు తా నితరుల కుపకరించు పని యెక్కడనైన దొరుకునేమోయని చూచి, తనసోదరులలో నొకనికి చాలామంది సంతానముండుటచే వారిలో నొకపిల్లను తెచ్చి యింట నుంచుకొని స్వయముగా జదువుచెప్పుచుండెను. కొద్దిరోజులలో నాబిడ్డ కింకొకరిని తోడుచేసిన బాగుండునని యామెకు తోచెను. ఇట్లుండ నామె హారో వచ్చుటయు, నక్కడ తలవనితలంపుగ ఆసీని చూచుటయు జరిగెను. ఆసంధానము ఆసీ యదృష్టమని చెప్పవలెను.

మార్యట్ కన్య విద్యగరపుటమందు నేర్పరి. బడిలో విధానమును పూర్తిగా విడిచిపెట్టి పిల్లలమనస్సున కాహ్లాదము గలిగించుచు క్రొత్తపద్ధతులనుబట్టి బోధలజేయుచుండెను. పేదరికముచే కుంగియు నోరుతెరిచి యొకరి నడుగుటకు లజ్జపడు తలదండ్రుల బిడ్డలను తెచ్చి వారికి సంరక్షణచేసి చదువు

చెప్పట యామె సంకల్పము. కాని, పిల్లల నామె యెంచుకొని తెచ్చుకొనెడిది. ఏలయన, తనశ్రమ వ్యర్థము కాగూడదు. పిల్లలమును 'అత్త' యనిపిలిచెడువారు. ఆమెముఖమెంతగంభీరమో హృదయ మంత మెత్తన. ఆమెవల్ల ఆనీ పొందినమేలు తన స్వీయచరిత్రలో నిట్లాక్క వాక్యములో వాస్తవము: "నాజ్ఞానమునకే గాక నన్ను నిరంతరము నేర్చుకొనుమని ప్రేరేపించుచున్న జిజ్ఞాసకు నే నామె కెంత ఋణపడియున్నానో చెప్పటకు మాటలులేవు."

మార్కెట్ కన్య ఇవాంజలికల్ చర్చికి చెందిన క్రైస్తవురాలు. ఆమె బహుకతినముగ మతస్థ నాచరించుచుండెను. ఆమె యెంతపూర్వాచార పరాయణురాలైనను, తనమతమును జీవితచర్యలలో ననుష్ఠించెడిది. ఆమె పేదలకు ధనము నిచ్చెడిది కాదు, వారికి అన్నము వండించి వారిఇండ్లకు తీసుకొనివెళ్లి పెట్టెడిది. ఎంగిలియన్లము నెవరికిని పెట్టనంగీకరించదు. కొందరికి రోజుకూలీకి పనులుగాని నెలజీతములపై నొకరీలుగాని సంపాదించెడిది. ఆదివారమునాడు బైబిలుగాని 'సండే ఎట్ హోం' గానితప్ప మరియేపుస్తకము పిల్లలను చదువనిచ్చెడిది కాదు, కాని, పిల్లల కారోజున కథలుచెప్పి, కీర్తనలుపాడించి, బైబిలుచదివించి, సండేస్కూలులో పిల్లలకు పాఠములు చెప్పించి, తోటలలో త్రీప్పి, విసుగులేకుండా చేయుచుండెను. సండే స్కూలులో చెప్పవలసిన పాఠములను శనివారము నాడు సిద్దముచేసికొని యుండవలెను. పేదలకొక కే యువ కారముచేసిన అది దాతకూరక లభించినదియై యుండరాదని యామె సిద్ధాంతము. "నా కే కష్టములేక లభించినది, ప్రభువగు

దేవునకు సమర్పించనా” యను బైబిలువాక్య మందుకు ప్రమాణము.

ఆసీకి మార్కెట్ కన్య ఇవాంజలికల్ చర్చి సంప్రదా యము ననుసరించి మతాచారములయందు శిక్షగతిపెను. క్రైస్తవులు చాలమంది తాము ('కొవర్క్') మార్పునొందితి మనెడువారు. తనయం దట్టి మార్పేదియు కలిగినట్లు ఆసీకి కని పించనందున, ఆమె చాలా విచారించుచుండెను; తాను 'రిక్లీంప్' బడితినా యని సంశయించుచుండెను. ఆమె బైబిల్ మొద లగు గ్రంథములనుండి వాక్యములను కంఠపాఠముచేసి యొప్పు గించవలెనని సరదాచేత ఒప్పుగించినపు డామె నందరు గొప్ప భక్తురాలని పొగడుచుండిరి. అది యామెకు కష్టముగా నుండె డిది. చర్చిలో ప్రార్థనలకు బాలబాలికలందరు హాజరుకావ లెను. అక్కడ నొక్కొక్కరును ప్రార్థనచేయవలెను. ఆసీవంతు వచ్చినపు డామెకు కంపమారంభమై నోట మాటరాక, వణుకు స్వరముతో నారంభించినను, తుదకందరిని మించినట్లు ప్రార్థన చేసి తన వాక్చాతుర్యమునకు మురిసిపోయి, దేవుడు, అత్త, తన ప్రార్థననుమెచ్చుకొనిరని సంతసించుచుండెను. మొత్తము మీద ఈ మతశిక్షణము బహు కఠినముగ నుండెను దానివల్ల తక్కిన ఫలితము లెట్లున్నను, అది తల్లి నెడబాసినబెంగకు తోడై ఆసీ మనస్సులో కొంత నిరుత్సాహము పుట్టించెను. ఆమె యింటికి వచ్చినపుడు మార్కెట్ కన్య యామె బడిచర్యను గురించి వ్రాసియిచ్చిన రిపోర్టులో “ఉత్సాహము” తక్కువ యని యుదహరించెను.

1861 సం॥ లో మార్కెట్ కన్య తనమేనల్లుని కంటి వైద్యముకొఱకు జర్మని తీసుకువెళ్ళి అక్కడకు తనశిష్యుర్రాండ్రీను గూడ దీసికొనిపోయెను. అక్కడ బోక్సనగరములో మూడునెలలుండి, ఆచుట్టుపట్లనున్న చక్కని ప్రకృతిదృశ్యములను, చిత్రీకళాప్రదర్శనశాలలను అన్నిటిని చూచిరి. తరువాత, మార్కెట్ కన్య పిల్లలను నెలపుల కింటికి పంపెను. రెండు నెలలైన పిదప వారందరు ప్యారిస్ నగరములో గలుసుకొనిరి. అక్కడ వారు చూడని దివ్యభవనములుగాని, చర్చిలుగాని, చిత్రీకళాప్రదర్శన శాలలుగాని లేవు. ఆనీ యచటి సుప్రసిద్ధమయిన చర్చిలుచూచి ముగ్ధురాలైపోయెడిది. అక్కడి యసమానమగు నలంకారములు, పాటలు, పూజలు ఆమెకు హృదయరంజకములుగ నుండెను.

ఇట్లుండ 1862 సం॥ వసంతములో ప్యారిస్ లో ఆనీకి 'కాఫర్లేషన్' అను సంస్కారము జరిగెను. ఆ సంస్కారము గుఱించి వ్రాయుచు ఆమె "వేదికయొద్ద నేను మోకరించితిని, నాశిరస్సుపైన వృద్ధుడగు నాచార్యుడు చేయివేసినపు డామృతస్పర్శ, అప్పు డావాహనచేయబడిన పవిత్రాత్మ, దివ్యకపోతము యొక్క-తొక్క తాకినట్లనిపించి అవశనైతిని", అని వ్రాసెను. ప్యారిస్ నివాసమువల్ల ఆనీకి మతాభిమాన మెక్కువైనది.

ఇంగ్లండు వచ్చిన తరువాత మిస్ మార్కెట్ ఆనీకి పాఠములు చెప్పుటమాని, ఆమె తనంతట తాను చదువుకొని సంశయములున్న తన నడుగుచుండవలెనని ఆమెను విడిచిపెట్టెను అత్తా! మునుపటివలె పాఠములు చెప్పుటలేదేమని యడిగిన

నామె “బ్రీటికియున్నంతకాలము అతను ఊతగా వట్టుకొని యుందువా”యనెను. ఈ పద్ధతి ఆనీ కేంతయో సహాయకారి యయ్యెను. ఆనీ ఫ్రెంచి జర్మన్ భాషలలో విశేషకృషిచేసెను. అనేక సద్గ్రంథముల జదివెను. సంగీతము శ్రద్ధతో నేర్చుకొనెను. జిజ్ఞాస వృద్ధిచేసికొనెను. 1862 సం॥ శీతకాలములో ఆమె లండన్ లో మార్కెట్ కన్యతోనుండి కూ. రోచి నడుపు ఫ్రెంచిబోధనాతరగతులకు హాజరయ్యెను. తరువాత వసంతము (1863) లో నామె హారోకు వెళ్ళి వారమున కొకసారి యాతరగతులకు పోవుచుండెను. అది పూరియైన తరువాత మార్కెట్ కన్య తాను చేయగలదంతయు చేసితినియు అటు పైన (ఆనీ) తనతెక్కలతో తానెగురవలసినదే యనియు చెప్పెను. ఆమెచేసిన దెంత మహత్కార్యమో యప్పుడెవరెరుగుదురు. ఆనీ కామె యేబడులలోను లభించని యపూర్వ శిక్షణమునుచ్చి తనంత తానెన్ని విద్యలనైన నేర్చుకొనుటకు జిజ్ఞాస లోపలనుండి పొంగివచ్చునట్లు మేల్కొల్పినది. ఆనీ యా తరువాత జర్మన్ భాషయందు కృషి సాగించుచు, తల్లి కత్యంతాభిమానమగు సంగీతమును హారోస్కూలు సంగీతోపాధ్యాయునియొద్ద పూర్తి చేసెను.

యా వ న ము

16½ సంవత్సరముల వయస్సులో బడినుండి బెటవడు
టయు, నింట తానొక్కతెయే యాడుబిడ యగుటయు, తల్లి
తనకష్టము లేవియు తన బిడ్డకు దెలియకుండ తానే భరించుచు
బిడ్డ నెల్లపుడు సంతోషసాగరమున నోలలాడునట్లు చూచు
టయు, ఇటువంటి పరిస్థితులలో మరియొక యువతిగతి యేమ
గునోగాని ఆసీ తనకాలమును వ్యర్థముచేయక తనజ్ఞానమును
శీలమును వృద్ధిచేసుకొనెను. ప్రతిదినము తల్లికోరికపై న
రెండుగంటలు సంగీతము సాధనము చేయుచుండెను గాని
తక్కినకాలమంతయు తల్లి నిషేధించిన నవలలుతప్ప తన
యిష్టమువచ్చిన పుస్తకములు చదువుకొనుచు, ఆటలు, గుఱపు
స్వారి, పిక్నాల్లు, విందులకు బోవుటతో గడుపుచుండెను.
విందులలో నామె అత్యుల్లాసవంతురాలైన యతిథియని పేరు
నొందెను. విందుకు ఎవరైన పిలచిన చాలును, వేళగుసరికి
తల్లి స్వయముగ ముస్తాబుచేసి పంపును గాని, యామె
కేదుస్తులు వేసికోవలెనను చింతయైన నక్కరలేదు. క్రికెటు,
కోక్లిట్ ఆటలలో ఆమె నేర్పరి. విలువిద్య వట్టుబట్టి నేర్చు
కొని మొదటి బహుమానము పొందెను. ఆబహుమానమొక
యుంగరము. ఆమె యీజన్మలో మొదట ధరించిన దా
యుంగరము.

ఆమెకు తనతల్లి కొంచెము కష్టజీవితమునుకూడ రుచి
చూపించియుండినచో, ఆకస్మికముగ కష్టములలో బడినవ్వా
డంత మనఃకేశ ముండకపోవునేమో యన్న చింత యిటీవల

కొంచె మామెకు కలిగినను ఆమె యీ యీడున గడిపిన సుఖజీవితమును బ్రతికియున్న న్నాళ్లు ఆనందముతోను కృతజ్ఞతతోను తలచుకొనుచుండెను.

19 వ సం. ములో వివాహమైనంతవఱకు ఆమె బాహ్య జీవిత మీరీతిగ నంతరాయమెఱుంగని యానందముతో నిండి యుండెను. ఆమె నాకాలమున “సక్ష్మైక్” (సూర్యరశ్మి) యని పిలచెడివారు. సూర్యకాంతివలె ఆమె యెక్కడ కేగిన నక్కడ అందరికి సంతోషము గొనిపోవుచుండినందున ఆపేరు వచ్చెను. ఈ తరువాత ఆమె యెన్నివందలమంది ఆత్మలకు శాంతిని పరమానందమును గలిగించెనో, అందు కా ధన్యజీవి కేమని పేరుపెట్టవలెనో ఆ యెన్నివందలమందియు నామెను ‘అమ్మా’ యని పిలచుచుండిరి. ఆహా! యెంతసార్థకనామము! బాహ్యజీవిత మిట్లు గడుచుచుండ, నెవ్వరు నెఱుంగని యంత రంగజీవితప్రవాహముకటి యామెలో ప్రవహించుచుండెను. అది యామె జిజ్ఞాస. ప్రాచీన క్రైస్తవమతగ్రంథము లామె కభిమాన పాఠములాయెను. ఏసుక్రీస్తు కాలము మొదలుకొని 18 శతాబ్దాలకాలమున క్రైస్తవ మతాచార్యులు ఎక్కడెక్కడ నెవ రేయభిప్రాయములను తెలియజేసిరో అన్నియు నామె చదివెను. ముఖ్యముగ కేతొలిక్ చర్చి సంప్రదాయమందామెకు ప్రీతి. ఆగ్రంథములు చదివినకొలదియు క్రైస్తు ప్రభునియెడల నామెకు భక్తి మొడాయెను. ఆయన తన యెదుట నదృశ్యరూపమున నెల్లప్పుడు నున్నట్లై భావించుచు తనభక్తిబలముచేస్వర్గరాజ్యమునుండిదిగి స్థూలరూపమునప్రత్యక్షమగునని నమ్మెను. వారమునకొకసారి ధ్యానసమాధితరుచు

నువవాసములు, ప్రాచీన భక్తులు త్రొక్కిన త్రోవ దొక్కు-
భాగ్యముగలిగిన యెడల వారివలె శరీరబాధ ననుభవించుట
నలవాటుచేసికొనుటకు అప్పటప్పట తన దేహమును కొర
డాతో గొట్టుకొనుట, ఇది యామె నిష్ఠ. ప్రభువును ఆయన
చచ్చిద్వారా సేవించుట, ఆమె జీవితమునకు లక్ష్యమగుటచేత,
ఆమె తన ప్రేమను త్యాగముద్వారా కనపర్చుటకును, తన
తీవ్రమైనకృతజ్ఞతను సేవగామార్పుటకును వీలగునట్లు ధార్మిక
జీవితము ననుష్ఠింప దలపెట్టసాగెను.

జీవితములో నెన్నిపొరపాట్లు చేసినను, ఎన్నితప్పు
పనులు చేసినను, ఆమె లక్ష్యము మాత్రము త్యాగము-కేవల
దేహముకంటె శ్రేష్ఠతరమగు నేదోయొక ప్రయోజనము
కొఱకు, త్యాగము - అయియుండెను. త్యాగబుద్ధి యామె
కప్రయత్నముగ గలిగినదిగాని బలవంతముగా తెచ్చుకొనినది
కాదు; అంతరాత్మప్రేరేపణగాని మానసికనిరయము కాదు;
త్యాగము చేయని యెడల అంతరాత్మకు ద్రోహముచేసినట్లు,
పతిత, పాపి యైనట్లు తోచెడిది. ఇట్టివల ఆమె త్యాగమును
మెచ్చుకొనిన మిత్రులనేకు లామె త్యాగముచేసి యెంతయో
బాధపడెననుకొనిరి, కాని, యది పొరపాటు. ఆమెకు త్యాగ
మానందదాయకమగు సులభమార్గమున గంతులిడుచు పోవుట
వలె నుండెను. ఏడ్చుచున్న బిడ్డ నక్క-నజేర్చి తనకష్టములకోర్చి
బిడ్డనోదార్చుటకు పాలిచ్చుతల్లి త్యాగమెంత అప్రయత్నము,
అవ్యాజము అయినదో, దుఃఖిత లోకమునకు సేవజేయవలె
ననిన త్యాగబుద్ధి ఆనీ కంత అప్రయత్నము, అవ్యాజము. ఆ
లోక దుఃఖార్తి యామె హృదయము ననేకజన్మలనుండి కలిచి

వేయుచుండెను. చిన్నతపముననే యామెయం దంతభక్తి పుట్టించి, తన మతముకొఱకు ప్రాణమునైన తేగించవలెనన్న బుద్ధిగలిగించి ఇంటినుండి భర్త పిల్లలనుండి వెడలగొట్టబడి లోకమునం దపవాదులను వెక్కిరింపులను ఎదుర్కొనజేసి, తుదకు దివ్యజ్ఞానమున బ్రజ్ఞపెట్టి, పరమసేవకు పూర్ణావకాశములను గనపరచిన యీ తీవ్రత్యాగబుద్ధి అనీక పూర్వజన్మ సంస్కారఫలితము; అనేక జన్మములనుండి వినుచున్న ఆర్తనాద మీజన్మమున పుట్టుకతోడనే ఆమె చెవులలో బడెను.

1865 సం॥ క్రీస్తునులో క్లాప్ హాం అను లండన్ లో నిరుపేదలుండు నొక పేటలో మిషను చర్చి నొకదానిని స్థాపించిరి. దానిసమీపముననే అనీతాతగారి యిల్లుండెను. ఇతర యువతులతోపాటు అనీ యా చర్చి కనేక విధముల సహాయము చేయుచుండెను. 1866 సం. ఈస్టరు పండుగుల కాచర్చిని అనేకవిధముల పుష్పతోరణములతో నలంకరించిరి. అదివఱకు పువ్వును చూచియెరుగని యావాడ బాలబాలిక లా యలంకారములుచూచి మోగిపోయిరి. అనీ ఈస్టరుపండుగుల కింకొకవిధముగా సిద్ధమగుచుండెను. ఆ వారమునకు ముందువారములో నామె క్రీస్తుప్రభువు జీవిత మంతకు చదివి శిలువనుపడినవఱకు ఆయన అంత్యదినములలో నెక్కడ నేమిచేసెనో వివరముగ దెలిసికొని తాను నారీతిగా నాదినములు గడిపినట్లుహించుకొని గుడ్ ఫ్రైడే (ఈస్టరు ఆరంభ శుక్రవారము) నాడు వేదికయెదుట మోకరించి ప్రార్థనచేయుటకు సిద్ధముకావలెనని యామెసొకల్పము. ఆసంకల్పముతో బై బిలుతీసి చదువనారంభించగా దానిలోవ్రాసిన

చరిత్రననుసరించి క్రీస్తుప్రభుని యంత్యదినములచరిత్ర వ్రాయు వలె ననుబుద్ధి పుట్టెను. దానికొఱకు బైబిలునువారలలో దేనిలో నేరోజు చర్య యేరీతిగా వర్ణింపబడెనో జాగ్రత్తగా నొకచోట వ్రాసిచూచుసరికి వానిలో ననేక పరస్పర భేదము లగుపించెను. దానితో నామె కకస్మాత్తుగా నాగాధలన్నియు నబద్ధములను ననుమానము పుట్టెను. కాని, ఆమెసంశయ మొక పాపమని నమ్మినదగుటచేత వెంటనే ఆయనుమానమును బల వంతముగ నణచివేసెను. “(నాజన్యులోబుట్టిన) ఈమొదటి సంశయము నాకెంతభాధ కలిగించెనో దానినెంత తొందరగా నణచివేసితినో, పాతిపెట్టి మట్టిపెల్లలతో కప్పివేసితినో ఊహించుకోవలసినదే. కాని ఆయనుమానము మాత్రము ఇంకను చావకయున్నది. దానిమచ్చ నిలిచిపోయినది.”

ఈ ప్రకారము ఆనీ ముందుజీవితములో కష్టములకు తోచివడిన సంశయము హృదయములో మొలకె తిన కాలము ననే, ఆమెకు ఆమెవివాహముచేసికొనిన యువకునితో పరిచయ మాయెను. ఫ్రాంక్ బెసెంటు కేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాలయములో పట్టభద్రుడు, కొద్దికాలము క్రిందటనే పురోహితదీక్ష పొంది క్లాప్ హాం చర్చిలో డీకన్ గా ప్రవేశించెను. ఆనీ ఈ స్వర్గుకు చర్చినలంకరించు చుండినపుడు వారిద్దరికి పరిచయమాయెను.

వివాహకారణమైన యాపరిచయము, ఆవివాహవిచ్ఛేదనకు కారణమైన యాసంశయము ఒక-మారు తటస్థించుట యొక గొప్పవిశేషము.

ఇట్లు 19 సం. లలో ఆనీలో జరిగినమార్పులు గమనించ

దగినవి. మొదట ఆమె ఎవేంజిలికల్ సంప్రదాయమునకు చెందినది. తరువాత ఆమెచదివినచదువుచే ఏంగ్లికన్ (కేతోలిక్కు) సంప్రదాయమునకు చెందియు రోమన్తో సంబంధము లేని) చర్చిసంప్రదాయ మవలంబించెను, ఇంతలో సంశయవిష బీజము పోవేశించెను. ఈమార్పులకు ఆమెతీవ్ర జిజ్ఞాసయే కారణము.

వివాహము

ఇంగ్లీషువారిలో 19 సం॥ల యువతి బాలికగనే భావించబడును. అందులో ప్రాపంచిక కష్టముల నెరుంగని, వివాహమన నేమో యెరుగని ఆసీ వంటి ముగ్ధ ఆవయస్సులో పెండ్లి చేసికొనెననిన ఆత్మర్యము కలుగకమానదు. “కొంతవఱకు వలపు కథలను చదువకపోవుట చేతను, క్రైస్తుప్రభుత్వతో సంబంధము గూర్చిన యూహలచేతను” ఆమె “అహః స్వప్నములలో వలపునకు తావులేదు.” “నా జీవితమును ఏను ఆరాధనతో గడవగోరితిని. నా యంతరంగ జీవిత మా ‘రక్షకుని’ యెడల గాఢముగ ప్రేమలో మునిగిపోయెను. ఆ ప్రేమ రాగపూరిత హృదయాలకు, ఒక కేతోలిక్కునకు, ఒక మానవవ్యక్తిపై గల వలపునుండి యొక ఆదర్శముపైకి స్త్రీకి యేసుపైకిని, పురుషునకు మేరీకన్యపైకిని మరలెడు ప్రేమ.” (దీనిని మనము రాధ మొదలగు గోపికలకు శ్రీకృష్ణుని యెడల గల ప్రేమతో పోల్చవచ్చును). ఆసీ ప్రతిదినము చేయు ప్రార్థన లాప్రేమను ప్రదర్శించు చుండెను.

ఆనీ లేత హృదయము చిన్నతనమునుండియు తనతల్లి, క్రైస్తు అను రెండు ఆదర్శములపైకి ప్రాకి ప్రేళ్లు పారెను. ఆమె మిత్రులలో గొందరు యువకు లుండిరి గాని ఆమె యెవరిని మోహించలేదు. ఆమె తల్లివద్ద కొకరిద్ద రామె పెట్టి గుఱించి మూట్లాడవచ్చిరి గాని ఆమె బాల్యము నెపమున వారిని పంపివేసెను. “నా యహాః స్వప్నములు క్రమముగ నేకై కాదర్శపురుషునితో నిండిపోయెను; నిరంతరము క్రైస్తును బూజించుచు, పేదల సేవచుందు నిమగ్నయైయుండు ‘కరుణా సోదరి’ (యోగిని) జీవితమువైపు నా యాశలన్నియు మరలెను.” ఏదో విధముగ త్యాగముచేసి యీ సంసార కల్లోలమునుండి తప్పించుకొనవలె నన్నభావ మామె హృదయములో నాటుకొనెను. ఆమెతల్లి కిది యిష్టములేదు.

“ఇటువంటి భావముల ఫలితము మతగురు వొక పుణ్యపురుషుడు, ప్రభువునకు నమ్మినబంటు, దూత యను నభిప్రాయము. ఆపదవి నిచ్చుట మర్త్యున కమృతత్వ మిచ్చుట; దేవుని పక్షమున నుండు రాజులు మతాచార్యులు ధరించు కీరీటము నతని శిరముపై బెట్టుట. ఈ ప్రకారము చూచిన యెడల మతగురు (పురోహితుని). భార్యస్థితి మతములోనున్న యోగిని సితీకి తరువాతది యనవచ్చును. అస్థితిలో నొక యాకరణ శక్తి కలదు. ఆయాకరణాలో భరకు పాలులేదు. పురోహిత దీక్ష భార్యకు కూడ వర్తించి ‘ఆ పుణ్యపదవిని’ ‘పవిత్ర వస్తువుల సాన్నిధ్యమును’ ఆమెకుకూడ నొసగును.” ఇట్టి భావములచే పురోహితుల జీవితమువైపు ఆనీవంటివారాకర్షింపబడిరనిన నాశ్చర్యములేదు.

ఇట్లుండ 1866 సం. ఈస్టరులో గలిగిన పరిచయము మూలమున ఆనీయును ఫ్రాంకు బెసెంటును తరుచు కలుసుకొనుట సంభవించెను. ఒక వారమురోజులు కొందరితో విహారమునకు బోయి యచ్చట గుట్టపు స్వారీలుచేసి, బండ్లలోను నడకను పిక్కార్లుపోయి కాలము గడుపుటలో తరుచు వారిద్దరు నొంటరిగ నుండుట సంభవించెను. దానివల్ల సహజముగ నత డామెకు తనయెడల సదభిప్రాయమున్నదనుకొని తనను పెండ్లాడమని యడిగెను. దానితో నామెకు పిడుగు ఓడినట్లాయెను. మొదట నిరాకరించవలె ననుకొనెను, కాని, ఆ వారమురోజులు తనతో సరసము లాడెననుకొనునేమో యని సందేహించి మాటలాడక యూరకొనెను. అతడు రైలుకు త్వరగా పోవలసి, తిరిగివచ్చి ఆమె తల్లితో మాట్లాడినవఱకు ఎవరికి చెప్పవద్దని యానబెట్టి పోయెను. దానితో నామె హృదయము కలిగిపోయెను. ఒక ప్రక్క ఇదివఱకెన్నడు నేసంగతిని రహస్యముగ నుంచనితల్లికి చెప్పకుండ నొకరహస్యమును దాచుకొనుట, ఒకప్రక్కను అనినమాట తప్పుట కిష్టములేకుండుట, ఈ రెండు చిక్కుల మధ్య నూగులాడుచు చెదిరిన మనస్సుతో పదునైదు దినము లెట్లో గడిపెను. తరువాత అతనిని కలుసుకొనినప్పుడు ఆతని రహస్యము దాచనిరాకరించెను. ఆమెతల్లి కీ సంగతి తెలిసి పెండ్లి నిశ్చయింపుట కామె చిన్నదనముమిషచే రెండు నెలలాలస్యము చేసి తుద కా సంవత్సరము శరత్కాలములో నిశ్చయము చేసెను. 1867 సం॥రము శీతకాలములో వివాహము జరిగెను. ఆమధ్య నొకసారి ఆనీ పెండ్లి తప్పించుకోవలెనని

తల్లితో జెప్ప నామె “నాకూతురు ఆడినమాటను తప్పునా?”
యని కఠినముగ కోపించెను. ఒక్క-మతవిషయములోదప్పు
మరి యే విషయములోను తల్లిమాట కెదురాడని ఆనీ మరి
యామాట నెత్తలేదు. ఆమెకు పెండ్లియం దయిష్టత పురో
హితునిభార్యయై నిరంతరము చర్చిలోను పేదలకును సేవచేయు
చుండవచ్చునన్న భావములో నంతరించిపోయెను. ఇంటిలో
నామెకు సుఖముగ గడుచుచున్నది. కాని యెవరికి నుపయో
గించని యా జీవిత మామెకు భారముగ దోచెను. “మరి యే
విధముగను చేయగలసేవకంటె నెక్కువ గొప్పసేవ పురో
హితునిభార్యగనుండి చేయగలవు” అను నెపమామెకు వివా
హమందుగల అయిష్టమును పోగొట్టెను.

పెండ్లయినప్పు డామెకు ఇరువదేండ్లు ప్రియమున్నను
నాలుగేండ్లబాలికకు పెండ్లి సంబంధముగుఱించి బాధ్యతల
గుఱించి యెంతతెలియునో ఆమెకును అంతే తెలియును.
ఆమెతల్లి ఆమెకిచ్చిన శిక్షణములోని గొప్పలోప మిది. తల్లి తన
బిడ్డ అమాయకురాలుగ పెరుగవలెనని నద్ధృదయముతోగోరి,
ఆ కారణముచేత ఆమెకు స్త్రీ పురుష సంబంధముగుఱించి
యించుకయైన తెలియరాకుండ జేసెను. ఆ యజ్ఞానమే తుదకు
ఆనీని అనుకొనని చిక్కులలో బెట్టెను. ఇటీవల డా. బెసెంటు
బాల బాలికలకు విద్య గఱపునపుడు యోగ్యులైన యువా
ధ్యాయులు శరీరనిర్మాణశాస్త్రమును, స్త్రీ పురుష స్వభావ
ములనుగుఱించి బోధించకతప్పదని చెప్పుచుండుట కీ స్వానుభా
వమే కారణమనిన నతిశయోక్తి కాదు.

ఈ సందర్భములో ప్రపంచమున జరుగు రాజకీయాందోళనము గుఱించి ఆసీకి గల ప్రథమానుభవమును సంగ్రహముగ జెప్పవలెను. ఆమెకు పేదలనిన గౌరవనీయులని, ఆదరణకు పాత్రులని భాగ్యవంతులు వారిని సంరక్షించవలసినవారని యభిప్రాయము. మేంఛస్టరులో రాబర్టు అను నొక న్యాయవాది యుండెను. అతడు పేదల పక్షమున నుచితముగ వాదించెడివాడు గనుక 'పేదల లాయ'రని యతను పేరుపడెను. అతను ఆసీ కుటుంబమునకు చిరకాల మిత్రుడు. అతనికి పేదలు సహాయార్థులు మాత్రమేకారు; వారు సర్వ స్వతంత్రములకు అర్హులు, వారియెడల న్యాయము చూపుట లేదు, అని యతని యభిప్రాయము. గనులలో బాసలవలె కూలిపని చేయుచు మానవత్వమున నేమో మరచిన స్త్రీ బాలుర నాత డుద్ధరించి వారి చిరకాల కృతజ్ఞతకు పాత్రుడయ్యెను. అతనియింట ఆసీయు తలియు 1867 సం. శరదృతువులో నతిథులుగ నుండిరి. ఆసమయములో ఐరిష్ జనుల నాయకుల నిద్దరిని బంధించి వారిపై నేరము నారోపించిరి. సెప్టెంబరు 18 తేదీని వారిని పోలీసువా రొకబండిలో బెట్టి చెరసాలకు తీసికొనిపోవుచుండగా రైలురోడ్డువద్ద బండిగుఱ్ఱము నెవరో తుపాకితో కాల్చి చంపుటచే బండి నిలిచిపోయెను. అద్దవఱకే యక్కడి యైరిష్ జనులందరును వారి నాయకులను బంధించుటచే నుద్రిక్తులై వారిని విడిపింప మూకగా చేరియుండిరి; ఆగిన బండియొద్దకు వచ్చి దాని తాళమును తుపాకితో బ్రద్దలుగొట్టి బండిలను విడిపించుకొని పోయిరి. ఏలక అను పదునేడేండ్ల బాలు డాతుపాకిపెల్చెను.

ఆగుండు లోపల బందీలకు కాపుగానుండిన పోలీసువానికి తగిలి వాడు చనిపోయెను. తరువాత ఏలెకాను మరికొందరిని బంధించి వారిని హత్యనేరమునకు విచారణచేసిరి. ఆ దేశములో ఇంగ్లీషు జనులకు ఐరిష్ జనులనిన పరమ అసహ్యము, అందుచేత రాబర్టు మొదలగు న్యాయవాదులు వాదముగాని సాక్ష్యములోని లోపములుగాని నిందితులను కాపాడలేకపోయెను. ఆ యభియోగము విచారణ జరుగునపుడు చూచుటకు రాబర్టు భార్య, కుమార్తెలు, ఆనీ యొక బండిలో వెళ్లిరి. కోర్టుచుట్టు ఐరిష్ ప్రజలు మూకలుగ జేరి యల్లరి చేయుచుండిరి. వారి బండిని కలిపి ఇంగ్లీషువారిని వినరానిట్లు తిట్టసాగిరి. కోపోద్రిక్తులైన మూకల స్వభావమును ఆనీ యప్పుడు చూచెను. బండిలోనివా రప్పు డేమి చేసిన నేమి ప్రమాదము వచ్చునోయన్న భయము. ఆనీ ధైర్యమువీడక, బండిలోనికి పిడికిళ్లుపట్టి చేతులతో బెదిరించుచున్న యొకని పిడికిలిపై చేయివేసి, 'మిత్రులారా! మీరు రాబర్టుగారి భార్య, బిడ్డలు' అనెను. వెంటనే 'న్యాయవాది రాబర్టునకు జెయ్, వారిబండికి శ్రోవచెయ్యండి' అను కేకలు బయలుదేరెను. జనులు బండికి దారిచేసి దానిలోనివారు సభామందిరములోనికి చేరువఱకు సాగసంపిరి. అనుకొన్న ప్రకారము విచారణ యచు ప్రహసనము జరిగినది. నిందితులకు మరణదండన విధించిరి. ఇక్కడ విచారణ జరుగుచున్నప్పుడే లోపలగదిలో న్యాయాధికారి మరణదండన విధించునపుడు భరించు నట్లటోపీలను సిద్ధము చేయుచుండుట ఆనీ చూచెను. తీర్పు ప్రకారము నవంబరు 23 తేదీని వానిని

ఉడిదీసిరి. చాల్లెస్ బ్రాడ్లాను అనీ అదివఱకెరుగదు. కాని, అతడు ఆమె యభిప్రాయముల కనుకూలుడని యతడు నవంబరు 24 తేది గల నేషనల్ రి ఫార్మరు పత్రికలో నీ యభిప్రాయము గుఱించి వ్రాసినవ్యాసమువల్ల ఆమె కనిపెట్టెను. మరియు నతడు అక్టోబరులో ఐర్లండు పక్షమున నొక గొప్ప వ్యాసమును వ్రాసెను.

ఈ రెండు విషయములు అనీ జీవితములో చాల యుపకరించెను.

గార్హస్థ్యము

అనీ భర్తయింటికి వెళ్లినమొదలు తా నతనిని పెండ్లి యాడుట గొప్పపొరపాటని స్పష్టము కాజూచ్చెను. ఫ్రాంక్ బిసెంటు భార్య భర్తకు లొంగియుండవలెనని నమ్మినవాడు, ప్రతిస్వల్పవివరమును జాగ్రత్తగా చూచుకొని గృహకృత్యములను ఒక కఠినిమీద చక్కబెట్టువాడు, సులభకోపి, దీర్ఘకోపి ఆమె స్వేచ్ఛకలవాటుపడినది, గృహకృత్యముల కలవాటు పడినదికాదు, ఉద్యోగపూరితమగు స్వభావముగలది, స్వాభిమాన; ఎన్నడు ఎవరిచేతను మాటపడి యెరుగదు, ఎవరు నామె కాజూపించుట నెరుగదు; ఆమెతోవ యెప్పటి కప్పు డితరులచే నెవ్వరికంటెము చేయబడుటయేగాని, యేవిషయము గుఱించియు చింతనెరుగదు. అతని కారిత్యము, మొదట నామె యందు అత్యశ్చర్యముగలిగించెను, తరువాత కోపము, దాని

వెంట కన్నీటికాలువలు, పిదప నిర్లక్ష్యము, తుదకు తిరుగుబాటు లోకి దిగెను. తన చిన్ననాటి జీవితాశయములన్నియు నణిగి పోయినవి; ఉత్సాహముతో నురుకుచుండిన బాలిక గంభీరము, అహంకారము, మానముగల యువతిగ మారిపోయెను. మొదట గృహస్థాశ్రమమున నేమో యెరుగని గోలకు తరువాత నాయాశ్రమము కఠినతతోను, అవమానముతోను ఆరంభించెను; అందుచేత, ఆమె తన పత్నిధర్మము సంతోషాగ్రతగ నేరవేర్చు యత్నించినను సాధ్యముకాలేదు. బహుశః, భర్త పవిత్రన మింకొకరీతిగ నుండి, ఆమె నత డర్థముచేసికొని, యామె స్వేచ్ఛకు ఆశయములకు అంత ఆకస్మికాఘాతము గలిగించకుండిన నామె సాంప్రదాయకమగు నిల్వాలె యుండెడి జేమో! ఆమె యల్పవిషయములను సరకు చేయక, ఇంటి పనులు త్వరలో ముగించుకొని పుస్తకముచేతబట్టి కూర్చొన గోరును; తల్లినుండి యెడబాసిన దుఃఖమును దిగమింగి, ఆమె పేరెత్తిన భర్త కోపగించు నని యామె పేరెత్తిన నెత్తక యుండును; ఇరుగువారుగు అమ్మలక్కలు వచ్చి ఆమె కిష్టమైన మతము, శాస్త్రములు, రాజకీయములు గుఱించి మాట్లాడక, ఆమె కిష్టములేని బిడ్డలు, వంటలు, నౌకరుల వలపుగాధలు మొదలగు వానిని గుఱించి చెప్పుకబుర్లు ఆమెకు విసుకుపుట్టించ జొచ్చెను. అట్టి పరిస్థితులలో నామె మొద్దుబారి, పిరికియై, మనస్సు కుంగిపోయినదాయెను.

ఆమెకు పెండ్లి చేసికొనుటయే పొరపాటనిపించినది. కాని, చిన్ననాటినుండియు చూచిన నామె స్వభావములో పరస్పర విరుద్ధములగు బలచౌర్యము లనేకములుండుటయు

వానివలన నామె యనేకసార్లు తప్పుతోవలబట్టుటయు గనిపించును. బాల్యమున చెప్పలేనిసిగ్గు, ఏమిచేసిన నెవరేమను కొందురోయని భయము, కొత్తవారలన భయము ఆమెకు మొండుగ నుండెను. గృహిణియైన తరువాత సేవకులు తప్పు చేసినను వారిని పల్లెత్తుమాట యనుట కిష్టపడదు; ఉపన్యాస వేదిక నెక్కి నిర్భయముగ నన్యాయమును ఖండించు వక్తయింటికి వచ్చి సేవకురాలిని నిద్రలేపి యన్నము పెట్టుమన వెరచును. ఉపన్యాసవేదికపై నెవరైన తన నెదిరించినచో నిర్మోగమాటముగ జవాబుచెప్ప ధీరురాలు. ఇంటివద్ద కఠినమైన చూపుగాని మాటగాని భరించలేక నత్తువల్ల ముణుచుకొనిపోవును. ఇట్లొక సంవత్సరము గడిపి, తరువాత కఠిన్యముచేతను అన్యాయమువల్లను మొండిబారిపోయి, ఆ మొండితనమను కవచములో దూరెను.

ఆమె 1868 సం॥లో పుస్తకములు వ్రాయ నారంభించెను. ఇంగ్లండుచర్చివారి పంచాంగములో పుణ్య పురుషులకు సంబంధించిన శుభదినము లనేకముండును. వానిలో కొన్ని యెర్రని యక్షరములలోను కొన్ని నల్లని యక్షరములలోను ముద్రింతురు. నల్లనియక్షరములతో నచ్చువేయువారి చరిత్రల నామె వ్రాసెను. ఆ పుస్తకము ప్రచురించెదమని యెవరో తీసికొనిరి. కాని, తరువాత దానిజాడ తెలియలేదు. తరువాత నొకచిన్న కథవ్రాసి 'ఘమిలీ హెరాలు'అను పత్రికకు పంపెను. కొద్దిరోజులలోనే ఆపత్రికాధిపతియొద్దనుండి యొకజాబు, కథకు మూల్యము వచ్చెను. ఆపైకము చూచి ఆమె చాల సంతోషించెను. ఆమె స్వయముగ నార్జించుట కదే మొదలు. ఆమెకడి

స్వంతద్రవ్యము, స్వతంత్ర జీవనచిహ్నము. కాని, యాశాల
మన భార్య ఆస్తియంతయు భర్తదేయని యామె యెరుగదు.
తరువాత, ఆమె కొన్నికథలు వ్రాసి యాపత్రికకు పంపి
కొంతపైకము సంపాదించుచుండెను. తనకథలు ఆపత్రిక స్వీక
రించుటచే ధైర్యమువచ్చి యొక నవలను వ్రాసి పంపెను,
కాని, దానిలో రాజకీయము లెక్కువగ నున్నందున స్వీక
రింపజాలమని, కేవలము కుటుంబజీవితమునకు సంబంధించిన
కథను వ్రాసి పంపిన తీసికొందుమని దానిని నిరాకరించిరి. కాని,
అప్పటికామె మతధర్మ సందేహములతో కొట్టుకొనుచుండుట
చేత దానిని వ్రాయజాలకపోయెను. తరువాత క్రైస్తవ
భక్తులు పవాసము చేయవలసిన యావశ్యకత గుఱించి యొక
చిన్నపుస్తకము వ్రాసెను. అది యచ్చుపడినది, గాని, దానిపే
రామెకే జ్ఞాపకములేదు.

1868 జనవరిలో నామెకు తొలిసంతానము కొడుకు
పుట్టెను. పురిటికిముందు కొన్ని నెలలు జబ్బుగా నుండుటచేతను,
తరువాత శిశుసంరక్షణలో నిమగ్నయగుటచేతను, పుస్తక
ములు చదువుటగాని వ్రాయుటగాని నిలిచిపోయెను. శిశుసం
రక్షణకు దాదినీపెట్ట సమర్థతలేనందున ఆమెపైనే యాబాధ్యత
పడెను. అదియు కొంత మేలే యైనది. ఆవ్యాపకములో తన
కష్టములను మరచిపోవుచుండెను. ఆమెకు 1870 సం ఆగ
స్టులో ఆడుపిల్ల పుట్టెను. అదివఱకే ఆరోగ్యము కొంతకాలము
నుండి సరిగా నుండుటలేనందున ఆపురుడుతో మరింత నీరస
పడి చాలాకాలమువఱకు ఆరోగ్యముబడయలేదు. తల్లియనా

డాక్టరు ఆనీ బివెంటు (1870)

రోగ్యమువల్లను, యుక్తకాలమునకు ముందే పురుడు వచ్చుట చేతను ఆపిల్ల బహునీరసముగ నుండెను.

1871 సం. ములో పిల్లలిద్దరికి కొంతదగ్గు వచ్చెను. దృఢారోగ్యముగల పిల్లవాడు త్వరలో బాగుపడెను గాని అర్భకురాలైన బాలికకు ప్రాణావశిష్టమైనది. దగ్గు ముదిరి క్రమముగ రొమ్ముపడిశము (బ్రోంకైటీస్) లోనికి దిగెను, క్రమముగా నూపిరితిత్తులు కఫముతో నిండిపోయెను. ఏ వేళప్పుడు ప్రాణము పోవునోయన్న స్థితిలో కొన్ని వారములుండెను. డాపిరి సులభముగ తీయుటకు మంచముచుట్టు గుడారమువలె నొకతెరను కట్టి దానిలో నావిరి నింపుచుండిరి. ఆ గుడారముతో నాశిశువు నొడిలో బెట్టుకొని తల్లి నిరంతరము కూర్చొనియుండెడిది. బిడ్డ గ్రుక్కెడు పాలు గొంతుకలో బోసిన దగ్గువచ్చి గ్రుక్కమళ్లక కొట్టుకుపోయెడిది. ఒకనాడు వైద్యుడారోజు సాయంత్రమువఱకు పిల్ల బ్రతుకదల చెప్పెను. ఆవేళ లోపల నొక పొరలో రంధ్రముపడి గాలి గుండెలలో పువ్వువేళించుటచేత నొడలంతయు పొంగిపోయెను. వైద్యుడు వచ్చి చూచుచుండిన సమయములో దగ్గువచ్చెను. ఆ దగ్గుబాధ నణచుట కతడు క్లోరోఫారం (మత్తుమందు) ఒక గుడ్డలో వేసి ముక్కువద్దనుంచి, దానివల్ల దగ్గు కుదుపు ఆగినవఱకుచూచి, “ఈస్థితిలో ఇది బాధతగ్గించును గాని అంతకంటె ప్రమాదము చేయదు” అని వెడలిపోయెను. అది యాబిడ్డకు చింతామణియైనది. అది కడపటి చికిత్సయనియే వైద్యుని యభిప్రాయము, గాని, పిల్లకు తెలివివచ్చినది. అది మొదలు, దగ్గు ఉద్యోగము వచ్చినపుడెల్ల కొంచెము క్లోరోఫారమును తల్లియుపయోగించి

యాకుదువును, బాధను అణచివేయుచుండెను రాను. రాను క్రమముగ పిల్ల కోరుకొనెను. పిల్ల ప్రమాదము తప్పి బెటవడిన వెంటనే తల్లి మంచముపట్టి వారమురోజులు కదలలేదు. ఆరోగ్యము మల్లి ఆమె లేచిడిమొదలు ఆమెను నా సీక్యూరాలుగ జేసిన మనోవ్యథ ప్రారంభమై, మూడేండ్లు చెప్పలేని వేదన గలిగించెను. అందులో మొదటి పందొమ్మిది నెలలు ఆమె పడిన బాధ భగవంతునికి, బాధపడిన యామెకు తప్ప మరెవరికి తెలియదు.

ఆమె సత్యాన్వేషణములో కలుగుచున్న సందేహములు తీర్చువారు లేక, ఆమె ఆస్తికత్వమును కాపాడుకొనుటకై చేయు యత్నములలో నాటంకములను తొలగించువారు, మనస్సున కూరట నిచ్చువారు లేక యున్న సమయమున నిష్కారణము నిష్ప్రయోజనము అని కనిపించుపిల్ల మరణబాధతోడై యామెకు 'భగవంతుడు దయామయుడగు తండ్రి' యను నమ్మకమునకు మొదటి గొడ్డలిపెట్టయ్యెను. ఆమె పేదల ననేకులను చూచి, వారికష్టములను చూచుచుండెను; ఆమె దేవతగ బూజించుకొనుతల్లిని ఆమె లాయరు మోసగించి ఆమె ధనము నపహరించెను, ఆమె సుఖపూరితజీవితము కష్టములను ముసుకులో బడి, దుర్భర బానిసత్వముచే నవమానమునొంది, హృదయము గాయపడెను. ఇట్టిసితిలో, ఏపాపము నెరుగనిబిడ్డ పడరాని బాధపడి చిక్కి శల్యమైపోయెను. ఈ యాకస్మిక భ్రాంతివిచ్ఛేదముచే కన్నులు మిటుమిట్లుగొని, మొగము తిరిగెను; దేవునిపై నమ్మకము కూలిపోయెను. ఇంతవఱకు అణగియున్న మనోబలమొక్కసారి లేచి తిరుగబడెను; ఇంకను

దేవుడు లేడను స్థితి రాలేదుగాని దేవుని ప్రార్థించ బుద్ధిపుట్టుట లేదు. బిసెంటుసతి మనస్సులో నీతిరుగుబాటు పుట్టినప్పుడే ఆమెభర్త యొక మతబోధకుని తీసికొనివచ్చి ఆమెకు వరి చయము చేసెను. అతడు గొప్ప ఉదారహృదయుడు, ఆమె ఆవేదన నంతను విని, యింటికిపోయి యొక జాబు వ్రాసెను. ఆజాబులో నత డామెయెడల పూర్తియైన సానుభూతిని కన పరిచి, మనస్సునకు సమాధానమియ్య యత్నించెను, గాని, యామె తీవ్రజిజ్ఞాస కది సమాధానము చెప్పలేకపోయెను. ఏల యన, తుద కాత డాజాబులో 'నీకు తెలియకున్నను నమ్మవలె' ననెను.

ఇట్లుండ 1871 సం॥ వేసంగిలో నొకరాత్రి ఫ్రాంక్ బెసెంటు ఆమెతో దెబ్బలాడి యామె నవమానపరిచి పైకి వెడలిపోయెను. దానితో నామెకు జీవితముపై నసహ్యము పుట్టి, పెట్టిలో పిల్లకొఱకు తెచ్చియుంచిన క్లోరోఫారంసీసా యున్నట్లు జ్ఞప్తికివచ్చి, దానినితెచ్చి గదికిటికియొద్ద నిలిచి, సీసామూత దీసి, నోటి కత్తుకొనుచుండగా "ఓపిరికిదానా, పిరికి దానా, మతముకొఱకు ప్రాణమునిచ్చుటకు చూచుచుంటివే, కొద్దిసంవత్సరములు బాధ భరించజాలవా?" యనుమాటలు స్పష్టముగ మృదువైన ధ్వనిలో వినవచ్చెను. వెంటనే సిగ్గు ముంచివేసి ఆమె చేతిలోని సీసాను కిటికీలోనుంచి యావలకు పారవేసెను; ఒక్కసారి ధైర్యము, బలము ఉచికి, వెంటనే మూర్ఛవచ్చి నేలపై గూలెను.

పాప మామె కొత్తమిత్రుడగు మతబోధకు డనేక విధముల నామె మనస్సుకు సమాధానము గలిగించయత్నిం

చెను, కాని, యీ ప్రపంచమున సన్న్యాసులుగ గనిపించు దుర్భర సంఘటనలు, అమాయకులను దోషులనుకూడ నొక్క రీతిగ బాధించుటకు విశ్వసించదగిన కారణ మతడు చెప్పలేక పోయెను. ఆకాలమున ననేకులకు మనస్సుమాధానము నిచ్చిన తత్వము లామె తీవ్రజిజ్ఞాస కోడిపోయెను. ఆమె ఈమానసి కాందోళనముచే ఆరోగ్యము పూర్తిగాచేడి మంచముపట్టెను. ఎడతెగని తలనొప్పి, వెలుతురు చూడలేదు; ప్రజ్ఞ యుండియు దుక్కవలె మంచమున పడియుండి, మనస్సంతయు బాధపైకి తప్ప మరి యితరవిషయములపైకి పోక కొన్నివారములు పడి యుండెను. వైద్యుడనేకవిధముల సాధనము చేయుచున్నను ప్రయోజనము లేకుండెను. కొంతకాలమునకు కృమముగ ఆ బాధ తగ్గినది; వైద్యుడు తరుణము చూచి, యామె మనస్సు మరలింపనుదేశించి శరీరశాస్త్రగ్రంథములు, రసాయన శాస్త్ర గ్రంథములు, మొదలగు శాస్త్రగ్రంథముల నామెకు తెచ్చి యిచ్చి ఆమెచే చదివించి, ఎంతవనియున్నను కొంచెము తీరు బడి చేసికొనివచ్చి శరీరశాస్త్రములోని కష్టమగు సంశయముల నామెకు బోధపరచసాగెను. ఆమె బ్రతికి ఆరోగ్యముచెందుట; మనస్థిమితముపొందుట దయామయుడగు నావృద్ధవైద్యుని నేర్పు, చాతుర్యమువల్లనే యని యామె నమ్మి యతనికి కృతజ్ఞురాలై యుండెను.

ధర్మసందేహములచే గలిగిన యీ దౌర్భాగ్యము ఆమె గార్హస్థ్యజీవితమును మరింత దుఃఖభాజకముగ జేసెను. తెలివైన యేస్త్రీయైన నిట్టి సందేహములను మనస్సులో బెట్టుకొని సంసారములో దుఃఖములపాలగునా? స్త్రీకి తనభర్త

సుఖమును పిల్లలసుఖమును చూచుకొనుచు సంసారము దిద్దు
కొనుట ధర్మముగాని గొప్ప గొప్ప వుండితులకు సాధ్యము
కాని విషమసమస్యలతో మనస్సు పాడుచేసికొనుట ఆమెకు
ధర్మము కాదు. స్త్రీగాని పురుషుడుగాని లోకమును తెలిసి
కొనగోరినయెడల పెండ్లి చేసికొని, యాపవిత్రాశ్రమ ధర్మ
ములు నెరవేర్చజాలక బాధపడరాదు. జీవు డొంటరిగ పైకి
పోయి దెయ్యము నారాధింపవచ్చును, గాని, యా మహా
నీయుని సవరివారముగ గృహములోనికి దెచ్చి అక్కడ శాంతికి
భంగము గలిగించకూడదు. పోరాటము స్వభావముగా గల
స్త్రీగాని పురుషుడుగాని యశావనము కండ్లుగప్పి పెండ్లి చేసి
కొనినయెడల తనకేగాక తానుకట్టుకొన్న వారికిగూడ దుఃఖము
తెచ్చిపెట్టును. అంతేగాక, కట్టుకొన్న భర్త పూర్వాచార
పరుడై “అల్లరిగొట్టు”భార్యను లొంగదీయ యత్నించిన
యెడల, ఆమె లొంగిపోయి నలిగి యొగర్చుకొనుచు వడిపో
వును, లేదా, తిరుగబడి దేవు డిచ్చిన స్వతంత్రతను నిలబెట్టు
కొనుటకై శ్రృంగులములను బద్దలగొట్టి, ఆతిరుగుబాటులోనే
బలము తెచ్చుకొని అసత్యజీవితము జీవించ విరాకరించును.

బిసెంటుసతి రోగము మల్లి ఆరోగ్యము వచ్చినతరు
వాత సాంప్రదాయక క్రైస్తవము ననుసరింప దలచి, తాను
నమ్మదగిన విషయములు కొంచెముగ నున్నను ఆ కొద్ది విష
యములనైన సత్యములని తెలిసి నమ్మవలెనని, క్రైస్తవ
సాంప్రదాయక సిద్ధాంతముల నొక్కొక్కటిని పరీక్షింప
సాగెను. ఆ పరీక్షాఫలితముగ నాలుగు సమస్యలకు సమాధా
నము దొరకలేదు. ఈ సమస్య లామెనే గాదు, చరిత్రజ్ఞానము,

భౌతికశాస్త్రజ్ఞానము వృద్ధినొందుచున్న యీ కాలమున పూర్వపు నమ్మకముల నాజ్ఞానదృష్టితో జూచు స్త్రీ పురుషుల నేకుల కెదురగుచున్నవి. అవేవన:—

1. మరణా నంతరము శాశ్వత దండనము,

2. ఈ ప్రపంచమున నింతి పాపమును, దుఃఖమును పుట్టించిన దేవుని వర్ణించుటలో నుపయోగించు “మంచి తనము” “ప్రేమ” యను మాటల యర్థము.

3. క్రైస్తు పశ్చాత్తాపము యొక్క తత్వము; పాపికి బదులుగ క్రైస్తు బాధపాలగుట యందును, క్రైస్తు బాధ పడినందున పాపి పుణ్యాత్ము డగుటయందును దేవుని “న్యాయము”.

4. బైబిలుకు సంబంధించి నంతవఱకు “దైవప్రేరణ” మనుమాట కర్థము. బైబిలులో గనపడు తప్పులను, అధర్మములను, ఆ గ్రంథకర్తయగు క్రైస్తు పరిపూర్ణ తో సమన్వయము చేయుట.

బిసెంటుసతి నిర్దుష్టప్రవర్తన, గాఢమగు ధర్మబుద్ధి ఆత్మగౌరవముగల గృహిణి, తల్లియై, బైటకుపోయి స్వేచ్ఛగ దిరుగవలెనను చింతలేక, యింటిలో రక్షితయైయున్న కాలములో నీ సందేహములు కలిగి క్రైస్తవమునందు నమ్మకము పోవుటచేత, ఈ యపనమ్మకము తర్క-బుద్ధివలన గలిగినది కాదని, అంతరాత్మ నమ్ముటకు నిరాకరించుటచే గలిగినదని, అమిత నైతిక స్వేచ్ఛయం దభిలాషచే నామె నాస్తికమతము స్వీకరించలేదని, అవమానమువల్ల అన్యాయమువల్ల స్వీకరించెనని విశదమగును.

సంశయ కల్లోలము

ఇటుండగా బిసెంటుసతి తండ్రిగారి జాతియైన హాత్లర్ ప్రభువు కోరికపైని దొరతనమువారు బిసెంటుదొరకు లింకాలక్వాషెర్ జిల్లాలోని సిబ్బీయను పల్లెలో సంవత్సరము నకు 450 పాన్లు జీతముమీద అక్కడి చర్చిలో పురోహితుని యుద్యోగము నిచ్చుటచేత కుటుంబమంతయు నక్కడకు వెడలి పోయిరి. అక్కడ బిసెంటుసతికి ఎక్కువ తీరిక దొరుకుటచేత ఆమె సందేహములు తీర్చుకొనుట కనేక గొప్పరచయితల గ్రంథములను చదివెను. ఆమె యెడల నభిమానము సానుభూతి గల ముసలిమతబోధకు డప్పటప్పట నుత్తరములు వ్రాయుచునే యుండెను. కాని, ఆమె సంశయములు బలపడెనే గాని తీరలేదు.

వారమున కొకసారి చర్చిలో జరుగు నారాధనము లామెకు వేదన గలిగించుచుండెను, కాని, ఆమెకు సంశయములే గాని స్థిరాభిప్రాయములు లేనందున ఆసంశయముల నితరులకు చెప్పి వారి నమ్మకములను చెడగొట్ట నిష్పత్తి లేకయు, సంశయము లెప్పటికైనను తీరిపోవునను నాశచేతను, వాని నెవ్వరికిని చెప్పక చర్చికి పోవుచుండెను.

మనస్సీవిధముగా కొట్టుకొనుచుండ, రోగుల కుపచారము చేయుటలోను, వేదల దురవస్థను తొలిగించుటకు యత్నించుటలోను కొంతశాంతి నొందుచుండెను. ఆకాలములోనే వ్యవసాయదార్ల అవస్థలను గుఱించియు, భూముల హక్కులను గుఱించియు, నేర్చుకొని, తరువాత ఆసంగతుల నుపన్యాసములలో

నుపయోగించెను. వ్యవసాయములో పనిచేయు కూలీలదుర
వస్థను గురించి జోసెఫ్ ఆర్చి అనునాతడు చేసిన కృషివలన
ఆకూలీలలో నాందోళనము బయలుపడెను. వారిసంగతుల
నెరిగిన బిసెంటుసతికి వాయెడల పూర్తియైన సానుభూతి
కలిగెను.

ముతాత, ముత్తవ్వ, వారియవివాహితయుగు కూతురు,
ఆమె యవివాహితయుగు కూతురు, ఈమెబిడ్డ - ఈయెదుగు
రును, అద్దెకు కాపురమున్న ముగ్గురు పురుషులును, మొత్తము
ఎనమండుగురు ఒక్క-గదిలో పండుకొనుట; వరము కురిసిన
కారుకప్పులతోనున్న శిథిల కుటీరములు; మనుష్యులతోపాటు
పక్షవాతము, చలిజ్వరము కాపురముచేయు గుడిసెలు;—
ఇవన్నియు చూచిన యామెకు ఈనిరుపేదల నుద్దరించువా
రైవరైన నున్నయెడల వారికి తోడ్పడవలెనన్న బుద్ధిపుట్టుట
విశేషముకాదు. వ్యవసాయకరకుల సంఘమునకు రైతులు
వ్యతిరేకులు. ఆసంఘములో జేరినవారిని వారు పనిలోనికి
రానిచ్చుటలేదు. భార్య, యిద్దరు పిల్లలుగల యొకకరకు
జొకనాడా సంఘసభకు నెల్లిన పాపము చేసినందు కా జిల్లాలో
రైతుఎవడును వానిని పనికి రానియ్యలేదు. పాపము వాడు
పనికొరకు తిరిగి తిరిగి ప్రాణము విసిగి, త్రాగుడలవాటుచేసి
కొనెను. వాని యింట జూడ భార్యయు నొకబిడ్డయు జ్వర
ముతో బాధపడుచుండిరి, యొకబిడ్డ చచ్చియుండెను. ఆరాతి
త్రాగివచ్చిన పురుషుడు, భార్య, బిడ్డ, శవము ఒక్క-మంచము
మీదనే వరుండిరి. వీరి కింతదారిద్ర్యము వచ్చుటకు కార
ణము రైతులు భూకామందుల పక్షమున జేరి కూలివాండ్రు

యభివృద్ధికి వ్యతిరేకులగుట. ఈ పోరాటమును దాని దుష్ఫలితములను జూచిన బిసెంటుసతికి మతధర్మకల్లోలముతోపాటు రాజకీయవిద్యకూడ అలవడుచుండెను.

ఆమె కొన్నాళ్లు తల్లియొద్ద నుండుటకు లండన్ వెళ్లి యుండగా నొక యాదివారమునాడు రె. చార్లెస్ వోయిసీ యను నతడు సెం. జార్జి మందిరములో నిచ్చిన యుపన్యాసము విని, అక్కడ అమ్ముచుండిన కొన్ని పుస్తకములు కొని చదివెను. వోయిసీ బోధించినది ఆస్తికమతమేయైనను క్రైస్తవ చర్చిలలో బోధించుమతమునకు భిన్నముగ నుండి బిసెంటుసతి హృదయమున చెలరేగిన తుపానును కొంతవఱకు చల్లార్చెను. తరువాత ఆతని యుపన్యాసములను కొన్నిటిని విని యతడు చెప్పిన పుస్తకములను చదివెను. దానితో ఆమెకు గలిగిన సందేహములలో నొక్కటి తప్ప తక్కినవన్నియు పోయి అంత వఱకు ఆమె హృదయములో ఆరిపోకుండ రగులుచుండిన యాస్తికత్వమును ప్రజ్వలింపజేసెను. కాని, జీసస్ దేవుడని ఆమెకు చిన్నప్పటినుండియు గలనమ్మకము ఆమె కెంతయో యుత్సాహకరముగను ప్రోత్సాహకరముగను నుండుటచే దానిని విడువజాలకుండెను. మరియును, క్రీస్తు దేవుడని నమ్మని యెడల క్రైస్తవ మతములో నుండుటకు వీలులేదు. ఇదివఱకు లోలోపల జరుగుచున్నపోరాట మిక బహిరంగముగ జరుగవలెను. ఆమె క్రైస్తవ మతబోధకుని భార్య, ఆమెకు నటన యిష్టము లేదు. ఏమిచేయవలెను?

క్రీస్తు దేవుడగునా కాడా యని నిశ్చయించుటకు తిరిగి బైబిలు మొదలగు పుస్తకములను జాగ్రత్తగా జదివెను. దాని

వల్ల క్రైస్తవ దేవుడు కాదన్న యభిప్రాయము బలమైనది. కాని, ఆయభిప్రాయము వెల్లడిచేయుటకు ముందు డా. పూసీయను నుప్రసిద్ధుడగు పండితునకు తన సంశయములను తెలియజేసి యతని సహాయముగోరెను. అతడు గూడ చర్చిశాసన మతి క్రమింపరాదని, దానిసత్యమును సంశయింపకూడదని కఠినముగ శాసించినేగాని, యామె సంశయముల దీర్పజాలకపోయెను.

ఆమె లండన్ లో నున్నప్పుడే 1872 సం. శరత్కాలములో రె. వోయిసీ ఆమెకు సాక్సట్ దంపతులతో పరిచయము చేసెను. సాక్సట్ దొర వివిధ విషయములను గుఱించి, వివిధాభిప్రాయములను, ద్వేషభావము పక్షపాతము లేకుండ మర్యాదతో గూడిన శైలిలో, పలువురు రచయితలు వ్రాసిన వ్యాసములను నెలకొకటిచొప్పున ప్రచురించుచుండెను. సత్యమునం దభిమాన మున్నవా రందరు నేమతమువారై నను ఆయన యొద్ద మాన్యతనొందుచుండిరి, ఆయనకు బిసెంటు సతి మరికొంత కాలమయిన తరువాత, వ్రాసిన మొదటి 'ఫీథాట్' (స్వతంత్రమతము) పత్రిక యిచ్చెను. అది "నాజరత్ వాస్తవ్యుడగు జీసస్ దైవత్వము" అను శీర్షికతో ప్రచురింపబడెను. తరువాత, అది 'నాస్తికమునకు నాతోవ' యను పుస్తకములో మొదటి యధ్యాయముగ చేర్చబడెను.

తరువాత ఆమె సిబ్బీకి వెళ్లి, తన నిశ్చితాభిప్రాయము నాచరణలో బెట్ట నిశ్చయించి, చర్చిప్రార్థనల కేగి ప్రత్యక్షముగ భగవంతునకు చేయు నారాధనలలో దప్ప ఇతరములలో బాల్గొననని, తీర్థప్రసాదములలో బాల్గొనుట

కంగీకరించనని నిశ్చయించుకొనెను. అందు కామ భర్త అంగీకరించెను. ఒకనాడు చర్చిలో నివేదన సమయమున ఆమె లేచి పైకి వెడలిపోయెను. ఆపల్లెజను లామె కాకస్మికముగ జబ్బుచేసి ననుకొనిరి.

1873 సం॥ వసంతములో నొక విచిత్రము జరిగెను. బిసెంటుసతి యొకనా డొక్కతెయు చర్చికి జంత్రగానము సాధనముచేయ నేగినప్పుడు ఆమె కుపన్యాసము చెప్పవలె నన్న కుతూహలము పుట్టెను. తన కవకాశ మున్నయెడల చక్కగా నుపన్యసింపగలనన్న సమ్మకము మనస్సులో పుట్టెను. ఆ యుత్సాహము పట్టలేక వేదికనెక్కి 'బై బిలులో దేవుని వాక్కు' గుఱించి యుపన్యసించెను. ఆ యుపన్యాసము వినుచున్న ఆమెకే అందలి ధోరణి, మాటల పొందిక, వాక్యముల కూరుపు, శైలి, ఆశ్చర్యము కలిగించెను. ఆమె కామందిరమంతయు శ్రద్ధతో వినుచున్న శ్రోతలతో నిండినట్లుగు పించెను. ఎప్పుడైన బహిరంగోపన్యాస మియ్యవలసి నప్పుడు శ్రోతలను వినునట్లు చేయు శక్తి యున్నట్లైతే కప్పుడే తెలిసినది, కాని, ఆ సంగతి నప్పు డెవరికి చెప్పలేదు.

బిసెంటుసతి నాడట్లు చర్చినుండి వెడలుట గుఱించి లోకు లనేక విధముల నాడుకొనజొచ్చిరి. బిసెంటుగారి స్నేహితు డొక డతనిని ఆమె చర్యవలన సంభవించు ఘోర ప్రమాదములను గుఱించి భయపెట్టసాగెను. 1873 జూలైలో నో ఆగష్టులోనో ఆమెను చర్చి సంస్కారము లన్నిటిలో పాల్గొనవలెనని భర్త కాసించెను. అందుకామె నిరాకరించెను.

ఫాల్గొనకున్న ఇంటిలోనుండి పైకి పొమ్మని యత డనెను. అనగా, కపటనటనయో గృహబహిష్కరణమో యెంచు కొనుమనెను. ఆమె గృహము విడుచుటకే యంగీకరించెను.

1871 సం॥ నుండియు నామె యారోగ్యము సరిగా లేదు. దానిపై నీకష్టము. ఒక యువతి యిల్లు విడిచిపెట్టిన లోకమునం దామె కెంత యపకీర్తి కలుగునో, లోకు లెట్లాడి పోసెదరో ఆమె కపుడనుభవము లేదు. కాని ఆ యనుభవము లన్నిటిని భరించిన తరువాత నటనాజీవితము జీవించుచు అన్యతవాది నగుటకంటె ఆకష్టములను భరించుటయే మేలాయె నని యామె వ్రాసెను. ఆమె తల్లి యిదివిని మిక్కిలి దుఃఖించెను. అన్ని కష్టముల నెదుర్కొన బూనిన బిసెంటుసతి కామె తల్లి దుఃఖము భరించ సాధ్యము కాకుండెను. తన ఎదుట మోకరించి కన్నీరు కాచుచుండ భర్తమాట వినుమని యా ముదుసలి పెట్టు మొర వినజాలకుండెను. ఒక ప్రక్క యన్యతజీవిత మెదురుగ నగుపడుచుండెను. తువకు సత్యము జయమొందెను. సత్యముకంటె తలిదండ్రుల నెక్కువగ ప్రేమించునా డా దేవత కటాక్షమున కర్హుడు కా డను నుడి నాడును నేడును గూడ యథార్థము. ఈ రెండింటికీతోడు పిల్లలున్నారు. తమకు తల్లి, పరిచారిక, ఆటక త్రెయైన యామెయందు వారి కెంతో ప్రేమ. వారినికూడ విడిచిపెట్టవలెనా? కొంత కాలము పిల్లలమెయొద్దనే యుండిరి. ఆమె సోదరుడు ప్రయత్నించి భార్య భర్తలు వేరుగ నివసించుటకు, ఆడపిల్ల ఆమె సంరక్షణలో నుండుటకు, భర్త కొంత మనోవృత్తి ఆమె కిచ్చుటకు విడాకులపత్రము వ్రాయించెను.

స్వేచ్ఛ

ఆమెకు కావలసిన స్వేచ్ఛ లభించినది. కాని, ఆ స్వేచ్ఛ నెట్లు వినియోగించుట? ముందు భర్తయిచ్చు స్వల్పమనో వృత్తికి కొంతచేర్చి తాను, పిల్ల కడుపునిండ తినుటకు, వృత్తి సంపాదించవలెను. ఎంతప్రయత్నించినను దొరకలేదు, తుదకు కొన్నివారములు కుట్టుపనిచేసి, కుట్టినగుడ్డలు పేదరాండ్రొ కిచ్చి 4½ పిల్లింగులు సంపాదించెను. తరువాత, ఆమెమేనత్త లామె కొకరియింట పిల్లలకు చదువుచెప్పి వారికుపచారములు చేయుచు వారియింట బస, భోజనముచేయుటకు నేర్పర్చినందాన ఆపనిలో ప్రవేశించెను. అక్కడకు వెళ్లినతరువాత ఆమె వంట కూడ చేయవలసి వచ్చెను. ఆపనిలోగూడ నామె నేర్పరిగా తయారయ్యెను. ఇట్లుండ కొన్నాళ్లలో ఆయింటి పిల్లలలో నొకనికి 'డి ఫ్రియా' యను కంఠరోగము వచ్చెను. బిసెంటు సతికి రోగికి ఉపచారము చేయుటయనిన, ముఖ్యముగా మృత్యువుతో యుద్ధము చేయవలసినప్పుడు, బహుశ్రద్ధ. వెంటనే ఆ బాలుని ఇతరులున్న యింటిభాగమునుండి వేరుచేసి, కూతురు మేబెల్ను తనతల్లి యొద్దకు పంపించి, ఆరోగికి ఉప చార మారంభించెను. ఆబాలుడు ప్రమాదము తప్పి బయలు పడినంతలో రెండవ పిల్లవానికి 'స్కార్లేట్' జ్వరము వచ్చెను. ఆమె యా బాలుని ప్రాణములుగూడ కాపాడి విజయ గర్వముతో నిద్దరిని తలిదండ్రుల కొప్పగించెను.

1874 వసంతములో ఆమెతల్లికి జబ్బుచేసెను. వైద్యు డామె బ్రతుక దనెను. కాని, ఆమెకు బ్రతుకవలెనని తీవ్రేచ్ఛ

యుండుటచేత అప్పటికి బ్రతికెనుగాని మే 10 తేదీని చనిపోయెను. చనిపోవకముందు వారిమతాచారము ప్రకారము మతగురువు వచ్చి 'హాలీ కన్యూనియన్' అను సంస్కారము జరుపవలెను; అది పొందక చనిపోవువారికి స్వర్గప్రాప్తి లేదు. బిసెంటుసతి కది యిష్టములేదు. ఆమెతల్లియు నామె రూపంసంస్కారము పొందనపుడు ఆమెను నరకమునకు విడిచి తానొక్కతెయు స్వర్గమునకు బోవనొల్లననెను. అదిచూచి ఆనీకి చాలాకష్టముతోచి తల్లితో చెప్పకుండ నొకరిద్దరు నడుగ వారామె మతభ్రష్టురాలు గనుక ఆమె కా సంస్కారము సీయనిరాకరించిరి. అంత నామె ప్లాన్లేయను నుదారవృద్ధమతాచార్యుని (Dean) యొద్దకేగి సంగతిసంతను ఆయనకు చెప్పెను. అతడును ఆమె మనస్థితికి సానుభూతి కనపరచి మరునాడు వచ్చి రోగితో మాట్లాడి ఆమెను సమాధానపరచి ఆమరునాడు వచ్చి యాసంస్కారమును చేసెను. అతడు నేర్పుతో చెప్పిన మాటలవల్ల రోగికి కూతురు మతాభిప్రాయముల గుఱించిన భయమంతయు పోయెను. ఆమెకు కలిగిన మనశ్శాంతికి కూతురు సంతోషించెను.

తల్లితో నెడబాటు ఎంతదుఃఖకరమైనను బిసెంటుసతి తనబిడ్డ ముద్దుచేప్పలను చూచుకొనుచును, జీవితాధారము సంపాదించుకొను యత్నములలోను ఆదుఃఖమును మరువజూచెను. తల్లికి జబ్బుచేయకముందే తల్లి కూతుల్లిద్దరు నొక ఇల్లదెకు తీసికొనిరి. ఆ ఇంటనే యుండి సమీపముననే కాపురమున్న సాగ్ట్ దంపతులసహాయమును పొందుచు, ఆయనకు కొన్ని వ్యాసములు వ్రాసియిచ్చి కొంతడబ్బు సంపాదించుచు,

కాలముగడిపెను. స్కాట్స్‌సతి యామెను తల్లివలెకాపాడుచు ఎప్పుటి కప్పుడు యోగక్షేమము లరయుచు, తరుచుగ తన యింటికి భోజనమునకు గొనిపోయియో, తన యింటినుంచి భక్ష్యములబంపియో యుపవాసములను తప్పించుచు నుండెను. బిసెంటుసతి మధ్యాహ్నము 'మ్యూజియం' (వస్తుప్రదర్శనశాల) కు వెళ్లి అక్కడ విశేషములను నేర్చుకొనుచుండెను. మధ్యాహ్నభోజనము పట్టణములో చేయుచున్నానని చెప్పి స్కాట్స్‌సతి నుండి తప్పించుకొనుచుండెడిది. ఆ పుణ్యదంపతులు ఆ కష్ట దినములలో చేసిన సహాయమున కామె బ్రతికి యున్నంతకాలము కృతజ్ఞురాలై యుండెను.

ఆమె కున్న కొద్దినగలను అమ్మివేసెను. బిడ్డ కేలోపము లేకుండ చేయుట కామె నిరంతరము చూచుచుండెను. క్రమముగ నామె హృదయతంతువు లా బాలికచుట్టును పెనవేసి కొనెను.

ఆ కాలమునం దామె యనుభవించిన దారిద్ర్యమువల్ల నామె హృదయమున పేదల యెడల కనికరముపూని, ప్రబలి 'ఆకలివేయుచున్న' దన్నమాట వినినంతనే తన ఆకలిబాధ యెంత భయంకరమైనదో జ్ఞాపికి వచ్చి తాత్కాలికముగనైన నుపశాంతి నీయకుండ బోజాలకుండెను.

చార్లెస్ బ్రాడ్లూ, నాస్తికము

ఇన్ని కష్టములు పడుచున్నను ఆమె మతగ్రంథములు చదువుట మానలేదు. మానూయర్ కాన్వేగారి యుపన్యాసములు విని మాక్ సెల్, మిల్, కాంటి మొదలగు పండితుల తత్వవిచార గ్రంథములను చదివి క్రమముగా మిగిలియున్న రవంత ఆస్తికత్వమునుగూడ పోగొట్టుకొనెను. భగవద్వ్రతార్థనను మానుకొనెను. 'ఎన్నడు పార్థనచేయనివారి నిత్య జీవితమునుండి భగవంతుడు మాయమైపోవును'.

ఇట్లుండ నొకనాడు కాన్వేసతి యామెకు చార్లెస్ బ్రాడ్లూను గుఱించి చెప్పెను. ఆ తరువాత నొకనా డొక దుకాణము వద్ద 'నేషనల్ రిఫార్మర్' అను పత్రికనుగొని దానిలో చార్లెస్ బ్రాడ్లూ అభిప్రాయములను ఖండించుచు నొకరు వ్రాసిన వ్యాసమును, దానికి బ్రాడ్లూ యిచ్చిన జవాబును చదివెను. ఆ పత్రికలోనే 'ఫీథాట్' ప్రచారమున కేర్పడిన 'నేషనల్ సెక్యులర్ సొసైటీ' గుఱించిన యొక వ్యాసమును గూడ చదివెను. వెంటనే తానాసంఘములో చేరదలచి 'మీ సంఘములో జేరువారు నాస్తికులై యుండవలెనా' యని ఆ పత్రిక సంపాదకునకు వ్రాసెను; అక్కరలేదని జవాబు వచ్చెను. వెంటనే సభ్యత్వమునకు దరఖాస్తుకంపెను. లండన్ లో నివసించువారికి సభ్యత్వపు సర్టిఫికెట్లు 'హాల్ ఆఫ్ సైన్సు' లో బ్రాడ్లూగరు స్వయముగా నిచ్చెదరని ఆమెకు జవాబు వచ్చెను. ఆమె 1874 సం. ఆగస్టు 2 తే దిని సర్టిఫికెట్లు పుచ్చుకొనుటకు అచటకు వెళ్ళెను.

అక్కడ హాల్లంతయు క్రికిరిసి యుండెను. ఉప
న్యాస సమయమునకు వేదికపైకి బ్రాడ్స్ వచ్చెను.
తాంబూలములు తాండవమాడు ఆముఖము, తీక్ష
ణమైనచూపు, విశాల కపోలము, పెద్ద శిరస్సు చూచి
బెసెంటుసతి తీవ్రాందోళకుడు, అజ్ఞాని, వాచాలుడు
నని చెప్పగా వినిన బ్రాడ్స్ ఈయనేనా యని ఆశ్చర్యపడెను.
ఆయన యుపన్యాసము, వాక్చమత్కృతి, కంఠధ్వని మాధు
ర్యము, తర్కము, విషయపరిష్కానము ఆమె కద్భుతముగా
దోచెను. ఉపన్యాసానంతర మాతడు కొన్ని సర్టిఫికెట్లు చేత
పుచ్చుకొనితిన్నగా నామెయొద్దకువచ్చి బెసెంటుసతి మీరేనా
యని యడిగి ఆమె సర్టిఫికెట్లు నామె కిచ్చి, ఆమె నాస్తిక
మతమును గుఱించి వ్రాసిన విషయము నెత్తి, ఎప్పుడైన సమ
యము నేర్పర్చుకొని వచ్చినయెడల దానిని గుఱించి చెప్పెద
నని, తా నుపన్యాసములకై యుపయోగించుచుండిన యొక
పుస్తకము నామెకు చదువ నిచ్చెను. నన్ను మీ రదివఱకెరు
గరు గదా, నాడు నన్నెట్లానవాలు పట్టెరని తరువాత నొకనా
డామె యడుగ బ్రాడ్స్ నవ్వి, మిమ్మెరుగను గాని, అందరి
ముఖములు చూచి మీరే అనీ బెసెంటుని నిశ్చయించుకొంటి
నని జవాబు చెప్పెను. ఇట్లీసమావేశము దైవప్రేరితమని
విశద మగుచున్నది.

ఇదివఱకెన్నిజన్మముల నుండియో వచ్చుచున్న వారి
మైత్రిచేతనే వా రొకరి నొక రట్లానవాలు పట్టుటయు, ఈజన్మ
మున వారిమైత్రి యంతగాఢము పవిత్రము నగుటయు తటసిం
చెను. అది యీ జన్మాంతమున నశించు మైత్రికాదు. బ్రాడ్స్

వద్ద బెసెంటుసతి నేర్చుకొని ఆమె తరువాత జీవితములో నాచరించిన ముఖ్యసూత్రము: “నీతో నేకీభవించినవారి యభిప్రాయములను చదివి కాలము వ్యర్థపరచవద్దు; నీతో నంగీకరించనివారి యభిప్రాయములను చదువుము, నీకు వెంటనే కనిపించని సత్యస్వరూపము లందులో దొరకును.” ఆమె తన యువన్యాసములలోని వాగ్దోరణికి ప్రజల మెప్పుపొంది మత్తెక్కియున్న సమయములలో నాతడు నెమ్మదిగ వచ్చి ఆమె వాదములోని దుర్బలాంశములను చూపియు, తప్పు అభిప్రాయములను శాంతముగ విమర్శించియు, హమెను గొప్ప వక్తగా జేసెను.

‘హాల్ ఆఫ్ సైన్సు’ లో వారి సమావేశమైన తరువాత నాతని గదిలో తిరిగి కలుసుకొనిరి. అప్పుడు జరిగిన సంభాషణలో నాతడు “మీరు తెలియకయే నా స్థితిములో జేరినా” రనెను. ఆమె వ్రాసిన ‘దేవుని స్వభావము, ఉనికి’ యను వ్యాసము నతని కప్పుడామె చూపెను. దానినిగుఱించిన సంభాషణ ఫలితముగ దానిలో ‘దేవుడులేడు’ అను వాక్యమును తీసివేసి ఆ యభిప్రాయమును ఖండించుచు బ్రాడ్లా వ్రాసిన యొక వ్యాసమునుండి కొన్ని వాక్యముల నచట చేర్చెను. దేవుడు లేడని యీ నా స్థితిమతమువా రనరు. దేవుని తెలియుట అశక్యము గనుక వారాసంగతి నె తరు. మానవజీవితములో దేవుని ప్రస్తావన అక్కరలేకుండ సత్త్వవర్తన, పరహితజీవనమువల్ల పురోవృద్ధి నొందవచ్చునని వారివాదము.

1874 సం॥ మొదలు 1886 సం॥ వరకు బెసెంటుసతి తీవ్రమైన నా స్థితివాదిగ పనిచేసి, వక్తగాను రచయితగాను

కూడ ప్రసిద్ధిగాంచెను. ఆమె యారోజులలో దేవుని నమ్మనను సిద్ధాంతము నాధారము చేసికొని, జననమరణములు, నైతిక వర్తనము, ఆత్మ, మొదలగుననేక జీవితవిషయములను హేతు పూర్వకముగ వాదముచే పరీక్షించి వ్యాసములను వ్రాసెను. అప్పటికామె బుద్ధికి లభ్యమైన సత్యముల ననుసరించి చేసిన యాసిద్ధాంతములు బహు యుక్తియుక్తముగ నుండుటచే జనామోదకరమై యుండెను.

1874 సం॥లో బెస్సెంటుసతికి బ్రౌన్లకు పరిచయ మైనది మొదలు ఆమె తన సహజదీక్షతో కార్యరంగమున నురికెను. 'నేషనల్ రిఫార్మర్' కు వ్యాసముల వ్రాయుచు కొన్నాళ్ళకాపత్రికకు సహాయసంపాదకురాలాయెను. స్కాట్ గారికి ప్రచురణము నిమిత్తము వ్యాసములు వ్రాసి యిచ్చు చుండెను. నాస్తికము, 'స్వతంత్రమతము' గుఱించి యుపన్యసింపుచు వ్యాసములు వ్రాయుచుండెను. ఇతరవిషయములలో, ముఖ్యముగ సాంఘిక రాజకీయ విషయములలో, గూడ పనిచేయుచుండెను. ఫ్రెంచిప్రజల తిరుగుబాటు (French Revolution) గుఱించి కొన్ని యుపన్యాసము లిచ్చుట కామె రెండుబళ్ళ పుస్తకములు చదివెనట. (ఆయుపన్యాసము లొక పుస్తకముగా ప్రచురింపబడెను.) "ఆతిరుగుబాటు నా కొక నాటకమువలెను, దానిలో నేను నొక పాత్రగా నటించి నట్లును, ఇతరనటులు నాస్వంతమిత్తులు శత్రువులుగాను నా కగుపించెదరు" అని యామె వ్రాసెను. 1874 సం॥ సెప్టెంబరులో పార్లమెంటుకు జరిగిన ఎన్నికలలో బ్రౌన్ల పక్షమున నామె కష్టపడి పనిచేసెను.

ఆకాలములో నామె రెండువిధములగు నాటంకములను తరించవలసియుండెను. ఒకటి, ఆమె భర్తయింటనుండి వెడలివచ్చుటవల్ల, నాస్తికమవలంబించుటవల్ల జనుల కామె యెడల బుట్టిన యయిష్టత. రెండు, బ్రాడ్లాయెడల జనుల కుండిన దురభిప్రాయ జనితముగు ద్వేషభావము, ఆయనతో నీమె మెత్తిచేసి ఆయనపక్షమున పనిచేయబూనుట. ఈ రెండును గొప్ప ఆటంకములైనను, బెసెంటుసతి ఆయాటంకములవైపు చూడనైన చూడక తనపనిని తాను చేయదొడగెను. సత్యమే ఆమె లక్ష్యము. సత్యము 'నా పక్షము నిలిచి మాట్లాడు వా రెవరు గండు' అని పిలిచినట్లు విని 'ఇదిగో నేనున్నాను' అని యామె బయలుదేరినది. ఆ పవిత్రకార్యమునకు తన సర్వశక్తులను ధారపోసెను. ఆమె యేపనిచేసినను ఆపని సత్యమునకు కైంకర్యముగ జేసెను. ఆకార్యమును బూనుటయందు, లోకమును మతదాస్యమునుండి విముక్తిచేయు బోధ జేసి లక్షలకొలది జనుల మనస్సుల మార్పు కార్యము బూనుటయందు, తన బాధ్యత యెంతపవిత్రమైనదో ఆమె గ్రహించెను.

ఇక్కడ నొకవిశేషము చెప్పవలసియున్నది. బెసెంటు సతి నాస్తికమతపక్షమున తీర్చిముగ పనిజేయదొడగిన 1875 సం. లోనే అమెరికాలో దివ్యజ్ఞాన సమాజస్థాపనకు మేడంబ్లవాట్స్కి తీవ్రప్రయత్నములు చేయుచుండెను. ఆసంవత్సరము నవంబరులో ఆసమాజ మచట స్థాపించబడెను. ఇంగ్లండులో బెసెంటుసతియు బ్రాడ్లాయు 'మూఢనమ్మకము'ల బారదోలుటకై చేయుచుండిన మహాతాకర్యమును మెచ్చుకొనుచు,

వారు చేసిన ప్రచారమువల్లనే దివ్యజ్ఞానసందేశమును ప్రచారముచేయుట సాధ్యమైనదని బ్రవాటీస్కి వ్రాసెను.

1875 సం. జూన్ లో బెసంటుసతి వ్యెస్టరులో నువ న్యసించెను. ఉపన్యాసాంతమున జరిగిన సంభాషణలో నామె జీవితమునందలి యొకవిచిత్ర సంఘటనకు బీజము పడెను. ఆమె యుపన్యాసమును కోపముతో ఖండించుచు నొక క్రైస్తవుడు 'ది ఎలిమెంటుస్ ఆఫ్ సోషల్ సైన్సు' (సాంఘిక శాస్త్ర ప్రాథమిక సూత్రములు) అను పుస్తకము నామె వ్రాసినట్లును అందులో పెల్లిట్లు మానవతనని వ్రాసియున్నట్లును, అందుకు, బ్రౌడ్ బా అంగీకరించినట్లును చెప్పెను. ఆమె ఆపేరే వినలేదు, బ్రౌడ్ బా వివాహము నిషేధించలేదని యెరుగును, గనుక, వెంటనే యా క్రైస్తవున కామె తగిన జవాబునిచ్చెను. కాని, ఆమె అక్కడినుండి లండన్ వెళ్లిన వెంటనే ఆ పుస్తకము గుఱించి విచారించుసాగెను. కొన్నేండ్ల క్రిందట నొకవైద్యుడు డాపేరుగల పుస్తకమువ్రాసి 'నేషనల్ రిఫార్మర్' కు విమర్శనిమిత్తము పంపెననియు, బ్రౌడ్ బా విమర్శ వ్రాయుచు గ్రంథకర్త దానిని సద్భావముతోను సదుద్దేశముతోను వ్రాసినట్లు వ్రాసెననియు తెలిసికొని ఆ పుస్తకమును తీసి చదివెను. అది మూడు భాగములుగ నున్నది. మొదటిభాగములో వైద్యశాస్త్రము ప్రకారము 'స్వేచ్ఛానురాగ'మనునది శ్రేష్ఠమని నిరూపింపబడెను; రెండవభాగమంతయు వైద్యశాస్త్రచర్య; మూడవభాగములో రే. మాల్టూస్ జనసంఖ్యను పరిమితిలోనుంచుట గుఱించి వ్రాసిన యభిప్రాయములు స్పష్టముగ విశదపరచబడెను. బ్రౌడ్ బా యీ గ్రంథములోని మూడవభాగము కూలీల కనుసర

ణీయమని వాగ్దానము. ఆతని శత్రువులు రాజకీయాది యితర విషయములలో నతడు వాగ్దానము వ్రాతలలో నెక్కడను తప్పు పట్టలేక యాగ్రంథ విమర్శనను పుచ్చుకొని యత డవినీతికరమగు బోధ చేయుచున్నాడని అట్టివానిని పార్లమెంటులోకి ప్రజాప్రతినిధిగ బంపుట హానికరమని వాదించజొచ్చిరి. ఇది బ్రాడ్లాకును బెసెంటుసతికిని చాలా కష్టముల దెచ్చిపెట్టెను. ఆపుస్తకమును 'నేషనల్ రిఫార్మర్'లో బ్రాడ్లా పొగడినకంటె నెక్కువగా నితరపత్రికలు పొగడెను గాని యాపత్రికలతో గాని విమర్శకులతోగాని జను లిసుమంతయు జోక్యము కలిగించుకొనలేదు.

1875 మొదలు బెసెంటుసతి 'నేషనల్ సెక్యూలర్ సొసైటీ'కి ఒక ఉపాధ్యక్షురాలు, బ్రాడ్లా అధ్యక్షుడు. సత్యాన్వేషణ మా సమాజాదర్శము. దానిలో ననేకమంది సభ్యులుండిరి. మతములోను, రాజకీయములలోనుగూడ ఆసమాజము నకు దేశములో గొప్పపలుకుబడి కలిగెను. ఆసమాజసభ్యులలో నపూర్వమగు మైత్రీ కుదిరెను. వారిలో కూలివాండ్లెక్కువమంది. వారే బ్రాడ్లా ఎన్నికలసమయములలో నైన వ్యయమంతను భరించిరి, ఆతనిపక్ష మల్లరులలో పాల్గొని పోరాడిరి.

బెసెంటుసతి యుపన్యాసము లిచ్చుట కారంభించిన కొత్తదినములలో మూకలుచేరి యామెపై రాళ్లు రువ్వుట మొదలగు ననేక దుర్మార్గపుపనులు చేసిరి. కాని కూలివాండు, నిరుపేదలు ఎప్పుడును ఆమెపక్షముననుండి యామెను కాపాడిరి.

నాల్గవ పుస్తకము

1835 సం॥ లో డా॥ చార్లెస్ నాల్గవ అను అమెరికా దేశపు వైద్యుడు సంతాననిరోధముగుఱించి యొక పుస్తకమును ప్రచురించెను. స్త్రీపురుషులు చిన్నతనములో పెండ్లి చేసి కొనుట వ్యభిచారము నరికట్టుటకు మార్గమని, తలిదండ్రులు పోషించలేనంతమంది సంతానము కనకుండ జాగ్రత్తగా మనులుకొనినయెడల దరిద్రముండదని అతనివాదము. దానిలో సంతాననిరోధనమునకు కొన్ని ఉపాయములుగూడా వ్రాసెను. ఆ పుస్తకము 40 సంవత్సరములు అమెరికాలోను ఇంగ్లండు లోను నిరాటంకముగ అమ్ముచుండిరి. ఇట్లుండగా బ్రిస్టల్ లో నొక డాక్టరు పుస్తకమునే కొన్ని యవకతవక బొమ్మలు చేర్చి అమ్ముటచేత వానిని శిక్షించిరి. తరువాత 'నేషనల్ రిఫార్మర్'ను, బ్రాడ్లె, బెసెంటుసతి వ్రాసిన పుస్తకములను ప్రకటించునతడు నాల్గవ పుస్తకములనుగూడ అమ్మెను. అందుకు వానిని శిక్షించిరి, దానితో, బ్రాడ్లెయు బెసెంటుసతియు ఆ పుస్తకములోని విషయము అవినీతికరమని, దాని ప్రకటనయు శిక్షార్హమగునాయను సంగతిని పరీక్షచేయుట కా పుస్తకమును తిరిగి అచ్చువేసి, స్వయముగ నొకచోట నొక సమయమున దాని ప్రతుల నమ్మెదమని పోలీసులకు, మరికొంద రధికార్లకు తెలియచేసి, 1877 సం॥ మార్చి 24 మొదలు సాయంత్రము 5 గం॥ మొ॥ 6 గం॥ వఱకు పుస్తకము లమ్ముటకును, ఉదయము 10 గం॥ మొ॥ 11 గం॥ వఱకు పోలీసులు తమను ఎరెస్టు చేయుటకును ఆస్థలమందుండసాగిరి.

ఈపుస్తకము ప్రకటించుటవల్ల వారికి వచ్చు చిక్కులు వారు గమనించకపోలేదు. కోర్టులో శిక్షమాట యటుండ బ్రాడ్లా కిది పార్లమెంటు సభ్యత్వమును పోగొట్టును. ఇంత వఱకు అతని విరోధుల కతనిని కొట్టుటకు దొరకని ఆయుధ మిప్పుడు వారికి దొరుకును. బెసెంటుసతి కిది అపఖ్యాతి. ఆమె యింతవఱకు ఎంతోకష్టపడి నిలబెట్టుకొనిన సచ్చిల యను కీర్తి కిది భంగకరము. కాని, తా నెంతయవగ్రత పాలైనను పేద, కుపకారమగు కార్యము చేయుట కామె వెనుదీయ లేదు. దరిద్రదేవతపాలై దిక్కులేనివారి కొక దిక్కు గలి గించుటకంటె ఆమె కీర్తి గొప్పదా? సమయము వచ్చినపుడు వెనుదీసిన యెడల ఆత్మశ్వాసముగుఱించి, ఆత్మగృణము గుఱించి చేసిన యుపన్యాసము లన్నియు వ్యర్థమేనా? ఈ యోచనచే నామె ధైర్యముతో నీ ప్రకటనకు బూనెను.

క్రిస్టియన్ ఎవిడెన్సు సొసైటీవారి మనవిపైన పోలీసులు వారిని ఏప్రిల్ 6 తేదీని అరెస్టుచేసి కోర్టుయెదుట బెట్టిరి. వారికి జామీనుండుటకు సిద్ధముగ వందలకొలది జనులు హాజరైరి. కోర్టువారు వారిని స్వంత జామీనుపై విడుదలచేసెను. తరువాత వ్యాజ్యము హైకోర్టుకు మార్చబడెను. అక్కడ ఇంగ్లండు ప్రధాన న్యాయాధిపతి జూరీ సహాయముతో విచారణ చేసెను. న్యాయాధిపతి జూరీ కిచ్చిన యాదేశములో ముద్దాయాల పక్షము బలముగా నూనెను గాని జూరీ 'పుస్తకము ప్రజల నీతికి భంగకరమని మేమేకగ్రీవముగ నంగీకరించు చున్నాము గాని ముద్దాయాలు దురుద్దేశముతో ప్రకటించలే' దని యభిప్రాయ మిచ్చిరి. దానిని

న్యాయాధిపతి నేరముచేసినట్లు అర్థముచేసెను. జూరీ ఆయభి
ప్రాయము తమకు లేదని తిరిగి యోదించుట కనుమతిగొనిరి.
వారిలో నెక్కువమందికి ముద్దాయీలను విడుదల చేయవలె
నని యున్నను నాయకుడు భిన్నాభిప్రాయము గలవాడగు
టను వానిమాట కెదురాడలేక అందఱును ముద్దాయీలు
నేరస్థులని యభిప్రాయ మిచ్చిరి. తరువాత విచారణలో జరి
గిన లోపముల కారణమునను జూరీ మొదటి యభిప్రాయము
తమపక్షముండెనను కారణమునను పునర్విచారణ చేయుడని
ముద్దాయీలు వాదించిరి. ఆ వాదమును నిరాకరించి
న్యాయాధిపతి వారిని ఆ పుస్తకము నమ్మమని వాగ్దానమిచ్చిన
యెడల విడిచిపెట్టెదననెను. వా రందు కంగీకరించనందున
వారిని ఆరేసినెలలు ఖైదు, రెండేసి వందల పౌను లపరాధము
విధించి, ఒక సంవత్సరము సత్ప్రవర్తనకు అయిదేసి వందల
పౌనులకు జామీ నిమ్మనెను. కాని బ్రాడ్లా అపీలు చేయుదు
మనినందున అతని స్వంత జామీనుపైన వారిని విడిచిపెట్టిరి.
అపీలులో విచారణలో లోపమున్న కారణమున నా తీర్పు
రద్దు కాబడి శిక్ష రద్దు అయినది.

కాని, వా రిద్దరిని తిరిగి యెన్నడైన ఆ పుస్తకము
అమ్మినయెడల ఎరెస్టుచేసి కేసుపెట్టుట కవకాశము మిగిలెను.
అందుచేత బెసెంటుసతి సంతాననియమ గర్భముగుఱించి తమ
సంఘమువారి యభిప్రాయములను తెలియజేయుచు నొక
పుస్తకము వ్రాసి యచ్చువేయించి, ప్రచురించెను. తిరిగి
నాల్గవ పుస్తకము నమ్మసాగిరి. ఈసారి పోలీసుపై నే
బ్రాడ్లా పోలీసువారు తీసికొనిన తమ పుస్తకప్రతులను తిరిగి

యియ్యలేదని వ్యాజ్యమువేసి ఆ ప్రతులను పుచ్చుకొని, ఒక్కొక్క దాని మీద 'పోలీసులనుండి తిరిగి తెచ్చినది' అని వ్రాసి అమ్మిరి. ఆ పుస్తకముగుఱించి వారిపై పోలీసులు చర్యజరుపరని వర్తమానము వచ్చినవఱకు దానినమ్మి ఆ వర్తమానము రాగానే దానియమ్మకము నిలిపివేసి, బెసెంటుసతి వ్రాసిన పుస్తకము నమ్మసాగిరి.

కాని, బెసెంటుసతి కంఠటితో కష్టము లాగలేదు, అనుకొనని కష్టములు ప్రాప్తించెను. 1878 సం. ఏప్రిల్ లో ఆమె కూతురు మేబెల్ ను స్వాధీనపరుచుకొనుట కామె భర్త వ్యాజ్యమువేసెను. అందుకు ముఖ్యకారణము లామె ఆస్తిక మతావలంబనము, నౌల్డ్ పుస్తక ప్రకటనము, ఆమె సంతాన నియమముగుఱించి వ్రాసిన పుస్తక ప్రకటనమును. అప్పుడు మేబెల్ స్కార్లెట్ జ్వరముతో మంచముకట్టి యుండెను. ఆస్తిలో నామె యాబిడ్డను విడిచి కోర్టుకు వెళ్లవలసెను. కోర్టులో అదివఱకు న్యాయాధిపతి లామె యెడల జూపిన గౌరవముకు మార్దవముకు బదులీ న్యాయాధిపతి, చూపిన కాఠిన్యము ఆమె భరించలేకపోయెను. ఆరంభమునుండి అంతయు వఱకు ఆతడు న్యాయవాదివలె ప్రవర్తించెనుగాని న్యాయాధిపతివలె ప్రవర్తించలేదు. తాను క్రైస్తవము విడిచిన తరువాత బిడ్డ తన రక్షణలోనుండుట కొప్పుకొని తండ్రివ్రాసి యిచ్చిన పత్రముప్రకార మివ్యాజ్యము నిలువదని, తన యభిప్రాయము లావత్రిములోని యంగీకారమును రద్దు చేయవని ఆమె వాదము. వాది పక్షమున నామె శీలములో లోపము నెంచలేదు, పిల్ల సంరక్షణ చక్కగా జరుగుచున్నట్లుప్పు

కొనిరి. న్యాయాధిపతి పిల్లకు మతబోధ చేయలేదన్న యొక్క-
 కారణముమీదనే పిల్లను తండ్రి కొప్పుగింప తీర్పుచెప్పి అపీలు
 పర్యవసానము తేలేవఱకు ఆతీర్పు అమలుచేయకుండ నిలుప
 నిరాకరించెను. వెంటనే ఆమె భర్తయొద్దనుండి వచ్చిన
 యొక్కడు జ్వరముచే నీరసపడియున్న గూ బిడ్డను, ఏడ్చుచు
 కొట్టుకొనుచున్ననుజాలియైనలేక బలవంతముగ దీసికొని
 పోయెను. పిల్లను తల్లిచూచుటకైన నవకాశము నీయనందున,
 పిల్లలను చూచుకొనుచుండుటకైన పనికివచ్చునని (Restitution
 of Conjugal Rights) వైవాహిక భర్త ప్రత్యానయమునకు
 వ్యాజ్యము వేయుదునని భర్తకు నోటీసిచ్చెను. కాని, యింతలో
 ఆమె అమితదుఃఖముపాలై, జ్వరముతో పడిపోయెను; నన్ని
 పాతములో మానసిక వేదన యణిగెను. ఆజబ్బులో బ్రాడ్ల
 వచ్చి నిరంతరము ఆమెచెంతనేయుండి తన పని చేసికొనుచు,
 ఆమెకు తల్లివలె సంరక్షణచేసి ఆమెను బ్రతికించెను. ఆమె
 జబ్బుగానున్నపు డామె భర్త యొక్క వ్యాజ్యమువేసి యాతనిపై
 నామె నోటీసు ప్రకార మెట్టి చర్యయు జరుపకుండు నిషేధపు
 టు తరువు పొందెను. ఆయు తరువును రద్దుచేయుటకై
 యామె చర్యజరిపెను. ఆమె పిల్లను తండ్రి కిప్పించిన న్యాయా-
 ధిపతియే ఆమెకు పిల్లలను చూడనవకాశ మియలేదని, ఆమె
 కియ్య నొప్పుకొనిన మనోవృత్తి నిచ్చుటలేదని విని భర్త
 చర్యను తీవ్రముగా ఖండించెను. కాని, 1873 సం. లో భర్త
 వ్రాసిన విడాకులుపత్రము ప్రకార మామె యతనిపై నెట్టి
 చర్యజరుపుటకును వీలులేదని తీర్మానించెను. ఆపత్రిములోనే
 పిల్ల స్వాధీనము గుఱించి వ్రాసిన యేర్పాటు రద్దుచేసి, తక్కిన

యేర్పాట్లు ఆమెను బంధించుననుట ఘోరమైన అన్యాయము. కాని, అప్పీలు కోర్టులో కూడ ఆ తీర్పు ఖాయమైనది. భార్య సై భర్త కుగల యీనిరంకు శాధికార మీతరువాత పార మొటువా రొక చట్టముచే తొలగించిరి. అప్పీలు కోర్టు వారీ తీర్పులో ఆ మెప్పిల్లలను చూచుట కవకాశమీయవలెనని వ్రాయుచు, అందుకు తగిన యుత్తరువులకొఱకు మొదట తీర్పునిచ్చిన న్యాయాధిపతి యొద్ద మనవిచేయవలెనని యాజ్ఞాపించిరి. ఆ ప్రకారము చేసిన మనవిపై నా న్యాయాధిపతి బెసెంటు సతికి పిల్లను చూచుటకు విస్తారముగ నవకాశముల నిచ్చెను. కాని, తరచుగ తల్లి రాక కెదురు చూచుచుండుట, ఆలస్యమైన బెంగపెట్టుకొనుట మేబెల్ కు కష్టకారణమయ్యెను. మరియు పిల్లలయెదుట వారి తండ్రి తల్లిని దూషించుటయు వారికి కష్టమేయాయెను. అందుచేత బెసెంటు సతి పిల్లల నాకష్టమునుండి తప్పించుటకును వారికి తల్లిపైన తండ్రిపైన కూడ గౌరవము పోవుటకంటె నొకరిపై నైన గౌరవ ముండుట మంచిదని తలచియు, తన యెడబాటుదుఃఖమును దిగమింగి పిల్లలను జూడబోవుట మానుకొని, ఆ గాయము నితరుల బిడ్డలకు సంరక్షణ చేసి మాన్పుకొన నిశ్చయించెను.

ఈ ప్రకారము నాల్గవ పుస్తక ప్రకటన మామె కన్న కష్టములు తెచ్చినను ప్రజల హృదయములలో ఆమెకు విజయము గలిగెను. ఇంగ్లండులోనే గాక, ఆస్ట్రేలియా హైకోర్టులో కూడ ఆ పుస్తక ప్రకటనయు దోషము కాదని అది జనుల కుపకారియని తీర్మానింపబడెను. బెసెంటు సతికి ఆ పుస్తకమును సాహసించి ప్రకటించినందుకు కృతజ్ఞతను దెలుపుచు

నాలుగు మూలలనుండి వేనవేల స్త్రీలు, అన్నతరగతుల వారు - క్రైస్తవ మతాచార్యుల, పురోహితుల, బోధకుల భార్యలుకూడ - జాబులువాసిరి. ఆపుస్తకమునకు బదులు ఆమె వ్రాసిన పుస్తకమును అమ్ముచుండిరని పైన తెలిపితిమి. అదియు దేశములో మిక్కిలి మన్ననపొందెను. 1891 సం.లో బెసెంటుసతి తన పుస్తక ప్రచారమును నిలిపివేసినపుడు అది ప్రకటించు నధికారమునిచ్చిన చాలాధనము నిచ్చెదమని యొక పుస్తకముల కంపెనీవారడిగిరి, కాని, యామె నిరాకరించెను. 1893 సం. నాటికి పూర్వాచారపరాయణులగు క్రైస్తవుల వతిక 'క్రిస్టియన్ వరల్డ్' కూడ సంతాన నియమము నామోదించెను. నేడది యవసర సాంఘిక ధర్మముగ సర్వాంగీకారము నొందినది. లోకాభిప్రాయము లెట్లు మారునో, అజ్ఞాన మేరీతిగా కాలగతిని తొలుగునో చూపుట కిది యొక నిదర్శనము.

తల్లి పిల్లల యెడబాటేమైనది? వారికి ఈదురాగానే తల్లియొద్దకు పోయిరి. మేబెల్ తల్లియొద్ద కొద్దికాలమే యుండి అనుకూలవరుని పెండ్లాడి సుఖముగ కాపురము చేయుచున్నది. కొడుకు, కూతురు మతాభిప్రాయములలో తల్లితోవసే త్రొక్కి, క్రమముగా నామెకు కన్నులు తెరచిన దివ్యజ్ఞాన సమాజములో జేరిరి.

ఈ సంతాన నియమనముతో సంబంధించి రాబర్టు డేల్ ఓవెక్ వ్రాసిన రెండు చిన్నపుస్తకము లమ్మినందుకు ఎడ్వర్డు ట్రూలప్ అను ఊరి సం॥ వృద్ధుకు నాలుగు నెలలు ఖైదు చెప్పిరి. ఈ సంబంధమగు కేసులన్నిటిని అప్పీళ్లను నడుపు

టకును అందుకైన ఖర్చులు పెట్టుటకును డిఫెన్సు కమిటీ యొకటి యేర్పడి ఇంచుమించుగ 1700 పౌనులు చందాలు ప్రోగుచేసి ఖర్చుపెట్టిరి. పాపము ట్రూలవ్ కెవ్వ రెన్ని యత్నములు చేసినను శిక్ష ననుభవించుట తప్పలేదు. ఈ విచారణలు శిక్షలు ఫలితముగ జనులలో బ్రాడ్లా, బెసెంటుసతి, ట్రూలవ్, డ్యుగ్గరికి కీర్తివచ్చుట యటుండ, వారి పుస్తకములు వేలకొలది చెల్లిపోయెను. మార్టినీయన్ సంఘమును పేరున సంతాన నియమము గుఱించి ప్రచారమునకు 1877 సం॥ లో నొక సంఘము బైలుదేరి, అనేక బహిరంగోపన్యాసము లిప్పించెను. ఆ యుపన్యాసములకే గాక, వాని మూలమున నాస్తికమతోపన్యాసములకు గూడ వచ్చు శ్రోతల సంఖ్య వృద్ధి యయ్యెను. తద్వారా బెసెంటుసతికి ఆ జన్మాంతము వీడని మిత్రులు ప్రాప్తించిరి.

ఇటువంటి పుస్తకమునే అమెరికాలో అమ్మినందుకు బెన్నెట్టను నొక వర్తకుని శిక్షించిరి. అత డాశిక్ష ననుభవించిన తరువాత ఇంగ్లండు రాగా అతనికి బ్రహ్మాండమైన స్వాగత మిచ్చిరి. ఇంతకష్టపడి ప్రచారము చేసిన సంతాన నియమన సిద్ధాంతమును బెసెంటుసతి 1891 సం॥ ఏప్రిల్ లో మేడమ్ బ్లవాట్స్కిగారి బోధనపై న త్యజించెను. భౌతికవాద మవలంబించినపు డామె భౌతికదేహము దాని పరిణామము, ఐహిక జీవితసంబంధముగు నీతి మొదలగు విషయములను గాఢముగ విమర్శించి తర్కించి తెలిసికొనిన సిద్ధాంతముల నాధారముగ చేసికొనెను, గాని, ఆత్మ సిద్ధాంతములలో చోటు లేక పోయెను. బ్లవాట్స్కిగారి బోధల జదివిన తరువాత ఆత్మకు

దేహ పరిణామముకు గల సంబంధమును, సాంఘిక జీవితమునకు వ్యక్తి ఆత్మకుగల సంబంధమును తెలిసికొనిన దె బెసెంటు సతి తన నాస్తిక వాదమును సంతాన నియమన వాదమును వదలెను. ఆ వాదము పిల్లలను పెంచలేక దుఃఖపడుచున్న నిరుపేదలు తమకొక త్రోవ చూపినదని సంతోషించుచుండిరి. వారి కీ యాత్మతత్వము, కర్మ, పునరన్మ సిద్ధాంతములు తలకెక్కవు. వారికి కావలసినది కడుపునిండ తిండి. అటువంటివారి కా వాదము తాత్కాలి కోపశాంతినిచ్చుచుండగా వారి కారవంత యుపశాంతియు నీయకుండ పోవుచున్నదేయని బెసెంటుసతి హృదయము కొట్టుకొని, ఆ కారణముచేతనైన సంతాన నిరోధము బోధించ గూడదా యని యడుగ బ్రవాటిస్తే అజ్ఞానురాలగు స్త్రీ - అనగా ఆత్మ జ్ఞానమెరుగని స్త్రీ - తన కష్టములను తగ్గించుకొనుటకు ఏ యపాయము నవలంబించినను ఆమెను నిందించవలసిన పనిలేదు. కాని, ఆత్మజ్ఞానివగు నీవట్టి బోధ చేయరాదని శాసించెను. బెసెంటుసతి చిన్నతనమునుండి పెరిగిన క్రైస్తవమును సత్యముకొఱకు ఎంత త్యాగముచేసి వదలిపెట్టెనో, ఇప్పుడు సత్యముకొఱ కంత త్యాగముచేసి, హృదయ రక్తమునోడ్చి, నాస్తికమును విడిచెను. నాల్గవ పుస్తకము, సంతాన ధర్మము గుఱించి బెసెంటు వ్రాసిన పుస్తకము ప్రచారములోనుండి తీసివేయగానే ఆ ప్రచారము సందర్భములో ఆమె పడిన కష్టములో పూనుకొని సహాయము చేసినవారందరు తమ శ్రమయంతయు వ్యర్థమయినదని అందుకు (వారికి తెలిసినంత వఱకు) తగినంత కారణమేమియు లేదని చాలా కించపడిరి.

సర్వతోముఖసమరము

1878 సం॥ లో బెసెంటుసతికి చేసినజబ్బు నయమైన తరువాత తిరిగి మునుపటికంటె ద్విగుణముగ పనిలో మునుగ దొడగెను. ఆమెకు హృదయభారము తగ్గించుట కంతకంటె మఱియొక సదుపాయ మగుపడలేదు. తనబిడ్డ నెడబాపిన క్రైస్తవమతముపై తీవ్రోమర్శల చేయ నారంభించెను. ఆకాల మున ఇండియాలో బ్రిటిష్ వారు సంస్థానముల ఆక్రమణ మొదలగు ఘోరాన్యాయములను, ఆఫ్ గేజ్ దండయాత్రను తీవ్రముగ విమర్శించి అనేకమంది భారతీయుల కృతజ్ఞతకు పాత్రురాలై తన భావిభారతీయ జీవితమునకు పునాదిపేసెను. ఆసంవత్సరం నవంబరులో “ఇంగ్లండు, ఇండియా లండ్ ఆఫ్ గనిసాజ్” అను పుస్తకము ప్రకటించెను. నేషనల్ ‘రిఫార్మర్’ పత్రికా నిర్వహణము, కోర్టులోవాదములు, ప్రతిఆదివారము రెండుమూడు ఉపన్యాసములు, మాల్యాసియన్ సంఘములో కార్యదర్శివని, క్షతరదిసములలోనప్పుటప్పుట నుపన్యాసములు, దీనితో కాలము పుచ్చుచుండినను, ఆమె మనస్సవశముగ తనబిడ్డపైకి జారిపోవుచుండెను. అది కనిపెట్టి తీరుబడియున్న సమయములలో భౌతికశాస్త్రగ్రంథములు చదువుచు, ఏదైన నొక పరీక్షకు కూర్చొనదలచెను. 1879 సం॥ ఆరంభములో ఎడ్వర్డు బి. ఏవిలాంగ్ డి. యస్. సి. ని కలుసుకొనెను. అతడు భౌతికశాస్త్రమునం దసమానమైన అధ్యాపకుడు. అతడా జన వరలో ‘నేషనల్ రిఫార్మర్’ లో వ్యాసములు వ్రాయ నారం భించెను. ఫిబ్రవరిలో అతనియొద్ద బెసెంటుసతి శిష్యత్వమును

ఆరంభించి ఆ సం॥ రం జూన్ లో లండన్ యూనివర్సిటీ మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలో కృతార్థురాలాయెను. ఈ పనులన్నియు జేయుచు నొక పెద్ద ఫ్రెంచిగ్రంథము నింగ్లీషులోని కనువాదము చేసెను. డా. ఏవిలాంగ్ వీరితోగలిసి పనిచేయుచుండటచేత లండన్ ఆస్పత్రిలో అతనియుద్యోగ మూడిపోయెను. దానితో సతని యధ్వర్యమున శాస్త్రములు కళలు నేర్పుటకు పౌల్ కెన్సింగ్టన్ లో నొక బడిపెట్టిరి. ఆబడి క్రమాభివృద్ధినొంది 1883 సం. లో 13 తరగతులతో నుండెను. బెసెంటుసతి ఆ బడిలో చదివి ఎనిమిది శాస్త్రములలో ఉత్తమపట్టమునొంది శాస్త్రాధ్యాపన కధికారము బడసి ఆబడిలోనే అధ్యాపకురాలాయెను. తరువాత లండన్ యూనివర్సిటీ బి.యస్ సి. పరీక్షకు కూర్చొనెను. కాని మూడుసార్లు రసాయనశాస్త్ర ప్రయోగ పరీక్షలో తప్పిపోయెను. అక్కడ గూడ మతాభిప్రాయ మెదురుగవచ్చెను. యూనివర్సిటీ కాలేజిలోవృక్ష శాస్త్ర తరగతులలో జేరుటకు బెసెంటుసతియును బ్రాడ్లక్యుమార్తెయు దరఖాస్తుచేయగా బెసెంటుసతికి మతాభిప్రాయ దోషమువల్లను, బ్రాడ్లక్ న్య కామె తనతండ్రికూతురగుటచేతను ప్రవేశము నిరాకరించిరి. బెసెంటుసతి అధ్యాపకత్వమున కర్హత బడసిన తరువాత దొరతనపు విద్యాశాఖవారి నా యధికారము సంగీకరించుడని కోరి యంగీకారము బడసెను. కాని వెంటనే సర్ హెన్రీ టైలరను సతడు పార్లమెంటులో ఆ యంగీకారము నాక్షేపించుచు, డా. ఏవిలాంగ్, బెసెంటుసతి, బ్రాడ్లక్ న్యలు క్రైస్తవులు కానందున వారి బడికి గ్రాంటు రద్దుచేయవలెనని తీర్మానమును ప్రతిపాదించెను. రీజెంటు

పార్కులోని 'బొటానికల్ గార్డెన్సు' (వృక్షశాస్త్రము ప్రకారము వివిధజాతుల చెట్లమాదిరులను పెంచు వనము) లోనికి బెసెంటుసతి పోయిచూచుట కనుజ్ గోర ఆవనాధికారి దానిలో తన కూతుళ్లు పరిశోధనలు చేయుచున్నారని ఆమెకు ప్రత్యేక మియలేదు. ఈ ప్రకారము వారే వైపు తిరిగినను అగౌరవము, అమర్యాద, అవమానము, తిరస్కారము ఎదురగుచుండెను. వారు చేయు పనులు అన్నియు బహు ఉపయోగకరముగను, లోపరహితముగను ఉన్నను వారిమతాభిప్రాయములచేతనే వారి కెక్కడను తలయెత్త వీలులేనంత యవమాన మగుపించుచుండెను.

1879 సం. అక్టోబరులో బ్రాడ్లా భూమిహక్కుల గురించిన పద్ధతుల సంస్కరణము నాలోచించుటకు రాజ్యమంతటనుండి ప్రతినిధులను రావించి గొప్పసభ జరిపెను. ఆసభకు వచ్చిన హార్బర్టు బరోన్తో బెసెంటుసతి కప్పుడు పరిచయమయ్యెను. 1887 సం. లో వా రొక యుద్యమములో కలిసి పనిచేసిరి.

1880 సం. ఆరంభములో బ్రాడ్లా పార్లమెంటు కెన్నుకోబడెను. అతడు మొదటిసారి ఏప్రిల్ 30 తేదీని పార్లమెంటు సభ్యత్వపు ప్రమాణము దీసికొనవలసియుండెను. పద్ధతిప్రకార మతనికి ప్రమాణమునకు బదులు సత్యప్రతిజ్ఞ చేయుట కధికార మున్నందున సత్యప్రతిజ్ఞ చేయుదునని స్పీకరు (అధ్యక్షుడు)కు మనవిచేసెను. కాని, అందుకు సభ అంగీకరించలేదు. తరువాత, నతడు ప్రమాణము చేయుదుననిన నందుకును అంగీకరించక సభలో నతడు పాల్గొన వీలులేకుండ జేసిరి.

దానితో దేశములో అలజడి యెక్కువయై పార్లమెంటుచర్య నందరు ఖండింపసాగిరి. పార్లమెంటు తన తీర్మానమును రద్దు చేసికొని తిరిగి బ్రాడ్లాను సత్యప్రతిజ్ఞ చేసి సభలో పాల్గొన వచ్చునని తీర్మానించుటచే అతడు జూలై 2 తేదీ సభలో కూర్చొనెను. దానిపైన కొందరు ధనికులు చేరి యొకనిరుపేదను వాదిగాబెట్టి బ్రాడ్లా ప్రమాణము చేయకుండ సభలో వోటు చేసెనని వ్యాజ్యము వేయించిరి. అతనివైరుల కతనిని దరిద్రునిగ జేయుటయే యుద్దేశ్యము. ఆవ్యాజ్యములో రాత్రిం బవల్లు పనిచేయుచు, పార్లమెంటులో తన విధ్యుక్తధర్మమును యుక్తముగ నెరవేర్చుచు, ఆరోగ్యమును చెడగొట్టుకొని ధనము వ్యయమై యప్పులు పెరిగి దినవెచ్చములకు ధనసంపాదనకై యుపన్యాసము లిచ్చుచు తుదకు వ్యాజ్యము గెలుచు కొనెను.

అట్లోడిన వైరులు హైకోర్టులో అప్పీలు చేసియు, నతనికి వ్యధగలిగించు నుద్దేశముతో బెసెంటుసతిపై దండెత్తి ఆమె ననేక విధముల దూషింపసాగిరి. ఇదంతయు భరించుచు నామె ఐర్లండులో భూములు దున్ను రైతులపక్షము వహించి ప్రభుత్వముపై పోరాటము సాగించెను.

1881 సం. వసంతములో అప్పీలుకోర్టువారు బ్రాడ్లాకు పార్లమెంటులో సత్యప్రతిజ్ఞచేసి సభ్యుడుగ బనిచేయుట కధికారము లేదని తీర్మానించుటచే అతని సానమునకు తిరిగి యెన్నికలు జరిగి మునుపటికంటె ఎక్కువ వోట్లతో బ్రాడ్లా యే గలిచెను. దానితో వాని వైరు లతనిని పార్లమెంటులోకి రాకుండ చేయ వలెనన్న యత్నములు బలమయ్యెను. దొరతనమువారు

(గ్రాడ్చున్ అప్పుడు ప్రధాని) కూడ అతని వైరులకు వ్యతిరేకముచేయ సాహసించలేక సత్యప్రతిజ్ఞచేయు సాధికారమిచ్చు చట్టమును చేయదుమని చెప్పియు మానుకొనిరి. అంత తిరిగి బ్రాడ్లా తన హక్కును నిలబెట్టుకొనుటకు ఆగష్టు 3 తేదీని పార్లమెంటుకు పోయెను. ఆవేశ వేలకొలది జనులు దేశమన్ని మూలలనుండి వచ్చి బ్రాడ్లాను సభలో చేర్చుకొనుమని అరిజన్లను చేతబట్టుకొని పార్లమెంటు మందిరము మెట్లమీద నిలిచిరి. జను లల్లరిచేయకుండ కాపాడు బాధ్యత బెసెంటుసతి పెబ్రాడ్లా యుంచెను. లోపల నేమి జరుగుచున్నదో తెలియక జను లట్టహాసములు చేయుచుండిరి. పోలీసులు వారిని తరుమ జూచిరి, గాని, బెసెంటుసతి యక్కడ అందరు నిలుచుటకు హక్కు కలదని వాదించి వారిని పంపివేసెను. ఒకప్పుడు జనులు ముందుకు తోసుకొని రాబోవ పోలీసువా రడ్డజొచ్చిరి, కాని, బెసెంటుసతి ముందుకు వచ్చి చేతితో సంజ్ఞచేసి బ్రాడ్లాకోరిక ప్రకారము తొందరపడక శాంతి వహింపుడని యాజ్ఞాపించ వారందరు తమ కోపము నాపుకొని నిశ్శబ్దముగ వెనుకకు పోయిరి. ఇది చూచి పోలీసులు దిగ్భ్రాంతులైరి. ఇంతలో నొక పెద్దశబ్దము విని యదేమని విచారించి బ్రాడ్లా వెనుకద్వారము బైట దెబ్బలతోను చినిగినబట్టలతోను నిశ్చలముగ బంధించిన ద్వారమువైపు తిరిగి యుండుట గాంచిరి. అతనిని మందిరములో నుండి పదిమంది భటులు బలవంతముగ బైటకు తోసివేసిరి. ఆ తోపులాటలో నతనిని కదల్చజాలక కొంతసేపు శ్రమపడి పదిమంది బలముచే ముందుకు తోయుటలో నొక తలుపు బద్దలై అద్దములు చితికిపోయెను. అతని పక్షము వచ్చిన జను

లందరు బెసెంటుసతి వారింపకున్న నతనిని బలవంతముగ
 ఫభలో గూర్చుండబెట్టియుందు మనిరి. ఈ ప్రకారము మత
 మూఠ్ యితర విషయములలోగూడ న్యాయాన్యాయ విచ
 ఋణకు చోటీయక, న్యాయమునకు జగత్పసిద్ధిగాంచినట్టియు
 బ్రాహ్మకు గౌరవనీయమైనట్టియు, గ్లాడ్స్టోన్ వంటి రాజకీయ
 వేత్త నాయకత్వమున నున్నట్టియు పార్లమెంటునుకూడ లొంగ
 దీసి యొకబ్రిటిష్ పౌరునకు మతస్వాతంత్ర్యము లేకుండ జేసెను.
 దానితో ప్రిజిలలో నన్ని తరగతులవారిలోను ఆందోళన
 బ్రలుదేరుటచేత దొరతనమువారు ఆయన్యాయము తొలగిం
 చెదమని ఖరారు చేసిరి. ఇంతలో బెసెంటుసతి దొరతనమునకు
 పన్ను చెల్లవలసిన వస్తువులన్నిటినివాడుక చేయుటమానుటకును
 సేవింగ్సుబాంకులో కట్టిన సొమ్మంతను తీసివేసికొనుటకును
 ప్రిజిలలో నొకయుద్యమము లేవనెత్తెను. దాని కందరు
 సిద్ధపడినంతలో దొరతనమువారు చేసిన ఖరారు తెలిసి ఆ
 యుద్యమము నాపివైచెను. ఒక ప్రక్క బ్రాహ్మ దెబ్బలచే
 మంచము పట్టెను. ఒకప్రక్క బెసెంటుసతిపై ననేకదుర్వార్తలు,
 అభియోగములు నడుచుచుండెను. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య వలస
 దేశములలో ఆమె యెన్నడు చూచియెరుగని పుస్తకముల
 కామె కర్తయని ప్రకటింపబడెను. సర్ హెన్రీ పైలర్ వారి
 బడిపై న దండయాత్ర చేయుచుండెను.

1882 సం॥ వచ్చినను బ్రాహ్మ పార్లమెంటు ఫభ్యత్వపు
 తగవు పరిష్కారముకాలేదు. దొరతనమువారే చర్య జరుప
 లేదు. ఫిబ్రవరి 7 తేదీని తిరిగి బ్రాహ్మ పార్లమెంటు యెదుట
 పాదించెను. కాని, తిరిగి యెక్కువ మందిచే నిరాకరింపబడెను.

ఒక సభ్యుడు ప్రభుత్వము ప్రవేశపెట్టెదమన్న బిల్లును ప్రవేశపెట్టెను గాని నెగ్గలేదు. ఫిబ్రవరి 21 తేది బ్రాడ్లా సభలో ప్రవేశించి ప్రమాణముచేసి తన స్థానమున కూర్చొనెను. పార్లమెంటు అతనిని తొలగించి, తిరిగి యెన్నికలనుపెట్ట దానిలో తిరిగి బ్రాడ్లా గెలిచెను. కాని మరల ఎక్కువమంది యభిప్రాయముప్రకార మతనిని ప్రమాణము తీసికొననీయలేదు. దానితో సంతవతికు అతనికి వ్యతిరేకముగ నుండినవారు కూడ ప్రబలముగ పార్లమెంటుచర్యను ఖండింపసాగిరి. ఇంతలో పార్లమెంటుసభ్యులందరి యెన్నికలు వచ్చి అందులో బ్రాడ్లా మజల విజయముడై సభలో ప్రమాణముచేసి కూర్చొని ప్రమాణముల చట్టమును తానే ప్రవేశపెట్టి చట్టముగా చేయించెను. ప్రభువుల సభలో రిడెస్టేట్ ప్రభువు నాసికులు పార్లమెంటులో సభ్యులుగ నుండకూడదని యొక బిల్లు ప్రవేశపెట్టెను, గాని, ప్రజల అభిప్రాయము చాల బలముగా నుండుటచేత దానిని సభవా రంగీకరించలేదు.

పార్లమెంటులో క్రైస్తవమును నమ్మనివా రందరిని శిక్షింపించవలెనని నిరంతరము ఆందోళనము జరుగుచుండెను. బ్రాడాను దివాలా తీయించు ప్రయత్నములు జరుగుచుండెను. వారి బడి నెత్తివేయించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచుండెను. ఈ ప్రయత్నములన్నియు సత్యాన్వేషకము, ప్రజాపకార పరాయణులు, ప్రభుభక్తిపరాయణులు నగు వారి యుక్తులతోడిన ఆస్తిక క్రైస్తవులు బలవంతముగ వారి సణగద్రొక్కుటకు చేయు యత్నములు. ఆయత్నము లెక్కువైనకొలదియనీ 'పాపండుల' సంఖ్యయు, వారిబలమును వృద్ధిచెందుచున్నవి.

ఐర్లండురైతులపక్ష మవలంబించి బెసెంటుసతి కని
చేసినని చెప్పియుంటిమి. భూకామందుల పక్షమై ప్రభుత్వము
వారు రైతులను బలవంతముగ తొలగించుటకు తోడ్పడిరి.
31 నెలలలో 7020 మందిని తొలగించిరి. వారు తిండితేక పిల్ల
లతోగూడ మాడిపోవుచుండిరి. అనేకమంది నీయన్యాయము
నెదిరించినవారిని విచారణలేకుండ ఖైదులో బెట్టిరి. దానిపై
జరిగిన యాందోళనఫలితముగ దొరతనమువారు రైతులకు
న్యాయమునిచ్చుటకు నిశ్చయించి, ఖైదులో నున్నవారి నంద
రిని విడిచిపెట్టి శాంతి నెలకొల్పు లారు కేవెండిష్ ను ఐర్లండు
పంపిరి. ఆతడచట నోడ దిగెనోలేదోగాని యెవరోచంపిరి. బెసెం
టుసతి ఆరోజు బ్లాక్ బర్నులో ప్రభుత్వమువారిచర్యకు వారి నభి
నందించుచు నుపన్యసింపవలసి యుండెను. ఆమె యుపన్యాస
మందిరమునకు బోవుతోవలో కేవెండిష్ ప్రభువును హత్య
చేసిరన్న తంతివార్త నామె కిచ్చిరి. 'ఆమె నిలువున నీరై
పోయినది'. "హత్య చేసినది యిద్దరిని మాత్రమే కాదు. రెండు
దేశములమధ్య సమాధానము కుదురు నాశను హత్యచేసిరి".
(కేవెండిష్ తోపాటు మరియొకడుకూడ హత్య చేయబడి
నట్లున్నది). వెంటనే ప్రభుత్వమువారిొక చట్టమును నిర్మించి
రైతులను రెట్టింపుగ హింసింపనారంభించిరి. హత్యచేసినవా
రెవరో దుర్మార్గులు, మంచిచెడ్డ తెలియక తొందరపాటుచే
జేసిరి. వారితప్పునకు దేశప్రజలందరిని హింసించుట న్యాయము
కాదని బెసెంటుసతి తీవ్రముగ వాదించెను. కాని, తమ
దేశస్థుని చంపిరన్న యుతోక్రమముచే నుదిక్కులైన బ్రిటిష్
ప్రజల నడ్డువారెవరు? ఆసమయమున సవులు, న్యాయము ఎవరి

మనస్సున కెక్కను? (బెసెంటునతిచేయు ఆందోళనలలో విశిష్టత కీయుదంత మొక నిదర్శనము.)

ఈగందరగోళములో బెసెంటునతి దృష్టిలోకి దివ్య జ్ఞానసమాజము వచ్చెను. సమాజోద్దేశములును, క. ఆల్కాటు ఇచ్చిన యొకయువన్యాసమును ఆమెచేత బడెను. సమాజోద్దేశములను గుఱించి అవి “పూర్వకాలపు మతతాత్వికభ్రాంతుల యందు అస్పష్టమగు శ్రద్ధనుతప్ప సమాజసభ్యత్వమున కర్హత యేమో స్పష్టముగ చెప్పలేదు” అని ఆమె వ్రాసెను. ఆల్కాటు ఉపన్యాసమును బట్టి ఆమె యాసమాజము ‘మృతుల పిశాచములగుఱించియు, నూలలోకమునకు పైట దానికి సంబంధించని యొక విచిత్రలోక మున్నదనియు నమ్మునది’ యని యనుకొనెను. నా సెక్యుల నేషనల్ సెక్యులర్ సొసైటీలో సభ్యులుగనున్న భారతీయులు కొందరు ‘దివ్య జ్ఞానసమాజ సభ్యులు తమసంఘములోను, తమసంఘసభ్యులు ఆసమాజములోను చేరవచ్చునా’ యని యడుగుచు సమాజోద్దేశములు ఆల్కాటు ఉపన్యాసముగల కాగితముల నామె కంపిరి. దానిపై నామె నేషనల్ రిఫార్మర్ లో తన యభిప్రాయమును పైనుదహరించిన ప్రకారము వ్రాయుచు, తనకు వంపినకాగితములనుబట్టి చూడ ‘సెక్యులర్ సొసైటీలో దివ్య జ్ఞానసమాజ సభ్యులను చేర్చుకొన నిరాకరించుట కా సొసైటీ వారి కధికారములేదు, గాని, దివ్యజ్ఞాన గూఢతత్వమునకును సెక్యులర్ సొసైటీ భౌతికవాదమునకు అతకని భేదమున్నది. కేవలము ఈలోకమునం దనురక్తులై యుండవలెనని సెక్యులర్ సొసైటీ మతమున కరము కనుక దానిలో పరలోకచింత

కేమాత్రముతావులేదు. పరలోకములను నమ్ము సమాజములో నీసెక్యూలర్ స్పాసైటి మతమునందు నమ్మకమున్న సభ్యులెవ్వరును చేరగూడదు' అని వ్రాసెను. 1882 సం. ఆగస్టు థియూసఫిస్టులో హెచ్. పి. బ్లవాట్స్కి దీనికి జవాబువ్రాసెను. "అభిప్రాయస్వాతంత్ర్యముకొఱకు గుడ్డిమతమూర తతోను సాంఘికపక్షపాతముతోను తనజన్మమంతయు పోరాడినటువంటి గొప్ప తెలివి, తీవ్రబుద్ధిగల యీరచయిత తొందరపడి నిరంకుశాజ్ఞలను చేయుట అసందర్భముగ నున్న"దని, ఆవ్రాతకు మదరాసునుండి శాస్త్రీయమగు భౌతికమతావలంబనా కాంక్షచే గాక పగ దీర్చుకొనుటయే యుద్దేశముగా గల కుత్సితుల తప్పుడు వ్రాతలు కారణమని, డా. బెసెంటుకు దివ్యజ్ఞానసమాజాదర్శములు సరిగా తెలియజేయబడలేదని ఆమె యా జవాబులో వ్రాసెను. బ్లవాట్స్కి అప్పటప్పట ఇంగ్లండులో జరుగుచుండిన ఆందోళనమును గుఱించి విమర్శించుచు ఆ విమర్శలో గ్రాడ్లాకు, బెసెంటుసతిని ఉదారహృదయముతో మెచ్చుకొనుచుండెను. ఆ ప్రకారము బ్లవాట్స్కిని గుఱించి అప్పుడే బెసెంటుసతికి తెలిసియుండినను ఆమె యీకను భౌతికవాదవిమర్శ పూర్తిచేసి ఆత్మవాదమునకు సిద్ధము కానందునకాబోలు వా రొకరి నొకరు చూచుట తటస్థించలేదు.

సర్ హెన్రీ టైలరు మతముపేరున తలపెట్టిన హింస మానలేదు. సర్ వెర్నక్ హార్మాట్చేత బ్రాడ్లే మీద, బెసెంటుసతి మీద దైవదూషణ నేరమునకు చర్య జరిపించయత్నించి నిగ్రహించలేక, తాను స్వయముగ 'ప్రీ థింకర్'

పత్రిక సంపాదకునిమీద, ప్రచారకునిమీద కేసుపెట్టి ఆ పత్రికలో సంబంధములేని బ్రాడ్లనుకూడా ఆ కేసులో ముద్దాయిగా చేర్చెను. ఆ కేసులో నతడు బ్రాడ్లయొక్క, (కేసులో ముద్దాయికాని) బెసెంటుసతియొక్క స్వంతబ్యాంకు లెక్కల తనిఖీనిమి తము ఉత్తరువుపొందెను. బ్రాడ్ల కుమార్తెలకు వారిబడిలో శాస్త్రోపాధ్యాయునిలుగ నిచ్చుచున్న గ్రాంటు నిలుపుచేయవలెనని పార్లమెంటులో తీర్మానమున కప్పుడు నోటీ సిచ్చెను. ఇవన్నియు వ్యర్థప్రయత్నములైనవి.

బ్రాడ్ల, బెసెంటుసతి తమ ప్రచురణవ్యాపారము వృద్ధియగుటచేత కార్యాలయమును స్లిట్ స్ట్రీట్ లో నొక పెద్దయింటికి మార్చిరి. అక్కడ మొదట ప్రకటించిన పుస్తకము ఆమె ఈజుప్టు ట్రబిట్ ప్రభుత్వ మవలంబించిన రాజనీతిని తీవ్రముగా ఖండించుచు వ్రాసిన పుస్తకము. అక్కడ వారు అనేకమంది సహచరుల సహాయముతో పనిచేయుచుండిరి. బెసెంటుసతి 'అవర్ కార్నర్' అను పేరుతో నొక చవుక పత్రికను స్థాపించి దానిలో సాంఘిక కార్మిక ప్రచారములు చేయసాగెను; ఆ పత్రిక 1883 సం. జనవరి మొదలు ఆరేండ్లు అనన్యసామాన్యమగు సేవచేసెను.

ఫ్రీథింకర్ కేసు పరిష్కారమయిన వెంటనే ఆ పత్రిక సంపాదకుడు మొదలైన ముగ్గురిపైని మఱియొక కేసుపెట్టిరి. ఆ కేసులో ముద్దాయిలకు ఖయిదుశిక్ష విధించిరి. వెంటనే బెసెంటుసతియును, ఆమె సహాయులును వారి పత్రికను, దుకాణములను నడుపుటకును, వారి కుటుంబములకు సహా

యముచేయుటకును పూనుకొనిరి. ఆ పత్రిక సంపాదకుడగు ఫూట్ పైని విధించిన శిక్షనుగుఱించి మేడం బ్లవాట్స్కి 'థియాసఫిస్తు'లో వ్రాయుచు 'ఫూట్ ను శిక్షించిన జడ్జిసితి కంటె ఫూట్ సితియే మాకు శ్రేష్ఠతరముగ దోచుచున్నది. మే మా జడ్జి ఆఫనషులో గూర్చొనుటకంటె ముద్దాయి యిప్పుడున్న చోట నుండుటయే యెక్కువ గర్వించదగిన సితియని భావించెదము' అని వ్రాసెను. ఒక విశేష మేమనగా, ఫ్రీథింకర్ పత్రికాభిప్రాయములతో బెసెంటుసతి ఆమెపక్షము వారు అంగీకరించకపోయినను ఆ పత్రికాధిపతులకు జరిగిన యన్యాయము సహించలేక వారికి సహాయము చేయబూనిరి.

స్వామ్య వాదము

1883 సం॥ లో మొట్టమొదట బెసెంటుసతికి స్వామ్య వాదమును గుఱించి జోక్యము కలిగినది. ఇతరుల యుపన్యాసముల నామె నేషనల్ రిఫార్మర్ లో విమర్శించెను. కాని, అంత కంటె ఆవిషయమున నప్పు డామె యెక్కువ శ్రద్ధ దీసికొన లేదు. 1884 సం. లో బ్రాడ్లాకు హెన్రీ హైండ్స్ కు నొక వాదము జరిగెను. హైండ్స్ స్వార్థరహితుడును ఉత్తమగుణ సంపన్నుడునై, అనేక కష్టములకు అపవాదులకు ఓర్చి పని చేయు స్వామ్యవాది. వారివాదము వినిన బెసెంటుసతి ఆవాదమునుగుఱించి పుస్తకములు చదువ నారంభించెను. అప్పటికి స్వామ్యవాదులు బ్రాడ్లాను తీవ్రముగ ఖండించుచుండుటచేతను,

వారిమాటలలోను వ్రాతలలోను నిగ్రహములేక మితిమీరు చుండుటచేతను కొన్ని అన్యతములుకూడ నుండుటచేతను వారనిన బెసెంటుసతి కిష్టములేకుండెను. కాని, వారివాదము విని నప్పు డామెకు వారిపక్షమున, కొంత సవుబు, న్యాయము ఉన్నట్లు తోచి వారి పుస్తకములు చదువబూనెను. వారిని గుఱించి బాగుగ దెలిసికొనినతరువాత వా రందరు ప్రభుత్వ పద్ధతులక్రింద నలిగి శ్రమపడుచున్నవారని, తఱచీతు లేక పోవుటచేతను కష్టములలో సహజముగ వచ్చు కోరికయు చేతను మాటలు వ్రాతలు తీవ్రముగనుండెను గాని లోతుగా పరికించి చూచినయెడల వారిలో పెక్కురు బహు ఉదార స్వభావులు, ఆత్మత్యాగులు, అనురాగపూరితు లున్నారని తెలిసికొనెను.

ఈసమయములోనే ఆమెకు జార్జి బెర్నార్డు షాతో పరిచయమయ్యెను. “ఇతడు స్వామ్యవాదులలో మిక్కిలి తెలివైన రచయిత. మనుష్యులను రెచ్చగొట్టుటలో నంతవాడు లేడు. ఉత్సాహము, శ్రద్ధ గలవారిలో నాగుణములను పురిగొల్పుటలో పరిపూర్ణ నిపుణుడు, తనంతదుర్మార్గుడు లేడని చెప్పుకొనగోరువాడు.” అతని నామె మొదట చూచినపు డత డామెతో తాను ‘సోమరిపోతు’నని చెప్పెను. దానిమీద నతనిని తీవ్రముగ విమర్శించుచు, ఆమెకు సోమరిపోతులపై నున్న అయిష్టతను వెల్లడించుచు నేషనల్ రిఫార్మర్ లో నొకవ్యాసము వ్రాసెను. తరువాత, నత డొక పేదవాడని, కొన్ని నియమములు గలిగి, మనస్సాక్షిని చంపుకొనుటకంటె శరీరమును చంపుకొనుట కిష్టపడుటచే నుపవాసములచే మాడుచుండు

ననియు, రాత్రింబవళ్లు కూలివాండ్రొ క్లబ్బలలో మసిలి వారిలో స్వామ్యవాద సిద్ధాంతములు ప్రచారము చేయునని, వారివలె తానును బరువులు మోయడుగనుక సోమరిపోతు నని చెప్పుకొనుననియు తెలిసి, అతనిని తప్పటర్థము చేసి కొన్నందుకు చింతించి, మనస్సులో నొకప్రక్క అట్లస్థము చేసికొనచేసినందుకు కోపమున్నను, అతని క్షమాపణగోరి యొకవ్యాసము వ్రాసెను.

కృమముగా బెసెంటుసతిబుద్ధి రాజకీయములలోనుండి ప్రజల సాంఘికజీవితమువైపు మరలజొచ్చెను. దేశమంతటను స్వామ్యవాదసిద్ధాంతములు ప్రబలుచుండెను. ఆమె అవన్నియు వినుచు చదువుచు నూరక కనిపెట్టి చూచుచుండెను. ఇంతలో సర్ జాన్ లబ్బల్ చిన్నపిల్లలచేత దినమునకు 12 గంటలు పని చేయించుటకు నియమించు నొక చట్టమును పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టెను. దాని నామె తీవ్రముగ ఖండించి, వారమున కైదురోజులు, రోజున కెనిమిదిగంటల పనికంటె పిల్లల నెక్కువ చేయనియరాదని, చేయుపని కష్టమైనదైనయెడల కాలమింకను తగ్గించవలెనని వాదించెను. జాన్ రాబర్ట్స్ అను నొక స్వామ్యవాది 'నేషనలిస్ట్రో' లో పనిచేయవచ్చెను. ఇట్టి పరిస్థితులలో నామె స్వామ్యవాద సిద్ధాంతములయందెక్కువ శ్రద్ధచూపుచురాగా, తుదకు సకల జనులకు సమానస్వతంత్ర జీవితము, సాంఘిక సోదరత్వము అను మహదాదర్శ మామె హృదయము నాకరించెను; ఆ వాదమునకు మూలమైన ఆధికనియతి యామె మనస్సునకు నచ్చెను. మానవసేవ, దీనజనోద్ధరణయు ఆమె నాకరించెను.

1885 సం. జనవరిలో ఆమె యొక వ్యాసములో నిట్లు వ్రాసెను. “క్రైస్తవ వదాన్యతయా? మేము దాని నెరుగుదుము. ఒక కూలివాని కుటుంబమునకంతకు సంవత్సరమున కొకహండ్రీడ్ పైటు బొగ్గు, అయిదు పౌనుల రొట్టె నిత్తురు. వాడు చేసినపనికి వ్యాయమైన ప్రతిఫలము నిచ్చియుండినచో వాడు దానికి నూరు రెట్లెక్కువ సంపాదించి యుండును. కూలివాడు తయారు చేసిన సంపదను వానివద్దనుండి దోచుకొని, దానిలో వెయ్యవ వంతు వానిమీద ధర్మార్థముగ పారవేయుదురు. పేదలను మురికి కొంపలలోను, సందులలోను పెట్టి విషముచే దేహ మంతయు రోగములపాలుచేసి ఆ రోగులకు ఆస్పత్రులు కట్టుదురు. వయస్సులో వీర్యమును, బలమును, ఆశలను, ఆనందమును పీల్చి పిప్పిచేసి, మిగిలిన శల్యములకొరకు పరిశ్రమ శాలలు కట్టుదురు. క్రైస్తవ నాగరికతను పొగడుమని కాబ్ కన్య మమ్ము కోరుచున్నది. కష్టపడువారు నేసినదుస్తులను సోమరులు ధరించి కులుకుచుండుటయు నిరుపేదలు కన్నీరు గార్చుచు, కష్టముల నెదుర్కొనుచు, నిరాశ తాండవింప దౌర్భాగ్యముల ననుభవించుచు కట్టిన పునాదులమీద లేచిన మెఱుగులలో ధనికు లుయ్యెలలూగుటయు మేము చూచుచున్నాము.”

బోర్డునూకలు పిల్లలకు భోజనము పెట్టవలెనని వాదించుచు నామె నేషనల్ రిఫార్మర్ లో నొకతీవ్రమైన వ్యాసము వ్రాసెను. దానిని విమర్శించుచు ‘భాల్’ అనువాడొక వ్యాసమువ్రాసెను, ఆ వ్యాసములో నత డామె స్వామ్యవాద మక్షపాతమును ఖండించెను. ఆ భాగమును విడిచిపెట్టి తక్కిన

విమర్శకు మాత్రా మామె జవాబువా)సిను. ఆమెకు స్వామ్య వాదమందు నమ్మకమున్నను బ్రాహ్మ యెడల స్వామ్యవాదుల వైఖరిచూచి బహిరంగముగ నాసిద్ధాంతము లంగీకరించుటకు వెనుదీయుచుండెను. ఆతడు పట్టుదల గలవా డగుటచేత తన అభిప్రాయముల కనుకూలించని స్వామ్యవాదుల పూర్వపు అభిప్రాయములనే చూచి వారికి వ్యతిరేకుడై యుండెను, గాని, వారి కొత్త కొత్త అభిప్రాయములను వానిలోనున్న సమబును న్యాయమును భవితవ్యతను గొచకుండెను.

బెసెంటునతి యీ సమయములో ప్రత్యక్షముగ స్వామ్య వాదుల పక్ష మవలంబించి, తన మిత్రుని విడనాడునా? అతని యెడల నామెకుగల కృతజ్ఞత, అనురాగము, గౌరవము అతని కంత అపకార మొనర్చినవారి పక్షము చేరనిచ్చుటలేదు, కాని, “తిండిలేక మాడుచున్న పిల్లలయేడ్పులు, సీసపు పరిశ్రమలో విషదిగ్ధమైన, మేకుల పరిశ్రమలో నలిసిపోయిన, పస్తులుండలేక లంజరికమునకు దిగిన, నిరంతర శ్రమ చే వంగి ముదుసలులైన స్త్రీలగోడు,” ఆమె చెవులలో గింగురు పెట్టుచుండెను. ప్రస్తుతము దేశములోనున్న పారిశ్రామిక వర్తక పద్ధతులే కృషివలుల కష్టములన్నిటికి కారణమని, యామె నమ్మెను. ఆమె మనస్సులోనున్న పోరాటము స్వంతానుబంధమునకు విధ్యుత్తధర్మాచరణమునకు మధ్య జరుగుచున్నది. ఇట్టి పోరాట మెన్నాళ్లుండును? త్వరలోనే ఆమె, హృదయము పీకుచున్నను, పూర్తిగా స్వామ్యవాద పక్ష మవలంబించి శక్తికొలది పనిచేయ నిశ్చయించుకొనెను. బ్రాహ్మలోడి స్నేహమున కీమార్పు భంగము కలిగించలేదు, గాని, అతని

కామె విచక్షణశక్తిమీద పూర్వపు నమ్మకము పోయి మునుపటివలె నతడు తన యభిప్రాయములను గుఱించి యామె సలహా నడుగుట మానుకొనెను.

తరువాత 'అవర్ కార్నర్' పత్రికలో వరుసగా 'రాజకీయాధికారము తిరిగిపంచుట', 'సంఘ పరిణామము', 'అభి నవ స్వామ్యవాదము' అను వ్యాసముల వ్రాసి ఆమె యభిప్రాయములను స్పష్టపరచెను. ఆమెవాదమున కంతకును ఆదర్శము "క్రతివానికి తగినంతపని, తగినంత విరామము, తగినంత సంతోషము ఇయ్యవలెను; ఎవ్వనికిని అతి తక్కువగాని అత్యధికముగాని యుండరాదు. ఇది స్వామ్యవాదుల ఆదర్శము. దానిని పొందుటకు బాత్తిగా యత్నముచేయక యూరకొనటకంటె, తగినయత్నముచేసియోడిపోవుటమేలు".

ప్రజలకును భద్రజాతులకును యుద్ధము జరుగవలసిన నమయమున ప్రజలలో పరస్పరవైరము లుండరాదని, వారిలో నైకమత్యమేర్పడి అందరుకలసి తమ సామాన్యవైరి నెదుర్కొనవలెనని చెప్పి, 'రాడికల్ ఇండివిడ్యుయలిస్టు' పార్టీని తీవ్రముగ నామె విమర్శించెను. పేదవారి కష్టములను, వారికి భాగ్యవంతులకు ప్రభుత్వముచూపు ఆదరణలో భేదములను, పేదల నుద్ధరించుట కుపాయములను భాగ్యవంతుల చెవులలో వేయుట కామె పాటుపడజొచ్చెను.

స్వామ్యవాదుల పక్షమున పనిచేయు సంస్థలలో 'ఫేబియన్ సొసైటీ' లక్ష్యములు ఆమెకు నచ్చినందున దానిలో నామె ప్రవేశించెను. సిడ్నీ వెబ్, జార్జి బెర్నార్డ్ షా, హ్యుబర్ట్ మొదలగు ప్రసిద్ధ పురుషు లా సంఘములో నుండిరి.

వారు క్రమముగా రాడికల్ పార్టీ వారిని తమపక్షమునకు మరల్చుకొనిరి. పార్లమెంటు సభ్యత్వమునకు పోటీ చేయు వారికి, మ్యునిసిపాలిటీలలో సభ్యులుగా చేరదలచినవారికి ప్రశ్నలను బంపి వారి కీ యుద్యమముపట్ల శ్రద్ధపుట్టించుచు, ప్రజలలో తమ హక్కులను గుఱించి ప్రబోధము కలిగించుచు వచ్చిరి. దానితో వారికి ప్రతికూలందోళనము బయలుదేరి, పోలీసులు స్వామ్యవాదులను బహిరంగోపన్యాసములిచ్చిన బంధింపజూచిరి. పోలీసు లిట్టి చర్య నారంభించిన తరువాత బెసెంటుసతి యొక నాడొక బహిరంగోపన్యాసము నిచ్చెను. కాని, అప్పటికే ప్రజలలో ఆందోళన బయలుదేరుటచేత ఆమెను బంధించలేదు.

ఆసంవత్సరమే హెర్బర్టు బరోన్ స్వామ్యవాదుల పక్షమున నూకలు బోర్డుకు సభ్యుడుగా నిలిచెను. అతనికి వ్యతిరేకముగ మతాధికారులు, త్రాగుబోతులు, ప్రస్తుత సాంఘిక పరిస్థితుల పక్షమువారు అందరు కలిసి పనిచేసినను అతడు గెలిచెను. అతడప్పుడు చేసిన ప్రచారము 1888 సం. లో బెసెంటుసతి ఆసంస్థలో సభ్యత్వమునకు పోటీ చేసినప్పుడు గెలుచుటకు పనికివచ్చెను.

1885 సం. శరద్ృతువులో పేదలపక్షమున కోర్టులలో వాదించుటకు న్యాయవాదుల నేర్పర్చుటకు, అవుసరము వచ్చినపుడు వారికి జామీనుకుదుర్చుటకు ఒక యుద్యమమును బయలుదేర్చి మొట్టమొదట లయన్స్ అను నొకనిని శిక్షించినపుడు బెసెంటుసతి జామీనునిలిచి వానిని విడిపించి, వాని పక్షము అపీలుచేయించి, అపీలులో శిక్ష రద్దుచేయించెను.

ఇటువంటి దిక్కులేని యెందరు నిర్భాగ్యులు షెరసాలలలో మృగ్గిరో ఎవరెరుగుదురు?

బెంటుసతిస్వామ్యవాదమును ఖండించుచు నొక విమర్శకుడు “బెంటుసతి, చాలమంది స్త్రీలవలె, అధిక విషయములను గుఱించి తనకడపటి పురుషస్నేహితుని యభిప్రాయములను బట్టి మార్పుకొనునని వింటిని” అని వ్రాసెను. ఆరోజులలో నిటువంటి విమర్శలకు జవాబుచెప్పక తనపని చేసికోవలెనన్న సంగతి నామె యెరుగదు. నిందానుతులకు లక్ష్యముచేయక, ఇతరుల యభిప్రాయముల నాత్మనిగ్రహముతో పరికించవలెననిగాని, “ద్వేషము ప్రేమచే నశించును గాని ద్వేషముచే నశించ”దను బుద్ధుని వాక్యమును గాని యామె యెరుగదు. అందుచేత ఆవిమర్శన కొక జవాబును వ్రాసెను. తరువాత అది యవివేకపు వ్రాతయని తెలిసికొనెను.

1886 సం. లో వర్తకము మందగించినదన్న నెఱవ్వన కూలీలకూలి తగ్గించుట, పనిలోనుండి తప్పించుట దేశమంతటను వ్యాపించెను. దానితో కూలీలలో దారిద్ర్యము ఉపవాసములు అధికమై ‘కష్టపడి పనిచేయుచు తిండిలేక మాడుటకు బదులు పనిచేయకయే మాడుదు’ మనజొచ్చిరి. వారు ఓరిమితో కష్టము లనుభవించుట, కావలసినది యెంతఅధికముగ నున్నను, అడుగునది స్వల్పము, పొందున దంతకంటెను స్వల్పము నైనను, దొరికినదానికి సంతసించుట, ఎంతకొంచెమైన నుపకారము చేసినవారియెడల కృతజ్ఞత, వారిని ప్రేమించి నిరర్థకముగనైన వారికి సేవజేయుబూనినవారి

యెడల విశ్వాసము మొదలగు సుగుణములుగల ఆ యమా-
యకుల పాట్లు చూచి ఆమె హృదయము కరిగిపోయెను. ఆమె
సంఘమర్యాద నిదివఱకే విడిచిపెట్టెను, ఇప్పుడు సుఖమును,
సదుపాయములను, కాలమును కూడ త్యాగముజేయదలచెను.
ఒక్కొక్క త్యాగకృత్యముతో నామెకు జాలి, కరుణ బలపడు-
చుండెను. ఒక్కొక్క త్యాగకృత్యము ఆమెనదివఱకెరుగని దివ్య
త్యాగమార్గద్వారమునకు దగ్గరగ జేర్చుచుండెను. మానవుని
కొఱకు సమస్తమును పరిత్యజించుటకు, ప్రేమకొఱకు వృతి
ఫలము గోరకుండ సేవచేసి యంధకారమును తరించి తమ
దేహత్మలను వ్రేల్చి లోకమునకు జ్యోతిని వెలిగించుటకు,
సిద్ధముగ నున్నవారు నడుచుదివ్యమార్గద్వారము నీత్యాగ-
కృత్యములచే నామె సమీపించుచుండెను.

1887 సం. లో స్వామ్యవాదులు పనులలోనుంచి
తప్పించబడి నిరుద్యోగులై తిరుగుచున్న కాలములో వారికి
తిండి పెట్టించుటకు ఏలై సంతవఱకు కూలిపని యిప్పించుటకు
చర్చి అధికార్లను, స్థానికపాలకసంఘములను ప్రోత్సహము
చేయుచుండిరి. చేరింగ్ క్రాస్ పార్లమెంటును సాపించి దానిలో
నేకకచటములను తయారుచేసిరి. వానిలోని తీవ్రభావము లనేక
విమర్శలకు గురియయ్యెను. నేషనల్ రిఫార్మర్ కు సహాయ
ఫంపాదకత్వ పదవిని బెసెంటుసతి యీ సంవత్సరములో విడిచి
పెట్టెను. అందుకు కారణములు: 1. పత్రిక సంపాదకు లిద్దరి
అభిప్రాయములలో భేదములున్నందున నేవరి యభిప్రాయము
పత్రికాభిప్రాయమో స్పష్టమగుట లేదనియు నేకమందివ్రాయుట,
2. బెసెంటుసతి స్వామ్యవాది యయినందున, తన యభిప్రాయ

ములకు బ్రాడ్లా అంగీకరించనందున, ఈ యభిప్రాయ భేదములకు కారణము తానేయగుటచేత తానే తప్పుకొనుటయు కము. ఈ కారణములచే సంపాదకత్వ బాధ్యతను తప్పించుకొనినను అపత్రికలో నామె వ్యాసములను ప్రకటించుచుండెను. బ్రాడ్లా ఆమె త్యాగమునకు మెచ్చుకొనినను. నిజముగ నిది యామెకు గొప్పత్యాగమే. ఎందుచేతననగా, పదమూడేండ్లక్రిందట లోకావవాదుకోర్చి సంపాదించిన సహకారము, పదమూడు సంవత్సరములు నిరంతరాభివృద్ధి నొందినమైత్రి యొక్కసారి తెల్లెంపుకొనుట యెంతకష్టమో అనుభవించినవారికిగాని తెలియదు. బెసెంటుసతి ఆ పత్రిక సంపాదకీయపదవినుండి తొలగుట కింకొక కారణముకూడ నుండెను, గాని, దాని నతనికి తెలియనిచ్చిన నతడామె నాపదవిని విడువనీయడని చెప్పలేదు. అప్పటికి బ్రాడ్లాకు రాజకీయవ్యాపారములలో పలుకుబడి చాలా యెక్కువైనది. అదివఱకు అతనికి బ్రతిపక్షులుగనుండిన లిబరల్ పార్టీవా రిక్కుడతని పక్షమగుచున్నారు, కాని, బెసెంటు సతి యతని యభివృద్ధి కాటంకమగుచుండెనని వారందరు నభిప్రాయపడుచుండిరి. ఆ యాటంకముతొలగించి యతనిమారము నిరాటంకముచేయుట కామె క్రమముగ నతనితో సహకారమునువదలి దూరమగుటకు నిశ్చయించెను. “గాలి యెటుపీచిన నటు తిరుగు స్నేహితు లతని కెక్కువైనకొలది నేను తప్పుకొనుచు, నతని నెక్కవగ నేవింపదొడగితిని; నేను పత్రికకు నిలిచినప్పటికంటె నెక్కువగ నే నెన్నడును అతనిని ప్రేమించి యుండలేదు. నావ్రాతపని నెప్పటివలె చేసికొనుచుంటిని. అభిప్రాయభేదముల వలన నాయు దతని దయ తగ్గలేదు. కాని,

తనపాత కొన్నాళ్లకు నేను దివ్యజ్ఞాన సమాజములో చేరి నపుడు నావివేకమును, విచక్షణశక్తిని ఆతడు సంశయించెను."

నిరుద్యోగులలో సంచలన మెక్కువయై 1887 సం-
అక్టోబరు నెలలో వీధులవెంట నూరేగింపులు, పోలీసులు
వానిని చెదరగొట్టుట, దానిచే జనులు మరింత రెచ్చిపోవుట
పెరిగిపోయెను. తుదకు నవంబరు 12 తే దిని జనులందరు
నగరమున వివిధభాగములనుండి యూరేగింపులతో వచ్చి
ఔఫాల్స్ స్కేవరులో కలుసుకొని సభచేయుట కేర్పరిచిరి.
ఆపేళ పోలీసులు సైన్యములలో వివిధబలములు వచ్చి నిర్దా-
క్షీణ్యముగ జనులను కొట్టి, గుట్టములచే త్రొక్కించి, బంధించి,
బీభత్సము చేసిరి. అనేకమంది చనిపోయిరి, వేలకొలది గాయ-
ములు తగిలి బాధపడిరి, అంగవిహీనులైరి. అనేకవేలమందిని
బంధించి కోర్టుయెదుట విచారణకు పెట్టిరి. బెసెంటునతి
యామె నమ్మిన యనుచరుల ననేకులను పోగొచ్చేసి వారందరికి
జామీనులిప్పించి విడిచిపెట్టించెను. లాయరును పెట్టి వారికి
శిక్షలులేకుండ తప్పించెను. ఔఫాల్స్ స్కేవరు వధల సమా-
యమున బెసెంటునతి యొక యూరేగింపునకు నాయకు-
రాలుగనుండి రంగమధ్యమున నిలిచి ప్రజలను హెచ్చరించుచు,
తుదకు సైనికులు తుపాకుల నుపయోగింప సిద్ధమైనపుడు
జనుల నిండ్లకు పొమ్మనగా వారు శాంతముగ వెడలిపోయిరి.
ప్రజల శాంతిసమరముతో క్రమముగ పోలీసులు వినుగు
జెందిరి; ఉన్నతపోలీసు అధికారి తన పదవినివిడిచి వెడలిపోవ
అతనికిబదులు అంతకంటె వివేకి, నేర్పరి యగు మరియొకడు
వచ్చెను.

గాలివాన చల్లారి శాంతి చేకూరినది

ఈ గందరగోళమంతయు నిట్లు జరుగుచుండగా దానిలో నుండి క్రమముగా నొక క్రొత్తకిరణము బైలుదేరెను. ఈ సిద్ధాంతము లన్నిటికంటె పరమైన సిద్ధాంత మేదో లోక కల్యాణము సమకూర్చునదొకటి యుండవలెనని, దానిని తెలిసి, కొనవలెనని ఆమెమనస్సులో జిజ్ఞాస యధికమయ్యెను. మతములతోను అభిప్రాయములతోను సంబంధము లేకుండ మానవ సేవ జేయవలయునని యామెకు తోచెను. విలియం పైడ్ (రివ్యూ ఆఫ్ క్రైస్తవ్య అను పత్రిక సంపాదకుడు)తో ఆలోచించి వారిద్దరు నొక వారపత్రికను 'లింక్' అనుపేరుతో స్థాపించిరి. దానిలో దరిదురిలయొక్క చౌర్యాగ్యులయొక్క కష్టములను వెల్లడించసాగిరి. మానవసేవ దానియాదర్శము, భూభూమందులుపెట్టు బాధలనుండి రైతులను తప్పించుట, పేదల కొరకుపెట్టిన పరిశ్రమశాలలలో జరుగు నన్యాయములను వెల్లడించుట మొదలగువనులు చేయుట కేర్పాట్లు చేసిరి. ఒక్కొక్క ప్రాంతములోను పిల్లలయెడలజరుగు హింస, బలవంతముచేసి ధనము పుచ్చుకొనుట, పరిశ్రమాలయములలో ననారోగ్యపరిస్థితులు, కష్టపెట్టి పనిచేయుచుట, మొదలగు నకమములను కనిపెట్టి బెసెంటుసతి కెరిగించుట కష్టప్రాంతములలోను 'విజలెన్సు' దళములు స్థాపించిరి. ఈపనిలో వారికి హెర్బర్టు బ్రూస్ అనునతడు సహకారిగ జేరెను. అతని త్యాగమును ధర్మబుద్ధిని అతను మరణావస్థలోనుండిన

సమయములో చెప్పిన “నేను జనుల నెల్ల వేళల నెంతో ప్రేమించుచున్నానని చెప్పుడు” అనుమాటలో విశదమగును.

నౌకా నిర్మాణాలయములలోని పనివాండ పక్షము కూలిహెచ్చించుటకు, బడిపిల్లల పక్షమున వారికి కడుపునిండ తిండిపెట్టుటకు ఆందోళన నారంభించిరి. దుస్తులు, అగ్గిపుల్లలు మొదలగు వస్తువులను తక్కువ కూలిచ్చి తయారుచేయించి యెక్కువ లాభములుపొందు వర్తకులపై దాడి నాగించిరి. అన్యాయపుకూలి ఇయ్యని వర్తకులవద్దనే సామగ్రి కొనెదమని ప్రతిజ్ఞలుచేయువారి సంఘమొకటి బయలుదేర్చిరి. అగ్గిపుల్లలు అమ్ము బ్రయంటు అండ్ మే కంపెనీవారి 5 పౌనుల వాటా 18½ పౌనులకు అమ్ముచుండిరట, అనగా, వాటాదార్లకు విశేషలాభము వచ్చుచుండెను. ఇది విని భోగల్టాలుచేసి అగ్గిపుల్లలుచేయు ఆడకూలీల నుద్ధరింపబూనిరి. ఒకనాడా కూలివాండ్రందరు బెసెంటుసతి కార్యాలయమునకు పోయి వారిలో ముగ్గురు స్త్రీ లామెను దర్శించి “అమ్మా, మీరు మమ్ములగుటించి వ్రాసినమాట లబద్ధములని మాకు చాల శ్రుతమయిన ఆదరిణ జరుగుచున్నదని వ్రాసి యిమ్మనిరి, మేము నిరాకరించి మీరు చెప్పినట్లు చేయవచ్చినా”మని చెప్పిరి. మరునాడు వారి నాయకురాలి నేదో మిషమీద పనిలోనుండి తొలగించిరి. దానితో 1400 మంది పనిమాని బెసెంటుసతియొద్దకు వచ్చిరి. వెంటనే ఆమెయు బ్రూక్స్ యును పనిపూని వారము రోజులలో దేశమంతట రెచ్చగొట్టిరి. గొప్పగొప్ప పార్లమెంటు సభ్యులందరు వారి పక్షము చేరిరి. తుద కంతకొద్ది కాలముతో మధ్యవర్తి తీర్మా

నము ప్రకారము తగవు న్యాయముగా పరిష్కారమై, కూలి
వాండ్లందరు సునిలో జేరిరి. ఆ పనిచేయుకూలీ లొకసంఘముగా
జేరిరి. దానికి చాలకాలము బెసెంటుసతి కార్యదర్శిగ
నుండెను. ఈ విధముగ ననేక విధముల పరిశ్రమలలో పని
వాండ్లకు సహాయము చేయుటతో 1889 సంవత్సరము
ప్రవేశించి బెసెంటుసతి 'నిజగృహ'ముజేరుసమయము వచ్చెను.

సర్వమానవసోదరత్వము నాదర్శముగ బెట్టుకొని
పనిచేయుటకు కారణము గోచరించుటలేదు. స్వామ్యవాదము
ఆర్థికముగ నిర్దుష్టమైనదేగాని సోదరత్వమున కందులో
కారణ మగుపించుటలేదు. స్వార్థరహితులు, సేవకొఱకు
మానవసేవచేయువారు దొరుకుటలేదు. "ఉత్కృష్ట సాంఘిక
నియతి నిర్మాణమునకు పరికరము లేవి? మానవాలయమును
గట్టుటకు మలచిన శిలలేవి?"

అంతేగాక, ఆమె నమ్మిన తత్వసిద్ధాంతములో లోపము
లగుపించుచున్నవి. మనశ్శాస్త్రపరిశోధనలవల్ల మానవ
చైతన్యము పలువిధ చైతన్యముల మిశ్రమముగ నగుపించెను;
మొదడు ప్రజ్ఞ లేకయున్న సమయమున మనస్సు పనిచేయు
చున్నట్లు స్పష్టమయ్యెను. ఈ ప్రకార మామెకు సమాధా
నము దొరకని క్రొత్తక్రొత్త విషయములు కనిపెట్టుచుండిరి.
చైతన్య విశేషములను గుఱించి, స్వప్నములు, భ్రాంతులు,
భ్రమలు, పిచ్చిమొదలగు విషయములను గుఱించి అనేకగ్రంథ
ము లామె చదివెను. తుదకు ఎ. పి. సిన్నెట్ వ్రాసిన
'ది అకౌంటు థరల్లు' అను పుస్తకము అంధకారములో వెలు
తురు కిరణమువలె ఆమెకు దొరికెను. దానిలో ప్రకృతి

శతీతమైన తత్వ మేదియు లేదు. ఆమె యూహించనంత విశాలమైన ధర్మబద్ధులుగు ప్రకృతని గుఱించి బోధించు లేఖలున్నవి. ఈచదువునకుతోడు ఆమె ప్రేతావేశపరిశోధనలను గూడ జేయనారంభించి, అక్కడ సంభవించు ఆవేశములను నమ్మెనుగాని, అందుకు చేప్పబడిన కారణములను నమ్మజాలక పోయెను. సూక్ష్మదృష్టి, సూక్ష్మశ్రవణము, మనస్సులోని తలంపులను తెలిసికొనుట మొదలగునవన్ని యధార్థములని కనిపెట్టెను. భావ్యాజీవితమునందలి యొడుదొడుకులలో నీ ప్రశ్నలన్నియు నామె మనస్సులో పనిచేయుచు, వానికి సమాధానములు దొరకకయుండెను. అనేక పుస్తకములు చదివినను ఫలములేదు; వానిలో చెప్పిన యనేక పరిశోధనలు చేయగా విచిత్రముగ దోచిన ఫలితములు గలిగెను. తుదకామె కేదో యొక రహస్యశక్తి యున్నదని గట్టి యనుమానము పుట్టి, అది యేమో కనుగొనువఱకు నెడదెగక యత్నించుటకు తీర్మానించుకొనెను. 1889 సంవత్సర వసంతారంభమునాటి కా తీర్మానము ఎన్నికప్రములైనను పడి యారహస్యమును సాధించుటకు ప్రతిజ్ఞగా మారెను. ఒకనాడు అలవాటు ప్రకారము ఆమె సూర్యాస్తమయమైనతరువాత గాఢచింతనములో మునిగియుండగా, ఈతరువాత నామె పృథ్వియం దతి పవిత్రాధ్వనియైన యొక ధ్వనిలో “వెలుగు సమీపముననే యున్నది, ధైర్యము వీడవద్దు” అనుమాటలు వినబడెను. తరువాత, రెండువారములలో హెచ్. పి. బ్ల వాట్సీక్రవాసిన ‘సీక్రడాక్ట్రిక్’, రెండుసంపుటములు ‘స్టైడ్’ ఆమె చేతికిచ్చి “ఏనిని నీవు విమర్శించగలవా? నాకు తెలిసిన యవకులందరు పూను

కొనుటకు జంకినారు. నీకీవిషయములనిన పిచ్చిగడక నీవేమైన సాధించగలవేమో" అనెను.

“ఇంటి కాబరువు మోసికొనిపోయి చదువుటకు కూర్చుంటిని. ఒక్కొక్కపత్తిమును తిప్పినకొలదియు దానియం దభిరుచి వృద్ధికాజొచ్చెను. ఆహా! విషయ మెంత పరిచయముగాగ గనిపించెను! గాహృదయము పర్యవసానములను ముందుగ నూహింపనగుచుండెను, అంతయు సహజముగను, సందర్భముగను, యుక్తియు కముగను, సుబోధకముగను కనిపించెను. విడివిడిగనున్న సంగతులన్నియు నొక గొప్ప పూర్ణములోని భాగములని కనపరిచిన వెలుగునకు నాకన్నులు మిరుమిట్లు గొనెను. నాచిక్కులు, కఠినప్రశ్నలు, సమస్యలు, సంశయములు అన్ని విడిపోయినట్లు గుపించెను. ఇది కొంతవఱకు మాయ, ఎందుచేతననగా, అంతర్బుద్ధి శీఘ్రముగ సత్యమని గ్రహించిన యొక్కొక్క విషయమును తిరువాత విప్పి, క్రమముగ మెదడు జీర్ణము చేసికొనవలసియుండెను. కాని, వెలుతురగుపించినది, ఆ యాకస్మికజ్ఞానప్రకాశములో నాయన్వేషణ మంతమైనదని, కేవల సత్యము దొరికెనని తెలిసికొంటిని” అని యామె వ్రాసెను.

ఆ గ్రంథముపై విమర్శవ్రాసించుచు తనను బల్లవాట్టికైరుకపరుచుచుని ‘స్టేడ్’ను కోరి, తాను సందర్శించుట కామె యనుమతిని బొంది ఆమె బ్రోక్స్ తోగూడ బల్లవాట్టికని చూడబోయెను. వారామె యున్న గదిలోని కేగగానే ఆమె “నా ప్రేయమైన బెసెంటుసతీ, నిన్నెన్ని నాళ్లనుడియో చూడవలె ననుకొనుచున్నాను” అని మధురము అకర్షణీయమునగు స్వర

హెలెనా పెట్రోవ్నా జ్జవట్స్కి-
దివ్యజ్ఞానసమాజ స్థాపకులు ఇద్దరిలో నొకరు.

మున వారికి స్వాగత మొసగి చేయిచ్చెను. “ఆమె బిగిపికిలిలో నాచేతినుంచి, యీ జన్మములో తొలిసారి ‘హెచ్. పి. బి.’ కండ్లలోనికి చూచుచు నిలుచుంటిని. ఆకస్మికముగ నాహృదయ మొక గంతు పేసినట్లెరుగుదును—పూర్వపరిచితురాలి నాన వాలు పట్టుటయూ యది?—, కాని వెంటనే తీవ్రమగు తిరుగు బాటు, ఒక వనమృగము దానిని నిరోధించు పట్టులోనుండి విడిపించుకొనునట్లు విడిపించుకొనుట” జరిగి బెసెంటుసతి కూర్చొనెను. బల్లవాట్ల కన్నులు దించి, వేళ్లతో నెడతెగకుండ సిగరెట్లు చుట్టుచు, అనేక సామాన్య విషయములను గుఱించి మాట్లాడెను, గాని, ఆత్మవిద్యను గుఱించియొక్క మాటనై నపలుక లేదు. కొంతసేపటికి బెసెంటుసతి, బరోన్ సెలవు పుచ్చుకొని వెడలుటకు లేవగానే ఆమె కన్నులెత్తి తీవ్రదృష్టితో బెసెంటుసతివైపు చూచి, అపేక్షతో, చలించు కంఠముతో “ప్రియమైన బెసెంటుసతి! నీవు మాలో చేరిన నెంతబాగుండును.” అనెను. బెసెంటుసతికి “ఆకంఠస్వరము, కండ్ల చూపువంగి ఆమెను ముద్దు పెట్టుకోవలెనని బుద్ధిపుట్టుచెను,” కాని, “చిరకాలమునుంచియున్న ఒకరికిలొంగనీయనిగర్వము పైకుబికి, నాపొరపాటుకు లోలోన నవ్వుకొని, సెలవుపుచ్చుకొనుచు మర్యాదకొఱ కేదోయొక చూటనాడి” మరలెను. ఆతరువాత చాలకాలమున కొకనాడు బల్లవాట్ల బెసెంటుసతితో “బిడ్డా, నీగర్వము బహుతీవ్రము, లూసిఫర్ కున్నంతగర్వమున్నదినుచూ నీకు” అనెను. కాని, బెసెంటుసతి యాతొలి సందర్శనదినమున దక్క మరెన్నడును తనగర్వము నామె యెదుట నగుపడనీయలేదు.

బెసెంటుసతికి తిరిగిహృదయములో తుపానుచెలరేగెను. ఆమెకు దివ్యజ్ఞాన సమాజములో చేరవలెనని బుద్ధిపుట్టెను. ఆమె నూకలుబోర్డులో నుండి చేసినపనివల్ల ప్రజల కామె యందరిండిన ప్రాతికూల్యము చల్లారి యామెత్రోవ నిరాటం కమైయుండెను. దానిని విడిచి తిరిగి యాకౌత్తత్రోవద్రోక్కి జనుల యెగతాళికి పాలగుటయా? ఇదివల్లకు భౌతికవాద్యై, యదితప్పులనియిప్పుడుదానిని నిరాకరించుటయా? ఇంతకాలము తనయం దెంతో నమ్మకము గౌరవము ఉంచి, తన సనేకవిధముల కాపాడి పైకితెచ్చిన బ్రాహ్మ యేమనుకొనును? అతనిముఖము చూడగలదా? తన ననుసరించి యిన్నియేండ్లు ధైర్యముగా తనకు సహకారులై పోరాడినవారందరిని విడనాడుటయా? ఈ తుపాను బహుతీవ్రముగ వీచెను, కాని, అనేక యుద్ధములు చేసి గాయములుతిని గట్టికడిన యామె హృదయమునందు మునుపటివలె వేదనలేదు. తుదకొకనాడు మనస్సు నిశ్చయము చేసికొని యామె బ్లవాట్స్కియొద్ద కేగి సమాజములో జేర్చు కొనుమని కోరెను. బ్లవాట్స్కి యామెవై పొకక్షణము తీక్షణముగజూచి, (Psychic Research Society) సైకికోరీసెర్చిసొసైటీ (=పారతాకిక పరిశోధన సంఘము)వారి నివేదిక చదివితివా? యని యడిగెను. బెసెంటుసతి లేదన ఆమె “నీవుపోయి దానిని చదువుము, చదివినతరువాత నీవు మరల వచ్చినచో-సరి” అని ప్రసంగము మార్చివేసెను. బెసెంటు అనివేదికను సంపాదించి, చదివి, యందలి యభిప్రాయముల కాధారములేదని గ్రహించి, అందలి యసందర్భపు వ్రాతలకు నవ్వుకొని, దాని నావల పారవేసి, మరునాడు థియసాఫికల్ పబ్లిషింగ్ కంపెనీ

శార్యాలయమున కేగి అక్కడ పనిచేయుచున్న శౌంటెన్స్
వీట్ మీష్టర్ (వీట్ మీష్టర్ ప్రభి)చేతికి తన సభ్యత్వపు
దరఖాస్తు నిచ్చెను. ఆమెను సమాజములో జేర్చుకొన్నట్లు
పట్టా వచ్చినవెంటనే, 'హెచ్. పి. బి.'ని చూడబోయెను.
ఆమెను చూచినంతనే వంగి యామెను ముద్దుపెట్టుకొని మాట
లాడక నిలిచెను.

బ్ల వాట్సీగ్:— సమాజములో చేరితివా?

బెసెంటు:— ఔను.

బ్ల:— నివేదిక చదివితివా?

బె:— చదివితిని.

బ్ల:— మరేమి?

బెసెంటుసతి యామెయెదుట మోకరించి యామె
చేతులుపట్టుకొని యామె కండ్లలోనికి చూచుచు, “నన్ను
మీ శిష్యురాలుగ స్వీకరించి, మీరు నా గురువు అని లోక
ములో ప్రకటించుకొను గౌరవము నా కిచ్చెదరా?” యనెను.

ఆ మాటతో బ్ల వాట్సీగ్ గంభీరవదనము మెత్తబడి,
కన్నులు బాష్పపూరితములై, మహారాణిత్వవికంఠ గొప్ప
తీవ్రతతో తనచేతి నామె శిరముపైనుంచి “నీ వాదార్య
వంతురాలవు. పరమగురువు ని న్నాశీర్వదించుగాక” యని
యాశీర్వదించెను. ఇది 1889 సం. మే 10 తే దిని జరిగెను.
అది మొదలు బెసెంటుసతి యవతారము చాలించినవఱకు
ఆమెకు బ్ల వాట్సీగ్-యందు విశ్వాసము లవశేషమైన చలించ
లేదు. యోగసంప్రదాయములో ద్వారము తెరచి త్రోవ
జూపిన గురువునెడల నుండు కృతజ్ఞత, అనన్య భక్తి, విశ్వా

సము ఆమెకు బ్లవాట్స్కి-యెడల నుండెను. 19వ శతాబ్దపు ఆంగ్లేయు లది మాధ్యమని వెక్కిరించిరి. అగుగాక. ఆమె సత్యమును చూచినది. వా రేమనిన నేమి?

బెసెంటుసతి యుత్సాహముచే తొందరపడి దివ్యజ్ఞాన సమాజములో చేరెనని లోకు లాక్షేపించిరి. సభ్యురాలుగ జేరుట యట్లే జరిగెను, కాని, యా యుత్సాహము చిన్న నాటనుండియు క్రమ క్రమముగ జరిగిన వికాస ఫలితముగాని తాత్కాలికోద్రేకము కాదు. మొదట ఆమె సభ్యత్వమువల్ల నాశించిన ఫలముకంటె నెక్కువ గొప్ప ఫలము. ఆమెకు లభించెను. త్వరలోనే ఆమెకు అనేక విధములగు స్వానుభవముచే “దివ్యజ్ఞాన తత్త్వముల” యథార్థ ఋజువైనది. ఆమెవలె సత్యముకొఱకు సర్వపరిత్యాగము చేసినవా రందరికు ఆమె ప్రవేశించిన మార్గము దొరుకును.

‘నేషనల్ రిఫార్మర్’ లోకూడ “స్క్రైట్ డాక్ట్రిన్” పయినామె వ్రాసిన విమర్శ వ్రచురించిరి. దానితోనే ఆమె దివ్యజ్ఞాన సమాజములో చేరిన సంగతియు ప్రకటించిరి. దానిపైన తుపానువలె విమర్శలు బయలుదేరెను. ఆమెకు దివ్యజ్ఞాన మనగా నేమో చెప్పుమని యనేకజాబులు వచ్చెను. బ్రాడ్లకు జోధపడినంతవఱకు ధియాసఫీ అనగా నేమో ఆపత్రికలో వ్రాసెను, కాని, అత డెంత నిగ్రహముతో వ్రాసినను అది నాస్తికవాది దృష్టితో వ్రాసినదియు, రచయిత అనంగీకారమును వెలిబుచ్చునదియునై యుండెను. ‘ఫుట్’ అను నత డింత కంటె తీవ్రముగా ఖండించెను. బెసెంటుసతి ఆవిమర్శలకు

జవాబుగా సమాజోద్దేశములను, ఆదర్శములను సంగ్రహముగ వ్రాసి సభ్యుల అభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమును తెలియజేసెను.

ఆసంవత్సరము జూలైలో బెసెంటుసతియు, బ్రోన్ యు ప్యారిస్ నగరమున జరిగిన లేబరుసభకు వెళ్ళి, అక్కడనుండి ఫౌంటేనెబ్లోలోనున్న బ్లవాట్స్కియొద్ద రెండుదినములుండిరి. ఆరెండుదినములలో బ్లవాట్స్కి The Voice of the Silence (ది వోయిస్ ఆఫ్ ది సైలెన్స్) = అంతర్వాణి యను దివ్యకావ్యమును రచించెను. అది The Book of Golden Precepts (ది బుక్ ఆఫ్ గోల్డెన్ ప్రిసెప్టుస్) అను పాశ్చాత్య గ్రంథములోని శ్లోకములకాంగ్లానువాదము. ఆనాడే బెసెంటుసతికి బ్లవాట్స్కి ప్రేతా వేశ పదర్శనములలో వినబడు 'టకటక' ధ్వను లెట్లు వచ్చునో చూపించెను.

ఆగస్టు 4, 11 తేదీలను ఆమె 'నే నందుకు దివ్యజ్ఞాని నైతిని' అను విషయమునుగూర్చి యుపన్యసించెను. ఆ ఆమెతో కలిసి పనిచేసి, యిప్పు డామెను ఖండించుచున్న నాకులకు సమాధానముచెప్పట కా యుపన్యాసము లుద్దేశించి బడెను. అవి తరువాత సంగ్రహముగా పుస్తకరూపమున వెలువడి విస్తారముగ ప్రచురింపబడెను. ఆ యుపన్యాస మీ క్రింది వాక్యములతో ముగిసెను:-

“స్వతంత్ర మతవాదులకు ధిమాసఫీయెడల ప్రతిగూలాభిప్రాయము గలిగింపనట్టి, శత్రువులు వెక్కిరించుటకు తేలికగా దొరుకునట్టి యొక విషయము వారి మనస్సులలోని పొరపాటులకు కారణమై యున్నది. అది మన భూమండలముపై నున్న మనుష్యులు మృగములు గాక ఇతరప్రాణులున్నట్లు

రూఢిగా జెప్పుట. అట్టిమాట చెప్పినంతనే వెనుదిరిగిపోవు వారు కొంచెము నిలిచి, యీ బ్రహ్మాండమంతటితో సహా యెడారిలోని యిసుక రేణువువలెనున్న యీయల్పగోళ మొక్క దానిలోనే ప్రాణులున్నట్లు నిజముగా నమ్ముచున్నామా యని ప్రశ్నించుకొనుట మంచిది. మన కంఠధ్వనులు తప్ప మరెక్కడను ఏధ్వనులులేక బ్రహ్మాండము మూగదైయున్నదా? మన కంటిదృష్టిలేకున్న బ్రహ్మాండ మంధమై యున్నదా? మన ప్రాణములేకున్న బ్రహ్మాండము మృతమైయున్నదా? ఇట్టి విపరీతపు నమ్మకము మన ప్రపంచము బ్రహ్మాండమున కంతకు కేంద్రమని, సృష్ట కటాక్షించి ప్రాణములు విడిచినది మన మానవజాతికొరకు మా త్రోమేయని క్రైస్తవమతము నమ్మిన రోజులలో తగిన నమ్మకమే; కాని, యిప్పుడు మనము మనసరియైన సితినెఱిగి, అసంఖ్యాకములగు ప్రపంచములలో మనదొకటని తెలిసిన తరువాత మనదే సజీవసృష్టియని భావించు విపరీత గర్వమునకు హేతు వెక్కడున్నది? భూమి, జలము, గాలి ఇవన్నియు ఆయా పరిసరములకు అనుకూలించు ప్రాణులతో నిండియున్నవి. మనభూగోళమున ప్రాణమునిండి పైకి పొరలుచున్నది. కాని, మనము మన వాతావరణమును దాటి పైకేగినట్లు మనస్సులో నూహించిన తత్తణము ఈపరిస్థితి లన్నిటిని మార్చివేయవలెను. ఇటువంటి యూహలకు సప్రబుగాని సాదృశ్యముగని యేమైన నున్నదా? మన ప్రపంచము లోనే గాక యితరప్రపంచములలో గూడ ప్రాణులున్నవని బోధింప సాహసించుట బ్రూనోపై నారోపించిన నేరములలో నొకటి;

కానీ, యాతని కాల్చిన సన్యాసులకంటే నతడే యెక్కువ బుద్ధిమంతుడు. (వృథివ్యాది) ప్రకృతి విభాగము లన్నిటిలో నొక్కొక్కదానికి అనుకూలమైన ప్రాణులు దానిలో నున్నవని, బ్రహ్మాండ మంతయు ప్రాణముతో స్పందించుచున్నదని మాత్రము దివ్యజ్ఞానులు చెప్పుచున్నారు. మూర్ఖులు ఇది మూఢనమ్మకమందురు. మానవదృష్టి కగుపించని సూక్ష్మక్రిము లున్నవని నమ్ముటకంటే నిది గొప్ప మూఢనమ్మకము గాదు. 'స్పిరిట్' అను మాట తప్పుటర్థము నిచ్చుచున్నది; ఆమాటలో ప్రకృతిరాహిత్యము, ప్రకృతి కతీతమైన యొక యునికి స్ఫురించును; దివ్యజ్ఞాని యీ రెండింటిని నమ్ముడు. సమస్తప్రాణులు ప్రకృతి నాధారము చేసికొని దానిలోను దానిద్వారాను వర్తించునని 'ప్రకృతి' 'పురుషుడు' విడిగా నుండవని దివ్యజ్ఞాని యభిప్రాయము. కాని, యతడు ప్రకృతి నేటి భౌతికశాస్త్రమునకు తెలిసిన స్థితులలోనేగాక ఇతర స్థితులలో గూడ నున్నదనును. దీనిని నిరాకరించుట వెనుకటి కొక హిందూదేశపు సంస్థానాధిపతి తా నెన్నడు నీరు గట్టిగా నుండుట చూడలేదు గనుక మంచున్నదని యొప్పుకొన ననుట యెంత తెలివితక్కువయో అంత తెలివితక్కువ. నిదర్శనము, ఋజువు, దొరుకువలయు నమ్మననుట సవులు; కాని, మన పరిమిత అనుభవమునకు పైన దేనిని నమ్మమనుట అసందర్భము.

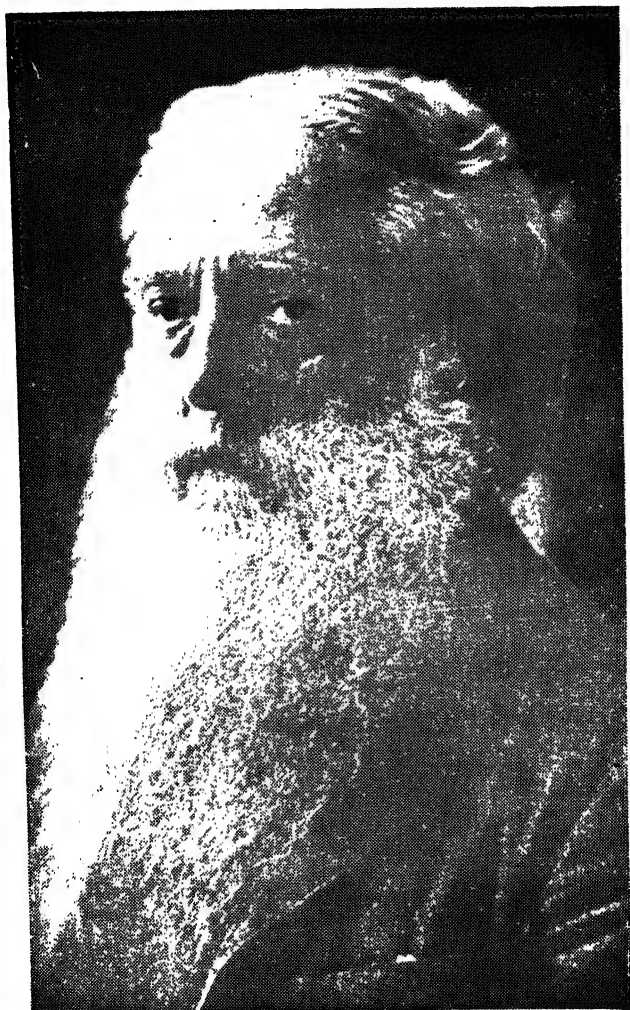
“నా 'నాస్తిక' (నెక్యులర్ సొసైటీ) మిత్రుల కొక తుదిమాట. మాసంఘమును విడిచిపొమ్ము అని మీరందురేని విడిచిపోయెదను. నే నేపక్షములోను బలవంతము చేసి

యుండను; నే నుండుట వారి కే క్షణమునం దనిష్టమగునో ఆ క్షణముననే పైకి పోయెదను. *నా యాశ లన్నిటిని తీర్పు ననుకొన్న అనాత్మవాదము ఆశాభంగ మొనర్చినదని యొప్పుకొనుటవల్లను ఆ యొప్పుకొనుటచే నాయత్యంత సన్నిహిత మిత్రుల యసమ్మతిని పైన వేసికొనుటవల్లను నాకు కలిగిన బాధ నేను భరించజాలినంతకంటె నెక్కువగా నున్నది. కాని, నాజన్మమునం దితర సందర్భములలోవలె నీసందర్భములోగూడ అస్పృతమాడి హృదయశాంతిని గొనజాలను. నామాట లితరుల కిష్టముగ నున్నను అనిష్టముగనున్నను, నాకు మెప్పుతెచ్చినను నిందదెచ్చినను, సత్యమునే పలుకుమని యనివార్యమగు నావశ్యకత యొకటి నన్ను బలవంత పెట్టును. ఏమిత్రులు నన్ను విడనాడినను, ఏ బాంధవ్యములు భగ్నమైనను సత్యదేవతయెడల విశ్వాసమునకు మాత్రము నేను కళంకము రానీయరాదు. ఆదేవత నన్నడవిలోకి దీసికొని పోయినను నే నామెవెంటనే పోవలెను, ఆమె నాప్రేమనంతను బలిచివేసినను నే నామెనే మెంబడించవలెను, ఆమె నన్ను చంపినను ఆమెనే నమ్మెదను. నాగోరి మీద, 'ఆమె సత్యము ననుసరింప యత్నించెను.'

అను స్మారక వాక్యము కంటె వేరేమియు వ్రాయగోరను".

ఇది యిట్లుండ, బెసెంటు సతి మొదలగువారు నడుపుబడికి ధనసహాయ మెక్కడ నుండియో వచ్చి ఆ సంస్థ చక్కగా జరుగుచుండెను; స్వామ్యవాదవ్యవస్థ, పారిశ్రామి

*ఇది 1889 సం. లో చెప్పినమాట. తరువాత 1890 సం. లో బెసెంటుసతి యా సంఘమునుండి తొలిగిపోయెను.

క ల న ట్ హె న్రి స్టీ ల్ ఆ ల్కా టు
దివ్యజ్ఞాన సమాజ స్థాపకులు ఇద్దరిలో నొకరు. ప్రథమాధ్యక్షులు.

కోద్యముము యథాప్రకారము జరుగుచుండెను. శ్రొత్తపరిశ్రమ
లలో పనివాండ్రుదరినిచేర్చి వారివారి కష్టములు తొలిగింప
యత్నించుచున్నారు. ఆపనులన్నియుచేయుచుబెసెంటుసతి తీరిక
దొరికినప్పుడు, అనగారైలువచ్చువరకుకనిపెట్టుకొనియున్నపుడు,
రైలులోను, ట్రాంబండ్లలోను, బస్సులలోనుప్రయాణముచేయు
చున్నపుడు పుస్తకములు చదువుకొనుచుండెను, రాత్రి చేయ
వలసినపని మానుకొని హెచ్. పి. బి. యుపన్యాసములు
వినుటకు బోవుచుండెను.

ఆసంవత్సరము సెప్టెంబరు తేదీ దిని క. ఆల్కాటు
బెసెంటుసతిని చూచి వెంటనే యామె గొప్ప జ్ఞానియని
గ్రహించెను. ఆమె “జ్ఞాపకశక్తి” గుఱించి యిచ్చిన యుపన్యా
సము నాతడు విని యదిమొదలు ఆ మహావక్త యుపన్యాస
ములు వినకుండ నుండగూడదని యామె యుపన్యాసము
లన్నిటికిని బోయి శ్రద్ధగా వినుచుండెను సెక్యులరు సొసైటీ
పక్షమున ఆ సంఘమువారియొద్ద సెలవుపుచ్చుకొనుచు
నిచ్చిన పైనుదహరించిన వాక్యములు చెప్పిన కడపటి యుప
న్యాసమును ఆల్కాటు వినెను.

ఆ సంవత్సరము అక్టోబరులో బ్రాడ్లా కకస్మాత్తుగా
జబ్బుచేసి బ్రతుకడనుకొనిరి, గాని, నాలుగు వారముల తరు
వాత క్రమముగా రోగము మల్లి యారోగ్యముజెందినముద్ర
యానముచేయుమని వైద్యుడు సలహాచెప్పటచేత ఇండియాకు
వెళ్లి జాతీయమహాసభ (కాంగ్రెస్)లో బాల్గొనెను.

1888 సం. లో నూకలుబోరుకు జరిగిన యెన్నికల
ఫలమయమున పైళ్ళిగ్రామ పురోహితుడగు హాస్కిన్ను అను

నతడు బెసెంటుసతి వ్రాయని యేదో పుస్తకములోని వాక్యములను తీసి అవి యామె యభిప్రాయములని ప్రకటించెను. దానిపై నామె మాననప్రపరిహారమునకు వ్యాజ్యము వేసెను. ఆవ్యాజ్యములో 1889 నవంబరులో ఆమె స్వయముగ వాదించెను. ఎదిరిపక్షముననున్న న్యాయవాదియు న్యాయాధికారియు గూడ మొదటినుండియు నామెకు వ్యతిరేకముగ నుండిరి. ఆమె సాక్ష్యము చెప్పునపు డెట్లయిన నామెకు కోపము తెప్పించి తప్పుసాక్ష్యము చెప్పించజూచిరి కాని యామె లొంగలేదు. న్యాయాధికారి జూరీ కిచ్చిన యాదేశములో ఆప్రచారణము మాననప్రయు కాదని ఆమెకు వ్యతిరేకముగ తీర్పు చెప్పు మనెను. జూరీ అందరు ఆ ప్రచారము మాననప్రమని యొప్పుకొని యితరకారణములమీద ఆమెకు పరిహారమీయ నంగీకరించలేదు. తుదకు తీర్పు వ్యతిరేకమైనను తనపై నారోపితమైనది యపవాదు అని ఋజువైనందున నామె ప్రచర్య చేయలేదు.

1890 సం. ఆరంభములో బ్లావట్స్కికి ఎవరో 1000 పౌనులిచ్చి దాని నామెయిష్టప్రకారము, వీలైనచో స్త్రీల కొఱకు, వినియోగించుమని అధికారమిచ్చిరి. తూర్పులండన్ లో కూలిస్త్రీల కొర కొక క్లబ్బును పెట్టదలచి యొకయిల్లు తీసికొని దానిని బాగుచేయించి ఆగస్టు తే 15 ది నందులో క్లబ్బు నారంభించిరి. అది ఆప్రాంతపు స్త్రీలకు చాలకాలము అనుకొన్న ప్రకారము పయోగించెను.

ఆసంవత్సరము వేసంగిలో దివ్యజ్ఞాన సమాజము బ్లావట్స్కి లాడ్జి భవనము ఏవెన్యూరోడ్డు నె 19 రు యింటికి

మార్చిరి. అక్కడకు బల్లవాట్స్కిని చాలా కాలమునుండి
 సేవించుచున్న కీట్లీదంపతులు, ధనమును పదవిని వదులుకొని
 యామె సేవకు వచ్చిన వాట్ మిస్టర్ ప్రభిష్, యోగశాస్త్ర
 ములో శ్రద్ధగల ఇసాబెల్ కూపర్-ఓక్లే, గొప్ప పండితుడు
 అలసట నెరుగని పనివాడునగు మీడ్, మొదలగువారందరు
 చేరిరి. బెసెంటుసతియు నారును ఆరంభమునం దా భవనములో
 కాపురముండి పనిజేసినవారు. ఆయింట నిరీతకాలము తప్ప
 కుండ పనులు జరుగవలెనని బల్లవాట్స్కి ఆజ్ఞ. అందరు ఉద
 యము గ 8 లకు భోజనము చేసి మధ్యాహ్నము 1 గంటవఱకు
 పనిచేయవలెను. 1 గంటకు మఱల భోజనములుచేసి సాయం
 త్రము 7 గంటలవరకు పనిచేయవలెను. అప్పుడు భోజనములు
 చేసి అందరు నొకచోట జేరి, ముందుకార్యక్రమము నిర్ణ
 యించుటయో, చిక్కు-సమస్యలను చర్చించుటయో, బల్లవా
 ట్స్కిగారి యుపన్యాసము వినుటయో 12 గంటలవఱకు
 చేయుచుండిరి. 12 గంటలకు దీపము లార్పివేయవలెను.
 బెసెంటుసతి మాత్రము పగలు తన యితర వ్యాపకములమీద
 చాలాకాలముపైని గడవవలసివచ్చుచుండెను. బల్లవాట్స్కి
 తన శరీరము రోగముతో బాధపడుచున్నను లక్ష్యముచేయక
 అలసట విశ్రాంతినెరుగక నిరంతరము వ్రాయుచునే యుండెను.
 ఆమె తన శిష్యులతో వారివారి స్వభావములను బట్టి మసలు
 చుండెను.

ఆసంవత్సరముననే బెసెంటుసతి సిన్నెటుగారి యింటి
 వద్ద సి. డబ్లియు. లెడ్జిటరును మొట్టమొదట కలుసుకొనెను.

వారిస్నేహము ఏరీతిగా వర్ణిలెనో తరువాత తెలియజేయబడును.

1891 సం. వసంతములో ఛార్లెస్ బ్రాడ్లాయును మేనెలలో బ్లవాట్స్కియును స్థూలదేహములను విడిచి స్వర్గతులైరి.

ఈప్రకారము బెసెంటుసతికి హృదయకల్లోలము చల్లారి నిత్యమగు నాత్మశాంతి చేకూరెను. అదిమొదలు ఎన్ని యిబ్బందులు, ఎన్ని బాధ్యతలు, ఎన్ని యాఘాతములు సంభవించినను వానిని నిశ్చలముగ భరించుటయు, వానివల్ల నాశాంతి యెక్కువగుటయు సంభవించెను. ఆమెకు సంశయము పోయి నిశ్చయము కుదిరెను. ఆత్మతథ్యము పోయి బలమైన నిర్భయత్వము చేకూడెను. “బ్రతికియున్నపుడు, మరణానంతరము తిరిగి పుట్టువరకు నేను మహిమీతమునకును, ఎవరి శిరస్సులపై పరమగురువుదివ్యహస్త మాశీర్వాదపూర్వకముగ నొకకక్షణ ముంచబడినంత మాత్రమున నిత్యశాంతియొక్క తేజస్సుతో ప్రకాశించు నేత్రములతోదప్ప యితరవిధముగ లోకమును జూడజాలరో వారికిని నేను సేవకురాలను మాత్రమే”.

దివ్యజ్ఞాన సమాజ సభ్యత్వము

1891 సం.లో మేడం బల్లవాట్సీ- చనిపోయినంతవఱకు బెసెంటుసతి ఆమె యంతరంగ శిష్యులలో ప్రథమురాలై, యామె చేసిన పరీక్షలన్నిటికి నిలిచి యామె మన్నన లందెను. బల్లవాట్సీ- తన శిష్యులను వేర్వేరు విధముల బహుకరినముగ పరీక్షించుచుండెను. ఉదాహరణ మొక విషయమును దీసికొందము: ఆమెకు బెసెంటుసతి స్వయముగ వంటచేసి పెట్టుచుండెను. ఆమె కే పదార్థములు ఎట్లువండిన రుచించునో కనుగొని ఆ పదార్థముల నెంతో శ్రద్ధతో తయారుచేసి పెట్టుచుండెను. ప్రతిదినము, బల్లవాట్సీ భోజనమువద్ద గూర్చొని వంట బాగులేదని సణుగుకొనుచుండెను. ఒకనాడు బెసెంటుసతి బహు శ్రద్ధగా వండి వడించిన పదార్థములను నోటబెట్టెనో లేదో బల్లవాట్సీ తిట్టకారంభించి, తుదకు తనను విషముబెట్టి చంపునట్లున్నదని కూడ యనెను ఆ మాటలు విని బెసెంటుసతి భరించలేకపోయి మంచముపై బడి యేడువదొడగెను. కొంతసేపటికి శాంతించి యుది పరీక్షయని గ్రహించి తిరిగి బల్లవాట్సీయొద్దకు పోయి యామె ప్రశాంత చిత్తయై మాట్లాడుట గాంచి సంతృప్తురాలయ్యెను. గుప్త విద్యాభ్యాసకు లెవరెట్టి కష్టములు పడవలసియున్నను వానిని పడవలసిన రీతిగ పడిననేగాని పురోవృద్ధిగాంచరు. ఆ మార్గ మంతయు కష్టపరంపరలతో నిండినది. అందుచేత ముందుగా పరీక్షచేసి ఆ పరీక్షకు నిలిచినవారినే గాని యా మార్గమున ప్రవేశపెట్టరు. ఆ రహస్యము నెఱింగిన బెసెంటుసతివంటి బహుకొద్దిమందిమాత్ర మాపరీక్షలకు నిలిచెదరు.

ఆపరేకారము బెసెంటుసతిని పరీక్షించిన బ్లవాట్స్కి-
ది. స. అంతరంగశాఖ కామెను 1891 సం॥లో కార్యదర్శిని
జేసి, తన మరణానంతరము తన గుప్తవిద్యాధ్యాపకపదవి
నామె కొప్పగించెను. బ్లవాట్స్కి ధరించెను నొక మణిఖచిత
మగు నుంగర మామె కీచ్చెను. అది యిక్కడు దివ్యజ్ఞానసమా
జాధ్యక్షునిచే ధరింపబడుచున్నది. మఱియును 1891 సంవత్స
రము కడపటి దినములలో జరిగిన (యూరప్ లోని) సమాజ
వారికోత్సవమునాటి కామె బ్లవాట్స్కిలాడి అద్యక్షురాలుగ
నుండి ఆపదవిలో నాసభల కధ్యక్షుడుగ వచ్చిన క. ఆల్కాటు
నకు గొప్ప స్వాగత మిచ్చెను.

ఆసంవత్సరములో ఆమె ఆరోగ్యమునకు భంగము
గలుగనియెడలను, ఆమెకు అగు ప్రయాణపుఖర్చులే గాక
ఆమె లండన్ లో సంపాదించి బ్లవాట్స్కిలాడికొఱకు ఖర్చు
పెట్టుచున్న సాము ఆమె యక్కడ తేనెప్పుడు సంపాదించబడదు
గనుక ఆలాడికి కావలసిన సాము లోపము రాకుండుటకై
యాపై కమునుగూడ ఇచ్చినయెడలను ఇండియాకు వచ్చెదనని
బెసెంటుసతి మాటయిచ్చెను. కాని, వైద్య డామెను ప్రయా
ణము చేయవద్దని నిషేధించెను, ఆమెకు కావలసిన పయికము
నెవ్వరు నియ్యలేదు. అందుచేత, ఆమె ఇండియా కాయేడు
వెళ్ల లేకపోయెను. దానినిగుఱించి ధియాసఫిస్తులో వ్రాయుచు
నిట్లనెను, “ఇండియా యొక్క ముక్తి ఆమెమీదను అక్కడ
నుండి పనిచేయువారిమీదను ఆధారపడియున్నది, గాని, నే
నిచ్చు నుపన్యాసములవల్ల గలుగు తాత్కాలికోదేకము
మీద గాదు. నాసోదరులారా! మీదేశమునకు మీరే

*Sincerely
Annie Besant*

డాక్టరు అసీ బెనెంటు (1893)
 దివ్యజ్ఞాన సమాజ స్థాపకురాలగు
 జ్ఞానప్రీతి అమ్మ ఇచ్చిన అంగుళీయకమును ధరించిరి.

బాధ్యులు. కొద్దికాలములో మీ యెదుటనుండునని యాశించుచున్నాను. నేను పుట్టుకచేచెందిన జాతికంటె నిండియాయును అందలిప్రజలును నాకు ఎక్కువ సన్నిహితులు; నేను నా హృదయాంతరంగమున మీలో నొకతెను; నాపూర్వచరిత్ర బట్టియు నేను మీదాననే. ఈ నాకడపటిజన్మమున పశ్చిమ దేశములలో కొంతపని చేయవలసియున్నందున నచట పుట్టితిని గాని తలియొద్ద నుండవలెనని పుత్రికకుండు నాశవల్య యంతరంగ ప్రకృతి తూర్పువై పునకే మఱియున్నది. కర్మ ద్వారమును తెరచినప్పుడు నే నాద్వారము దాటెదను, అప్పుడు మనమీశ్వరీరములో కలుసుకొందము. మానసికముగ నెప్పుడును కలుసుకొనుచునేయున్నాము”.

1893 సం. సెప్టెంబరులో చికాగో నగరములో జరిగిన చరిత్ర ప్రఖ్యాతమైన మొదటి Parliament of Religions (పార్లమెంటు ఆఫ్ రెలిజియన్సు = సకలమతసమావేశము) కు దివ్యజ్ఞాన సమాజాధ్యక్షుని ప్రతినిధిగ సమాజోపాధ్యక్షుడైన ‘జడ్జి’యును, సమాజము తరపున నాసభలో మహాస్య సింహుటకు ప్రతినిధిగ బెసెంటుసతియును నియమింపబడిరి. ఆపార్లమెంటు మహాసభలో 3000 ప్రతినిధుల యెదుట నిచ్చిన యుపన్యాసములోనేగాక ప్రత్యేకముగజరిగిన సభలలోనిచ్చిన యుపన్యాసములలోగూడ బెసెంటుసతి తన వక్తృత్వముచే దివ్యజ్ఞానసమాజము గురించి గొప్ప సదభిప్రాయము గలిగించెను.

అక్కడనుండి బెసెంటుసతి వాట్ మిస్టర్ ప్రభిత్తోగూడ ఇండియాకు పయనమై నవంబరు 9తేదీని కొలంబోలో దిగెను.

కొలంబోలోను కేండ్రిలోను ఉపన్యాసములిచ్చి యచటనుండి బయలుదేరి 1893 సం. నవంబరు 16 తేది ఉదయము 10 గం 24 ని లకు బెసెంటుసతి భారతభూమిపై నడుగిడెను. క. ఆల్కాటుగారు 'ఓల్డు డై రీలీవుస్'లో "అళ్ళాడు గ్రహకూటము, జ్యోతిష్కల లెక్కలనుబట్టి యెట్లున్నది, బహుశుభదాయకముగ నుండక తప్పదు. ఏలయన ఆమె ఇండియాలో చేసిన సంచారమంతయు విజయవంతముగ నుండెను" అని వ్రాసెను.

తుత్తికారన్, బెంగుళూరు, బెజవాడ పట్టణములలో నుపన్యసించి డిసెంబరులో అడయారులో జరిగిన వార్షికసభలలో బెసెంటుసతి "The Building of the Cosmos" (విశ్వ నిర్మాణము) గురించి నాలుగు ఉపన్యాసముల నిచ్చెను. ఆసభలలో "ప్రతినిధులు పటాలములవలె వచ్చిరి. ఇంటిలో గదులన్నియు నిండిపోయెను. ప్రతిదినము బెసెంటుసతి సంతాపణలను వినుటకు అనేకులు కూడుచుండిరి. ఆమె హిందువులవలె తివాసిమీద పద్మాసనముజేసి కూర్చొని ఎటువంటి కఠిన శ్రీశ్నలకైనను అడిగినపాటున సుస్పృహగ సమాధానములిచ్చుచుండెను" అని క. ఆల్కాటు వ్రాసెను.

ఆతరుణమున నామె యీదేశములో చేసిన సంచారమునంతను వివరించుటకంటె, ఆమె యెక్కడకు వెళ్లినను జనులు తండోపతండములుగ కూడి ఆమెకు దర్శించి, విని, ధన్యులమైతిమని సంతసించిరని చెప్పిన చాలును.

అడయారులో బైలుదేరి బెసెంటుసతి, క. ఆల్కాటు మొదలగువారు కలకత్తావెళ్లి అక్కడ జనవరి తే 11 దిని

డాక్టరు ఆ నీ బి నెంటు
 1895 మొ॥ 1907 వరకు కాశీయందలి స్వగృహమగు
 రాంజికుంజ్‌యందు ఆవరించినిన యోగాసనము

5000 మంది శ్రోతలకు 'జనాంగములలో ఇండియాస్థానము' గుఱించి యుపన్యసించెను. ఆశ్రోతలలో నొకడు ఆల్కాటుతో తానామె యుపన్యసించినపుడు వెండిమువ్వల మధురధ్వని వింటినని ఆమెయొద్ద బయలుదేరి భవనమంతను నింపుచుండి నట్లుతోచిన యపూర్వపరిమెళముగల ధూపము వాసనజూచితి నని చెప్పెను; మఱియొకరు ఆమెచుట్టునొక కేజస్సు ప్రకాశించెననెను; మూడవవాడు తాను ఆతేజస్సును జూచుటయే గాక, ఆకాంతిలో గెడము, తలపాగాగలిగి రాజశీవితో ప్రకాశించు నొక దివ్యమూర్తిని చూచితి ననియు, ఆమూర్తి తేజోమండలము వక్రతేజోమండలముతో సమానముగ స్పందించుచు నొక్కొక్కస్పందమునకు ఆమె నరముల జాలమంతయు పులకరించుచుండెననియు చెప్పెను. అక్కడనుండి పారు కాశీ, ఆగ్రా, లాహూరు, బారీల్లీ, బొంబాయి వెళ్లి అక్కడనుంచి మార్చి 20 తేదిని బెసెంటుసతి యూరపునకేగెను. బారీల్లీ లో నామె 'మానవుడు, వానిగతి'యను విషయమున నిచ్చిన యుపన్యాసము 'వజ్రములతో కోహినురు' అని క. ఆల్కాటు వల్లించెను.

1894 సం. ఆగస్టు తే 26 దిని ఆమె ఆప్టేలియాకు వెళ్లి అక్కడనుండి డిసెంబరు తే 22 దికి అడయారుచేరి, అక్కడ వారిక సభలలో బాల్గొనెను. బల్లవాట్టిక చనిపోయిన తరువాత విల్లియం. క్యూ. జడ్జి ఆమె గుప్త విద్యాధ్యాపకత్వము తనకే యిచ్చెనని చెప్పుసాగెను. వివాదలు చంపుటకు బెసెంటుసతి తాను పూర్వార్థగోళము లోను, జడ్జి పశ్చిమార్థగోళములోను అధ్యాపకులుగ నుండ

నేర్పర్చుకొనెను, కాని, జడ్జి కదియును సంతృప్తి కలిగించక అమెరికాలోని సమాజశాఖలను విడదీయ నారంభించెను. అందుచేత ఆతను సమాజమును విడిచిపెట్టమని చెప్పవలెనని సమాజ కార్యనిర్వాహక సభలో బెసెంటుసతి తీర్మానము పెట్టి యుపన్యసించెను. క. ఆల్కాటు వ్రాసినట్లు ఆ యుపన్యాసము కరుణతోనిండి, అసూయ లేక మైన లేక, ఒక యమాయకుని నిష్కారణముగ దూషించినవానిపై సమాజముగ నుండు సత్యాగ్రహమైన గనిపించక యుండెను. 1895 ఏప్రిల్ లో జరిగిన ఐరోపియన్ వారిక సభలో జడ్జియును అతని యనుచరులును అల్లరిచేసి సభవిడచిపోయిరి.

అప్పుడు బెసెంటుసతి లండనులో 'కర్మ' గుఱించియిచ్చిన యుపన్యాసములు 4 వ మేన్యుయల్ గా ప్రచురింపబడెను. ఆమె స్వయముగా సూక్ష్మలోకములలో జేసిన పరిశోధనల ఫలితము మొదటిసారి యీ పుస్తకములోనే ప్రకటింపబడెను. 1895 సం. అక్టోబరు, నవంబరు నెలలలో ఆమె ఇంగ్లండులోనే యుండి అక్కడ తనపైన, ఆల్కాటుపైన వచ్చిన నిందలకు జవాబులు చెప్పి డిసెంబరులో అడ్యూరు వారిక సభల వేళకు చేరెను. ఆసభలు ముగిసిన తరువాత ఇండియాలో సంచారము చేసి 1896 సం. ఏప్రిల్ తే 4 దిని ఇంగ్లండుకు పయనమై వెడలెను. ఆనెలలో నామె లండను క్రీస్తుసహాయులులో నారంభించి యిచ్చిన యుపన్యాసములు 'ది ఏన్ షెన్సు విజ్డమ్' అను పేరున పుస్తకముగ ప్రచురింపబడెను.

ఈ ప్రకార మామె (1-2 సం. లలో తప్ప) ప్రతిసంవత్సరము డిసెంబరులో ఇండియాలో జరుగు అంతర్జాతీయ

సమాజవారిక సభలకు వచ్చుచు అక్కడ కొన్నిదినములు సంచారముచేసి యుపన్యసించి పైఖండములకేగుచు నుండెను. 1897 సం. డిసెంబరులో ఆమె ఇండియాకు రాజాలక 1898 సం. మార్చిలో వచ్చి ఏప్రిల్ 3 తేదీని కాశీలో సెంట్రల్ హిందూ కాలేజి స్థాపింప యత్నమారంభించెను. 1899 సం. జనవరిలో సెంట్రల్ హిందూ కాలేజి కమిటీ నేర్పాటుచేసి, 3 నెలలు బహుశ్రమపడి ఆకమిటీ శాఖల ననేకచోట్ల స్థాపించి, కాలేజిని వృద్ధిచేసి, ఏప్రిల్ లో ఇంగ్లండు కేగెను. 1900 సం. మార్చిలో ఆమె కాశీలో 'శాంతికుంజ' లో మొదట ప్రవేశించెను. అదిమొదల నామె కది వాసగృహముగ నుండెను.

1901 సం. లో ఆమె ఇండియాలోనే యుండి హిందూ మత పునరుద్ధరణమునకును విద్యావిధాన సంస్కారమునకును పాటుపడెను. హిందూమతము గుఱించి పిల్లలకు బోధపరుచుట కనువుగ చిన్న ప్రశోత్తరమాల నొకదానిని వ్రాసెను, చిన్న తరగతుల విద్యార్థులకు పెద్దతరగతి విద్యార్థులకు పనికివచ్చు పాఠపుస్తకములు వ్రాసి ప్రచురించెను. ఈ కాలములోనే ఆమె రామాయణమును గుఱించి కాశీలో నిచ్చిన యుపన్యాసములు 'శ్రీ రామచంద్ర' యను పేరున ప్రచురింపబడెను.

హిందూదేశ పునర్నిర్మాణ కార్యమున పనిచేయుటకు యువతీ యువకుల నామె ప్రోగుచేయ నారంభించెను. క్రమముగా యీ బృందము విస్తరించి యనేకవిధముల దేశ సేవలో ప్రసిద్ధిజెందిరి. 1904 సం. జనవరిలో 'సెంట్రల్ హిందూ కాలేజి మేగజిన్' అను పత్రిక ఆరంభమయ్యెను.

అప్పటి కామెను సమాజ సభ్యులు చాలమంది యొక దివ్యస్త్రీ యని, ఆమె యభిప్రాయములు నిర్దుష్టములని నమ్మజొచ్చి, ఆమె యభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడిన వారిని వెలివేయదొడంగి; ఆసంగతి దెలిసి యామె ఫిబ్రవరి తే 17 దిని కాశీనుండి సభ్యుల కొకజాబు వ్రాసెను. దానిలో నామె తప్పులుచేయు సామాన్య మానవురాలనని, ఆమె కంతకంటె నెక్కువపదవి నిచ్చుటవల్ల నభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమున కాటంకమై సమాజమంతయు నశించిపోవునని, తన యభిప్రాయము లందరినానివలె విమర్శకపాత్రములని, విమర్శించువారిని వెలివేయుట నిరంకుశత్వమని, ఇటువంటి భావములు ప్రబలినయెడల సమాజములో కక్షలు బైలుదేరునని తీవ్రముగ వ్రాసెను.

1905 సం. లో నామె స్త్రీలను విశేషముగ దివ్యజ్ఞాన సమాజములో జేర్చుకొనెను. 1906 సం. లో వేల్పు యువరాజు యువరాణి (పంచమ జార్జిచక్రవర్తియు మేరీ రాణియు) ఇండియాకు వచ్చినపుడు వారిని సెంట్రల్ హిందు కాలేజికి బెసెంటుసతి ఆహ్వానించెను. సంయుక్తరాష్ట్రపు దొరతనమువారు వారి దర్శనమున కెన్నో యాటంకముల బెట్టజూచి నిగ్రహించలేక, తుదకు వారికి కాలేజివారిచ్చు సన్మానపత్రమును మోటారు కారులోనే యుండి యందు కొనుట కేర్పాటుచేసిరి. గవర్నమెంటువారు కాలేజీ సరిహద్దులలో పోలీసులను పెట్టబోవ బెసెంటుసతి వారిని తన సరిహద్దులలోనికి రానియనని అక్కడ యువరాజు దంపతుల షేనుమునకు తాను బాధ్యురాలనని తన కాలేజి విద్యార్థులే

కాపుకాయదురని నిర్భయముగ జెప్పి, పోలీసులను పంపి వేసెను. ప్రభుత్వోద్యోగుల కిది మఱికొంత కోర్కెపేతువై నను వా రేమియు చేయజాలకపోయిరి. యువరాజు దంపతులను బెసెంటుసతి వారికారువద్ద కలుసుకొని యుక్తమర్యాదలతో సత్కరించి లోపలకు ఆహ్వానింప వారు వెంటనే కారుదిగి లోపల వారి సన్మానమున కేర్పరచిన మందిరములోని కేగి సన్మానమును పొందిరి. మరునాడు యువరాజు బెసెంటుసతికి కబురుచేసి తనబసలో నామెతో చాలాసేపు మాటలాడి పంపెను. బెసెంటుసతి యాదంపతుల సంతకములు చేసిన ఛాయాపటమును సప్తమ యెడ్వర్డు చక్రివర్తి ఛాయాపటమును ఇప్పించుమని కోరి వానిని కాలేజీహాలులో నుంచెను. ఈసందర్భమున నామె స్వభావములో నొక గొప్ప గుణమును దెలియజేయు నొకచిన్న సంగతి చెప్పవలెను. యువరాజు దంపతుల రక్షణకై కాలేజీకేడ్డెట్ల (సైనికశిక్షణము పొందిన బాలుర)ను మార్గమున ఇరుప్రక్కల నిలువజెట్టిరి. ఆమె యువరాజు దంపతుల కారు వచ్చుటకుముందు అన్నియేర్పాట్లను స్వయముగ సరిచూచుకొనుచుండెను. ఆమె చేయదలచిన యొక యేర్పాటున కా 'కేడ్డెట్ల'లో నొకచిన్న బాలు డడ్డము వచ్చెను. వాని నామె యక్కడనుంచి కొంచెము ప్రక్కకు జరుగుమనెను. ఆబాలుడు జంకుగొంకులేక తన దళనాయకుని యాజ్ఞప్రకారము తా నచట నుంటిననియు, నతనియాజ్ఞ గాకుండ కదలననియు జవాబు చెప్పెను. వెంటనే బెసెంటు సతి తన తప్పు నొప్పుకొని, బాలుని క్షమాపణగోరి, దళ

నాయకునియొద్ద కేగి వాని (వాడును చిన్నప్పిల్లవాడే) ద్వారా తన పనిని నెరవేర్చుకొనెను.

1906 సం. ములో సమాజ చరిత్రలో కొన్ని విశేష సంఘటనలు జరిగెను. సి. డబ్లియు. లెడ్జిటరు సమాజములో ప్రసిద్ధి కెక్కిన సభ్యుడు, పరమగురువులు నమ్మినబంటు. ఆతడు లండన్లో దనశిష్యుల కవిసీతకరములగు బోధల జేయుచుండెననియు నతనిని సమాజమునుండి తొలగించవలెననియు నొక యాందోళనము బయలుదేరెను. బెసెంటుసతి సమాజములో సభ్యుల కభిప్రాయస్వాతంత్ర్య ముండవలెనని వాదించుచుండెను. ఆమె లెడ్జిటరు బోధల నంగీకరించకున్నను అతని శీలము నిర్దుష్టమని యంగీకరించెను లెడ్జిటరు తనపై జరుగుచున్న తీవ్రాందోళనచే సమాజసభ్యత్వమునకు రాజీనామా సీయ, అధ్యక్షుడు దాని నంగీకరించెను. ఆకాలమున నమెరికాలో సంచారముచేసి యుపన్యాసము లిచ్చుచుండిన సి. జిన రాజదాసా లెడ్జిటరు పక్షమున తీవ్రముగ వాదించెను. అధ్యక్షుడు ఆందోళనకు లొంగి యతనిని సభ్యత్వమునుండి తొలగించెను తరువాత సమాజ కార్యనిర్వాహక సభ (జనరల్ కౌన్సిలు) వా రతనిని తొలగించుట పొరపాటని యంగీకరించి తిరిగి చేర్చుకొనిరి.

క. ఆల్కాటుకు రోగ మధికమగుచుండెను. 1906 సం. డిసెంబరులో అడగూరులో జరిగిన వారికసభల నారంభించుటకును ముగించుటకును అతనిని మేడమీదనుండి క్రిందికి దింపి తీసికొనివచ్చిరి. ఆతని యనంతరము సమాజమున కెవరధ్యక్షుడు కావలెనని బెసెంటుసతి యోచింపసాగెను. తాను తన

కున్న సెంట్రల్ హిందూ కాలేజి వ్యాపకములతోను, భారతదేశోద్ధరణ కార్యములతోను అధ్యక్షపదవిని నిర్వహించ జాలననియును, ఏ. పి. సి. సి. న్నెటుగాని, జి. యస్. మీడ్ గాని యాపదవి కంగీకరించరనియును, ఇక బెట్ట్రాం కీట్ల యొక్కడే తగినవా డున్నాడనియును ఆమె నిశ్చయించెను.

1907 సం॥ ఆరంభములో దివ్యజ్ఞాన సమాజముతో నత్యంత సన్నిహిత సంబంధముగల మహర్షి లిద్దరును ఆల్కాటును చూడవచ్చి, యతని తరువాత బెసెంటుసతియే యధ్యక్షురాలు కావలెనని వారు సెలవిచ్చిరని క. ఆల్కాటు ప్రకటించెను. సమాజనియమముల ప్రకార మధ్యక్షుడు తన తరువాత నెవరధ్యక్షుడు కావలెనో వారిని పేర్కొనవచ్చును; దానిని జనరల్ కౌన్సిలువా రామోదించవలెను. క. ఆల్కాటు చేసిన ప్రకటనలో తన తరువాత నధ్యక్షురాలుగ బెసెంటు సతిని 'పేర్కొనుచున్నాను' అని వ్రాయుటకుబదులు పొరపాటున 'నియమించుచున్నాను' అని వ్రాసెను; అది ఆత డధ్యక్షుడుగ వ్రాసినదియు గాదు. ఆత డధ్యక్షుడుగా నన్ని జాతీయ శాఖలకును వ్రాసిన జాబులో 'పేర్కొనుచున్నా' ననియే వ్రాసెను. బెసెంటుసతి లెడ్జిటరు పక్షమున వాదించుటచే నతని విరోధు లామొదటి ప్రకటనలోని ప్కారపాటును పుచ్చుకొని యామెకు వ్యతిరేక ప్రచారము చేయ నారంభించిరి. మఱియును, కొందరు పరమగురువుల పేరు చెప్పి యామెపక్షము వోటుచేయ నిర్బంధించుచున్నారని యాక్షేపణ చేయసాగిరి. క. ఆల్కాటు 1907 ఫిబ్రవరి 17 తేదిని చనిపోయెను. ఉపాధ్యక్షుడగు సి. న్నెటు తాతా

లికముగ నధ్యక్షత వహించి యెన్నికలు జరిపెను. ఆ యెన్నికలలో బెసెంటుసతి గలిచి యధ్యక్షురాలయ్యెను.

సమాజాధ్యక్షురాలు

బెసెంటుసతి సమాజమున కధ్యక్షురాలుగ నెన్నుకొంటున్నట్లు 1907 సం. జూలై 8 తేదిని ప్రకటింపబడెను. ఆమె బ్లవాట్స్కిసతియొక్క గురుదేవుని శిష్యురాలైనట్లు ప్రకటించుటకు వెనుదీయనని బ్లవాట్స్కిసతికి మాటయిచ్చెను. 'ఈసంబంధము తెగనీయకు'మని బ్లవాట్స్కిసతి యాదేశము. ఆసంబంధమువల్ల తనకు గలిగిన యవకాశములన్నిటిని సమాజమును వృద్ధిచేయుటకు బెసెంటుసతి వినియోగించెను. క అలాంటు అధ్యక్షుడుగ నున్నప్పుడు సమాజముయొక్క పర్వసమత్వమును నిలబెట్టుటకు పరమగురువులకు సమాజమునకుగల సంబంధము యుబుసునైన నెంత సంగీకరించలేదు. మఱియు 'నాయధికార పదవినిబట్టి నా కీ (కో-ఫీ)మే సనరీ మొ|| సంస్థలతో సంబంధముంచుకొనట తగదు', గనుక, సభ్యులలో నెవరి కే యభిప్రాయము లున్నను, వారిలో కొందరు చేరి ప్రత్యేకముగ నేవ్యవస్థనైన బెట్టుకొనినను, వారికి పీల్చిన యవకాశముల నిచ్చుచు, తానుమాత్ర మాసంస్థలలో జేరిక నెడముగ నుండెడివాడు. కాని, బెసెంటుసతి యాపద్ధతిని విడిచి, సమాజ నియమముల నుల్లంఘించకుండ, సమాజ పర్వసమత్వమునకు భంగములేకుండ, పరమగురువుల యునికి

డాక్టరు ఆ నీ బి నె ం టు
60 ఏళ్ల వయస్సున 1907 లో దివ్యజ్ఞాన సమాజమునకు
అధ్యక్షురాలుగా ఎన్నుకోబడెను.

గుఱించియు, వారికి తనకును వారికి సమాజమునకును గల సంబంధము గుఱించియు, వారియాజ్ఞల ననుసరించి తాను చేయు పనినంతను వారి కర్పణముగ వారిసంకల్పము నెరవేర్చుటకు చేయుచుంటిననియు వెల్లడించుటయేగాక, వ్యక్తిగతముగ తానితరసంస్థలలో జేరి వాని యభివృద్ధికి తోడ్పడుచుండెను. ఆసంస్థలను Subsidiary activities అని వానినిగుఱించి వారికనివేదికలలో నుదహరించుచుండెను. బెసెంటుసతి అధ్యక్షు పదవిని స్వీకరించినదిమొదలు తనకాలమును, ధనమును, సర్వ శక్తులను సమాజాభివృద్ధికే వినియోగించెను. ఇతరసంస్థల నేర్పర్చినను, అవి సమాజాదర్శములకు తోడ్పడునవిగానే యుండెను; కాని, వానికి సమాజమునకు సంబంధములేకుండ నుంచుచుండెను. ఆమె యేపని నారంభించినను దానిని సాధ్యమైనంత నిపుణతతో జేయుటయు, పనిచేయుటలో తీవ్రతయు నామెకు సహజలక్షణములు. ఆమె కాటంకములతో బనిలేదు. అంతపట్టుదలతో పనిచేసి 15 జాతీయశాఖలతో తనచేతికి వచ్చిన సమాజమునకు తన యంత్యకాలమున 47 జాతీయశాఖలుండునట్లు విస్తరింపజేసెను; ప్రపంచమందంతటను సమాజమునకు కీర్తి ఆదరణ ప్రబలెను.

డి. స. నియమముల ప్రకారము అధ్యక్షుని యేడేండ్ల కొకసారి యెన్నుకోవలెను. జనరల్ కౌన్సిలువా రామోదించినయభ్యర్థికి పోటీలేకపోయినను సభ్యులలో హెచ్చుమంది తమయంగీకారమును తెలియజేయవలెను. క. ఆల్కాటు యావజ్జీవము అధ్యక్షుడుగ్గర్తించుండవలెనని మొదటనే తీర్మానింపబడెను. బెసెంటుసతినికూడ యావజ్జీవము అధ్యక్షురాలుగ

నుండుట కంగీకరించుమని కోరిరి, గాని, యామె యందు కంగీకరించలేదు. ఏడేండ్ల కొకసారి తమ కెవరధ్యక్షుడుగ నుండవలెనో నిర్ణయించుకొను నధికారము సభ్యుల కుండవలె ననియును, యావజీవము తా నధ్యక్షురాలుగ నుండుట కివ్వడు తీర్మానించినయెడల తన చర్యలను విమర్శించుటకును, తన పరిపాలనయం దిష్టములేనియెడల తనను తొలగించుటకును సభ్యుల కవకాశ ముండదనియు, పారుతననే యెన్నిసార్లయిన నిష్టమున్న నెన్నుకొనవచ్చుచుగాని, యిష్టములేనియెడల మఱి యొకరి నెన్నుకొను నధికారము తీసివేయరాదనియు నామె యభిప్రాయము. 1914 సం. లో ఎన్నికలు జరిగి యామె యెన్నుకొనబడెను. 1921 సం. లో ఎన్నికలముం దామెకండ్లు జబ్బుచేసి దృష్టిపోవునని వైద్యులు చెప్పిరి. అందుచేత ఆమె ఆయెడు ఎన్నికకు నిలువదలచుకొనలేదు. కాని, తలవని తలంపుగ నామె కండ్ల రోగము పోయి దృష్టి బలపడుటచేత, ఆమె తిరిగి యెన్నుకొనబడెను. 1928 సం. లో నాలుగవసారి యెన్నుకొనబడి తరువాత ఎన్నికల సమయము రాకుముదే చనిపోయెను.

అడయారు కార్యస్థానవృద్ధి

బెసెంటుసతి యధ్యక్షురాలు కాగానే యామె కాపురము అడయారుకు మార్చివేసెను. ఆమె 1908సం. ఫిబ్రవరిలో కాశీనుండి గాగానే అప్పటికి అడయారు కార్యస్థానమున. కుండిన 27 యకరములతోటను కలిసి తూర్పున సముద్రతీరము వఱకు గల (81 యకరముల) నేల అమ్మకమునకు వచ్చెను. వెంటనే దాని నామె కొనదలచి కొందరు మిత్రులతోజెప్పగా, వారమురోజులలో రు 12,000 లుచితముగ పోగాయెను. తక్కిన ధనము తక్కువవడ్డికి ఋణముచేసి రు 40,000 లకు ఆస్థలమును క్రయము పొంది ఆనెల 15 తే దిని స్వాధీనము చేసికొనెను. మఱిరెండు సంవత్సరములలో తన స్వంతార్జిత ద్రవ్యముతో నాఋణమును తీర్చి ఆస్తిని సమాజపరము చేసెను. 1910, 1911 సం. లలో ఆయా స్థి 253 యకరము లకు పెరిగెను.

అదివఱ కడయారు కార్యస్థానములో పనిచేయువారే గాని మరెవ్వరు నక్కడ కాపురముండుటకు వీలులేకుండెను. బెసెంటుసతి బ్రహ్మవిద్యాభ్యాసకులు విద్యార్థులు అక్కడ కొంతకాలముండుట కక్కడ వసతు లేర్పరచవలెనని నిశ్చయించెను. ఆవరణ వృద్ధిచేయుటకు ప్రక్కభూములు కొనుటకును, భవనములు కట్టుటకును ఆమెయడిగిన మాత్రమున సహాయము వచ్చుచుండెను. ధనమిచ్చినవారిచ్చిరి. ఇండ్లు కట్టించినవారు కట్టించియిచ్చిరి. శ్రీ బోడిరెడ్డి రంగారెడ్డిగారు 'భోజనశాలను', ఎ. స్వారిగారు 'దామోదర్ గార్డెను', జె. ఆర్. ఆర్యగారు 'బెసెంటుగోపు'ను చార్లెస్ హార్వే 'లెడ్జి

టర్చాంబర్సు'ను 'థియసాఫీకల్ పబ్లిషింగ్ హౌసు'ను కట్టించి యిచ్చిరి. 'క్వాడ్రాంగిల్స్' అనబడు భారతీయుల వసతి భవనములు కూడ నిల్లే కొందరు సభ్యుల సహాయమున కట్టించిరి. అక్కడ నెవరైన సభ్యులు కాపురముండుట కిల్లు కట్టు కొనదలచినయెడల, వారి యనంతర మాయిల్లు సమాజమునకు చెందు నిర్ణయముపై న స్థలము నిచ్చుచుండెను.

బెసెంటుసతి యడయారువాసులకు కావలసిన సదుపాయముల నన్నిటిని అక్కడనే యేర్పాటు చేయదలచి, బట్టలుతుకుట కొక 'లాండ్రి' ని, పాలు పెరుగు 'సప్లయి' చేయుట కొక 'డెయిరీ'ని, ఒక విద్యుజ్జనన యంత్రమును స్థాపించెను. అక్కడివారు తమ సొమ్ముదాచుకొనుట కొక 'బ్యాంకు'ను గూడ బెట్టించెను, గాని యది కొద్దికాలమే పని చేసెను. అక్కడక్కడ నూతులు తీయించి త్రాగుటకు వాడుకలకు కావలసిన నీరు కొళాయిల ద్వారా 'సప్లయి' చేయించెను. గృహకృత్యములకు కావలసిన సామగ్రి సులభముగా దొరుకుటకొక 'స్టోర్సు' పెట్టించెను. వ్యాయామమునకు 'టెన్నిస్ కోర్టులు' కట్టించెను. బాటలు వేయించి తోటలు వేయించి ఆవరణ యంతయు తపోవనమువలె తయారుచేయించెను. అధ్యక్షురాలి యనుమతి లేక యెవరు నక్కడ రెండు రోజులకంటె నెక్కువ కాలముండరాదు, ఉన్నవా రే కొత్త వ్యవస్థను ఆరంభించరాదు; రాత్రి గం 9 లు మొదలు తెల్లవారి గం 4 ల వఱకు నిశ్చబ్దముగ నుండవలెను, దీపము లార్చి వేయవలెను; పగలైనను ధ్వనులేమియు చేయరాదు; పొగ త్రాగరాదు; కుక్కలు మొదలగు జంతువులను రానీయరాదు.

1909 సం. లో 'వసంత ప్రిన్' భవనమును తెరిచెను. సుప్రసిద్ధ వటవృక్షమును చక్కగా దిద్ది దానిక్రింద సభలు, ఉపన్యాసములు జరుపనారంభించెను. Theosophical Publishing House (దివ్యజ్ఞాన ప్రచురణాలయము) ను పెట్టి దానిని చాలా వృద్ధి చేసెను.

అడయారు కార్యసానమున నేపని జరిగినను అది లోకమున కాదర్శప్రాయముగ నుండవలెను. అది పరమపురుషుల వాససానమనియు, వారి యాశ్రమమున నుండవలసిన శాంతి భద్రత లచట నుండవలెననియు, లోకపరిణామమున ముందు మెట్లక్కడనే చూపవలెననియు నామె యభిప్రాయము. పని చేయువారికి శ్రమతగ్గించి కాలవ్యయమును తగ్గించు కొత్త యుపాయముల నక్కడ ప్రవేశపెట్టుచుండెను.

ధియాసభిస్తు పత్రిక అధ్యక్షుని స్వంత అధ్వర్యమున నడుపబడు పత్రిక దానిని గుఱించి యామె మిక్కిలి జాగ్రత్త తీసుకొనుచుండెను. తనద్వారా సమాజసభ్యులకు పరమపురుషుల తేజశ్శక్తులు ప్రసరించుట కదియే యుపాధి యని దాని పవిత్రతను కాపాడుచుండెను. ఆమె ది. స. ప్రధాన కార్యసానావరణలో హిందూ, పార్శ్వ, జౌద్ధ, క్రైస్తవ, ఇస్లాం మతముల యాలయములను గట్టిపించెను. ఏయాలయములో పూజలు ప్రార్థనలు ఆ మతమువారే జరుపుదురుగాని, వాని యం దితరులు గూడ నిష్ఠమున్నచో బాల్గానవచ్చును.

1925 సం॥ లో సమాజ సువర్ణోత్సవము అడయారు లో జరిగినపుడు సమాజ శాఖలుగల యొక్కొక్క దేశము

పేరున నొక్కొక్క 'ఓకు' చెట్టును ఒకబాట కిరువైపులను పాతించెను.

లెడ్బీటరు

1906 సం. లో దివ్యజ్ఞాన సమాజ సభ్యత్వమునకు రాజీనామానిచ్చిన లెడ్బీటరుపైన వేయబడిన యపవాదు గురించి పునర్విమర్శ చేయవలెనని బెసెంటుసతి 'జనరల్ కౌన్సిలు'లో ప్రతిపాదించి ఆసభవారిచే నాతని యెడల నిందార్హముగ వర్తనములేదని సమాజములో తిరిగి చేర్చవలెనని తీర్మానము చేయించెను. వెంటనే, 1909 సం. ఫిబ్రవరిలో నతడు ఇండియాకు వచ్చి, అదిమొదలు అడయారులో బసచేసి, బెసెంటుసతితోను స్వయముగను అనేక సూక్ష్మ లోకపరిశోధనల జేసెను. వాసిఫలితముగ వా రుభయులు 'ది అకల్టు కెమిస్ట్రీ' (గుప్తరసాయన శాస్త్రము), 'Man: Whence, How and Whithcer' (= 'మానవుడు : ఎక్కడనుండి, ఎట్లు, ఎక్కడకు', 'The Lives of Alcyone' (ఆల్కియోన్ జన్మములు) అను గ్రంథములు వ్రాసిరి.

వీ రుభయులు గొప్ప ఆత్మవికాసమును, బొందిన యోగులు. వారిస్వభావము, పనిచేయువిధానము ఒకటిగాకున్నను, వారత్యంత సహకారముతో బనిజేసిరి. ఇద్దరును అనేకమంది యువకులను యువతులను మోక్షమార్గమున జేర్చి ధన్యులైరి. డా. అరండేలు, సి. జినరాజనానా, శ్రీమతి

రుక్మిణీదేవి, జేమ్సు హెచ్. కజిన్సు, జిడ్డు కృష్ణమూర్తి వారిలో కొందరు.

ఆలాగటు బ్రవాట్స్కిల తరువాత బెసెంటు లెడ్జిటరు కలిసియు వేర్వేరుగాను ది. స. మును చాలావృద్ధిలోకి దెచ్చి, దివ్యజ్ఞాన బోధలకు ఆదర్శములకు లోకమునందు గొప్ప పలుకుబడిని గొనితెచ్చిరి.

జిడ్డు కృష్ణమూర్తి

1909 సం. లో బెసెంటుసతి విదేశములలో నున్నసమయమున నడయారులో లెడ్జిట రొకనాడు జిడ్డు కృష్ణమూర్తి యొక్క పూర్వ జన్మములను యోగదృష్టితో జూచెను.

జిడ్డు నారాయణయ్య యను నొక వైదిక బ్రాహ్మణుడు ప్రభుత్వోద్యోగమునుండి విరమించుకొని (అప్పటి కతని భార్య పోవుటను) పిల్లలను తీసికొనివచ్చి, సమాజములో సభ్యుడగుటచేత, అడయారులో కాపురముండెను. అతని పిల్లలలో కృష్ణమూర్తి, నిత్యానందము అనుబాలు రిద్దరు ఒకబడిలో చదువుకొనుచుండిరి. వారి పూర్వజన్మ వృత్తాంతములను చూడ లెడ్జిటరుకు వారు సేవకబృందములో సనేక జన్మములనుండియు జేరి నేడు మహిషీతమున సధికారపీఠముల యందున్న పరమపురుషుల కమితసేవ చేసియుండిరనియు, నీజన్మములో కృష్ణమూర్తి యొక మహాకార్యమున వారికి యుపకరింప నవకాశ మున్నదనియు గనిపెట్టి యాసంగతి

బెసెంటుసతి కెరిగించెను. ఆమెయు నాసంగతులనుకనిపెట్టి అడయారు వచ్చిన తరువాత, ఆబాలురిద్దరిని తన సంరక్షణలోకి దీసికొనుట కనుజ్ఞ నీయుమని నారాయణయ్యను కోరి, అతనిచే విఖితపూర్వకమగు ననుజ్ఞ పత్రమును పొంది, యా బాలురను తన సంరక్షణలోనికి దీసికొని, వారివిద్యకు, పోషణకు, ఆత్మవికాసమునకు తగిన యేర్పాట్లు చేసెను. లెడ్జ్బీటరు వారి యాధ్యాత్మిక విద్యాబోధకుడు. కొద్దికాలములోనే కృష్ణమూర్తిబుద్ధి యద్భుతముగ వికసించి, నేర్పిన విద్యలను సులభముగ నేర్చుచుండెను. అతనిని ప్రతిరాత్రియు శరీరము నిద్రలోనున్న సమయమున లెడ్జ్బీటరు సూక్ష్మదేహములో తన పరమగురువు ఆశ్రమమునకు గొనిపోవుచుండెను. అచట పరమగురువు ఆబాలున కొక విషయమును వానికి సులభముగ బోధపడు శైలిలో ఇంగ్లీషులో బోధచేసి కడపట ఆచెప్పినదాని నంతను సంగ్రహముగ కొన్నివాక్యములలో జెప్పచుండిరి. ఆవాక్యముల నాబాలు డుదయమున మేలుకొనిన వెంటనే జాపకమునకు తెచ్చుకొని యొక కాగితముమీద వ్రాయుచుండెను. అదివఱకే బెసెంటుసతి శ్రీ జగద్గురువులవారు త్వరలో నవతరించవచ్చునని యక్కడక్కడ సూచనల జేయుచుండిరి. 1908 సం. డిసెంబరు 31 తేదీని బహిరంగముగ స్పష్టముగ నాసంగతి నామె తెలియజేసెను. 1910 సం. డిసెంబరులో కృష్ణమూర్తి ప్రతియుదయమున వ్రాసిన కాగితముల నన్నిటినిచేర్చి, దానినొక చిన్న పుస్తకరూపమున బ్రకటించిరి. దానికి బెసెంటుసతి 'At the Feet of the Master' (పరమగురు చరణసన్నిధి) అని పేరుపెట్టెను. 1911 సం. జనవరి 11 తేదీని

“The Order of the Rising Sun of India” (ఇండియా రైజింగ్ సన్ ఆర్డరు) అనుపేరున జగద్గురు వవతరించునని ప్రపంచమున ప్రచారము చేసి యందుకు లోకమును సిద్ధ పరుచు నుద్దేశముతో నొక సంఘమును స్థాపించి దానికి కృష్ణమూర్తి నధ్యక్షునిగ జేసిరి. ఆ సంఘమునకే ఆ స. ఫిబ్రవరిలో ‘The Order of the Star in the East’ (ప్రాకృత సంఘము; తారకసంఘము) అని పేరుపెట్టిరి.

జిడు కృష్ణమూర్తి (యీజన్మములో నతని) శరీరమున శ్రీ జగద్గురువులవారు, వెరుక జీససు శరీరమునవలె, ఆవేశించి యీరూపమున నవతరించి లోకమునకు నూతన సందేశ మిచ్చుట కవకాశమున్నదని బెసెంటుసతియు లెట్టిటరును కనుగొనిరి. ఈ యవతారముగుఱించి, యెప్పుడవతారమువచ్చునో, యెట్లువచ్చునో, యేమిబోధించునో, మొదలగు వివరముల నెవ్వరు నిదమిత్థమని చెప్పజాలకుండినను, ప్రపంచపరిస్థితు లట్టి యవతారమునకు అవకాశమిచ్చుచున్నవనియు, ఏరూపమున వచ్చినను ఏమిబోధించినను ఆ యవతారపురుషుని గుర్తించి ఆయన సహకారులగుటకు ఎంతమంది జనులు సిద్ధముగనున్న నంతమందిదనియు నుద్దేశించి, ఆప్రకారము వారిని ఏరూపములో నున్నను గుర్తించి, వారు చేయు బోధలను నిష్పక్ష పాతముగ పరిశీలించగలుగుటకు జనులను సిద్ధము చేయుటకు తారకసంఘమును పెట్టిరి. ది. స. నకు ఈ యభిప్రాయములతో నంబుధములేకుండ చేయుట కది వేరే స్థాపించబడెను. క్రమముగ కృష్ణమూర్తి శరీరము శ్రీ జగద్గురువులవారు పయోగించు చిహ్నము లగుపడసాగెను. అతడును క్రమముగ

స్వతంత్రముగ నపూర్వవిధమున బోధింప నారంభించెను. ఆ బోధలలో కొన్ని ది. స. సభ్యుల యభిప్రాయములకు భిన్నములుగ నుండెను. డా. బెసెంటు ఆటువంటి విషయములతో నతని బోధలు తన కర్థమగుటలేదనియు ముందుముందర్థమగునేమో చూచెదననియు ననుచుండెను, కాన, ది. స. సభ్యులలో చీలికలు బయలుదేరి కొందరు సమాజమునుండి విడిపోయి కృష్ణమూర్తిగారి ననుసరించిరి. తుదకు కృష్ణమూర్తి ముక్తికి గురువులు, సంఘముల్లు, సంస్థలు, శాస్త్రములు అన్నియు నాటంకములనియు, ఎవనిముక్తికి వాడే మార్గము చూచుకొని దాని ననుసరించి స్వశక్తిచే బోవలెననియు, ఒక వ్యక్తి కింకొక వ్యక్తి- ఎంత గొప్పవాడైనను - ప్రమాణము కాడనియు బోధించి, దివ్యజ్ఞాన సమాజమును విడిచి, తారక సంఘము నెతివేసెను. ఏది యెట్లున్నను బెసెంటుసతి కాల నిపై పుత్రప్రేమ తగలేదు. కన్నకొడుకు ప్రయోజకుడైనపుడు తల్లి యెంత ఆనందించునో అంతకంటె వేయిరెట్లమె యతని వికాసమును జూచి యానందించుచుండెను. మహిషీతము వారు తనకొప్పుగించిన కార్యమును సంతృప్తికరముగ నెరవేర్చి ధన్యురాలనై తిని యామె పరమానందము నొందుచుండెను.

వ్యాజ్యే ములు

కృష్ణమూర్తి వాసిన పుస్తకమును ప్రకటించి, అతడు తారకసంఘాధ్యక్షుడు కాగానే యసురశక్తులు (“శే”)యాసి బహువిఘ్నాని” యన్నట్లు మంచిపని నారంభించిన వెంటనే విఘ్నములు. ఆ విఘ్నములు సృష్టితోబుట్టిన సురాసురశక్తులలో నసురశక్తుల ప్రభావముచే గలుగును.) విజృంభించ సాగెను. తారకసంఘమునుబట్టి ది. స. సభ్యుల యభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమునకు భంగముకలిగించుచున్నదని కొందరు సభ్యులు బెసెంటుసతిపై నిందమోపసాగిరి. వెనుక 1906 సం. లో లెడ్జిటరు ఇంగ్లండులో యువకులకు దుర్బోధల జేయు చుండెనని యాక్షేపించినవా “రిక్వడతడు కృష్ణమూర్తి కట్టి బోధలజేసి సాడుచేయుచున్నాడని” నిందింపసాగిరి. తుద వారందరు నారాయణయ్యకు తన కొడుకులు బెసెంటుసతి సంరక్షణలోనుంచిన చెడిపోయెదరని నమ్మకము పుట్టించి యతనిచే వారి స్వాధీనముకొని కామెపైన 1912 సం. లో వ్యాజ్యము వేయించిరి. ఆ వ్యాజ్యమునకు ముందే యామె యాబాలురను ఉన్నతవిద్యకొరకు ఇంగ్లండు పంపివేసెను.

యథాప్రకారము హైకోర్టులో బెసెంటుసతి తనపక్షమున స్వయముగ వాదించెను. ఆవాదమున నామెకు సహాయముచేసిన న్యాయశాస్త్రవేత్తలలో మెడాన్ హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయాధిపతిగనుండి, పనినుండి విరమించి విశ్రాంతి గొనుచుండినట్టి, ఋజుత్వమునకు, శాండిత్యమునకు, న్యాయమునకు ప్రసిద్ధి కెక్కినట్టి డా. సర్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యాయ్యుడు

ప్రముఖుడు. న్యాయస్థానమున నామె వాదించినపుడు న్యాయాధిపతి యెడలను, ఏదిరిగిపోవుమున కనిచేయు న్యాయవాది యెడలను కనపరచిన గౌరవమర్యాదలకును, ఆమె వాదనానైపుణ్యమునకును అందరు నాశ్చర్యపోయిరి. ఆవిషయమున నామెను న్యాయాధిపతి ప్రశంసించుచు తీర్పులో వ్రాసెను.

నారాయణయ్యయు నతని సాక్షులును చెప్పిన సాక్ష్యమంతయు నబద్ధమనియును పిల్లలకు తండ్రి యొద్దనుండుట కంటె బెసెంటునతి యొద్ద నుండుటయే యెక్కువ శ్రేయస్కరమనియు సంగీకరించుచు, తండ్రికి తనపిల్లలను స్వాధీనపరుచుకొనుటకు సర్వాధికారమున్నదని న్యాయాధిపతి తీర్పు చెప్పెను, కాని, అనృతవాదము చేసెనని నారాయణయ్య నామెకైన ఖర్చుల నెచ్చుకొనుమనెనును. దానిపైన జరిగిన అపీలులో నాతీర్పును ఖాయముచేయుచు నారాయణయ్య ఖర్చులన్నిటి నామె నెచ్చుకొనుమని తీర్పుచెప్పిరి. దానిపై నామె పీవీకొన్సెల్లో అపీలుచేసె. అక్కడ బాబురిద్దరి పక్షమున నొకన్యాయవాది హాజరై వారి కామెయొద్ద నుండుటయే యిష్టమని తెలియజేసెను, అటువంటి వ్యాజ్యములలో బాబుర (ముఖ్యముగ మంచిచెడ్డలు తెలియగల యీడు వచ్చిన బాబుర) యిష్టానిష్టములను కనుగొనవలసి యుండెననియు, నావ్యాజ్యములో నది జరుగలేదనియు, అందుచేత క్రిందకోర్టుల తీర్పులు చెల్లవనియు బాబురు తమ యెదుట తమ తండ్రియొద్దకు వెళ్లుటకిష్టములేదని తెలియచేసినందున అతీర్పులను రద్దుచేయుచున్నామనియు పీవీకొన్సెలునారు తీర్పుచెప్పి, అన్నికోర్టులలోను ఆమెకైన ఖర్చులను నారాయ

ణయ్యః చ్చుకోమనిరి. తనవాదము నెగ్గినందు కామె సంతుష్టురాలై, తనఖర్చులనేగాక, తాను మొదటి అపీలుతీర్పుప్రకారమతని కిచ్చిన ఖర్చులనుగూడ నారాయణయ్య యొద్దనుండి యామె రాబట్టక వదిలివేసెను.

ఈవ్యాజ్యము నడుచుచున్న కాలమున మెడ్రాసులో దివ్యజ్ఞాన సమాజమునకు విరోధులైనవారు తిరిగి తలలెత్తి సమాజమును అధ్యక్షురాలినిగూడ అనృతముల నారోపించి దూషింపదొడగిరి, సమాజప్రతిష్ఠను కాపాడుటకై యామె యా దుష్ప్రచారకులపైన, పోలీసుకోర్టులో పరువునష్టమునకు వ్యాజ్యములు వేసెను, కాని, మేజిస్ట్రేటు ఆవ్యాజ్యముల నామెకు వ్యతిరేకముగ తీర్మానించెను.

ఈకోర్టు వ్యాజ్యములవల్ల దివ్యజ్ఞానసమాజమునకును బెసెంటుసతికిచికూడ, అవమానము అపకీర్తి వచ్చుటకు బదులు, గొప్పకీర్తి గౌరవాలు కలిగి, సమాజము గుఱించి విస్తారమగు ప్రచారముజరిగి, అదివలనెన్నడు చేరనంతమందిక్రొత్తసభ్యులందులోజేరిరి. నారాయణయ్యపక్షము పనిచేసిన వకీలు (సర్) సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారికిని బెసెంటు సతికిని గాఢమగు మైత్రికుదిరి, ఆత డామెకు హోంసాలు ఉద్యమములోను కాంగ్రెసు ఉద్యమములోను విశేష సహాయముచేసెను.

భారతదేశసేవ

బెసెంటుసతి భారతదేశమునకు జేసిన సేవ నొకానొక లక్ష్యమును బొందుట కొక నియతమగు నేర్పాటు ననుసరించి చేసెను. భారతీయ ప్రాచీన నాగరికత నిద్రించుచున్నదిగాని చావలేదని, అది తిరిగి మేల్కొని, భారతదేశము స్వతంత్రమై బ్రిటన్తో సమానముగ నొక సమ్మేళనమున జేరి, ప్రపంచమున కంతకు నాయకత్వము వహించుట పరమపురుషుల సంకల్పమని యది నెరవేర్చుటకై యామె యత్నించెను. మఱియును భారతదేశము స్వతంత్రమైనపుడు రాజ్యాంగము తన ప్రాచీన నాగరికత ననుసరించి భారతీయులు స్వయముగ నిర్ణయించుకొన్న ప్రణాళిక ప్రకారము జరుగవలెనుగాని, పాశ్చాత్యదర్శములనుబట్టిగాని యితరులు నిర్ణయించినట్టిగాని ప్రణాళిక వనికరాదని యామె నిశ్చితాభిప్రాయము. మఱియును అది వఱకు ఆత్మగౌరవము గోల్పోయి భావదాస్యమునకు లోబడి యుండిన భారతీయులు తమ యాత్మన్నత్యమును దెలిసికొని, తాముకూడ గౌరవనీయులమని తలయెత్తుకొని తిరిగిననేగాని వారికి స్వాతంత్ర్యమువల్ల ప్రయోజనములేదని ముందుగా ఆమె భారతీయులను మేల్కొల్పి వారికి తమ నిజస్వరూపము దెలియజేయ యత్నించెను. అందుచేత, ఆమె ఇండియాకు వచ్చిన వెంటనే సంస్కృతము నేర్చుకొని ప్రాసంగికమును, యోగసాంఖ్యశాస్త్రములను, స్మృతులను ఇతిహాసములను చక్కగా చదివెను. అలహాబాదులో డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగా నుండిన బాబు భగవాన్ దాస్ అను గొప్ప పండితు డామెను 1894 సం॥ లో కలుసుకొని, వెంటనే తన యుద్యోగమును

వదులుకొని యామె కన్నివిధముల సహకారియయ్యెను. ఆయన సహాయముననే యామె యా విద్యలన్నిటిని నేర్చి, మొదట హిందూమతమును సంస్కరించి పునరుద్ధరించ నారంభించెను. ఆసేతుహిమాచల పర్యంతము అలసట నెరుగక సంచారముచేసి హిందూమత ప్రాశస్త్యమును గుఱించి యనేక యువన్యాసముల నిచ్చి, వ్యాసములు పుస్తకములు వ్రాసి విశేషప్రచారముచేసెను. అదివఱకు ఇంగ్లీషుచదివి, బడులలో చిన్నతనమునుండియు తమ మతాచారముల యెడల విముఖతను నేర్చికొని, తుదకు ఏ మతానుష్ఠానములేక, పాపండులై భ్రష్టులగుచుండిన భారతీయ యువకులు స్వమతమహత్వము నెరిగినవారై, తమ పూర్వమతాచారములను తిరిగి యనుష్ఠింపదొడగిరి. ఆ ప్రకారమామె యితర మతములకుగూడ గొప్పప్రాంతాహము నిచ్చెను. హిందూదేశమునందు ప్రపంచమునందలి గొప్ప మతములన్నియు సున్నవనియును, మత ప్రామరస్యమునకు ఆదేశము లోకమునకు త్రోవజూపవలసి యుండుటచేత, ఆసామరస్య మభ్యాసమగుట కామతములన్నియు నచట చేరినవనియు నామె యభిప్రాయము. మఱియును, మతమరునది మూఢాచారములచే గడ్డకట్టుకొనిపోరాదనియు, దైనందిన జీవితములో నాత్మవికాసమునకు వ్యక్తి యుపయోగింపదగి, సజీవముగ, అనగా, కాలానుసారముగ మారు సంఘపరిస్థితుల కనుకూలముగను, ఎప్పుటి కప్పుడు, బయలుదేరు నూతనసమస్యలకు సమాధానము చెప్పగలదిగను ఉండవలెననియు నామె యభిప్రాయము.

భారతీయ స్త్రీజనోద్ధరణమున కామె, కజిన్సుసతి, జిన రాజదాసాసతి మొదలగువారి సహాయమున Women's Indian Association (భారత మహిళాసభ)ను బెట్టి దానికి దేశమంతట వ్యాప్తి కలిగించెను. అన్నివిధముల భారతమహిళ యాదర్శ స్త్రీయని యామె యభిప్రాయము. అందుచేత ఆమె పూర్వ ఋషిప్రోక్తములగు గృహణీధర్మములను తిరిగి తలయెత్తించ యత్నించెను. భారతమహిళ కట్టు, బొట్టు మొదలగు నాచార ములయందు కూడ ఆమె కెంతో గౌరవము. మొత్తముమీద ఏదేశమువా రా దేశాచారములను చక్కగా ననుష్ఠించవలె ననియు నితరులను గుడ్డిగా ననుకరించరాదనియు నామె యభిప్రాయము. భారతస్త్రీలు పురుషులు ఆంగ్లేయ వనిత లను పురుషులను అనుకరించుట యామె కెంతమాత్రము నిష్ప్రములేదు. ఇందు కొక నిదర్శనము: వెనుక శ్రీమతి రుక్మిణీ దేవి మొదటిసారి భర్తతో సాశ్చాత్యదేశముల కేగుచు నామె యాశీర్వచనము బడయబోయెను. అప్పు డామె యిట్లనెను. “బిడ్డా! నీ వెక్కడికి వెళ్లినను భారతమహిళ వని మరువవద్దు. నీ కట్టు, బొట్టు మొదలగు విశిష్టాచారముల నక్కడ విడువవద్దు. నీలో నక్కడివారు ఆదర్శభారతమహిళను చూడవలెను. అట్లని అక్కడిస్త్రీల కెడముగ నుండక వారితో కలిసి మెలిసి మసలుచు వారియొద్ద నేర్చుకొనవలసిన మంచి యేమున్నను నేర్చుకొనుము” అని బోధించెను.

ఆమె తరువాత పూనినది సంఘసంస్కరణము. బాల్య వివాహములను నిర్మూలించుట ఆమె మొదటియత్నము.

ఆమె వృద్ధవివాహములను, బహు భార్యాత్వమును ఖండించి, వితంతువివాహములను, విడాకులను ప్రోత్సహించెను. బెసెంటుసతి హరిజనోద్ధరణమునకు పాటుపడెను. “మన స్వాతంత్ర్యమునకుగల యవరోధములలో గొప్ప యవరోధమొకటి అస్పృశ్యులు మనసోదరులని గుర్తించినట్లు తొలిగిపోవును.” అని యామె 1929 లో వ్రాసెను. కాని అస్పృశ్యులగు గ్రామబాహ్యులగు ఊచి వారి సగౌరవము చేయరాదని, వారిని అన్నివిధముల బాగుచేసి, విద్యగరిపి, ముందుకు తేవలెనని, చెప్పెనుగాని, ఉన్నపాటున వారిని తెచ్చి బలవంతముగ నితరవర్ణములవారిలో కలిపి కూర్చోనబెట్టవలెనని చెప్పలేదు. వారికి తరతరములనుంచి వచ్చుచున్న అశుచి, అజ్ఞానము, అనాచారములు విద్యవలనను సహవాసమువల్లను పోగొట్టి వారి ఆర్థికస్థితి బాగుపరిచి, ఆత్మగౌరవము గలిగించనంతవఱకు వారి బాలురు ఇతరుల బాలురు పోవు బడుల చుట్టుపట్ల నుండుటకూడ మంచిదికాదని ఘంటాపథముగ నామె చెప్పెను. హీనస్థితిలోనున్నవారిని పైకి తేవలెనుగాని పైస్థితిలో నున్నవారిని హీనులుగ జేయరాదని, క్రిందనున్నవారు పైకెక్కుట కష్టముగాని పై నున్నవారు క్రిందకుజారు టతిసులభము గనుక సదాచారముల కలవాటైన యగ్రజాతిబాలురు సంసారమెరుగని పంచనుబాలురతో గూడినచో వీరు బాగుపడక పోవుటయేగాక వారు వీరిని చూచి భ్రష్టులగుదురని యామె చెప్పెను.

ఇతరుల యాచారముల నామె గౌరవించుచుండెను. అడయూరులోని భోజనశాలలో వర్ణవిచక్షణలేకుండ సహ

పంక్తి భోజనములు చేయుట కవకాశమున్నను అది యిష్టము లేనివానికి ప్రత్యేకముగ భోజనములు పెట్టుటకు ఏర్పాట్లు చేయవలెనని యామె శాసించెను. ఒక యాచారము మంచిదా కాదా యనుటలో నామెయభిప్రాయ మెట్లున్నను ఆయాచారము నవలంబించువారి కవకాశ మియవలెనని యామెయుదేశము. సెంట్రల్ హిందూ కాలేజ ఆవరణలో నొక సరస్వతీ దేవియాలయ ముండెను. ఒకనా డామె నాయాలయమునకు బాబు భగవాన్ దాసు గారు తీసికొని వెళ్లిరి. ఆయన యెంత చెప్పినను ఆమె ఆలయములో బ్రవేశింపక బైటనుండి దేవి విగ్రహమునకు కొంచెము దూరమున ఫలపుష్పముల నుంచి నమస్కరించి వెడలిపోయెను.

మతము, విద్య, సాంఘికాచారములు, తరువాత ఆర్థికస్థితి. బెసెంటుసతి ఇండియాకు వచ్చినదిమొదలు దేశీయ పరిశ్రమలను, కళలను పునరుద్ధరించవలెనని, యామె వాదించుచుండెను. దొరికినంతవఱకు ఆమె స్వదేశవస్తువులనే వాడుచుండెను; ఇతరులను ప్రోత్సహము చేయుచుండెను. న్యూయిండియా పత్రికలో నామె విదేశవస్తువుల గుఱించిన ప్రకటనలను వేయనంగీకరించలేదు భారతీయులందఱు కులమతాది విచక్షణలులేక నొకజాతిగా నుండవలెనని, మే మొక మతము వారము, లేక, ఒకరాష్ట్రమువారము, కనుక, మాకు మీకు సంబంధములేదు అనుభేదబుద్ధి పోయి మనమందరము భారత మాతబిడ్డలము, కనుక, ఒక్కటేమను నైక్యభావము భారతీయులలో గలిగించవలెనని యామె యత్నము.

భారతదేశములో భారతీయులు యూరోపియనుల చేతులలో పొందిన అవజలకు మితలేదు. భారతీయులను 'Natives' (నేటివులు) అని పిలచెడువారు. ఇంకను 'కూలీ' లనికూడ పిలచెడువారు. అది బెసెంటుసతి కెంతమాత్రము ఇష్టములేదు. ఒకనాడు కలకత్తానుండి కాశీ నెం. హిం. కాలేజీ వారి కోల్పోవమునకు వచ్చిన యొకపూర్వ విద్యార్థి రైలులో 2 వ తరగతిలో ప్రయాణము చేయుచుండగా నొక యూరోపియను అతనిని పైకి నెడలగొట్టెను. ఆ సంగతి తెలిసి కాలేజిపతికలో నామె యొక తీవ్రమైన వ్యాసము వ్రాసెను. అది లె. గవర్నరు మొదలు ప్రభుత్వాధికార్లందఱకు కోపము తెప్పించెను, కాని, వా రేమియు చేయజాలక యూరళొనిరి. ఇటీవల 'నేటివు' లను మాటను వాడుట మానివేసిరి.

ఈ ప్రకారము ముందు భారతదేశమును ప్రజలను తమ భావస్థితికి తగినట్లు తయారుచేసి పిదప భారతదేశ రాజకీయ స్వాతంత్ర్యతకై పోరాటము నారంభించెను. ఆమె భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము వచ్చుట తన కన్నులతో జూచెదననుకొనెనుగాని, యది కొనసాగలేదు. కాని, యామె యందుకై చేసినకృషి చిరస్మరణీయము. భారతదేశ శ్రంఖల విముక్తిగుఱించి యెవరైన నిష్పక్షపాతముగ చరిత్ర వ్రాసినచో డా. బెసెంటు చేసిన కృషియంతయు సువర్ణాక్షరములతో వ్రాయదగినదై యున్నది.

డా. బెసెంటు భారతదేశమున కింతగొప్ప సేవజేయుటకు ముఖ్యకారణములు మూడు. మొదటిది, తన పరమ గురువు

నకు, మహిషీత నాయకు లనేకులకు అది మాతృదేశము, పుణ్యభూమి. మఱియు నది వారిసంకల్పము ప్రకారము భావి ప్రపంచ నాగరికతలో నాయకత్వము బూనవలసి యుండుటచే నామె నావిధముగ సేవజేసి దాని నుద్ధరింపవలెనని నియోగించిరని మే మనుకొందుము. మూడవ కారణ మది యామెకు మాతృభూమి. వెనుకటి జన్మములో నామె యాదేశములో బుట్టిన జన్మవృత్తాంత మామె మరువలేదు. అంతకుముందనేక సార్లामె యక్కడ జన్మించియుండెను. ఇండియా యే ఆమెకు “Home” స్వదేశము.

డా. బెసెంటు స్మారకచిహ్నముగా చెన్నపట్టణములో తిరువళ్ళికేణి సముద్రతీరమున నొకవిగ్రహమును ప్రతిష్ఠించిరి. కాని, అంతకంటె గొప్పస్మారకచిహ్నము నే డామె జన్మశతవార్షికోత్సవ సందర్భమున శ్రీమతి దుక్కిణీదేవిగారు స్థాపింపదలచిన విద్యాసంస్థలు.

భారతదేశోద్ధారణమునకై పాటుపడిన మహానుభావులందరో కలరు. కాని, వా రొక్కొక్క రొక్క విషయమున బనిచేసినవారే గాని, డా. బెసెంటువలె సర్వతోముఖ సేవజేసినవా రింకొకరు లేరు. ఆమె యితర దేశములవా రందరి మన్ననకు పాత్రురాలైనను భారతదేశీయుల కామె నిత్యము నారాధించదగిన వ్యక్తి.

రాజకీయాంధోళనము

1913 సం. వఱకు బెసెంటుసతి ప్రత్యక్షముగా భారత దేశపు రాజకీయ రంగములో దిగలేదు. ఆ సంవత్సరము అక్టోబరులో నామె 'Wake up' India' (ఇండియా! మేల్కొనుము) అను శీర్షికతో చెన్నపట్టణమున గొన్ని యువన్యాసముల నిచ్చి, నవంబరులో ఇంగ్లండును ఇండియాను ఎక్కువ దగ్గిటగా జేర్చుటకున్న, బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమును నిలబెట్టుటకా మైకమత్య మెంత యవసరమో రెండుదేశములకు దెలియు జేయుటకున్న ఒకవత్తికను ప్రకటింపదలచి, దానికి తగిన యేర్పాట్లు చేయవారంభించి ఆరు వారములలో పూర్తిచేసి, తే 2-1-1914 దిని 'Commonweal' (కామన్వీల్) అను వారపత్రికను ప్రకటించెను. "దేశములో పరిపూర్ణ స్వరాజ్యమును నెలకొలుపుట - అనగా, గ్రామపంచాయతీ సభ మొదలు తాలూకాసభ, జిల్లాసభ, రాష్ట్ర శాసన నిర్మాణసభ, జాతీయ పార్లమెంటు వఱకు ఎక్కడ కక్కడ స్వతంత్ర పరిపాలనాధికారముగల పరిపాలక వర్గముల నేర్పర్చుట, జాతీయ పార్లమెంటుకు సామ్రాజ్యములోని వలసరాజ్యములకున్న యధికారము లుండుట, సామ్రాజ్య శాసనసభలో భారతదేశపుప్రతి నిధులు సభ్యులుగా నుండుట—ఇది యామె యా పత్రిక ద్వారా సాధింపదలచిన లక్ష్యము.

ఆ సంవత్సరము జూలై నెలలో నామె చెన్నపట్టణములో చిరకాలమునుండి ప్రకటింపబడుచుండిన 'మెట్రాన్' స్పాండరు అను ఆంగ్లదిన పత్రికను కొని, దానికి 'న్యూ

ఇండియా' యని పేరుమార్చి తాను సంపాదకురాలుగా నుండి ప్రకటింపసాగెను.

డా. బెసెంటు ఏ ఆశ్చర్యముకొఱకు భారతదేశమునకుని చేయుచుండెనో చెప్పియుంటిమి. ఇంగ్లండు ఇండియా కూడ ఆ ఆశ్చర్యమును పొందు మార్గమునకు దూర మగుచుండిరి. ఇంగ్లండు ఇండియాకు స్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటకు వెనుదీయుచుండెను. భారతీయులలో అందుకు కినిసి ఇంగ్లండుతో సంబంధమును పూర్తిగా తెంపుకొనవలెనని, అవసరమైనచో బలాత్కారముగ నైన స్వతంత్రత గైకొనవలెనని యను వారి సంఖ్య యెక్కువగుచుండెను. ఈ రెండింటికి మధ్యమార్గమును జూపి రెండుదేశములను సమాధానముగను కొంతముగను ఒప్పించి పరమపురుషుల సొకల్పము నెరవేర్పవలెనను నుద్దేశముతో డా. బెసెంటు కార్యరంగములో దిగెను.

న్యూ యిండియా స్థాపించిన కొద్ది దినములలోనే మొదటి యైరోపా మహాసంగ్రామ మారంభించెను. అప్పుడు ఇంగ్లండులో నధికారమందున్న రాజకీయవేత్త లోక తప్పు చేసిరి. ప్రధానమంత్రి లాయ్డ్ జార్జి బ్రికిష్ వలసరాజ్యములకు “ఈ యుద్ధములో మీరు మాకు సహాయము చేయుడు, యుద్ధానంతరము మన సంబంధముల గుఱించి క్రొత్త యేర్పాట్లు జరుగును” అని సందేశమిచ్చి, ఇండియాకు పంపిసందేశములో “ఈ యుద్ధములో మాకు సహాయము చేయు” డని మాత్రము వ్రాసి తరువాత మాటలు చేర్చలేదు. అది లాయ్డ్ జార్జి బుద్ధిపూర్వకముగ జేసినది కాని పొరపాటుకాదు. అందు

చేత ఇండియాలో స్వాతంత్ర్యము కొరకు తీవ్రమగు నాందోళన చేయవలెనని, చేయుట కదే తరుణమని డా. బెసెంటు నిశ్చయించుకొనెను. ఒకపక్క యుద్ధమువల్ల ఇంగ్లండునకే గాక ఇండియాకుగూడ రానున్న ఆపదనుండి తప్పించుటకు భారతీయు లన్నివిధముల సహాయము జేయవలెనని హెచ్చరించుచు, స్వచ్ఛందసైనికదళమును సమకూర్చుటకు, స్వయముగ పాటుబడి ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుచు, నింకొక ప్రక్క దేశస్వాతంత్ర్యమున కాందోళనమును జేయుచుండెను. బ్రిటిషువారి పరిపాలనా విధానము నామె యాక్షేపించి దానిని పూర్తిగా మార్చివేయుట యామె లక్ష్యముగా బెట్టుకొనెను. గాని, బ్రిటిషువారి సంబంధమునుండి పూర్తిగా తొలిగిపోవుట యామెలక్ష్యము కాదుగనుక, ఆమె యా మార్గ మసందర్భము కాదు, ఇంగ్లండు కష్టములో నున్నప్పు డిట్టి యాందోళన లేవదీసినచో వారికి మఱితకష్ట మగును గనుక అది సమయముగాదని కొందరాక్షేపించిరి. కొందరు ఆంగ్లేయులేగాక భారతీయులు కూడ ఇండియా స్వరాజ్యమున కర్హురాలు కాదని వాదించుచుండిరి. వారందరకు భారతదేశము స్వాతంత్ర్యమున కర్హురాలని, స్వతంత్రత ఆవశ్యకమని, చెప్పినది పది సార్లు చెప్పుటకిదియే తగిన యదనని యుద్ధమైన తరువాత బ్రిటిష్ ప్రభుత్వపక్ష నాయకు లిటు చూడరని యామె వాదము. ఇనుము వేడిగానున్నప్పుడే సాగగొట్టవలెనని సామెత యున్నది. డా. బెసెంటు కొట్టి కొట్టి వేడెక్కించి సాగగొట్టవలెనన్న నమ్మకము గలది. ఆమె పద్ధతి హద్దు మీరకుండ మృదువైన మాటలతో మనస్సున కంటునట్లు వ్రాయుటలో నేర్పరి. ఆ

విషయములో న్యాయించియాద్వారా భారతదేశపు వార్తా పత్రికల కామె వరువడిబెట్టెను.

1907 సం. లో సూరత్ లో జరిగిన కాంగ్రెస్ సభలో నాయకులలో చీలికలు వచ్చి యది మొదలు బాలగంగాధర తిలకు పక్షమొకటి, గోపాలకృష్ణగోకలే పక్షమొకటి రెండు వేర్వేరు పక్షములు బయలుదేరెను. ఆరెండుపక్షముల మధ్య భేదము నానాటికి హెచ్చుచుండెను. బెసెంటుసతి 1915 సం. లో నారెండు పక్షములకు సమాధానము కుదిర్చెను. ఆ సభలో నామె స్వరాజ్యతీర్మానమును బలపరుచుచు గంభీరోపన్యాసము జేసెను. ఆసమయమున కాంగ్రెస్ ఆదరణక్రింద 'హోంరూల్ లీగ్' ను స్థాపించయత్నించెను, గాని, యచట సమావేశమైనవారిలో నెక్కువమంది స్వరాజ్య ప్రయత్న మంతయు కాంగ్రెసు పేరుననే జరుగవలెనుగాని దానికొకట వేరే సంస్థ యుండరాదనిరి. అందు కామె యొప్పుకొనక 1916 సం. లో 'హోంరూల్ లీగ్' ను స్థాపించెను. అనేక పుస్తకములను పత్రికలను ప్రచురించెను. 'How India Wrought for Freedom' ఇండియా స్వతంత్రతకొరకెట్లు పోరాడెను, 'India Nation' (ఇండియా యొకజాతి) మొదలగు పుస్తకములు ప్రకటింపబడెను ఆ 'లీగ్' నారంభించినతరువాత నామె విశ్రాంతినెరుగక దేశమంతటను సంచారము చేసి యుపన్యాసములిచ్చియు, పత్రికలలో వ్రాసియు తీవ్రాందోళనముజేసి, దేశనాయకు లనేకుల నామె పక్షము దిద్దిప్పుకొని, జనుల నందరను మేల్కొల్పెను. స్వరాజ్య కాంక్ష దేశమం దన్నిమూలల చెలరేగెను. ఆమె తీవ్ర విమర్శ

లకును ఆమెకు జనులలో దినదినము పలుకుబడి హెచ్చగుట కును రాష్ట్రప్రభుత్వమువారు చలించిరి.

దాని ఫలితముగ మొదట 'న్యూ యిండియా' నుండి రు 2,000 లు జామీనుకోరి, తే 16-5-1916 దిని మెద్రాసు ప్రభుత్వ ము తరువుచేసిరి. దానిని గుఱించి డా. బెసెంటు 'న్యూయిండియా'లో క్లుప్త వ్రాసెను:—

“కారణమేమో తెలియజేయలేదు. 'జోహుకుం' మాయాస్తికి వ్యాపారమునకు భంగము గలుగునేమోయని భయ మగుచున్నది. మేము తప్పచేసి యుండినను, మా నియంత యాతప్పేమో మాకు చెప్పనందున, దానిని దిద్దుకోజాలము. 'ధనమో, పాణిమో', ఇదే సూత్రము. తప్పేక్కడ నున్నదో తెలియనందున జామీనుధనము జెల్లించిన మరునాడు మఱల నాతప్పు జేయవచ్చునుగదా. ఆమెటనే ఈ జామీనుధనము నపహరించి తిరిగి రు 10,000 కావలెనందురు. మెద్రాసులోను ఇండియాలోను ఇతరచోట్లను బ్రిటీష్ వారి న్యాయ మీ రూప మున నున్నది.”

(న్యూ ఇండియా అప్పటప్పట చెల్లించిన జామీను ధరావతుల మొత్తము రు 20,000. దానిలో అతి ప్రయత్న ముపైన కొంత తిరిగియిచ్చిరిగాని హెచ్చుమొత్తము నీయ లేదు).

ఆ యుత్తరువు అనుకొనని రీతిగ పనిచేసెను. దానిని దేశమంతట నందరు ఖండించిరి. 'హోం రూల్' ఉద్యమమున కెక్కువ సహాయము బలము చేకూరెను. 1916సం.జూలైలో

బొంబాయి దొరతనమువా రామెను బొంబాయిరాష్ట్రములో బ్రవేశింపరాదని నిషేధించిరి. దానిని గుఱించి యామె యిట్లు వ్రాసెను:—

“ఇతర పరిపాలన మెంత యాక్షేపణీయముగ నున్నదో ప్రదర్శించుటవల్ల జనులలో స్వపరిపాలనా కాంక్షను చంపుట సాధ్యముకాదని మన పరిపాలకుల కెందుకు తోచదో నా కాశ్చర్యమగుచున్నది. నన్ను దండించుటకు వా రెంత ప్రయత్నింతురో అంతయెక్కువగ జనులు వారి పీడనమునుండి విముక్తులగుటకు నిశ్చయించుకొందురు. వెల్లింగ్టన్ ప్రభువు బహుమందగామి. నేను గత క్రిస్మస్ లో బొంబాయిలో నుంటిని, తరువాత మే నెలలో తిరిగి రెండురోజు లుంటిని. నేడు జూలై తే 10 ది....”

ఆ సంవత్సరము సెప్టెంబరులో మధ్యపరగణాలలో జరుగనుండిన దివ్యజ్ఞాన సమాజ వారి కసభకు డా. బెసెంటు వెళ్లవలసియుండగా నామె నారాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి నారాష్ట్రములోకి రాకుండ నిషేధించిరి. ఆ యాంక్షలను, జామీను ఉత్తరువులను మన్నించుచు ఆమె తన యాందోళనమును యథాక్రమము జరుపుచునే యుండెను. అందుచేత ప్రభుత్వోద్యోగుల కేమిచేయుటకును తోచక, తుదకు ఆమెను ఆమె సహకారులగు జి. యస్. అరండేలు, బి. పి. వాడియాగార్లను కోయంబత్తూరులోబెట్టి యక్కడనుండి కదలరాదని శాసించిరి. అంతకుముందు 1917 సం. జూన్ తే 16 దిని గవర్నరు ఆమెను రప్పించి రాజకీయములలోనుండి విరమింపజేయ యత్నించెను. ఆమె చర్యలలోను మాటలలోను ఏ దోషముగాని కనపర్చ

జాలక, రాజకీయములను విడువుమనుటకంటె మరేమియు నతడు చెప్పజాలనందున ఆమె యాతని సలహా నంగీకరించ జాలక సెలవుదీసుకొని వచ్చెను. మఱియొక గంటలో ప్రభుత్వపు ఉత్తరువు ప్రకటింపబడెను.

దానితో ఇండియాలోనే గాక ఇంగ్లండులోను ఇతర దేశములలోను గూడ ఆందోళనము ప్రబలి యా ప్రభుత్వపు చర్యను ఖండింపసాగిరి. అంత లోకవ్యాప్తమగు నొత్తిడి వచ్చునని దొరతనమువా రనుకొనలేదు. ఆ యొత్తిడి భరించ లేక బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు మూడు నెలలలో నామెను ఆమె సహచరులను విడిచిపెట్టిరి. ఆ మూడు నెలల యేకాంతవాస ములో నామె పని లేకపోవుటచేత శుష్కించి పోయెను. కోయంబత్తూరు విడిచివచ్చినదే తడువుగ శరీరములోని నీరసము నైనను లెక్కచేయక తన మామూలు పని నారంభించెను.

ఆమె శరీరము దుర్బలమైనను కీర్తి ప్రబలమయ్యెను. దేశములో నెక్కడ కేగినను వేసవేలు జనులు గుంపులు కూడి స్వాగతమిచ్చిరి. ఆ సంవత్సరము డిసెంబరులో కలకత్తా లో జరిగిన కాంగ్రెస్ మహాసభ కామెను అధ్యక్షురాలుగ నెన్నుకొని భారతదేశము తన పుత్తుల కీయగల యుత్తమ కౌరవము నిచ్చిరి.

ఆ సభలో నామె చదివిన యధ్యక్ష ప్రారంభోపన్యాసము ఆమె గొప్పదనమునకు, ఆమె దేశభక్తికి, శాశ్వత నిదర్శనము. మఱియును, కాంగ్రెస్ చరిత్రలో నామె యొక

కొత్త మార్గము నవలంబించెను. అధ్యక్షుడు నాలుగు రోజులు మహాసభ జరిపి తరువాత అంతర్జాతీయము కారాదని, మరుసటి సంవత్సరమున కొత్త అధ్యక్షుడు పీఠము నెక్కువజుకు అతడు నెరవేర్చవలసిన పని యున్నదని చెప్పి, యామె సంవత్సరము పొడుగునను కాంగ్రెసు కమిటీసభలలో నధ్యక్షత వహించియు, కాంగ్రెసు తరపున జరుగు పనులన్నిటిని తన పేరున జరుపుట మొదలగు బాధ్యతలను వహించెను. ఆ యాచరణ మప్పటినుండియు కాంగ్రెసులోనే గాక, యితర సంస్థలలో గూడ నవలంబించుచున్నారు.

1917 సం. మొదలు ఆమె భారతదేశ రాజ్యాంగ ప్రణాళికను నిర్మించుటకై దేశనాయకులలో ప్రముఖులను ప్రబుద్ధులను సమకూర్చుటకు యత్నముల జేయనారంభించెను. 1918 సం. లో యుద్ధ ముగిసినది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ఇండియాకు డొమినియన్ ప్రతిపత్తి నిచ్చుచు రాజ్యాంగ చట్టమును సవరింపగోరిరి. 1919 సం. లో మాంటెగ్యు - ఛెంసుఫర్డ్ రిఫారంసు అని ప్రసిద్ధిగాంచిన సవరణలతో రాజ్యాంగచట్టమును పార్లమెంటు నిర్మించెను. ఆ చట్టము ప్రకారము రాజ్యాంగ తంత్రమును నడుపుటకు అంగీకరించుట నిరాకరించుట యని కాంగ్రెసులో జరిగినచర్చలో రెండు పక్షములు బయలుదేరెను. అంతకుముందే అమృతసరములో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు జరిపిన దురంతములు భారతీయుల హృదయములను దహించివేయుచుండెను. ఆ తీవ్ర వేషములో గాంధీగారి వాదమునకు హెచ్చుమంది లొంగిపోయి చట్టమును నిరాకరించుటకు అసహాయోద్యమమును

ఆరంభించుటకు తీర్మానించిరి, అదివఱకు కాంగ్రెస్ - ముస్లిం లీగుల ప్రత్యేకసభలో ఆ చట్టము సంగీకరించిరి. ఆ తీర్మానము ప్రకారము చట్టము సంగీకరించవలెననియు, పూర్వపు పరిపాలనవిధానములో కంటే నిప్పుడు భారతీయుల కెక్కువ యధికారము లభించినందున ఆ యవకాశమును గైకొని ముందడుగువేయుటకు దాని నుపయోగించవలెనని వాదించిన డా. బెసెంటువాదము నిరాకరింపబడెను. అది మొదలు కాంగ్రెస్ గాంధీజీ చేతులలో బడెను.

డా. బెసెంటు సహాయనిరాకరణమునకు శాసనోల్లంఘనము నకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. కాని, అత్యవసరసమయములలో అన్యాయముగనున్న చట్టమునుగాని శాసనమునుగాని ఇతరవిధముగ సవరింప సాధ్యముకానప్పుడు, ఎవరో బాధ్యతగల నాయకు లొకరిద్దరు ఆ పనికి పూనుకొనవలెనుగాని, జనులను రెచ్చగొట్టి వారిచే చట్టముల నుల్లంఘింపజేయుట ఆమె మార్గము కాదు. ఇంగ్లండులో నామెయు చార్లెస్ బ్రాడ్లాయు నేత్రకారము శాసనోల్లంఘన చేసిరో చూచితిమి. ఇండియాలో సై మన్ కమిషన్ వచ్చినపుడు వారినిబహిష్కరించుటకు కారణము డా. బెసెంటు. కాని, గాంధీజీ ప్రణాళికకు ఆమె ప్రణాళికకు భేద మిది: జనులందరు ఏదోయొకయన్యాయపు శాసనమునో చట్టమునో గాక, నాయకులు నియమించిన శాసనములను చట్టములను ఉల్లంఘించి దొరతనముపై తిరుగుబాటుచేసి రాజ్యాంగము నడువకుండ చేయవలెనని, అట్లు చేసినయెడల కొద్దిరోజులలో స్వతంత్రత వచ్చునని, మఱియు బ్రిటన్ కు ఇండియాకు పూర్తిగా సంబంధము విడిపోవలెనని గాంధీజీ వాదము. ఈ రెండింటికీ డా.

బెసెంటు మొదటినుండియు వ్యతిరేకమే. ఆమె రాజకీయరంగములో దిగినప్పుడు డా. మెకు పెద్ద లిచ్చిన సలహాలో నిది యొక నియమము అని యామె చెప్పెను. ఆ రెండు పద్ధతులు దేశస్వాతంత్ర్యమును పూర్తిగా ఆటంకపరచకున్నను ఆలస్యము చేయునని, అది ఈ రెండుదేశముల పురోవృద్ధికేగాక ప్రపంచమంతటి పురోవృద్ధికిని నష్టదామకమని యామెవాదము.

కాంగ్రెస్ ఆతీర్మానము చేయుటతో డా. బెసెంటుకు కాంగ్రెసుకు మధ్య నొక యగాధ మేర్పడెను. గాంధీజీ కొత్త పదకమునకు భ్రాంతులై కొద్దిరోజులలో స్వతంత్రత వచ్చుననియాశించి, జనులలో నెక్కువమంది ఆయన ననుసరించిరి. దేశమునందన్ని వైపుల నుండియు పేరుపడ్డ నాయకు లాయనతో జేరిరి. డా. బెసెంటుకు పలుకుబడి తగ్గుటయేగాక నామె నగౌరవము గూడ జేయసాహసించిరి.

అభిప్రాయ భేదములున్నను వ్యక్తిగతమగు మైత్రికి, గౌరవమర్యాదలకు భంగమురాగూడదన్న ధర్మము నాచరించువారెంతో మహనీయులు కావలెను. అది యభ్యసించుట సర్వసోదరత్వము నభ్యసించుటలో ముఖ్యాంగము. దివ్యజ్ఞాన సమాజ మొక్కటియే యాయభ్యాసమున కవకాశ మిచ్చుచున్నది. రాజకీయరంగములో నొక్కవిషయమున డా. బెసెంటు గాంధీజీ ననుసరించలేదని ఆయనమనుచరుల మనుకొన్నవారు (ఆయన కాదు) ఆమెపై రాజకీయ రంగంలోనే గాక యితర యుద్యమములలోగూడ తీవ్రముగా నసహాయోద్యమమును నెరపిరి. ఆమె నెలకొల్పిన జాతీయవిశ్వవిద్యాలయమునకు తగిన సహాయములేక మూసివేయవలసి వచ్చెను.

ఎవ రేమన్నను, ఏమిచేసినను, డా. బెసెంటు తనపనిని
 మానలేదు. రాజ్యాంగ చట్టనిర్మాణ యత్నమును యథా
 ప్రకారము సాగించి 1925 సం లో 'ది కామన్వెల్త్ ఆఫ్ ఇండి
 యా బిల్' అనుచిత్తు చట్టమును అన్నిపక్షములకు చెందిన 250
 మంది ప్రఖ్యాత నాయకుల సమావేశములో బెట్టి వారి
 సమ్మతిని పొంది పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టించెను సైన్యము,
 శరరాజ్యములతో వ్యవహారములతప్ప తక్కిన యన్నివిషయ
 ములలోను ఇండియా స్వతంత్రముగ పాలించుకొనుటయు,
 ఆరెండువిషయములు కూడ తన స్వతంత్రపాలనములోనికి దీసి
 కొనుట కెప్పుడు తన కనుకూలమని తోచినప్పుడు బ్రిటిష్ పార్ల
 మెంటు నడుగకుండ ఇండియా తీసికొనుటయు నాచట్టములోని
 ముఖ్యమైన నిబంధనలు. మఱియును ఆచట్టములో నింకొక
 యపూర్వ విషయము వోటింగుహక్కు ప్రాతినిధ్యపు హక్కు
 అందరకు లేకపోవుట. వోటునిచ్చు నధికారముగలవా రంద
 రకు ప్రతినిధులుగా నుండుట కధికారము లేదు. ఒకప్రాంత
 మును చట్టములుచేసి పాలించవలసిన సభలో తీర్మానములు
 కేవలము తలలను లెక్కపెట్టుటవల్ల ఆమోదింపబడరాదని
 ఆతలలలో తగినంత జానము సమర్థత యుండవలెనని యామె
 యాశయము. దాని ననుసరించి గ్రామపరిపాలక సభలో నీడు
 వచ్చిన స్త్రీపురుషులందఱకు వోటు నిచ్చుటకు ప్రతినిధులుగ
 నుండుటకు అధికారమున్నది. ఆపైన తాలూకాసభకు జిల్లా
 సభకు రాష్ట్రసభకు జాతీయపార్లమెంటుకు వోటింగుకు ప్రాతి
 నిధ్యమునకుకూడ నర్హతలు క్రమముగ పరిమితము చేయ
 బడెను. ఆయాసభలు వాని యధికారప్రాంతములలో

పైనభ అజమాయిషీకి లోబడి సర్వస్వతంత్రత గలిగి యుండవలెను. పార్లమెంటులో ఈ బిల్లు మొదటిసారి చదివి ప్రవేశపెట్టుట కంగీకరించిరి. కాని, ఆ పార్లమెంటు రద్దగుటచేత రెండవసారి చదువుట కవకాశము లేకపోయెను. తరువాత వచ్చిన పార్లమెంటులో దానిని తిరిగి ప్రవేశపెట్టదగిన యభిమానము గలవారు లేకపోయిరి, యీ దేశములో గూడ దానికి వ్యతిరేకాంధోళనయు నెక్కువైనది. 1926 సం. లో 'ఇండియా బ్యాండ్ ఆర్ ఫ్రీ' అను పుస్తకములో డా. బెసెంటు రాజకీయరంగమున తన యత్నములను వివరించుచు వివరముగ వ్రాసి యా బిల్లులోని ముఖ్యాంగములను అనుబంధముగా జేర్చెను. ఆ బిల్లు జనామోదముగాని ప్రభుత్వామోదముగాని బడయక విస్మృతమైపోయినను, ఇండియా స్వాతంత్ర్యసమర చరిత్రమునందలి యొక ప్రధానఘట్టముగ నుండుటయే గాక, యెన్నటికైన నిండియా రాజ్యాంగ ప్రణాళిక కది మూలముగ నుండక తప్పదు.

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమువారు ప్రతి సంవత్సరము 'కమలా లెక్చర్సు' అను పేరున గొప్ప పండితులచేత నుపన్యాసము లిప్పించెదరు. 1925 సం. జనవరిలో డా. బెసెంటు అట్టి యుపన్యాసములను 'రాజ్యతంత్రము' పై నిచ్చెను. ఆ యుపన్యాసములనే తిరిగి మైసూరు విశ్వవిద్యాలయములో గూడ నిచ్చెను. ఆ యుపన్యాసములు కళాశాలలలో రాజ్యతంత్రమును నేర్చుకొను విద్యార్థులకు పఠనీయగ్రంథముగ నుండదగి యున్నవి.

1929 సం. జనవరి నెలాఖరులో 'న్యూ యిండియా'

దినపత్రికను నిలిపివేసి వెంటనే ఆ పేరుతోనే వారపత్రికను కొంతకాలము ప్రకటించెను. అవిసీతికరములగు ప్రకటనలను (advertisements) విదేశవస్తుప్రకటనలను మత్తుద్రవ్యముల ప్రకటనలను తన పత్రికలో వేయుటకు డా. బెసెంటు నిరాకరించుటచేత సామాన్యముగ పత్రికలకు జీవనాధారమగు రాబడి న్యూ యిండియాకు లేకపోవుటయును, ఆమె గాంధీ తత్త్వమును తీవ్రముగ ఖండించుటచేత చందాదార్లు తగ్గిపోవుటయును, ఆ పత్రికను నిలిపివేయుటకు కారణములు.

డా. బెసెంటు స్వతంత్ర భారతదేశమును చూచెదననుకొనెను. కాని, యామె యందుకు చేసినకృషికి చాలి నంత సహాయము లేకపోవుటయేగాక, అందుకు కేవలము వ్యతిరేకములగు శక్తులు ప్రబలుటచేత, అది యాలస్యమైనది. ఒక గుఱ్ఱము నొక్కడు నీటియొద్దకు తీసికొనిపోగలడు గాని దానిచే నీరు ద్రాగించుటకు పదిమందికైన సాధ్యముకాదు' అని యొక సామెత కలదు. డా. బెసెంటు దేశమునంతను స్వాతంత్ర్యచూర్ణదావరమున జేర్చెను; గాని, ఆ దావరములో బ్రజీశింప నిష్టములేనివారి నామె యేమిచేయగలదు? ఆమె యీ స్థూలలోకమున చేయనియోగింపబడిన కార్యమును నెరవేర్చి ధన్యురాలై, యవతారము చాలించెను. దాని ఫలితమును వెంటనేగాకున్న నొకప్పుడు లోక మనుభవించకపోదు. ఆమె సూక్ష్మలోకములలోనుండి యా కార్యమును కొనసాగించు యత్నముల నెక్కువ స్థాంకముగ జేయమానెనా?

జాతీయ విద్య

విద్యావిధానమునందు డా. బెసెంటు ఆదర్శములను గురించి యిదివఱకు కొంత చెప్పియున్నాము. (18- అధ్యాయము చూ॥) ఆమె ఇండియాకు వచ్చిన కొద్దిరోజులలో కాశీలో 'సెంట్రల్ హిందూ కాలేజి'ని స్థాపించెనని వ్రాసితిమి. ఈ కాలేజి వ్యవహారములలో నామెకు గొప్ప సహాయము జేసినవారు బాబు భగవాన్ దాస్, పండిత ఇక్బల్ నారాయణగుర్తు, తిలాంగ్ సోదరులు మొదలగు ప్రఖ్యాత భారతీయులుగాక, డా. రిచర్డ్సన్, హరీబాన్సరీ, మిస్ లోయడ్ మొదలగు నాంగ్లేయులును గలరు. డా. అరండేలు నామె ప్రత్యేకముగ ఆకాలేజిలో పనిచేయుట కి దేశమునకు దెచ్చెను. ఆతనితో నతని పెంపుడుతల్లి మిస్. అరండేలుకూడ వచ్చెను. వా రిద్దరు నాకాలేజి కపరిమితమగు సేవజేసిరి. ఆకాలేజిలో చదివి పట్టములుపొందిన పండితులందరో భారతదేశముననే విషయములలో ప్రసిద్ధిగాంచిన నాయకులైరి హిందూమత ధర్మములను భారతపౌరధర్మములను అందలి విద్యార్థు లభ్యసించుచుండిరి. వారి కితర పాఠశాలలోను, కళాశాలలోను చదువువిద్యార్థులవలె భావదాస్య మలవాటు చేయుటలేదు. ఆకళాశాల త్వరలోనే ప్రఖ్యాతి గాంచెను. కాని, మదన మోహన మాలవీయగారు కాశీలోప్రతిష్ఠింపబూనిన హిందూ విశ్వ విద్యాలయమునకు ప్రాతిపదికగ నొక కళాశాల కావలసి యుండుటచేత ఈ కాలేజి నియమని డా. బెసెంటు నాతడడిగినంతనే యామె యంగీకరించి 1913 సం. లో నాతని కొప్పుగించెను.

హిందూవిశ్వవిద్యాలయము హిందూ మతబోధకు సహాయముగునని డా. బెసెంటు ఆశించెను కాని, దొరతనము వారి సహాయము నపేక్షించిన యా విశ్వవిద్యాలయమునకు మతబోధను ప్రవేశపెట్టుట సాధ్యముకాలేదు మాలవీయ గారు తన విశ్వవిద్యాలయమునకు దివ్యజ్ఞానముతోగూడ పని లేదని స్పష్టముగ చెప్పిరి. అందుచేత, ఆమె వెంటనే జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించ నేర్పాట్లు చేయ నారంభించి, 1917 సం. లో 'జాతీయ విద్యాభివృద్ధి సంఘము'ను స్థాపించి, అడమూరులో ఆసంఘము ఆదరణకింద నొక జాతీయ విశ్వ విద్యాలయము ప్రతిష్ఠించెను. దానికి డా. రబీంద్రనాథ్ టాగూరుగా రధ్యక్షుడు (చాన్సలర్), డా. సర్. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు ప్రోచాన్సలరు. అదివఱ కక్కడ పనిచేయుచుండిన కాలేజి గాక, దేశమునం దితరచోట్ల నున్న కొన్ని యితర కాలేజీలు, పాఠశాలలుకూడ దానిలో చేరెను.

ఆ విశ్వవిద్యాలయమువా రిచ్చు పట్టము (డిగ్రీ)లలో బి. టి. (ఉపాధ్యాయపట్టము) డిగ్రీతప్ప తక్కినవానిని దొర తనమువా రంగీకరింపకున్నను ఆమె జంకలేదు. మొదటలో విశ్వవిద్యాలయమునకు విద్యార్థులు, ధనసహాయముకూడ విశేషముగ చేరెను, గాని, దేశములో విద్యావంతున కుద్యోగముదప్ప మరియొక లక్ష్య మున్నదన్న సంగతి నెవరు సంగీకరించకపోవుటచేత, ఉద్యోగములకు ఆధారముగాని పట్టముల నిచ్చు విశ్వవిద్యాలయమునకు తమ పిల్లలను బంపుట కనేక మంది వెనుదీయసాగిరి. ఇంతలో కాంగ్రెసు సహాయనిరాకరణోద్యమము ప్రబలి యా సహాయనిరాకరణ మీసంస్థపైకి

కూడ బ్రాకెను. అందుచేత ఆ విశ్వవిద్యాలయము నిలిచిపోయెను.

మరియును హిందూ విశ్వవిద్యాలయమునకు సెంట్రల్ హిందూకాలేజి నొప్పగించినపుడు ఆ కళాశాల ధర్మకర్త సంఘములోని పదిమంది సభ్యులను డా. బెసెంటును ఆ విశ్వవిద్యాలయపు 'కోర్టు' లో యావజ్జీవ సభ్యులుగ జేయుట యొక షరతుగా నంగీకరించిరి. కాని, డా. బెసెంటును, అరండేలును మరి కొందరిని మొదటి 'కోర్టు'లో చేర్చి తరువాత ఎన్నికలకు హిందువులుతప్ప ఇతరుల కర్హతలేదని చట్టములో విధించిరి. అట్టి యెన్నికలకాలము వచ్చినపు డామె 'హిందువుగా నెన్నికకు నిలువనంగీకరించక, తనకు మొదట మాలవ్యా ప్రభృతులిచ్చిన మాట దిప్పినందుకు చింతించెను. తరువాత, ఆమె అందులో సభ్యురాలుగా నుండుట కవకాశమగునట్లు చట్టమును సవరించి యామె బ్రతికియున్నంతకాలము ఆమెను జీరిగి తిరిగి యెన్నుకొనుచుండిరి. ఆ విశ్వవిద్యాలయమువా రామెకు 1921 సం. ఏప్రిల్ లో 'డాక్టర్ ఆఫ్ లెటర్స్' (D. L. - విద్యావిశారద) యను గౌరవపట్టము నిచ్చి.

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయముతోపాటు జాతీయ విద్యా భివృద్ధి సంఘమును కూడ ఎత్తివేసి పూర్వపు 'ఎజుకేషనల్ ట్రస్టు' ను పునరుద్ధరించిరి. ఈ ట్రస్టుకింద కాశీలో నొక పురుషుల పాఠశాలయు, నొక స్త్రీల కళాశాలయు, అడయారులో నొక కళాశాల (తరువాత నిది యున్నత పాఠశాల యైనది) యు మరికొన్ని సంస్థలు నుండెను.

డా. బెసెంటు ఉపాధ్యాయుని యాదర్శములను బహు
గొప్పవిగ నుంచెను. తరువాత కృష్ణమూర్తిగారు ఆయాదర్శము
లనే 'ఎజుకేషన్ ఏజ్ సర్వీస్' (Education as Service) అను
పుస్తకములో విపులముగ వ్రాసిరి. ఉపాధ్యాయులు తమ
జీవితముల నెట్లు గడపవలెనో, తమ ప్రవర్తన మెట్లుంచుకొన
వలెనో, విద్యార్థుల యెడల తమ ధర్మము లెట్టివిగ నుండ
వలెనో తెలియజేయు కొన్ని ప్రతిజ్ఞలను అగ్నిహోత్రసాక్షిగ
జేసెడివారు. అట్లు ప్రతిజ్ఞలజేసినవారింకను కొందరున్నారు.

తరువాత కృష్ణాజీ తన యాదర్శముల ప్రకారము
విద్యాశాలలను బెట్టదలచి నపుడు కాశీవిద్యాలయమును అడ
యారు విద్యాలయమును ఆతనికి డా. బెసెంటు బప్పగించెను.

బాల వీరోద్యమము

స్కాటింగు

లారు బేడ్జ్-పవెల్ ఇంగ్లండులో మొదట నీయుద్య
మమును స్థాపించెను. అది యిండియాలో ప్రభుత్వమువారి
యాదరణకింద ప్రవేశపెట్టబడెను, గాని, యూరోపియనుల
ఆంగ్లో - యిండియన్ బడులలోని విద్యార్థులు మాత్రమే
దానిలో జేరనర్హులనిరి. డా. బెసెంటు ఆ యుద్యమము
యువకులలో శీలనిర్మాణమునకును, ధైర్యము, సహసము,
ప్రోవకారచింత, ఆత్మగౌరవము, స్వయంరక్షణ మొదలగు

సుగుణములను వికసించజేసి సత్పౌరులుగ జేయుటకును బహు
 అనుకూలముగ నున్నదగుటచేత భారతీయ విద్యార్థులలో
 గూడ దానిని ప్రవేశపెట్టదలచి 1917 సం॥ లో 'ఇండియన్
 బోయి స్కూలు' ఎస్టాబ్లిష్మెంట్'ను స్థాపించి, 1918 సం. లో
 మదనపల్లి కళాశాలలో యఫ్. జి పీయర్సు, ఎం. వి. వెంక
 తేశ్వరర్ గార్ల సహాయమున బాలవీరదళమును ప్రారంభిం
 చెను. ఆ సంస్థ కామె Protector (రక్షకురాలు), జి. యస్.
 అరండేలు, పీయర్సు మొదలగువారు శిక్షకులు. ఈ యుద్య
 మము నెడల ప్రభుత్వమువారు వ్యతిరేకులై, దీని నే బడిలోను
 ప్రవేశ పెట్టకూడదని శాసించిరి, కాని, చాలచోట్ల నిది ప్రబలి
 క్రమముగ దేశములో నామోదము బడసెను. 1921 సం.
 ఫిబ్రవరిలో లార్డు బేడెక్-పవెల్ ఇండియాకు వచ్చినప్పుడు ఈ
 రెండు ఉద్యమములను చేర్చి ఏప్రిల్ లో డా. బెసెంటును
 ఇండియాకు గౌరవ కమిషనరుగ నియమించెను. ఫిబ్రవరిలో
 చెన్నపట్టణమున జరిగిన (Zamboree) 'రాల్' లో రెండు
 సంఘములవారును పాల్గొనిరి. ఆ 'రాల్' గురించి డా.
 బెసెంటు ఇట్లు వ్రాసెను:- "అది చూచుటకు బహురమ్యమైన
 దృశ్యము. భారతీయ దళములు, యూరోపియన్ దళములు
 నొకరి శ్రేణులలోని కొక రేగి పరస్పరకరస్పర్శనములు చేసి
 కొని సన్నానించుకొనిరి. నేడు బాలురుగ నున్న వీరు తేపు
 పెద్దవారై పరస్పర సహాయమున లోకసేవ జేయు దృశ్య
 మిందులో మా కగుపించెను."

క్రమముగ బాలికలలో గూడ నీ యుద్యమము ప్రబలి
 నది. 1932 సం.లో స్కూలు ఉద్యమములో నీయగల నుత్తమ

డాక్టరు ఆ నీ ది నె ం టు

1917లో హిందూస్థాన్ జాలవీరోద్యమమును స్థాపించిరి.

వీరు జాలవీరోద్యమ దుస్తులను ధరించిరి.

కారవమగు 'సిల్వర్ ఫుల్సు' పతకము నిచ్చి లార్డుబేడ్-
ఫవల్ డా. బెసెంటును బహూకరించెను.

ఆమె కా యుద్యమమునెడల గల అభిమానాదంబల
జూపుట కామె యొక బాలవీర సమావేశమునకు బంపిన
సందేశము నుదహరించెదము.

“నాకు డజనుమంది కుమారులున్నచో (ఒక్కడే
కలడు) వారి నందరిని స్కూలు ఉద్యమములో ఎంత పిన్న
వయస్సులో చేరదగునో అంత పిన్నవయస్సులో చేర్పింతును.
నా కుమార్తెలున్నచో అట్లే చేసియుందును. ఆదిని ప్రారం
భించి చివరవఱకు ఆ తరిఫీదు పొందవలయునని నా యాశ
యము. ఈ సందేశమును వినుచున్న మీరు స్కూలు ఉద్య
మములో చేరుడని ప్రబోధించుటకు ఇంతకన్న ఎక్కువగ నే
నేమైన చెప్పగల ననుకొందురా !

ఇంత ఎక్కువగ ఇది నే నేల వ్రాయుచున్నానని ఆశ్చర్య
పడుచున్నారా? అయినచో వినుడు, కారణము చెప్పెదను.
నేను కబ్బులను, కిశోరప్రులను, స్కూలులను, రోవరులను
చూచితిని. వారు యువకులుగను పౌరులుగను ఎంత యువ
యు కమగు బృందమో నే నెరుగదును. బాలికలుకూడ అట్లే.
ఇదియే నేను ఇంతగ వ్రాయుటకు కారణము. వారు తమ
దేశముకొఱకు కష్టపడుటకు సంసిద్ధులు. దేశాభ్యుదయముకొరకై
మరణించుటకు కూడా సంసిద్ధులే. అట్టి సత్పరులు వారు.
పౌరుడన్నమాట కిదియే యర్థము. పురమున నివసించుట
కర్హుడని, అనగా, సంఘమున నితర ప్రజలతో కలసిమెలసి

నివసించుట కర్హుడని. స్కాటువ్యమాణమున దీనినే మఱి
యొక విధముగా చెప్పుదుము. ప్రతిదినమునను ఒక్కసహాయ
కార్యమైనను చేయుదుము. ప్రమాణము చేయుదుము.
సహాయకార్య మనగా కొనుటకును అమ్ముటకును అవకాశము
లేని ప్రేమతప్ప మఱి యే యితర ప్రతిఫలమును ఆపించక
చేసెడి సహాయము. మనము మన గౌరవమునాక్షిగా
ప్రమాణము చేయుదుము. అందుకు నిర్బంధము లేదు. నీలోని
భగవద్వాణియును అంతరాత్మయే ఆగౌరవము. అధికారుల
నిర్బంధము లేక సహజముగ నీచే అది మంచిపనులు
చేయించును. నీకు చేయతగినది అని తోచినదనిని నీ వేల
చేయవలయునో చూడుము. ఇది చేయదగినది అని నీకు తోచుట
భగవద్వాణి నీలో పలుకుచుండుటవలన. భగవద్వాణి
ఆదేశానుసారము నీ వాచరించినచో మంచివాడవును, గౌరవ
నీయుడవునై నీజాతి ప్రపంచమునందలి ఇతర జాతులలో తల
ఎత్తుకొనగలదు. కావున, సోదరులారా, మీరు శుభమునుగాక.
నేను స్త్రీ శరీరము ధరించినను మీ సోదరస్కాటునే.”

స్త్రీలయద్ధరణ

డా. బెసెంటు మొదటినుండియు సకలదేశములలోను స్త్రీలదురవస్థను తొలగించ యత్నించుచుండెను. స్త్రీలకు పురుషులకు స్వభావసిద్ధమగు భేదములుండుటచేత వారిజాతి ధర్మములు భిన్నములైనను, ఆధర్మములను పరస్పర సహాయములేక నెవరును ప్రత్యేకముగ నెరవేర్చజాలరు, గనుక, స్త్రీలకుకూడా పురుషులవలె విద్యజెప్పించవలయునని, సాంఘికముగను రాజకీయముగను పురుషునితో సమానమగు స్వాతంత్ర్యము, స్త్రీకికూడ నియ్యవలెనని యామె వాదము. భారతీయ స్త్రీల యద్ధరణమునకై 1917 సం. మే తే 8 దిని కజిన్సుసతి, జినరాజిదాసాసతి మొదలగువారి సహాయమున నడయాడులో 'Women's Indian Association' (భారత మహిళా మండలి)ని స్థాపించెను. ఇప్పు డామండలి దేశమందంతటను శాఖలు గలిగి స్త్రీలవిముక్తికై పనిజేయుచు విశేషఫలముకుబడి గాంచెను. దానిలోని విశేషమేమనగా, నితర సంస్థలలోనున్న జాతిమతాదిభేదములు దానిలో లేవు. దానిలో నన్నిజాతుల వారును అన్నిమతములవారును సభ్యురాండు)గ నున్నారు.

స్త్రీలలో నతిబాల్యవివాహములను పోగొట్టుట కామె విశేషముగా పాటుపడెను. అందుకు మొదట చేసినపని విద్యార్థులు వివాహమాడరాదని పూర్వకాలపు నియమమును తన యాజమాన్యమున నున్న బడులలో ప్రవేశపెట్టెను. 1912 సం. ఆప్రిల్ములో, ఆమె స్థాపించిన 'Stalwarts' (స్టాల్వర్టు) సంఘములో జేరువారు తమ యాడుబిడ్డలకు 16 సం. లలోపు

వయస్సున పెండిచేయము అని ప్రతిజ్ఞ చేయవలయును, భారత సమాజములో గూడ సభ్యులట్టి ప్రతిజ్ఞ చేయవలెను.

ఇంగ్లండులో 1910 సం. ఆరోజులలో స్త్రీలవిముక్తి కై 'Suffragette' (సఫ్రజెట్) ఉద్యమము బయలుదేరి, దానిలో గొప్పకులీనకుటుంబములలోని స్త్రీలు, ప్రసిద్ధపురుషుల భార్యలుగూడ చేరి గొప్పయలజడి కలిగించిరి. ఆయుద్యమములో దుకాణముల అద్దపుతలుపులను బద్దలుగొట్టుట మొదలగు దౌర్జన్యముల నంగీకరించకపోయినను ఉద్యమమునకు బెసెంటుసతి చాలా సహాయపడెను.

సన్యాసులు

హిందువులలో సన్యాసాశ్రమము గైకొన్నవారు తిరిగి గృహస్థాశ్రమమునకు మరలరాదు. కాని, బౌద్ధమతమునం దానినిషేధములేదు. హిందువులలోగూడ నట్టి నిషేధము లేకుండ సన్యాసాశ్రమము స్వీకరించి, ఆయాశ్రమ ధర్మముగు సేవజేయ దలచినవారి కవకాశమిచ్చుటకొఱకు బెసెంటుసతి యేర్పాట్లుచేసెను; కాని ఆయుద్యమము విస్తరించలేదు.

లో క సే వ

(1) రౌండు టేబిల్

చిన్నపిల్లలలో (అబలులను అనాథులను రక్షించు) సేవ, ధైర్యము, సత్యము, మొదలగు వీరలక్షణము లలవడుటకు 'Round Table' ను బెసెంటుసతి స్థాపించి ఆమె బ్రతికి యున్నంతకాలము దానికి అధ్యక్షురాలుగ నుండెను. పోచిన కాలమున ఆర్థర్ అను రాజు ఈపేరుతో కొందరు వీరపురుషులను తన కొలువులో జేరదీసి, వారిచే కొన్ని ప్రతిజ్ఞలు చేయించి, ఎవరు సహాయ మపేక్షించినను వారిలో నొకరు వెల్లి ఆసహాయము చేసి రావలెనని యేర్పరిచెను. వారిలో నొకరి కంటె నొకరు గొప్ప ఒకరు కొద్ది యను భేదము లేదని కనపరుచుట కందరు నొక గుండ్రని బల్లచుట్టును కూర్చొనెడు వారు. వారి సంఘమున కా పేరుపెట్టుటకూడ యీ సమానత్వమును సూచించుటకే. దానినిగుఱించి టెన్నిసన్ కవి యొక మహాకావ్యమునిగ్గీషులోరచియించెను. ఆసంఘసభ్యుల ఆదర్శములతో బెట్టినదగుటచేత దీనికి బెసెంటుసతి దానిపేరునే పెట్టెను. దీనిలో పిల్లల కుత్సాహము గలిగించుటకు చక్కని సంస్కారములు, పాటలు, ఆటలు, వినోదములుకూడ నేర్పరచెదరు. దీని శాఖలు ఇప్పుడు ప్రపంచమున చాలాచోట్ల నున్నవి. ఆమె స్థాపించిన రౌండు టేబిల్ లో ఆదర్శ వీరలక్షణముల నిట్లు వివరించెను:—

“ఆదర్శధీరుడు బలశాలి, ధైర్యశాలి, సత్యశీలుడు, కరుణామయుడు, మర్యాదస్థుడు, ఆత్మనిగ్రహము గలవాడు,

తనకంటె బలహీనునిపై చేయెత్తడు. ఎవ్వరికి సన్మాయము చేయడు, ఎదుట లేనివానినిగూర్చి అపవాదులాడడు, స్నేహితునియెడల విశ్వాసహీనముగ వర్తించడు.

గౌరవ మతని లక్షణము. సామ్యత యతని కలంకారము. అతడందరి — ముఖ్యముగ దుర్బలుల — కష్టసుఖములను గమనించి, వారికుపకారముచేయును. అతడాపదలో నిర్భయుడు, విజయములో కరుణామయుడు, తన కపకారము జరిగినపుడు క్షమాశాలి, బిడ్డలయెడలను, జంతువులయెడలను దయాశాలి”.

(2) బ్రదర్సు ఆఫ్ సర్పిస్

డా. బెసెంటు స్థాపించిన యనేక వ్యవస్థలలో నిది యెక్కువగ జెప్పదగినది. ఇది 1917 లో స్థాపింపబడెను. దీనిలో జేరువారు ఆత్మత్యాగము జేసి లోకసేవకు బూన సిద్ధముగ నున్నవారు. దానిలో మూడు తరగతుల సభ్యులు. ఉన్నత తరగతివారు తమరాబడినంతను ఒకనిధి కిచ్చి వారిచ్చు స్వల్పవేతనముతో నిరాడంబరజీవనము చేయవలెను. మఱి కొన్ని తరగతులవారెట్లే తమరాబడిలో నొకపాలానిధికియ్యవలెను. కడపటి తరగతివారిచ్చునది పదవవంతు. సభ్యులు తమయిష్టము వచ్చినపుడు సభ్యత్వమును వదులుకొనవచ్చును. కాని సభ్యులుగ నున్నపుడు డా. బెసెంటును తమ నాయకురాలుగ నంగీకరించి, ఆమె యెప్పుడే పని నెక్కిడ చేయవలెనని యాజ్ఞాపించిన నచట నాపనిని చేయసిద్ధముగ నుండవలెను. అదివఱ కెవ రెక్కిడ ఏపనిలో నున్నను ఆమెయాజ్ఞ

వచ్చినంతనే దానిని విడిచి యాయాజ్ఞను మన్నించవలెను. ఆ సంస్థలో ధనవస్తులు, పండితులు, గొప్ప సమర్థులు చాల మంది చేరి దివ్యజ్ఞాన సమాజాభివృద్ధియందు, విద్యాభివృద్ధియందు, తారకసంఘ నిర్వహణమందు, రాజకీయోద్యమమందు, సంఘ సంస్కరణమందు, ఎన్నోవిధముల సహాయమును సహాయము నామెకు జేసిరి.

(3) ఆర్థ్ ఆఫ్ సెర్విస్

Theosophical Order of Service (దివ్యజ్ఞాన సేవా సంఘము) అను పేరుతో బెసింటుసతి యొక్క సంస్థను స్థాపించెను. దానిలో డి. స. సభ్యులు కానివారు గూడ చేరవచ్చును. దానిలో జీవనవారు, కలిసిగాని, యేవరికి వారు గాని, యేదో యొక్క సంఘ సేవాకార్యమును బూని చేయుచుండవలెను. సభ్యులు తమ జీవితము నాదర్శప్రాయముగ నుంచుకొన యత్నించవలెను; తాము బూనిన సేవాకార్యమునం దితరుల సహాయమును గైకొనవచ్చును. ఈ సంస్థ శాఖలు చాలా దేశములలో నున్నవి. ఈ దేశములోగూడ గొన్ని యున్నవి.

(4) దివ్యజ్ఞానుల సమష్టి సంఘ జీవన వసతి

'Man: Whence, How and Whither' (మానవుడు: ఎక్కడనుండి, ఎట్లు, ఎక్కడకు) అను గ్రంథములో ఆర్యజాతి యొక్క గూరవ యుగజాతిని గుఱించియు, నారవ మూల జాతి ప్రారంభము గుఱించియు విపులముగ వ్రాయబడి

యున్నది. భూత భవిష్యత్తులలో మానవ పరిణామము గుఱించి వ్రాసిన గ్రంథముగుటచే దీనికి దివ్యజ్ఞాన పురాణమని పేరు వచ్చెను. దీనిలో నాగవజాతి మూలపురుషులు కేలిఫోర్నియా లో నివసించెదరని అక్కడనుండియే యాజాతి నాగరికత ప్రబలి విస్తరించునని వ్రాసి, ఆ మూలపురుషుల గుణాతి శయములను, సాంఘికజీవిత విశేషములను, వారి నగరమును వర్ణించిరి. ఆ మూలపురుషులుగ బుట్టదలచినవా రాగుణములను సాంఘికాచారములను ఈ జన్మమునుండియు నలవాటు చేసికొనచో, వారి కా భాగ్యము పొపించును, గనుక, వీలై నంతవఱకు, అన్ని దేశములలోను, సమాజ సభ్యులు కొందరు చేరి యొక కుటుంబముగ కలిసిపోలిసి యుండుట, అందరు సమష్టి సంఘమునకు తమ చేతనైన సేవజేసి పరస్పరసహాయులై యుండుట అభ్యసించవలెనని యామె యాశయము. ఇండియాలో బొంబాయిపద్ద 'జూహూ' లో నట్టి 'కాలనీ' యొకటి పెట్టిరి.

కాని, కేలిఫోర్నియాలోనే యటువంటి పెద్ద కుటుంబ మేర్పర్చవలెనని డా. బెసెంటు యత్నించెను. అక్కడ నొక లోయలో కొంత స్థలమునుకూడ కొనెను. కొద్దిమంది అక్కడ ఇంట్లు కట్టుకొనియున్నారు. గాని, యింకను ఆపసతి బాగుగా వృద్ధికాలేదు.

(5) కో - ఫ్రీ మే స న రీ

1882 సం. లో ఫ్రీమేసనరీలో స్త్రీలనుగూడ జేర్చుట కవకాశ మీయదలచి ప్యారిస్ నగరములో 'The Supreme

Council of Universal Co-Masonry' (సుప్రీం కౌన్సిల్ ఆఫ్ యూనివర్సల్ కో - మేసనరీ) * అను పేరున నొక శాస్త్ర సంస్థను కొందరు గొప్ప ఫ్రీమేసనులు స్థాపించిరి. 1902 సం. లో బెసెంటుసతి దానిలో బ్రవేశించెను. ఆమె బహు పట్టు దలతో నాయుద్యమమున బనిచేసి, ఇంగ్లీషుభాష వాడుకలో నున్న దేశములన్నిటిలోను కొన్ని యితర దేశములలోను ఆ యుద్యమమును వ్యాపింపజేసెను. ఆమె యా సంస్థలో నున్నత తరగతియగు కెకి వ డీగ్రీలో జేర్చుకొనబడి సుప్రీం కౌన్సిలు అధ్యక్షురాలును, బ్రిటిష్ ఫెడరేషన్లో సుప్రీం కౌన్సిలుకు ప్రతినిధియునై యా పదవియందు బ్రతికియున్నంత కాలము నుండెను. సర్వభూత సోదరత్వమును నెలకొల్పుట కును ఆత్మవిశ్వాసమునకును చక్కని మార్గమగు నీ మహాదుద్యమము నేడనేక దేశములలో ప్రబలియున్నది. మనదేశమున గూడ దీని శాఖలు చాలా యున్నవి. ఈ సంస్థలో నుపయోగించు సంస్కారముల నెక్కువ ప్రయోజనకరముగ నుండు నట్లు సవరించి మనోహరమగు నాంగ్లభాషలో డా. బెసెంటు, లెడ్బీటరు గార్లు వాసిరి.

(6) గుప్త విద్యా శిక్షణము

డా. బెసెంటు వృద్ధిచేసిన యుద్యమములలో కో-ఫ్రీ మేసనరీవలె లోకమున కెరుకలేనిది గుప్తవిద్యాశిక్షణాలయ (The Esoteric School of Theosophy) మొకటి. బ్లవాట్స్కి-

* ఇప్పుడు ఈ యుద్యమము పేరు International Co-Free Masonry

గారు కొందరు శిష్యులను ప్రోగుజేసి వారికి యోగవిద్యయందు శిక్షణము నిచ్చుచుండెను. మహారులచే శిష్యులుగ స్వీకృతులగుట వారి లక్ష్యము. ఆమె యామహారుల యాజుచోప్పన నాశిక్షణము నిచ్చుచుండెను. 1891 సం. లోనే ఆసంస్థ కామె బెసెంటుసతిని కార్యదర్శిగ నియమించెను. బ్లవాట్స్-గారు చనిపోయిన తరువాత ఆమెకు బదులు బెసెంటుసతి యాశిక్షణమునుబూనుకొని “Esoteric School” (ఈసోటెరిక్ స్కూలు; ఇ. యస్.) అను నాసంస్థ కధ్యక్షురాలాయెను. ప్రపంచమందన్ని దేశములలోను ది. స. సభ్యులనేక వేలమంది యామెను తమ యాధ్యాత్మిక శిక్షకురాలుగ నంగీకరించిరి. ఆమె యోగ రూఢయని యామె నెఱింగిన వారందరకు చెలియును. ఆమె సృష్టిరహస్యములను స్వయముగ దన యోగశక్తులచే పరీక్షించి తెలిసికొనుటచేత తన శిష్యులకు యోగవిద్య గఱపుట కత్యంత సమర్థురాలు. ఆమెయును, లెడ్జిటరును కలిసి చేసిన పరిశోధనలను గుఱించి 16 వ అధ్యాయములో వ్రాసి యున్నాము. డా. బెసెంటు తరింపజేసిన యనేకమంది జీవులాయమను శాశ్వతముగ సేవించుచునుందురు. ఆమె యీజన్మములో జేసిన సకల విధములగు సేవాకార్యము లన్నిటిలోనూ ఇది యుత్తమసేవ. ఆమె యితరులను తరింపజేసి తాను ధన్యజీవి యైనది.

(7) జ గ జ్జ న ని

అటువంటిదే మరియొకటి జగజ్జననిసేవ. 1928 సం. లో డా. బెసెంటు అడయారులోనున్న క్రైస్తవాలయములో నువ

నృసింహుడు అంతరంగ పరిపాలక వర్గములో జగద్గురువను నాధికారిక పీఠమున్నట్లే జగజ్జనని యను నొకపీఠమున్నదని చెప్పి, యిట్లనెను:—

“వివిధమతములలో వివిధ నామములతో బరగు జగజ్జనని పరలోకములలో నెల్లపుడు పనిచేయుచున్నది. ఇప్పుడామె బహిరంగముగ లోకులకరుకపడి తన విశిష్టమగు జగజ్జనని పదవినలంకరింప నీతరుణమున రానున్నది. శిశూదయ సమయమున, తల్లిగొప్పదైనను, కొద్దిదైనను, ఆదేవి బహుమృదువగుకృపతో చెంతనుండి పురుడుగడుపును. మాతృత్వముయొక్క యలొకపవిత్రత యామెను ఆర్తుల శయ్యచెంత జేర్చును. ఆమె కరుణ, ఆమెదయా భుత్వము, ఆమెసర్వవ్యాప్తమగుమాతృత్వము కుల, వర్ణ, స్థాన భేదముల నెఱుగవు. ఆమె కందరు నామేబిడ్డలే.”

అప్పుడు డా. బెసెంటు జగజ్జనని కొక ప్రార్థనగీతమును వ్రాసెను. దానియర్థము:— “మహామహిమాన్వితము, శక్తిమంతమునైన లోకపాలక వర్గమగు మహీపీఠమునకును, అందలి దివ్యమణి, సాగరతార, జగజ్జననికిని ప్రణామపూర్వక వందనములు చేయుచున్నాము.”

జగద్గురు వవతరించుటకు జిడ్డు కృష్ణమూర్తి శరీరము నుపయోగించునని చెప్పినట్లే జగజ్జనని అవతరించుటకు శ్రీమతి రుక్మిణీదేవి శరీరము నుపయోగించునని డా. బెసెంటు చెప్పి, ఆమెనందుకు తగిన శిక్షణము నిచ్చెను. లోకములో స్త్రీత్వమునకు మాతృత్వమునకు గౌరవము లేని యెడల సుఖ సౌభాగ్యము లుండవనియు, ఆగౌరవము కలుగు

టకు స్త్రీత్వ మాతృత్వముల పవిత్రతను లోక మెఱుంగవలె నని, జగజ్జనని యవతరించి యా పవిత్రతను, గౌరవమును పునరుద్ధరించునని డా. బెసెంటు చెప్పుచుండెను.

జిడ్డు కృష్ణమూర్తివలెనే రుక్మిణీదేవియు లోకమున కొక విశిష్టత నగపరచుచున్నది. స్త్రీకి సహజలక్షణము కళానైపుణ్యము. ఆ చిత్ర కళలలో నామె క్రొత్తత్రోవలలో ప్రపంచమును ప్రవేశపెట్టుచున్నది.

కృష్ణమూర్తి, రుక్మిణీదేవిగారల శరీరములు డా. బెసెంటు చెప్పిన ప్రకార మవతారములకొఱకు వినియోగింపబడినను లేకున్నను, వారిద్దరు తమపేరు ప్రపంచమున చిరస్థాయిగ కీర్తింపబడదగినవారై నారు. వారి సంత వారిని జేయుటకు డా. బెసెంటుకే తగినది.

(8) దివ్యజ్ఞానము

డా. బెసెంటు దివ్యజ్ఞాన సమాజములో ప్రవేశించిన తరువాత, ఆమెకు తెలిసిన సత్యమును లోకమున కొసంగక యొక దినమైన నుండలేదు. ఆమె చర్యలన్నియు దివ్యజ్ఞానానుష్ఠానమే. ఆమె యే విషయము నవలంబించి పనిచేసినను అది దివ్యజ్ఞాన బోధల ననుసరించి చేసెను. ఆమె యన్ని విధముల దివ్యజ్ఞాన స్వరూపమే. ఆమె సహజముగ పరిపాలక వర్గమునకు జెందిన జీవిగాని బోధకవర్గమునకు జెందినది కాదు. అయినను, దివ్యజ్ఞాన సత్యములను గుఱించి తాను ప్రాచీన గ్రంథములు చదివి వాని నర్థము చేసికొనియు, స్వయం

ముగ యోగశక్తుల సుపయోగించి పరిశోధనల జేసియు నితరులకు బోధించెను. ఆమె చేసిన యుపన్యాసముల మూలము నను, ప్రచురించిన పుస్తకముల మూలమునను దివ్యజ్ఞానము అన్నిమతముల జనులకు, అన్నితరగతులవారికి సులభముగ బోధపడునట్లు చేసి ప్రపంచమున వ్యాప్తిచేసెను.

ఆమెయును, లెడ్బీబరును దివ్యజ్ఞానసారసంగ్రహములు (Theosophical Manuals) అను పేరుచే ఏడు ముఖ్యవిషయముల గణించి ఏడు 'పాఠ్య పుస్తకము' లను వ్రాసిరి. ఆ విషయములు : 1. మానవుని సత్తత్వములు, 2. కర్మ, 3. మరణము, అనంతరము, 4. భువర్లోకము, 5. దేవళా, (సువర్లోకము) 6. పునర్జన్మము. 7. మానవుడు, వాని దేహములు. వీలలో 4, 5 సంఖ్యలు గలవి లెడ్బీటరు, తక్కినవి డా. బెసెంటు వ్రాసినవి. మరియు ఆమె వ్రాసిన 'The Ancient Wisdom' (సనాతన జ్ఞానము), 'A Study in Consciousness' (చైతన్య పరిశీలన), 'Esoteric Christianity' (గుప్తక్రైస్తవము) అను మహాగ్రంథములును పైనజెప్పిన సారసంగ్రహములును దివ్యజ్ఞాన సత్యములను దెలియ గోరువారు ముఖ్యముగ జదువ వలసిన ప్రమాణ గ్రంథములు.

ఆమె సమాజ వారిక సభలలో నొకొక్కసంవత్సరము ఇచ్చిన యుపన్యాసములు ఒకొక్క విషయమున ప్రమాణ గ్రంథముగ జదువ దగినవియై యున్నవి. ఆమె యన్నిమతములకు మూలమగు దివ్యజ్ఞానము ఈ నూతన యుగములో బోధింపబడు రీతిని అన్ని మతబోధలకును వర్తింపజేసి ఆ

మతములలో బోధపడనట్టియు, నసందర్భములుగ గనపడునట్టియు బోధలను చక్కగా సమన్వయముచేసి చూపెను; అనగా, దివ్యజ్ఞానమును దీపపు వెలుగును సకల మతములలోని మారుమూలలలో బ్రసరింపజేసి, అక్కడ చిరవిస్మృతములగు సత్యములు ఆయా మతస్థులకు గోచరింపజేసెను. ఆమె కన్ని దేశములలోను అంతకీర్తి వచ్చుట కది యొక కారణము. ఆమె దివ్యజ్ఞానము కేవలము స్వాభివృద్ధికొఱకు స్వార్థకొఱకు చదువుకొని పాండిత్యము సంపాదించవలసినది కాదనియు, ప్రతియొకరును తన నిత్యజీవితములో ననుక్షణము ననుష్ఠించవలసినదనియును, చెప్పటయే గాక తా నాచరించి చూపెను. ప్రతి సంవత్సరము సమాజసభ్యుల కొక యాదర్శ వాక్యము నిచ్చి యా సంవత్సర మా వాక్యము ననుసరించి వారు జీవితములను దిద్దుకొనవలెనని కోరుచుండెను; ప్రతి సంవత్సరము తనజన్మదినమున నొక సందేశము బంపుచుండెను. ఆమె ప్రతి సంవత్సరము నొక యాదర్శమును పెట్టుకొని దాని నొక కాగితముమీద వ్రాసి తాను ఉదయాది యా సాయంత్రము పనిచేయు పీఠమున కెదురుగ గోడకు వ్రేల గట్టుకొనుచుండెను.

ఆమె మొత్తముమీద రమారమి 400 పు సకములను ప్రచురించెను. ఇవిగాక ఆమె యితరులతో కలిసి వ్రాసి ప్రచురించినవి 24 శన్నవి.

డా. బెసెంటు దివ్యజ్ఞాన వ్యాప్తికై ప్రతి సంవత్సరము విస్తారముగ సంచారము చేయుచుండెను. సకలదేశములనుండి శిష్యార్థులు అడయారువచ్చి అక్కడ కొంతకాలముండి

గ్రంథములను చదివి పరిశోధనలుచేసి, యితర విధముల శిక్షణమునొంది, తమ దేశములకేగి ప్రచారము చేయవలెనని యామె యాశయము. అందుకొఱకు అడయారులో 'బ్రహ్మ విద్యాశ్రమ' మను బోధనాలయమును బెట్టెను. దాని కధ్యక్షుడు డా. కజిన్ను. అది రెండు సంవత్సరములు మాత్రము పనిచేసెను.

వి శిష్ట ము.

(1) వీ రాంగ న

డా. బెసెంటు సహజముగ వీరాంగన. నిజమగు వీర పురుష లక్షణములన్నియు నామె జీవితములో నగపడును. వీరుడు అనగత్యముగ నెవ్వరిని ఎదిరించక పోవుటయేగాక, సకల భూతములయెడల బహుమర్యాద, దయ, కరుణ గలిగి వర్తించును; పరులు బాధింపబడుట చూడజాలడు; బాధించు వానిని బాధించకుండ జేయుటకు, అవసరమైనచో చంపుటకు కూడ, సిద్ధుడునుగాని వానిని ద్వేషింపడు; ఎదుటివాని బలా బలములను జూచి వానితో బోరాడును; పోరాడునపుడు నిర్భయముగ తనకున్న శక్తినంతను వినియోగించి పోరాడును. డా. బెసెంటు వీరాంగనయనుటకనేకనిదర్శనములజూపవచ్చును. కాని కొంతకాలము బొంబాయిలోను, కొంతకాలము చెన్న పట్టణములోను గవర్నరుగ నుండి, తరువాత వైస్రాయిగ పనిచేసిన లార్డు విల్లింగ్డన్ ప్రభువు 1924 సం. లో చెన్న

పట్టణమునుండి వెడలిపోవునపుడు వ్రాసిన యొక వాక్యము నుదహరించు చున్నాము. (ఆమెను బొంబాయి రాష్ట్రము లోనికి రాకుండ బహిష్కరించిన గవర్నరు ఆయనే.)

“మన మిచట మొట్టమొదట కలుసుకొని మాట్లాడినపుడు మీ రీ విషయమును* ప్రస్తావించి, ‘దానిని గుఱించి మనము మనస్సులో ద్వేష ముంచుకొనరాదు,’ అని చెప్పిన మాట నెన్నడును మరచిపోను. ఔను, మీకు ద్వేషములేదు. అందుకు నేను హృదయపూర్వకముగ కృతజ్ఞుడనై యున్నాను. నేను తప్పచేసితినిని మీరు తోచినపుడు నన్ను విమర్శించి ఖండించిరి; నేను చేసినవని సరియైనదని మీకు తోచినపుడు డేదారచిత్తముతో నాపక్షముండి సహాయ మిచ్చిరి. ఈ దీనుని యెడల నీప్రకారము సిష్టత్వపాతముగ పత్రికా సంపాదకులందరువర్తించు నెడల నా జీవిత మింతకంటె నెక్కువ సుఖముగ నుండియుండును.”

ఆమె భయమెరుగదు. సామాన్యముగ నితరులతో బోరాడు నపుడు ధైర్యముజూపువారు తమ లోపములను అంగీకరించి వానితో బోధుటకు జంకుదురు. డా. బెసెంటు తాను తప్పచేసినట్లు తెలిసినమెట నీ దిద్దుకొనుట కెన్నడువెను దీయలేదు. ఆమె సత్యమున నమ్మిన దాని పక్ష మెంత తీవ్రముగ బలపెట్టెనో అది సత్యముకాదని తెలిసినంతనే దాని నంత తీవ్రముగ విడిచి సత్యము నంత తీవ్రముగ నవలంబించుట కెన్నడును జంకలేదు. బెర్నార్డు షా ఈ లక్షణము గుఱించి యిట్లు వ్రాసెను:—

“బెసెంటుసతి బహుత్వరితముగ తీర్మానములు చేయు
 శ్రీ ఆమె తన నిజరూపమును గనుగొనుటకుముం దనేక
 సంస్థలను సాధుములను మచ్చుచూచెను; ఆమె యొకదానిలో
 నుండి యొకదానిలోనికి క్రమ క్రమముగ మారుట నెన్నడు
 నెరుగదు; ఆమె యొక సంస్థలోని కాకస్మికముగ దుమికి,
 ప్రాతసమ్మకము చలించినదని యణుమాత్రపు అనుమాన
 మైన లేని చూపరు లాశ్చర్యముతో జూచుచుండ కొత్తగ
 నమ్మిన మతమును బోధింపుచుండెను.”

ఆమె యేయుద్యమములో దిగినను అంతసాహసముతో
 దిగుచుండెను, కాని, దూరదృష్టియు నాత్మ ప్రబోధమును గలిగి
 తాను బూనబోవు కార్యము మంచిదని యెఱింగియే దిగు
 చుండెను.

ఆమెకు పోరాటములో వట్టుదల లేదు. ఎదిరితో సంధి
 చేసికొనుట కెన్నడును సిద్ధముగ నుండెను.

మహిషీతమువారు- అందులోముఖ్యముగ శ్రీవైవస్వత
 మనువు - ఈ లోకమున జీవపరిణామము జరుగుటలో జేయు
 కార్యములు నెరవేరుటలో సహాయపడుట ఆమెజీవితరహ
 స్యము. ఆ కార్యమునకు విరుద్ధములై యాటంకములగు శక్తు
 లతో నామె పోరాడెనుగాని వ్యక్తులతోకాదు. అందుచేతనే
 ఆమె ‘జయ్ మనవే జయ్’ అని సింహనాదము చేయుచుండెను.
 ఆమె సందేశములలో నొకటి ఆమె వీరాగనయనుటకు నిద
 ర్యము:—

“పిలుపు వినిపించినది. లేచి (నడుములు బిగించి యుద్ధ

మునకు) సిద్ధమైనాము. జయించెదమని నిశ్చయముగ జెప్పలేము. కాని, పోరాడుచు వీరమరణము నొందెదమని చెప్పగలము. మా కళేబరములు వంతెనలై, వాని మీదనుంచి మా వెనుక వచ్చేడువారు నడిచిపోయి జయలక్ష్మిని చేకొందురుగాక. జయ్ మనవే జయ్."

(2) కర్మ యోగి

ఆమె చేసినదంతయు నిష్కామకర్మ. శ్రీమద్భగవద్గీతా బోధ లామెకు ఆదర్శములు. ఏపని నారంభించినను తా నెంత వలకు నానిలో పూనుకొని పని చేయవలెనో అంతవలకు చేసి యితరుల కొప్పజెప్పుచుండెను, గాని, కొనవలకు తానే అధ్వర్యము చేయవలెనని దానికి రీతిఅంతయు తనకే కావలెనని కోరలేదు. లోకహితకార్యముల నారంభించి, స్థిరపరచి యితరుల కొప్పగించుటయే దివ్యజ్ఞాని కర్తవ్యమని యామె చెప్పుచుండెను. తా నారంభించిన కార్యము భగ్నమైనదనిగాని, పూర్తిగా జయముకాలేదనిగాని విచారించలేదు. లాభాలాభములు జయాజయములు చూడరాదని సద్యోఫలితము కలుగకున్నను చేసినయత్నము వ్యర్థముకాదని, అందుచేత జరిగినదానికై విచారించుచు కూర్చొనక పునఃప్రయత్నము చేసి వెనుకటి యనుభవము నుపయోగించి పనిచేయవలెనని యామె బోధ.

ఆమెకు పనిచేయుటయే కావలెనుగాని యెవరుచేసి రనున దామె కక్కరలేదు. ఇతరులు చేసినపనిని ఏదో సమయముచూచి మెచ్చుకొనక విడువలేదు. తాను చేయవలసిన

పని యున్నపుడు దానివలన వచ్చు కష్టనిష్ఠురములను, ఏప్రకారముచేసిన నేమగునో, యేయసాయమునవలంబించిన త్వరలో పని నెరవేరునో యోచించుచు కూర్చొనక తత్తణము పనిలోని కురుకుచుండెను. ఒకనా డామె అడయారు నుండి న్యూఇండియా కార్యాలయమునకు, తన సహకారులతోగూడ మోటారు కారులో బోవుచుండగా తోవలో కారుచెడి నడువక నిలిచిపోయెను. తక్కినవారందరు మరియొకకారు ఎక్కడైన నద్దెకు దొరుకునేమోయని యటునిటు చూచుచుండ ఆమె తిన్నగా నడిచి పోవుచుండెను. అదిచూచి వారు దిగ్భ్రాంతులై ముందుకుపోయి యామెను కలుసుకొని కొంతదూరము నడచిరి. ఇంతలో నొక యద్దెకారు దొరకెను, దానిలో నందరు వెడలిపోయిరి.

ఒక్కక్షణమైనను వ్యర్థము చేయుట కామె యంగీకరించదు. ప్రయాణములుచేయుటలో శీఘ్రగతిగల వాహనములను వయోగించుచుండెను. వాయువిమానము లింకను బాగుగా వాడుకలోనికి రానిరోజులలో నామె విమానములో ప్రయాణముచేసి యూరప్ ఖండములో నన్నిదేశములు దర్శించెను.

ఆమెయు తరములనుగాని వ్యాసములనుగాని సంక్షిప్త లేఖకులకు జెప్పుట, వారు వానిని 'టైపు' చేసి తెచ్చిన సంతకం చేయుట యెరుగదు. ఉత్తరములకు పత్రికావ్యాసములను స్వయముగ వ్రాయుచుండెను. ఆమె సామాన్యముగ నొక గొప్ప పనివా డొక దినములో జేయగలపనిని రెండు మూడు గంటలలో చేసెడిది.

ప్రాయములను వెలిబుచ్చుట కలవాటు పరచవలెననియే గాక యామె మనస్సులోని విషయముగుఱించి పక్షపాతములతో ఘనీభవించని లేత మనస్సుగల వారి యభిప్రాయ మెట్లుండునో తెలిసికొనవలెనని కూడ వారి నడుగుచుండెను. ఈ ప్రకారము ఆమె ప్రోత్సాహము చేయుటచేత నెందరో యువతీ యువకులు తీర్పు లెరి. భారతీయులు పిల్లలను యుక్త రీతిని పెంచి, విద్యాబుద్ధులు గరవనందున గొప్పగొప్ప జీవుల కిక్కడ బుట్టుటకు తగినపరిస్థితులు లేక, వారు ఇతరదేశములలో బుట్టుచున్నారని, ఇక్కడ బుట్టువారిలో నట్టి గొప్ప జీవులు లేక దేశాభ్యుదయ మాలస్యమగుచున్నదని యామె తరచుగ జెప్పుచుండెను.

పిల్లలను గుఱించి యామె నిరంతర చింతను దెలుపుట కామె కొద్దిరోజులలో మరణించుననగా నొకనాడు చెప్పిన మాటల నుదహరించెదము:—

“యువతీయువకులు ఆనందముగను, నిర్భయముగను నుండునట్లు చేయుటకు నేను చాలకాలము పాటుపడితిని. ఆ పనిని కొనసాగించి, యువజనులకు నన్ను గుఱించి, వారి యెడల నాకుగల ప్రేమను గుఱించి తెలియజేయుచుండుదు.”

“పిల్లయెడలను పసిబిడ్డలను భయముపాలు గాకుండ నుంచుడు. బిడ్డల నెల్లప్పుడును వారి యిష్టప్రకారము చేయ నీయ కూడదుగాని, వారి నానందముగా జెరుగనీయవలెను.”

(4) మర్యాద

డా. బెసింటు సంఘమర్యాదలను పాటించుట చాలా ముఖ్యమని భావించుచుండెను. ఆమె భారతీయులమధ్య నున్నపుడు రెండుచేతులు జోడించి నమస్కరించుట, భారతీయులవలె భాసికపట్టువేసి కూర్చొని భోజనము చేయుట, చీరగట్టుట మొదలగు నాచారములను పాటించెను. సంఘములో చక్కవర్తి మొదలు ఆధికారిక వర్గములోని యుద్యోగులకు, సంస్థానాధిపతులకు, మతగురువులకు, పీఠాధిపతులకు ఇటువంటివారిలో ఎవరి కెట్లు మర్యాదచేయవలెనో అట్లు మర్యాద చేయుచుండెను. అదియును లాంఛనమునకు గాక బుద్ధిపూర్వకముగ నెదుట నున్నవారియం దా గౌరవమున కధికార మున్నదని చేయుచుండెను.

డా. బెసింటు అనేక జన్మములలోని యనుభవము వలనను, అంతరంగపరిపాలకవర్గమగు మహిషీతములో జేరినదగుటచేతను ఆధికారిక పురుషులలో నెవరి కెట్లు గౌరవ మర్యాదలు చేయవలెనో యెఱుగును. మతీయును, సింహాసనాధిపతులు, పీఠాధిపతులు, వ్యక్తిగతముగ నెంతఁడవారైనను, ఆపదవియం దుండటచేత మాత్రముననే, వారు మహిషీతమునకు ప్రతినిధులగుదురు, గనుక, వా రాపదవియొక్క గౌరవమర్యాదల నంద సర్వులనియు, మన మాగౌరవ మర్యాదల నిచ్చుట యుచితమనియు నామె యాదేశము. పూర్వపు దర్బారు మర్యాదలు లాంఛనములు కేవలము శుష్కాచారములు దంభాచారములు కావు.

ప్రాయములను వెలిబుచ్చుట కలవాటు పరచవలెననియే గాక యామె మనస్సులోని విషయముగుఱించి పక్షపాతములతో ఘనీభవించని లేత మనస్సుగల వారి యభిప్రాయ మెట్లుండునో తెలిసికొనవలెనని కూడ వారి నడుగుచుండెను. ఈ ప్రకారము ఆమె ప్రోత్సాహము చేయుటచేత నెందరో యువతీ యువకు లు తీరులైరి. భారతీయులు పిల్లలను యుక్త రీతిని పెంచి, విద్యాబుద్ధులు గరపనందున గొప్పగొప్ప జీవుల కిక్కడ బుట్టుటకు తగినపరిస్థితులు లేక, వారు ఇతరదేశము లలో బుట్టుచున్నారని, ఇక్కడ బుట్టువారిలో నట్టి గొప్ప జీవులు లేక దేశాభ్యుదయ మాలస్యమగుచున్నదని యామె తరచుగ జెప్పుచుండెను.

పిల్లలను గుఱించి యామె నిరంతర చింతను దెలుపుట క్కామె కొద్దిరోజులలో మరణించుననగా నొకనాడు చెప్పిన మాటల నుదహరించెదము:—

“యువతీయువకులు ఆనందముగను, నిర్భయముగను నుండునట్లు చేయుటకు నేను చాలకాలము పాటుపడితిని. ఆ పనిని కొనసాగించి, యువజనులకు నన్ను గుఱించి, వారి యెడల నాకుగల ప్రేమను గుఱించి తెలియజేయుచుండుదు.”

“ఎల్లయెడలను పసిబిడ్డలను భయముపాలు గాకుండ నుంచుడు. బిడ్డల నెల్లప్పుడును వారి యిష్టప్రకారము చేయ నీయ కూడదుగాని, వారి నానందముగా బెరుగనీయవలెను.”

(4) మర్యాద

డా. బెసెంటు సంఘమర్యాదలను పాటించుట చాలా ముఖ్యమని భావించుచుండెను. ఆమె భారతీయులమధ్య నున్నపుడు రెండుచేతులు జోడించి నమస్కరించుట, భారతీయులవలె బానికపట్టువేసి కూర్చొని భోజనము చేయుట, చీరగట్టుట మొదలగు నాచారములను పాటించెను. సంఘములో చక్రవర్తి మొదలు ఆధికారిక వర్గములోని యుద్యోగులకు, సంస్థానాధిపతులకు, మతగురువులకు, పీఠాధిపతులకు ఇటువంటివారిలో ఎవరి కెట్లు మర్యాదచేయవలెనో అట్లు మర్యాద చేయుచుండెను. అదియును లాంఛనమునకు గాక బుద్ధిపూర్వకముగ నెదుట నున్నవారియం దా గౌరవమున కధికార మున్నదని చేయుచుండెను.

డా. బెసెంటు అనేక జన్మములలోని యనుభవము వలనను, అంతరంగపరిపాలకవర్గముగు మహిషీతములో జేరిన దగుటచేతను ఆధికారిక పురుషులలో నెవరి కెట్లు గౌరవ మర్యాదలు చేయవలెనో యెఱుగును. మఱియును, సింహాసనాధిపతులు, పీఠాధిపతులు, వ్యక్తిగతముగ నెంతఁడవారైనను, ఆపదవియం దుండుటచేత మూర్ఖముననే, వారు మహిషీతమునకు ప్రతినిధులగుదురు, గనుక, వా రాపదవియొక్క గౌరవమర్యాదల నంద నర్హులనియు, మన మాగౌరవ మర్యాదల నిచ్చుట యుచితమనియు నామె యాదేశము. పూర్వపు దర్బారు మర్యాదలు లాంఛనములు కేవలము శుష్కాచారములు దంభాచారములు కావు.

డా. భగవాన్ దాసుగారి కుమారుడు, కేంద్రకాసన సభలో సభ్యుడునగు శ్రీ ప్రకాశ్ ఆమె దేశాచార గౌరవము గుఱించి తా నింగ్లండులో నున్నప్పటికొన్ని యువభవములను 'Annie Besant : As Woman and Leader' అను పుస్తకములో నుదహరించెను:- కేంబ్రిడ్జిలో నతడు చదువుకొనుచుండగా నొక నా డామె యాతని యాహ్వానముపై నా యూరికి కొందరు పరివారముతో గూడ వెళ్ళి, ఆత డేర్పర్చిన యొక హోటలులో బసచేసెను. ఆ మధ్యాహ్న మామె సపరివారముగ శ్రీ ప్రకాశ్ బసలో నతనితో భోజనము చేయవలసి యుండెను. ఆతడు వారిని తోడెచ్చుటకు వెళ్ళి వారితోగూడ తిరిగి తన బసకు వచ్చుచుండగా, ఆమె త్రోవలో నాగి 'నే నంత వేగముగ నడువలే' ననెను. అదివఱకు ఇండియాలో ననేకసార్లమెతో నడువలేక యనేకమంది పరువెతుట చూచియుండిన శ్రీ ప్రకాశ్ కు ఆశ్చర్యమాయెను. కాని, ఇంగ్లండులో కులీన స్త్రీలు వీధులలో తొందరగా నడుచుట తప్పు, కనుక, ఆ యాచారము నామె యుల్లంఘింప నష్టములేక యట్లనెను. ఆ సమయముననే శ్రీ ప్రకాశ్ టోపీలేకుండ వచ్చుట చూచి 'నాయనా' నీ టోపీ యేమైనదని యడిగెను. ఆ కాలమున యూనివర్సిటీ విద్యార్థులు టోపీలు లేకుండ వీధులలో నడచు నలవాటారంభమాయెను. గాన, పెద్దమనుష్యులు టోపీలేకుండ వీధిమెట వెడలుట ఆచారము కాదు. ఆమె కది యిష్టము లేదు. మఱియొకసారి యా యూరనే ఆమెను రైలుస్టేషన్ వద్ద కలుసుకొని యూరిలోనికి తోడ్కొని వచ్చుటకు శ్రీ ప్రకాశ్ యును, అక్కడి దివ్యజ్ఞాన సమాజసభ్యులును వెల్లరి.

వారిలో నొక రిద్దరిని తప్ప తక్కినవారి నామె యెఱుగదు. భారత దేశీయులకు శ్రాత్రవారి నొకరి కొకరిని పరిచయము చేయునలవాటు లేదు కనుక, శ్రీ ప్రకాశ్ ఆ లాంఛనము జరుపలేదు. అది చూచి యామె “ప్రకాశ్, నన్ను వీరందరికి పరిచయము చేయుదువా” యని యడిగెను

ఆమె యేదైన సంస్థలో సభ్యురాలుగ నుండి యాసంస్థ కొక నియమితమగు దుస్తులు ధరించవలెనను నియమ మున్న యెడల ఆ దుస్తుల నామె ధరించకుండ ఆ సంస్థల సభలు మొదలగువానికి వెడలుటలేదు. భారత బాలవీరులు తలపాగా బెట్టుకొనవలెను. ఆమెయు వెనుకకు తోకవదలి తలకు పాగా చుట్టుకొనుచుండెను. ఫ్రీ-మేసనరీ సభలలో తత్సంబంధమగు దుస్తులు ధరించుచుండెను. ఆమె గుట్టపుస్వారిలో నేర్పరి. గుట్టము నెక్కినపు డందుకు ఆచారము ప్రకారము పయోగించు దుస్తులను తొడగి, ఇంగ్లండులో స్త్రీల యాచారము ప్రకారము రెండుకాళ్లును గుట్టమున కొక వైపుననే వేసి స్వారిచేయుచుండెను.

(5) కాలనియమ పాలనము

ఏపని చేయుటకై నను ఒక కాలము నేర్పర్చినపు డా కాలమున కాపని జరుపుట డా. బెసెంటు కొక గొప్పనిష్ఠ. ఉదయము గం. 9 ల కు పన్యాసమని నిర్ణయించిన యెడల గడియారము తొమ్మిదవ గంట కొట్టిన వెంటనే యామెకంఠధ్వని వినిపించవలసినదే. ఎవరినైన ఆమె చూచుటకు గం 10 లకు వెళ్లవలెనని యేర్పర్చుకొన్న యెడల గడియారము పదవ

గంటకొట్టుసరికి ఆమె వారియెదుట నుండవలసినదే. ఆమె నిర్ణయమయిన కాలము నతిక్రిమించినయెడల నితరులకు ఇబ్బంది కలుగును. అది యామె కిష్టములేదు. ఆమెపనులన్నియు కాల నియమముబట్టి జరుగవలసినదే. కానీ, రైలెక్కుటకు వెళ్లుట లోను, నాటకములు మొదలగు వినోదములు చూచుటకు (ఇది బహు అరుదు) వెళ్లునపుడును ఆమె నిర్ణీత కాలమున కొక యరగంటయైన ముందుగా వెళ్లి కనిపెట్టుకొని కూర్చోనెడిది. రైలు, వినోదములు మనకొక కాగవు. తొవలో నేకారణముచేతనైన కొంచెమాలస్యమైనచో తప్పిపోదుము. రైలు తప్పి ప్రయాణమాగిపోయిన నావల ఎన్నిపనులు సలిచిపోయి యెందరి కాశాభంగమగునో.

ఒక యువన్యాస మొకవేళ కారంభమగునని ప్రకటించినపు డావేళకు వినుటకు జనులువచ్చినను రాకున్నను సూక్ష్మలోకవాసులనేకులు వచ్చివేదియుందురట. వారి కాశాభంగము గాకుండ, సభలో జనులెందరున్నను, ఎవరు రాకున్నను, వేళకుపన్యాస మారంభము కావలెను.

(6) మైత్రీ

ఆమె కనేకమంది మిత్రులనేక దేశములలో నుండిరి. వారినందరిని జాపకముంచుకొని, కుశలప, శ్నల జేయుచు వారికుటుంబ సంబంధమగు భోగట్టాలు చేయుచు, తన కుశల వార్తల దెలుపుచు తరుచు జాబులు వ్రాయుచుండెను. ఆ జాబులలో నామె నిష్కల్మష హృదయమును వెల్లడించెడిది. అనేకు లామె వ్రాసినజాబులను ధనమువలె దాచుకొను

చుండిరి. ఎక్కడికైన వెళ్లినపు డక్కడ తన మిత్రులున్న యెడల వారియింట బసచేయు చుండెను.

తన మిత్రులతో గలిసి పనిచేయవలసినపుడు తనను గుఱించిగాని వారినిగుఱించిగాని లోకులేమనుకొందురో యని సంశయమైన లేకుండ వారితో కలిసిమెలిసి పనిచేసెడిది. తన మిత్రులను గుఱించి యొక్క చెడమాట తా నాడకపోవుటయే గాక, యితరు లాడిన సహించెడిది కాదు. తనకు సహాయులుగ పనిచేయువారి గుఱించి గొప్పచేసి చెప్పెడిది గాని వారి లోపముల నెంచి బైట బెట్టుటలేదు. బల్లవాట్సేక మోసకతై యని యపవాదులు పడినప్పు డామె పక్షమున, లెడ్చీటరుపైన నిండులు పడినప్పు డాయన పక్షమున, డా. అరండేలు రుక్మిణీ దేవిని వివాహము చేసికొన్నపుడు పూర్వాచార పరాయణులు దండె తిన సమయమున నాదంపతుల పక్షమున ఆమె ధైర్యముతో నిలిచి పోరెను. ఆవకారమే చార్లెస్ బ్రాడ్లా మొదలగువారి పక్షమున నింగ్లండులోగూడ పోరెను.

ఆమెకు పరమ మిత్రుడగు బాబు భగవాన్ దాస్ ఆమె కిష్టములేని అసహాయోద్యమములో చేరి చెరసాలకేగెను. డా. బెసెంటు కాశీ వెళ్లినపుడు రైలుదిగి ముందాయనను చెరసాలలో చూచి తరువాత బసకేగెను.

(7) నిష్కల్మష హృదయము

ఏవిషయము గుఱించియు నెవ్వరిగుఱించియు నామె హృదయములో దురభిప్రాయము లేదు. ఎన్నడును ఆమె మనస్సులో నున్నదానిని దాచుకొనలేదు. శత్రువుతోనైనను

పరిశ్రాంత్రేమతోను నిండుహృదయముతోను మాట్లాడుచుండెను. అందుచేతనే యామెతో పోట్లాడుట కామెవద్దకు వెళ్లి నవా రామెను మెచ్చుకొనుచు బైటకు వచ్చెడువారు. తన యెదుట నెవ్వరును పరులను దూషించిన నామె సహించదు. ఒకనా డొక స్నేహితు డొక గొప్ప ప్రభుత్వోద్యోగిని కఠినముగ దూషింపదొడగెను. ఆమె యతని శిరముపై చేయివేసి నెమ్మదిగా 'నాయనా! లోకములో వానికంటె దుర్మార్గులుండవచ్చునుగదా!' యనెను.

(8) మే ధా వి

డా. బెసెంటుది బహు కుశాగ్రబుద్ధి. ఎంత గూఢ విషయములైన నవలీల గ్రహించి విపులపరచి చెప్పగల యద్భుత శక్తి గలది. అందుచేతనే సీక్రెట్ డాక్ట్రైన్, ఉపనిషత్తులు, యోగశాస్త్రములు, తర్కవేదాంత శాస్త్రములు, పురాణేతిహాసములు, ఇతరమతముల యుద్గ్రంథములు అంతసులభముగ, పాలసముద్రమును మథించి యమృతమును దెచ్చినట్లు, మథించి వానిలోని యమృతమును తీసి లోకమున కిచ్చెను.

ఆమె జ్ఞాపకశక్తి యసమానము. బహుస్వల్ప విషయములను గూడ జ్ఞాపకముంచుకొనగలదు.

(9) వక్తృత్వము, ఉపన్యాసములు

ఆమె సమకాలికులలో నత్యుత్తమ తరగతికి చెందిన వక్త. విషయమును చెప్పటలోను, శోితల నాకర్షించు భాష నుపయోగించుటలోను, శోితలెందరున్న నందరకు సమానముగ వినిపించుటకు తగినట్లు కంఠమును సదుపయోగి

చూట్లాడుటలోను, చెప్పవలసిన విషయమును నియమితకాలములో పూర్తిగా జెప్పి ముగించుటలోను, ఉపన్యాస అంత్య వాక్యములచే శోభితల కుత్సాహము గలిగించుటలోను ఆమె నేర్పు అసమానము.

ఆమె యుపన్యాసములకు సామాన్యముగ నధ్యక్షుడుండుట, ఉపన్యాసమునకు పూర్వము తరువాత గంటలకొలది ఆత డుపన్యసించుట ఆమె కిష్టములేదు. విధిలేక అధ్యక్షుడున్న సభలో నుపన్యసింపవలసిన యెడల, ముందామె నుపన్యసింపుమని కోరుచు నొక మాట, కడపట సభముగిసినదని యొక మాటతప్ప మరేమియు ననవద్దని స్పష్టముగ నతనికి చెప్పిడిది. అనేకమంది తమ యభిప్రాయముల చెలుపు సభలలోను కాంగ్రెసు మొదలగు వాద ప్రతివాదములు జరుగు సభలలోనుతప్ప తరచోట్ల ఆమె యుపన్యాసానంతరము పెంటనే మఱి యొక రుపన్యాసము చెప్పట ఆమె కిష్టములేదు.

ఉపన్యాసమునకు ప్రత్యేకముగ దుస్తులు ధరించుకొని పోయి వేళకువేదిక నెక్కి మాటలాడ నారంభించి యుపన్యాస మంతముకాగానే వేదికనుండి దిగిపోయెడిది. ఉపన్యసించినపుడు హస్తవిన్యాసములను బహుళోద్దిగా చేయుచుండెను, గాని, మరియేవిధముగను నేయంగము చలించుటలేదు.

ఆమె యుపన్యాసము నారంభించుటకు ముందు విషయము నే విధముగ జెప్పవలెనో యోచించుకొనుచుండెను, ఇంచుమించుగ నుపన్యాసము నంతను ఒకసారి మనస్సునొత్తలచుకొనుచుండెను. 1917 సం. కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యా

సము తప్ప వ్రాసిన వ్యాసములను చదువుట నెఱుగదు. ఆమె యుపన్యాసములో ఛలోక్తులనుగాని, విషయమునకు సంబంధించని మాటలనుగాని యెన్నడు నుపయోగించ లేదు; ఉపన్యాసమునకు పిలిచి తన కామహదవకాశము నొసంగినవానికి కృతజ్ఞత దెలుపుట, తన యనర్హతను చెప్పుకొని లోపములను త్నమింపుడనికోరుట, సమావేశమైన మహానీయుల యెదుట నిలిచి మాట్లాడుటకు సాహసించినందుకు తమాషణగోరుట, కష్టపడికూర్చొని వినినందుకు శోతలకు ధన్యవాదములు తెలుపుట మొదలగు వ్యర్థ ప్రసంగముల నెన్నడు చేయలేదు.

1910 సం. మార్చిలో నొకసభలో బెసెంటుసతి యుపన్యసించిన తరువాత చెన్నపురిగవర్నరు, సర్. ఆర్థర్ లాల్ లేచి యామెకు కృతజ్ఞత తెలుపుచు నిట్లనెను.

“శోతలలో నొక ఉదారతరప్రవృత్తి గలిగించుటకో ఒక ఉన్నతాదర్శమును బుట్టించుటకో, వారి నేడో యొకగొప్ప భావనాప్రపంచమున కెత్తివేయుటకో తప్ప మఱియొకందు కామె కంఠమెత్తదు.”

ఆమె క్రొత్తగా ది. స. లో జేరినరోజులలో క. ఆల్కాటు ఇట్లు వ్రాసెను.

“మరుచటి ఆదివారము సాయంత్రము ‘హల్ అఫ్ సైన్సు’ లో నామె ‘మెమొరీ’ (జ్ఞాపకశక్తి) గుఱించి యిచ్చిన యుపన్యాసము వినుట కేగితిని. అది బహుశానవంతమును శక్తివంతమునునైన యుపన్యాసము. అంతగొప్ప వక్తను వినుటకు గలిగిన యట్టి మహదవకాశమును పోగొట్టుకొనరాదు, గనుక

ఒక్కడనుగాని యితరులతో గలిసిగాని, ఆమె యుపన్యాసము లన్నిటికి వెళ్లితిని... 'ఫీ' థింకర్' గా నున్నపు డామెతో గలిసి పనిచేసినవారి యొద్ద నెలపుపుచ్చుకొనుట కామె ఆ హాలులో నిచ్చిన కడపటి యుపన్యాసమున కామెను నేనే వేదిక యొద్దకు తోడ్కొనిపోతిని".

ఒకనా డామె యెక్కడనో జైనమతముగుఱించి యుపన్యసింపవలసి యుండెను. ఆమె కావేళ తీవ్రమైన జ్వరము వచ్చెను, ఆ జ్వరముతోనే బయలుదేరి, యెవరుచెప్పినను వినక యుపన్యాసమందిరమున కేగెను. ఆమెతో నొక మిత్రుడు సహాయముగ నేగెను. అతడు వండితుప త్రోవలో నతనిని జైనమతమునందలి ముఖ్యబోధలను చెప్పుమని యడిగి తెలుసుకొనెను. ఆమె కూర్చొని ఉపన్యసించుట యరుదు. జ్వరముతో వేదికపైన నిలువలేక ఆమిత్రుని సహాయమున నిలిచి ఉపన్యాసము నారంభించి క్రమముగ జ్వరము నీరసము అన్నిటిని అతిక్రమించి మామూలుఢోరణిలో గంటసేపు మాట్లాడెను. జైనమతముగుఱించి యటువంటి యద్భుతమగు నుపన్యాసము నెన్నడును వినలేదనిశ్రోతలు మెచ్చిరి. ఆమె యుపన్యాసములో చెప్పిన మతబోధలు తా నామెకు త్రోవలో చెప్పినవేగాని ఆ చెప్పిన నాలుగుమాటలను ఉపయోగించి యంతగొప్పగా నుపన్యసించుట తన కీ జన్మములోగాదు ఎన్నిజన్మలకైనను రాదని యా మిత్రుడనెను.

(10) దా త

యావజ్జీవ నిర్ధనతావ్రతముబూనిన డా. బెసెంటుచేసిన

దానములకు లెక్కలేదు. ముఖ్యముగ పేదవిద్యార్థులందరికో నెలనెలకు కొంతధనమును మనిఆరరుచేసి పంపుచుండెను. ఎవరైన విద్యార్థి సహాయము కోరి యుత్తరము వ్రాయుటయే తడవుగ వాడుపేరు ఆమె జాపితాలో వడినదనవలెను. ఒకప్పుడు ప్రభుత్వమువారు విద్యార్థుల ఆత్మకారవమునకు భంగకరమగు నిషేధపుటు తరువును చేసిరని యదిమొదలు ప్రభుత్వమువారి గ్రాంటునుపొందు పాఠశాలలోను కళాశాలలోను చదువు విద్యార్థులకు సహాయముచేయుట నిలిపివేసెను.

ఆమెనుండి ధనసహాయము పొందినవారు కొందరు మోసముచేసిరి గాని యామె వారిని పల్లెత్తుమాటననక తిరిగి వారికి సహాయముకూడ చేసెను. ఒకప్పుడామె అడమారులో నివసించువారి సౌకర్యముకొఱ కక్కడ నొక బ్యాంకును పెట్టించెను. కొంతకాలమునకు దానిలో నక్కడివారు దాచుకొన్న ధనము చాలభాగము హరింపబడినట్లు లెక్కలతనికీగో దొరికి, బ్యాంకు గుమాస్తాను అరెస్టుచేయు స్థితికి వచ్చెను. ఆసంగతి నామె విని వెంటనే లోటుధనమును తా నిచ్చి వానిని కాపాడి యెవరిసొమ్ము వారి కిప్పించి బ్యాంకును మూయించివేసెను.

దివ్యజ్ఞాన సమాజమునకుగాని, విద్యాశాలలకుగాని, మఱియేయితర సంస్థకుగాని ధనలోపమున్నదని యామెచేవిని పడగానే ఆమె యెంతధనమునైననిచ్చి యాలోపమును పూర్తి చేసెను. నీరు తోడినకొలది యూరుచుండునట్లు ఆమె దానములు చేసినకొలదియు నామె చేతిలో ధనము చేరుచుండెను. ఆమెచేతులతో దానముచేయవలెనని యెందరో ఆమెకు ధనము నిచ్చుచుండిరి.

(11) అ మ్మ

డా. బెసెంటు గొప్పదనమునంతను ఒక్కమాటలో వరించవలెననిన 'ఆమె అమ్మ' అనిన చాలును. ఆమె కడుపున బుట్టిన బిడ్డ లిద్దరే, గాని, యామె నమ్మాయని పిలిచినవారు లక్షలు. ఆమె సంతమంది అమ్మాయనుట కేవలము మర్యాద కొరకు కాదు. అందరూ ఆమె మాతృత్వమును రుచిచూచిరి. సంసానాధిపతులు, వండితులు, యోగులు, రాజకీయ వేత్తలు ఎందరెందరో యాతల్లిని నోరార 'అమ్మా' యని పిలుచుచుండిరి.

కన్నతల్లి తనపిల్లల సంతప్రేమించునో వారికొక కంఠ త్యాగము చేయునో, యెన్నిపాట్లుపడునో అందరు నెరిగిన సంగతే. డా. బెసెంటు దివ్యజ్ఞాన సమాజసభ్యులయెడల ముఖ్యముగ నామె శిష్యగణమునెడల, అంతప్రేమయు, వారి పురోవృద్ధికొక కంఠజాగ్రత్తయుదీరికొని, ఎందరినో త్రోవలో బెట్టి, యెందరినో గురుసన్నిధిని జేర్చెను. వారందరు తమకు ద్వితీయజన్మమునిచ్చి పోషించి పెద్దలజేసిన యామె తమ తల్లియని భావించి, 'అమ్మా' యని పిలిచి తమ కృతజ్ఞతను చూపిరనిన, సందాశ్చర్యమేమున్నది?

ఆమె యనేకమందిని తన దయచేతను ప్రేమచేతను తప్పుకోవలనుండి తప్పించి బాగుజేసెను. అనేకమంది యువతీ యువకులు, ఊరు పేరు లేకుండ బోవలసినవారు, ఆమె యాదరణచే లోకమున దలయెత్తుకొని దిరుగగలిగిరి. దిక్కులేని నిరుపేదల కెందరికో ఆమె జీవనమార్గముల బాపి దిక్కు

చూపెను. వారందరును ఆమె యవ్యాజప్రేమకు ఆమె తమ యమ్మయని యెంచి గౌరవించి తమ కృతజ్ఞతను దెలుపుకొని రసిన నాశ్చర్యమేమికలదు?

(12) గురుభక్తి

డా. బెంటు డివ్యజ్ఞాన సమాజములో జేగుటకు చాలా పూర్వమే తన గురుదేవుని వాక్కును వినెను. ఈ సంగతి వెనుకటి అధ్యాయములలో నుదహరించితమి. కాని, అప్పు డామె కా వాక్కునదని తెలియదు. ఆమెకును తన గురుదేవునకును గల సంబంధ మీనాటిది కాదని యామె వెనుకటి జన్మల చరిత్రనుబట్టి విశదమగును. ఆమె స్వభావతః పరిపాలకవర్గమునకు జెంది యితరుల నాజ్ఞాపించి వారిచే పనిచేయించ దగినదియైనను తన గురుదేవుని యాజ్ఞలను మన్నించుటయందు దాసి. ఆమె మహిషీరమునకు ప్రతినిధి యగుటచేత, ఆమె యీలోకమున జేసినపను లామె గురుదేవుని కార్యములు మాత్రమేగాక, ఆ మహిషీరమం దాధికారిక పురుషులుగ నున్న యితర మహారులకార్యములు కూడ గలవు. అనగా, మహిషీరమందలి యాధికారిక పురుషులలోకమున జేయవలసిన కార్యములన్నియు నామెద్వారా చేయుచుండిరి. వారందరిశక్తులు ఈలోకమున ప్రసరించుట కామె శరీరము తగిన యుపాధి యయ్యెను.

వారందరియెడలను ఆమె భక్తి కంఠములేదు, వారి మాట కడులేదు, వారియాజ్ఞయైనయెడల యుద్ధరంగములోని సైనికునివలె, మారుతలోచనలేక ఆయాజ్ఞను మన్నించు

చుండెను, ముందు వారు చెప్పినపనిచేసి తరువాత వారెందుకా పని నావిధిముగ జేయుమనిరని యోచించుచుండెను, గాని, ముందుగావారి యాజల మంచిచెడలను తర్కించుచు కూర్చొనుట నెఱుగదు. వారి కార్యమనిన ఆమెకు ప్రథమకర్తవ్యమగుటను, వారీలోకమున నొక మహాత్కార్యము నేరవేర్చుటకు స్థాపించిన దివ్యజ్ఞాన సమాజవి సరణము, దివ్యజ్ఞాన ప్రబోధము ఆమె ముఖ్యకర్తవ్యములై, ఆకార్యనిర్వహణమునకు తక్కిన యుద్యమములన్నియు సహాయభూతములు ఉపాయములునయ్యెను. ఆమె తన సర్వస్వమును గురుదేవున కెన్ని వేలేండ్రక్రిందటనో సమర్పించుకొనెను. ఆరహస్యము నెరింగిన వారికి ఆమె సర్వతోముఖశక్తి సమర్థతలకును ఆమె జీవితమునందలి మహత్తునకును కారణము విశదమగును. వారే ఆమె చేసిన సేవయొక్క విలువను తెలిసి మెచ్చగలరు, గాని, తదితరు లకది సాధ్యముకాదు.

అం త్య కాలము

1930 సంవత్సరాంతమున యైరోపాలో సంచారముజేసి యడయారుకు తిరిగివచ్చినప్పటికి ఆమె యారోగ్యము చెడియుండెను. కాని 55 వ దివ్యజ్ఞాన వారికసభలకు కాళ్ళీ వెళ్ళెను. ఆ తరువాత అడయారులోనేయుండి ఎప్పుడోగాని మేడదిగలేదు, విశేషముగ పనిచేయలేదు. క్రిమముగ కృశించిపోయెను. ఆమె మేడదిగట కొక Lift (బరువులెత్తు యంత్రము) ను

పెట్టించిరి. 1931 సం. డిసెంబరులో నచట జరిగిన ది. స. వారికసభ నారంభించుటకు వెళ్ళెదనని యామె యాకస్మికముగ గోరుటచేత క్రిందకు దింపిరి. ఆరంభోపన్యాస మారంభించినంతనే పూర్వపు జ్వాల బయలువెడలి యథాప్రకారము వాక్రస్పంతి ప్రవహించెను. శ్రోతలు విద్యుచ్ఛక్తి తాకిన వానివలె భ్రాంతులైరి. ఆమె కొన్నినిమిషములు మాత్రమే మాట్లాడెనుగాని యామాటలు శ్రోతల హృదయములలో నమృతమువలె బ్రవేశించెను. కాని, యా స్వల్పశ్రమ ఆమెకు చాలా ఆయాసము గలిగించెను. అదియే యామె కడపటి యుపన్యాసము.

1932 సం. లో ఆమె జన్మదినమున యథాప్రకారము యామె కన్నిమూలలనుండియు సందేశములు వచ్చెను. ఆరోజున బ్రాహ్మణులాయెకు పూర్ణ కుంభము సమర్పించిరి. ఆ సాయంత్రీ యామె తనగఁదొయ్యెద్ద వసారాలో పూవులగుట్టల మధ్య గూర్చొనియుండ నడయారు వాస్తవ్యులొకొకరికి యామెకు నమస్కరించి పుష్పములర్పింప, యామె వారిచేతులు కట్టుకొని యాశీర్వదించి పంపెను. 1932 సం. డిసెంబరులో 57 వ ది. స. వారికసభ లడయారులో జరిగెను. గాని అమ్మ గారు మేడదిగి రాలేక, తాత్కాలికాధ్యక్ష ప్రతినిధిగ పని చేయుచుండిన యాధ్యక్షుడు ఏ. పి. వారింగ్టన్ ద్వారా ప్రతినిధుల కొక సందేశము నంపెను:—

“నామిత్రులారా, సోదరులారా, పుత్రులారా, పుత్రికలారా, నేడు మీకందరకు హృదయపూర్వకముగ స్వాగత మిచ్చుచున్నాను. మీలో ప్రతియొకరును నాకు కుమారుని

వలెనో కుమార్తెవలెనో అత్యంత ప్రేమాస్పదులు. పరమ గురుని యింట నాచుట్టును మీరు సమావేశమై యుండుట కంటే నాకానందదాయకమగు విషయ మింకొకటిలేదు. ఆ పరమపురుషుల నివాసమునకే మీకు నేను స్వాగత మిచ్చుచున్నాను.

ఆయన యాశీస్సు ఆయన బిడ్డలందరి శిరస్సులపై గురియుగాక !

ఆయన సన్నిధిని మీరందరు విశ్రాంతి గాంచెదరు గాక !

ఆయన ప్రేమ మీతో నుండుగాక !

పరమగురువుల సేవార్థము వారిబిడ్డల సహాయార్థము ఈవార్షికసభ ఆరంభమైనదని తెలియజేయుచున్నాను.”

ఆసభకువచ్చిన రమారమి 700 ప్రతినిధులు డిసెంబరు తే 28 దిని వరుసగా నొక్కొక్కరు ఆమెను దర్శించి, ఆమె సన్నిధిని మోకరించి మ్రొక్కి పుష్పముల నప్పించి యామె యాశీస్సుల నొంది వెడలిరి. అంతసేపు కూర్చొని అందరిని ఆదరించి యాశీర్వాదించుట ఆమెకు అత్యంతానందమును సమ కూర్చెనుగాని, మిక్కిలి ఆయాసము గూడ గలిగించెను.

తరువాత క్రమముగ నామె సీరసించి వసారాలో కూర్చొని అడయారునదివైపు పూర్వము పరమపురుషులచటికి దయచేయుచుండిన దిక్కున చూచుచు కూర్చొనుట దప్ప మరి యేపనియు జేయజాలకుండెను. అత్యంతపులు, సంరక్షకులు తప్ప మరెవ్వరిని ఆమె చూచుటలేదు. ఆ శరీర

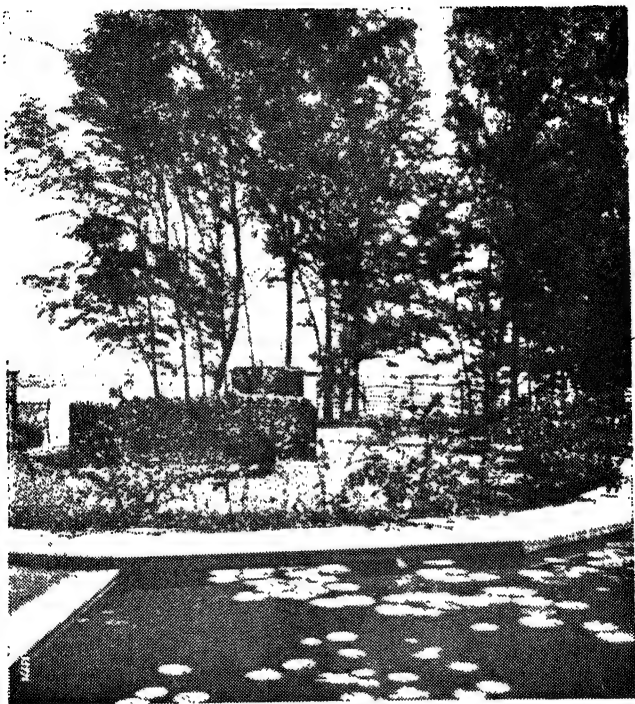
ములో జీవు డొక స్వల్పాంశము మాత్రముంచి బైటకు పోవు చున్నట్లుండెను. ఆ విషయమున యోగి లెడ్జీటరు ఇట్లు వ్రాసెను:- “శరీరములో నుండి జీవు డంతమెల్లగా బైటకు పోవుటకు కారణమేమో యూహింపజాలకు. బహుశః, పరమ పురుషులకు లోకమున కత్యావశ్యకములై యున్న తమ శక్తుల ప్రసారము కొరకు కేంద్రముగ నుండుటకా శరీరము ఇంకను కావలసినందున యుంచుకొనియుండురు. ఆమె తన శరీరము నా శక్తులకు బహు ప్రయోజనకరమగు నుపాధిగ జేసికొన్నందున, జీవు డితర పనులమీద బైటకు పోయినను శరీర ము పయోగపడుచున్నది.”

కృమముగ క్షీణించిన సూలదేహమును ఆనీ బెసెంటు 1933 సం. సెప్టెంబరు తే 20th ది సా మంత్రము గం. 4 లకు పూర్తిగా విడిచిపెట్టెను.

డా. బెసెంటు తన స్మృతి వాక్యముగ
 ‘సత్యము ననుసరించుట కామె యత్నించెను’
 అని వ్రాసిన చాలునని యొకప్పుడు చెప్పెను.
 కాని, ఆమె నెఱింగిన వా రావాక్యమును
 ‘ఆమె సత్యము ననుసరించెను’ అని సవరించిరి.
 ఆమె సత్యము ననుసరించెను, ఆమె సత్యస్వరూపిణి.

(2) అంత్య క్రియలు

1933 సం. సెప్టెంబరు తే 21 ది ఉదయము ది. స. వృధానకార్యస్థాన ఉద్యోగము మందిరము (Hall) లోనికి అమ్మగారి క శేఖరమును తెచ్చి, యచట ఆమె మిత్రులు, శిష్యులు,

స్కూల కోర్టు న వ న ము

1933 సం. సెప్టెంబరు 21వ తేదీన డాక్టరు ఆనీ బిసెంటు

స్థూలశరీర దహన సంస్కారమయిన స్థలము.

బిడ్డలు, భక్తులు, ఆమెయొద్ద సెలవుగైకొనిన తరువాత, మెసానిక్ హాలుకు గొనిపోయిరి. అచట మెసానిక్ సంప్రదాయానుసారము సంసారమును జరిగిన తరువాత గొనిపోయి చందనపు కర్రలలోను, పరిమెళతైలములలోను బెట్టి యగ్నిహోత్రుని ద్వారా పంచభూతములకు సమర్పించిరి. మిగిలిన శుష్కులను భస్మమును అక్కడనే పూడ్చి, చుట్టును సుందరమగు నుద్యానమును వేసిరి. దానికి 'The Garden of Remembrance' (స్మారకోద్యానము) అని పేరుబెట్టిరి.

ఇది పంచకోణతారాకారమున గట్టబడి చుట్టును కమలములతో నిండిన చిన్న జలాశయములును, వానిచుట్టును నానావర్ణపత్రపుష్పయుతమగు నుద్యానమును గలిగి, చలువరాతి తిన్నెలతో విరాజిల్లుచున్నది. దీనికి ఉత్తరమువైపున ప్రక్కనే అడయారునదియును తూర్పున ననతిదూరముననే సముద్రమును దక్షిణ పశ్చిమకు ల సరుగుడుతోటలును ఉండి యెంతో మనోహరముగను బహుప్రశాంతముగను నుండును.

అక్కడనే యీ తరువాత మోగి లెట్టిటరు అస్థులను, డా. అరంజేలు అస్థులనుగూడ స్థాపించిరి. అడయారు ది. స. కార్యస్థాన ఆవరణయంతయు గొప్పపుణ్యక్షేత్రము, తపోవనము. దానిలో కొన్ని స్థలములు ప్రత్యేకముగ దివ్యశక్తులు ప్రసరించు కేంద్రములై యచటి కేగువారిని తత్వయుల జేయును. అట్టి స్థలములలో నీయుద్యాన మొకటి.

అక్కడ మూడు రాతిపలకలమీద నీకింద నుదహరించిన వాక్యములు ఇంగ్లీషులో చెక్కియున్నవి:—

(1)

1907 మొదలు 1933వరకు దివ్యజ్ఞాన సమాజాధ్యక్షురాలుగ నుండిన ఆనీ బెసెంటు శరీరము 1933 సం. సెప్టెంబరు 21 తేదీని ఇచ్చట దహనము చేయబడెను.

(2)

పరమపురుషులకు నమ్మినబంటు, సత్యశీల, సర్వభూతహిత యగు ఆనీ బెసెంటుకు గౌరవపూర్వకముగను ప్రేమపూర్వకముగను, ఈ స్మారకోద్యానము 1935 సం. వజ్రోత్సవ సమయమున సమర్పింపబడినది.

(3)

చార్లెస్ వెబ్స్టర్ లెడ్జిటరుగారికి ప్రేమపూర్వకము, గౌరవపూర్వకమునైన స్మారకము, ఆయన స్థూలశరీరభస్మము ఆనీ బెసెంటు శరీరభస్మముతో గూడ, వారిద్దరు కోరదగినరీతి, నిచట విశ్రాంతి గొనుచున్నది.

స మా ప్తి

ప్రపంచ పరిణామములో నొక్కొక్క నూతనశకారంభమునకు ముందా నూతన పరిస్థితులకు లోకమును సిద్ధపరచుటకు మహాపురుషులు లవతరించెదరని ప్రపంచ చరిత్రవల్ల దెలియుచున్నది. అట్టి యవతార పురుషులలో ఆనీ బెసెంటాకరు. ఆమె యీ యవతారమున స్త్రీ శరీరమును కొన్ని కారణములచే ధరించెను, గాని, యిదివర కవతరించిన యే మహా పురుషునకును ఆమె తీసిపోలేదు. ఇటుపై న ఆ మహా నీయు డెప్పు డెక్కడ నవతరించునో చెప్పజాలము, గాని, యీ యవతారమునం దాయన చేసిన బోధలు, చూపిన తోవలు, నడిచిన నడతలు చక్కగా నర్థముచేసికొని అనుసరించువారి కాయనతోగూడ బుట్టి ఆయన ననుసరించి పనిచేయు మహా భాగ్యము గలుగును. ఆయన ననుసరించుటయన పరమపురుషుల ననుసరించుట, కనుక, పరమపురుషుల సేవించి దరింప గోరువా రెల్లరు ఆనీ బెసెంటు జీవితచరిత్రమును తెలిసికొని, అందలి రహస్యము నెఱింగెదరేని కామ్యార్థ సిద్ధిపొంది ధన్యులగుదురు.

ఓమ్ కాంతి: కాంతి: కాంతి:

అనుబంధములు

1, ఆఫీ బెసెంటు ది. స. అంతర్జాతీయ వార్షిక సభలలో
నిచ్చిన యుపన్యాసములు

సం.రము.

విషయము

- 1893 The Building of the Kosmos = జగన్నిర్మాణము.
- 1894 The Self and its Sheaths = ఆత్మ, వానికోశములు.
- 1895 The Path of Discipleship = శిష్యపథము.
- 1896 The Four Great Religions = నాలుగు గొప్పమతములు.
- 1898 Evolution of Life and Form = జీవరూపముల
పరిణామము.
- 1899 Avatars = అవతారములు
- 1900 Ancient Ideals in Modern Life = ఆధునిక జీవితములో
ప్రాచీనాదర్శములు.
- 1901 The Religious Problem in India = ఇండియాలో మత
సమస్య.
- 1902 The Laws of the Higher Life = పరమార్థ నిష్ఠా
నియమములు.
- 1903 The Pedigree of Man = మానవ వంశావళి.
- 1904 Theosophy in Relation to Human Life = మానవుని
జీవితమునకు సంబంధించిన దివ్యజ్ఞానము.
- 1905 Bhagavadgeeta = భగవద్గీత
- 1906 The Upanishads = ఉపనిషత్తులు.
- 1907 An Introduction to Yoga = యోగశాస్త్ర ప్రవేశము.

సం.రము.

విషయము

- 1911 Ideals of Theosophy = దివ్యజ్ఞానాదర్శములు.
- 1912 Theosophy = దివ్యజ్ఞానము.
- 1913 Indian Social Reform = ఇండియాలో సంఘ సంస్కరణము.
- 1915 Life's Deeper Problems = గాఢ జీవిత సమస్యలు.
- 1916 Duties of the Theosophist = దివ్యజ్ఞాని ధర్మములు.
- 1918 Religious, Social, Educational, and Political Reconstruction = మత, సాంఘిక, విద్యా, రాజకీయ పునర్నిర్మాణము.
- 1919 The Duties of the T. S. = డి. స. ధర్మములు.
- 1920 The Great Plan = మహాసంకల్పము.
- 1921 Theosophy and World Problems = దివ్యజ్ఞానము, ప్రపంచ సమస్యలు (ఈ మకుటముతో నా యేడు నలుగురు నాలుగు ఉపన్యాసముల నిచ్చిరి. ఆ. బె. ఇచ్చిన దొకటి)
- 1922 Your World and Ours = మీ లోకము మా లోకము (ఒక్కటే యుపన్యాసము)
- 1923 Religion and Religions = మతము, మతములు (ఒక్కటే యుపన్యాసము)
- 1924 The Real and the Unreal in a Nation's Life = ఒకజాతి జీవితమునందలి సదసత్తులు (ఒక్క యుపన్యాసము)
- 1925 The Three World Movements : The Basic Truths of the World Religions = మూడు ప్రపంచచికోద్యమము.

సంరము.

విషయము.

ముఖ్య: ప్రపంచములోని మతముల మూలతత్త్వములు
(ఒక-యువన్యాసము)

1927 Work of the Manu = మనువు చేయుపని. (ఒక-యువన్యాసము)

1929 The Past and Future of the T. S. = డి. స. యొక్క భూత భవిష్యత్తులు (ఒక-యువన్యాసము)

1930 The Future of the T. S. = డి. స. యొక్క భవిష్యత్తు (నాలుగింటిలో నొక యువన్యాసము)

2. ఆనీ బెసెంటు జన్మదిన (అక్టోబరు 1 ది)

సందేశములు

1913. “బలముగను, ధైర్యముగను, సత్యముగను నుండుడు.”

1914. “పనిలో మన ప్రాముఖ్యతకు ఇయ్యదగిన దానికంటె నెక్కువ విలువ నిచ్చెదము. ఒకచోటనుండి తీసి మరి యొకచోట నాటుట సస్యపు మొలక కెంత మేలు చేయునో మనకు నంత మేలుచేయును.”

1915. “ఇప్పుడు మన మున్న ప్రాపంచిక సంకటసమయము నంటి సమయములలో దుర్బలులు తుపానుగాలిలో గొట్టుకొని పోవుదురు. ‘ధైర్యముగనుండుడు, పురుషుల వలె పనిచేయుడు’ అని యొక ప్రాచీనరచయిత చెప్పుచున్నాడు. నా తొలియావనమున ప్రపంచములో

నొంటరికతెనై 'బలముగ నుండుము' అనువాక్యమును నా మేలుబంతిగ గైకొంటిని. నా వార్థకములో నా వాక్యమును మీ కందజేయుచున్నాను. 'బలముగ నుండుడు'.

1916. "సోదరులారా! స్వస్తి! అంధకార బంధురమైన నడి రాత్రియందున్న మీరు అరుణోదయ మగునని నమ్ముడు".

1917. "ఇచ్చ, జ్ఞానము, తెలివి, ఇవి మానవుని యందున్న భగవంతుని మూడు మూర్తులు. తెలివి సంకల్పించుటకు, జ్ఞానము (వివేకము) ప్రబోధించుటకు, ఇచ్చ పనిచేయుటకు".

1918. "స్థిరముగ నుండుడు, బలముగ నుండుడు, ఆత్మ నిగ్రహము గలిగియుండుడు, మీ పాదములు, అనేక యుగము లను శిలపై నున్నవి. గాలికి కొట్టుకొను మేఘములకుపైన 'తార' వెలుగుచున్నది."

1919 (మానదినము, శాంతికై ప్రార్థన.) "దేనికి కరమై యుండున దెద్దియు నుండదో ఆ భగవంతుని గుప్త జీవమా, నిన్ను మూవైరుల ముఖములలో జూచి వారిని మేము ప్రేమించునట్లు మాకు తోడ్పడుము. నీశాంతి యారీతిగా లోకమున ప్రసరించుగాక, నీయిచ్చ స్వర్గమునందువలె భూమిమీద నెరవేరుగాక."

1920. "కాలము కష్టకాలము, పని భారముగ నున్నది, కాని, మనము పూర్వాచారములు మతమూర్త లోకము నెదిరించినపు డాతీవ్రతను భరించుటకు ముందుగ మహా

సేనాని పంపిన పురోగాములమని జాపకముంచుకొనవలెను. మనవెనుక వచ్చు తరమువారు ఇప్పటికంటె నెక్కువ పరిశుద్ధమగు వాతావరణమునందు వసించి గొప్ప శీలమును అలవరచుకొన గలుగుటకై మన మా తీవ్రతను భరించవలెను. మనలో ప్రస్తుతమున్న చెడలక్షణము లన్నిటిని తొలగించుకొను వఱకు రాబోవు నూతనయుగ నాగరికత రాజాలదు. మాతృదేశమునందలి మహారుల సేవజేయుటలో భయంకరమగు పరిస్థితుల నెదుర్కొనుట బహు గొప్పకార్యము. మనము వెలుగుదండులో చేరినవారము. మనకు గెలుపు తప్పదు. మనయధికార్ల నెరుగుదుము, మన సేనానిని నమ్మదుము. మనభవిష్యము ప్రాక్తారచే ప్రజ్వలించుచున్నది. ఆ ప్రాక్తారయే భారతతార. మనకు మనలక్ష్యము దానినిజేరు మార్గము దెలియును, గనుక, మనకు భయములేదు, సంశయములేదు. అంత రాత్రిలో వసించియుండు నిత్యత్వమునందలి శాంతిని మీ హృదయములలో నుంచుకొనుడు”

1921. “తలవరీ! రాత్రి యెట్లున్నది?”

‘రాత్రి యరుణోదయమును సమీపించుచున్నది.’

‘సూర్యోదయము దగ్గరగుచున్నదని నీ కెట్లు తెలియును?’

‘ప్రభాతతార, ప్రాక్తార, నిబ్బండలమున వెలుగుచున్నది.’

‘సోదరులారా! సిద్ధముకండు! తలలెత్తుడు, మీ జ్యేష్ఠ సోదరుడు సమీపించు చున్నాడు”

1922. “ప్రపంచమంతటనున్న నా సోదరులకు నాజన్మదిన అభివందనములనుహి హూలయములమధ్యనుండి వ్రాయుచున్నాను. కాని, యాపర్వతములు భూమినుండి పుట్టిన మేఘములచే దట్టముగ గప్పబడి కంటికించుకయు నగు పించుట లేదు, అందుచేత అవి యక్కడ యుండుటను సంశయింపనా? వాని పచ్చని చరియలు, ఉన్నతశిఖరములు, ఆకాశమును చొరుచుకొని పోవు హిమశృంగముల, ఊహకల్పితములని, స్వప్నములని యననా? అనఁ, వానిని నేను చూచితిని, వానిపై నడిచితిని, నే నెఱుఁగుదును.

సనాతధర్మము, మనసు నడుపుచున్న మహిషీరము, మనకు ప్రబోధముగలిగించు జగద్గురువు, మనను పాలించు ఉచ్చాస్వరూపము, సత్యమని నమ్మకముగను నిశ్చయముగను చెప్పుచున్నాను. హిమాలయములు పొడియైనను వారందరు నిత్యములో నుందురు. శ్వేతద్వీపముపైన వెలుగు తారను నే జూచితిని. నాసోదరులారా! కన్నలెత్తి చూడుడు, మీకు కూడ అది యగుపించును; అప్పుడు, తుహనును నిశ్చయముగ నెరుఁగొనుడు.”

1923 “అణువు అణువునను స్పందించు నో గుప్తజీవమా, ప్రతి ప్రాణిలోను వెలుగుచున్న యోగుప్తజ్యోతీ, సమ సమును ఏకముజేయు నో గుప్తప్రేమా, నీతో తాదాత్మ్య మొందినట్లు ఎవడు భావించునో

అట్టి ప్రతి యొకడు నితరు లొక్కొక్కరితో తాదాత్మ్యమొందియున్నట్లు తెలియుగాక”.

1924. “భూమిపై నీకత్యంత ప్రీయుడెవరో, ఎవనికొరకు త్యాగము జేయుట సంతోషమో వానిని గుఱించి యాలోచింపుము. పిదప ఆదర్శమువైపు కన్నులనెత్తి ఆయన కున్నంతప్రేమను, ఆసంతోషదాయకమగు త్యాగమును, మానవసోదరు లందరకు మనము ఈయ వలసియున్నదని స్మరింపుము. మానవులకంటె తక్కువ వర్గములలోని ప్రాణులతో మనకుగల సంబంధము లలో అందరము చరించు ఏకైకజీవమును అనుభవించు చున్నాము గనుక గొప్పప్రాణులు కొద్దిప్రాణుల యెడల చూపవలసిన యుపకారబుద్ధి, దయ, రక్షణము మరిచిపోకూడదు.”

1925.

1926.

(సందేశములేదు)

1927.

1928

“ఈ సంధి సమయమున జీవించి యుండుటయు, ‘ధర్మమును నెరపుశక్తి’ (దానికేపేరు పెట్టినను పెట్టవచ్చును) కి ఉపాధులమగుటకు సంతోష పూర్వకముగ సమర్పించు కొనుటయు బహు మహద్విషయములు! ప్రేమించువారందఱిసహాయము కావలసియున్న యీ ప్రపంచములో, గుడ్డిగాను, కోరికతోను బాధపడుచున్న జనులనేకులున్న యీ ప్రపంచములో, మన మున్నందఱి సేవ నిజమగు మహత్వము.”

1929. “మనలో ప్రతియొకడును తనకు హానిచేసినాడని తాననుకొను ప్రతివానిపైనను కోపమానవాలునకైన లేకుండ తన హృదయమునుండి తొలగించుకొనుటకు కష్టపడి, విరామము లేకుండ పాటుపడిన యెడల ప్రపంచమంతటను శాంతి పాలించునని, బహుశః ఆశ్చర్యముతో, చూచెదము.”

1930. 1929 సం. లోని సందేశము.

1931. “ఋషులు గురువులు తాము జ్యేష్ఠసోదరులమని యందురు, మనముకూడ వారి నట్లే పిలుచుచున్నాము. ఆవిధముగనే అభిసేచుడైన పాపి మన మతి దయతో సంరక్షించవలసిన శిశుసోదరుడని చెప్పుకొనుటకు ఆత్మీయ పడుదుమా? ప్రపంచ మందున్న యాశిశువులందరకును వచ్చే సంవత్సరములో ప్రతిదినమునను ప్రేమపూర్వకముగ నొక సంకల్పమును బంపెదము.”

జన్మదిన తీర్మానములు (మాదిరికి)

1. “వచ్చే సంవత్సరములో ప్రతిదినమున, దినమంతయు, నాజీవితమును నాహృదయమున్న కీర్తుతో సమశ్రితి గలుపుటకు ఓరిమితో యత్నించెదను.”

2. “వచ్చే సంవత్సరము ప్రతిదినమున, దినమంతయు నాజీవితమును నాహృదయములో నివసించియున్న గురుదేవుని జీవితముతో సంపూర్ణ సామరస్యము నొందునట్లు సరిజేయుటకు ఓరిమితో యత్నించెదను.”

3. ఇతర సందేశములు

1924 సం. జూలై తే 23 దిని డా. బెసెంటు లోక సేవనారంభించి 50 సం. లయినందున గొప్ప స్వర్ణోత్సవములు జరిగెను. ఆసందర్భమున నారోజున లండన్ క్వీన్స్ హాలులో జరిగిన సభకు పంపిన సందేశము:—

“నేడు యువకులుగ నున్నవారికి సందేశము—

మేము చేయక విడిచినట్టి, మీరు చేయబోవునట్టి మహా తాగ-ర్యములతోను, మేము కనుగొనజాలని గొప్ప యుద్యమములతోను నిండిన భవిష్యత్తుకొర కెదురు చూడుడు. మానవజాతి తన బిడ్డలు ఒక్కొక్క తరమువారు తనను సేవించుచురాగా నిరంతర క్రమోన్నతి నొందుచున్నది. ఎప్పటి కప్పుడు గతమునుండి నూతనయుగము పుట్టుచుండ, ప్రపంచము నవనవ యశావనమును బొందుచుండును. కొందరు నేను యశావనములో నున్నానందురు. ఔను, నిత్యములో వసించువారికి వృద్ధాప్యముండదు గనుక, వారన్నది నిజమే”.

1931 సం. డిసెంబరులో అడయారులో జరిగిన అంతర్జాతీయ వార్షికసభలో నిచ్చిన యుపన్యాసమునుండి:—

“అది (దివ్యజ్ఞానము) జనులకు వచ్చు జీవనముగాని మాటలు కాదు. మీరు పండితులు కానందున జనులను మార్చజాల మనుకొనవద్దు. వారు మీజీవితమును చూచెదరు గనుక మీరు వారిని మార్చులరు.

‘మీలోని దైవాంశను నమ్ముడు. మీకు బలమిక్కడ దొరుకును. మీరు దైవాంశలు. మన చుట్టునున్న

వారిపైన మనము ప్రేమను కురిపించినపుడే మనము తమోతముల మగుదుమన్న నాకు సత్యమని తెలిసినసంగతిని మీకు తెలియజేయ గలిగిన బాగుండును. మీ నమ్మక మెదియైనను లెక్కలేదు, మీ రెట్టి వారను నది బహు ముఖ్యమైన విషయము. ... మీలో నున్న భగవంతున కొక యవకాశము నీముడు. మీ హృదయమును విప్పి మీ చుట్టునున్న వారందరిపైన ప్రేమ కురిపించుడు. ఒక్కొక్కపుడు ప్రేమను చూపు విధముగా తెలివితక్కువగ నున్నను ప్రేమ యెప్పుడును మంచిదే. ... మీలోని యాత్మను, దేవుని, విశ్వసంపుడు. అప్పుడు మీ జీవితము ప్రేమయై యుండును గనుక అత్యుత్తమమైన దగును.

1931 సం. లో వ్రాసినది. 1932 సం. లో ప్రకటింపబడెను.

దివ్యజ్ఞాన సమాజ భవిష్యత్తు

ఇది ప్రతి దివ్యజ్ఞానియు తన హృదయమునకు మనస్సునకు వేసికొనవలసిన ప్రశ్న. మనము విశ్వసోదరత్వమున కంకుర స్థానముగ నుండగోరెదము. అది యుత్తమమగు నాశయము. మన ఆశయము యథార్థమగునట్లు అంకురము తన చుట్టు నొక తగిన దేహమును, జీవచైతన్యమున కొక యాలయమును, నిర్మించుకొనుటకు స్రష్ట. ద్వేషము - మరణము అయినద్వేషము - చే సంభవించిన నాశనకర వేదనల ననుభవించు ప్రపంచము నుద్ధరించుటకు తన దివ్యలక్షణములను కొన్నిటిని ప్రకటించుట కొక యుపాధిని నిర్మించుటకు, సృష్టి శక్తులను మనచుట్టు ప్రసరింప జేయుటకు మన మేమి చేయచున్నాము ?

డాక్టరు ఆనీ బెసెంటు

2వ భాగము : పూర్వజన్మ వృత్తాంతములు

విషయ పరిచయము

డా. బెసెంటు జీవితమహాత్మ్యము నెఱుంగుట కాపేరుతో నవతరించిన జీవుని పూర్వజన్మవృత్తాంతము కొంతవరకైన దెలియుట మంచిది. ఆమెయును, యోగి సి. డబ్లియు. లెడ్జ్బీటరును తమయోగశక్తుల నుపయోగించి: సృష్టి వృత్తాంతమును పరిశోధించి 'Man: Whence, How and Whither' (మానవుడు : ఎక్కడనుంచి, ఎట్లు, ఎక్కడకు) అను మహాగ్రంథమును వ్రాసిరి. మఱియును కొందరు ప్రసిద్ధవ్యక్తుల పూర్వజన్మములను గూడ పరిశోధించి వ్రాసిరి. వానిలో శ్రీ జిడ్డు కృష్ణమూర్తిగారి పూర్వజన్మవృత్తాంతములను రెండు సంపుటములుగ (ఆలిగ్-యోగ జన్మవృత్తాంతము లను పేరుతో) ప్రకటించిరి. ఆరెండు పుస్తకములను అనుసరించి యీ భాగము వ్రాసినాము. 'మానవుడు: ఎక్కడనుంచి, ఎట్లు, ఎక్కడకు' అను పుస్తకములో నీ 'భూమి' పుట్టకముందు చంద్రమండలములో జీవపరిణామము జరుగుచుండినప్పటి నుండియు కొందరు జీవుల పరిణామము నందలి వివరములను నిదర్శన పూర్వకముగ గైకొని ఆయా కాలవిశేషములను వర్ణించిరి.

మనదేశములో జీవు డమృతుడనియు, ననేక జన్మముల నెత్తి కమ్ముముగ సంపాదించిన యనుభవములచే ఆత్మవికా

సము నొంది సంసారమును తరించుననియు నమ్మనివారుండరు. కాని, యాపరిణామముగురించి యీగ్రంథములో వ్రాయబడిన పరిణామ పూర్వహములు (Schemes of Evolution), చక్రములు (గ్రహమాలలు = Chains), పరివర్తములు మొదలగు వివరములు అనేకులకు శ్రోతగా నుండును. వానిని గుఱించి దివ్యజ్ఞాన ప్రజోధినిలో 9 వ అధ్యాయములోను పైన పేర్కొనిన మానవుడు అను పుస్తకములోను చదువవచ్చును. అయినను ఈగ్రంథములోని విషయ మర్థమగుట కిచట ఆవిషయములగుఱించి సంగ్రహముగ వ్రాయవలసి యున్నది సృష్టిలో అనేకకోట్ల బ్రహ్మాండము లున్నవి. ఒక బ్రహ్మాండము నొక సౌరకుటుంబము అని పేర్కొందము. ఒక సూర్యనారాయణమూర్తి ఆబ్రహ్మాండమునకు నాయకుడు. మన బ్రహ్మాండములో మన కగుపించు సూర్యబింబము మన సూర్యనారాయణమూర్తికి స్థూలోపాధి. మనభూమితో సంబంధించిన బ్రహ్మాండమును గుఱించియే మన మాలోచించెదము. దానిలో పది పరిణామపూర్వహము లున్నవి. వానిలో ఏడింటినిగుఱించిమాత్రమిప్పుడు తెలియునుగనుక ఏడు పూర్వహములే యున్నవనుకొందము. ఒక్కొక్కపూర్వహములో జీవులు పరిణామము నొందుచున్నారు. అన్నిపూర్వహములలోని పరిణామము ఒక్కయవస్థతో లేదు; కొన్నిటిలో చాలా వృద్ధిలో నున్నది, కొన్నిటిలో నింకను వెనుకబడియున్నది.

ఒక్కొక్కపూర్వహములో నేడేసిచక్రములు (Chains)ను ఒక్కొక్కచక్రములో నేడేసి గోళములు నున్నవి. ఒక్కపూర్వహములోని 4వ చక్రము సూలతమము, దానిలోని 4వగోళము

సూలతమమగు పృథ్వీతత్వపు గోళము. ఆసూలతమగోళముల పేర్లనుబట్టి పూర్వాహములకు పేర్లుబెట్టిరి. ఆప్రకారము (1) వలూన్ (2) శుక్ర (3) భూమి (4) బృహస్పతి (5) శని (6) యూరేనస్ (7) నెప్ట్యూన్ గ్రహములు ఏడును ఏడు ప్రత్యేకపూర్వాహములలోని సూలాలి సూలమగు పృథ్వీతత్వపు గోళములు గనుక ఆపేర్లనే ఆపూర్వాహములకు పెట్టిరి. ఒక పూర్వాహములో పరిణామమున బ్రవేశించిన జీవులు జీవన్ముక్తులగునంతవరకు మరియొక పూర్వాహములోని కేగజాలరు.

ఒక పూర్వాహములోని ఏడు చక్రములలోని యన్నిగోళములు పార్శ్వ ప్రకృతిగలవి కావు. మన భూపూర్వాహములో ఏడింటిలో 3, 4, 5, చక్రములలో మాత్రము పార్శ్వగోళములుండును. 1-7 చక్రములలో 1-7 గోళములు ఆత్మలోకమునను, 2-6 గోళములు బుద్ధిలోకమునను, 3 - 5 గోళములు సూక్ష్మ (అరూప, లేక, శుద్ధ) మానసికలోకమునను 4 గోళము సూల (రూప, లేక, అశుద్ధ) మానసికలోకమునను ఉండును. 2-6 చక్రములలో 1-7 గోళములు బుద్ధిలోకమునకు, 2-6 గోళములు సూక్ష్మ మానసిక లోకమునకు 3 - 5 గోళములు సూల మానసిక లోకమునకు 4 గోళము భువర్లోకమునకు చెందినవి. 3-5 చక్రములలో 1-7 గోళములు సూక్ష్మమానసిక లోకమునకు, 2-6 గోళములు సూల మానసిక లోకమునకు 3-5 గోళములు భువర్లోకమునకు, 4 గోళము భూలోకమునకు చెందినవి. 4 చక్రము (భూచక్రము) లో 1-7 గోళములు సూలమానసిక లోకమునకు, 2-6 గోళములు భువర్లోకమునకు, 3, 4, 5 గోళములు పృథ్వీలోకమునకు చెందినవి.

దీనినిబట్టి ఒకవ్యూహములో 1,2,3 చక్రములు ప్రవృత్తియందు 4 వ చక్రము సంధియందు 5,6,7 చక్రములు నివృత్తియందు నున్నవని విశదమగును. ఆ ప్రకారమే ఒకచక్రములో 1, 2, 3 గోళములు ప్రవృత్తియందు క్రమముగ స్థూలతర ప్రకృతిలో రూపములనొంది 4 గోళము స్థూలతమ ప్రకృతిలో రూపమునొంది పిదప 5,6,7 గోళములలో క్రమముగ స్థూల ప్రకృతిని విడుచుచు బోవును. ఒక చక్రములో పరిణామమునొందు జీవులుకూడ ఆ ప్రకార మాయా గోళములలో నుపాధులను నిర్మించుకొనును; ఒక పరివర్తములోకంటె నొక పరివర్తములో ఆ యుపాధులు ఎక్కువ సౌష్ఠ్యము, ఎక్కువ వికాసము నొందును.

భూవ్యూహములో మొదటిచక్రములో 1వగోళములోని పరిణామములో నభ్యాత్మవర్గులో బ్రవేశించిన చిత్క-శవరుసగా నొక్కొక్క గోళములో పరిణామమొంది యొక పరివర్తము తరువాత నొక పరివర్తములో వికసించి ఆ చక్రకల్పాంతమున కావర్గులో పరిణామము పూర్తిచేసికొని రెండవ చక్రములో సౌరాత్మ వర్గులోజేరి పరిణామమొందును. కొన్నిజీవులా గన్యుస్థానముజేరలేక రెండవచక్రములో తిరిగి యా యభ్యాత్మ వర్గులోనే జేరును. మొదటి చక్రములో సౌరాత్మవర్గులో జేరిన చిత్క-శ ఆ చక్ర కల్పాంతమున కావర్గులో పరిణామము ముగించుకొని రెండవచక్రములో చంద్రాత్మవర్గులో జేరును. ఒక్కొక్క వర్గులో నొకచక్రకల్పకాలములో పరిణామము జరుగును. వెనుక మూడవ (చాంద్ర) చక్రములో మానవ వర్గులో జేరి కొంతకాల మక్కడ ఆ వర్గులో పరిణామము

బొందిన జీవులు భూచక్రములో కొందరు సిద్ధిబొంది పరమ పురుష వర్గములో జేరిరి. కొందరు అందుకు సిద్ధముగ నున్నారు. ఒక పూహములోని యేడు చక్రములలో నొక సమయమున నొక చక్రములోనే పరిణామము జరుగును. కనుక, భూ పూహములో 1,2 చక్రములలో పరిణామము పూర్తియై యందలిగోళములు నశించెను; 3 వ చక్రములో పరిణామము పూర్తికానున్న సమయమున భూచక్రగోళసృష్టి ఆరంభమై ఆ చక్రకల్పాంతమున నందులో పరిణామ మొందుచుండిన జీవులు క్రమముగ భూచక్రములో తమ అనంతర పరిణామ పూర్తి కనుకూల సమయము వచ్చినప్పుడు చేరిరి. చాంద్ర చక్రగోళములు నిరీవమై ఊణించుచున్నవి. చంద్రగోళము నిరీవగోళము, శవము, క్రమముగ ఊణించుచున్నది. ఈ భూపూహములో 5 వ చక్రగోళము లింకను సృష్టికాలేదు, అయినప్పుడవి మూడవ చక్రములోని గోళమువలె నుండును, గాని, యందలి పరిణామము నివృత్తి యందుండును.

ఒకొక్క చక్రములోను చిత్కళ క్రొత్తగా పరిణామములో బ్రవేశించి అభ్యాత్మవర్గులో నారంభించును. దీనిని ది. స. గ్రంథములలో నీశ్వరుని 'జీవతరంగ' మనిరి, కనుక, ఒక చక్రములో క్రొత్తజీవతరంగమునకు చెందిన యభ్యాత్మికవర్గు, పూర్వచక్రములోనుండి ఆయా వర్గులన్నిటిలోనుండి వచ్చిన భూతములు పరిణామము నొందుచుండును. ప్రస్తుతము భూచక్రములో మూడు పర్తివర్తములు పూర్తియై నాలుగవ పర్తివర్తములో స్థూలతమమగు నాలుగవ గోళములో పరిణా

మము జరుగునున్నది. కనుక, మన మీభూప్రవాహ పరిణామ మధ్యకాలమున నున్నాము.

పూర్వజన్మ వృత్తాంతములను పరిశోధించినపుడు ఒక్కొక్క జన్మములో నేయే జీవు లేయే సంబంధములతో గలిసికొనిరో వివరించిరి. ఆ యా జీవులను సులభముగ నాన వాలు కట్టుటకు ఒక్కొక్క జీవునకు (జీవాత్మకు) ఒక్కొక్క పేరుపెట్టి, ఆ పేరునే అన్ని జన్మల వృత్తాంతములలోను వాడిరి. ఉదా:- అనీ బెసెంటుగ బుట్టిన జీవాత్మకు హెరక్లిస్ అని, జిడు కృష్ణమూర్తిగ బుట్టిన జీవాత్మకు ఆల్బియో అని పేరు పెట్టిరి. ఆపేర్లు ఏజన్మవృత్తాంతములో వచ్చినను, ఆజీవు జీవరో ఆనవాలు తెలియును. తెలిసినంతవరకు కొందరు జీవుల పేర్లు ఈ క్రింద వ్రాయబడినవి. ఆ పేర్లనే దీనిలో వాడితిమి.

ఈ పూర్వజన్మల వృత్తాంతములవల్ల అమ్మగారిపూర్వ చరిత్ర దెలియుటయేగాక ప్రపంచ చరిత్రకూడ కొంతవరకు సూచితమగును, కాని, గ్రంథవిస్తరభీతిచే అమ్మగారి జీవితములో ప్రత్యేకముగా దెలిసికొనదగిన విషయములున్న జన్మల వృత్తాంతములనే కొంచెము వివరించివ్రాసి తదితరజన్మల వృత్తాంతముల వివరములు వ్రాయలేదు. ప్రపంచ చరిత్ర దెలియగోరువారు పైనుదహరించిన రెండు గ్రంథములను చదువవలెను.

ఈ పూర్వజన్మలలో రెండు మూడు తప్ప తక్కిన జన్మల సంవత్సరములు ఆల్బియో జన్మల సంవత్సరములను బట్టియు ఆ యా జన్మలలో నాల్బియోకు హెరక్లిస్ సుకుగల బాంధవ్యమును బట్టియు నురమరగా చూచివేసినవి.

(ఈ జీవితముల చరిత్రలో నుపయోగించిన సాంకేతిక నామము లాయాజన్మములైన జీవులను తెలియజేయును. ఆ నామములు గల జీవుల కడపటి జన్మములో వారి పేర్లు తెలిసినంత వరకు ఇచట ఉదహరించబడినవి.)

అరోరా = కొంట్బుబ్నా - లిక్కిన్

ఆటారిస్ = జిడ్డు నాగాయణయ్య

ఆర్కార్ = ఎ. జె. విల్సన్

ఆల్కియోర్ = జిడ్డు కృష్ణమూర్తి

ఎతీనా = థామస్ వామనముని

డిమిగా = జిడ్డు కృష్ణమూర్తి తల్లి

టసిరిస్ = సిరాపీస్ మహర్షి

కేవెల్లా = యస్. మి. డి. పార్కు

కేప్రికార్క్ = బాబు భగవాన్ దాస్

క్సుక్సు = ఆనరె. ఆప్యేకఫ్

కొరోనా = జూలియన్ సీజర్

జూపిటర్ = నీలగిరివాసుడగు సిద్ధపురుషుడు, అగస్త్య

జెం (జెమిని) = ఇ. మాడ్ గ్రీక్ [మహాముని

డెనెబ్ = లార్డ్ కోకే

ధృవ = కూట్ హూమి మహర్షి యొక్క గురువు

నెప్ట్యూన్ = హెలేరియన్ మహర్షి

వల్లాస్ = పేటో

పోలరిస్ = బి. పి. వాడియా

ఫైడిస్ = డా. జి. యస్. ఆరండెలు

ప్రోటియస్ = టిబెట్ దేశపు తేషులామా

- బృహత్ (బృహస్పతి) = జీసన్ మహర్షి
 మనువు = వై వస్వత మనువు
 మహాగురువు = వ్యాసులవారు; గౌతమబుద్ధుడు
 మార్స్ = మరుమహర్షి
 మిజార్ = జిడు నిత్యసందం
 మెర్క్యూరీ = కూట్ హూమి మహర్షి
 యురేనస్ = జ్వాలకూల్ మహర్షి
 యులిసెస్ = క. ఆల్కాటు
 లియో = ఫెబ్రీజియోరస్పలి
 లూటియా = చార్లెస్ బ్రాడ్ల
 లైరా = లెట - టీ
 వజ్ర = హెచ్. పి. బల్లవాట్స్కి
 వల్కన్ = సర్థామస్ మూర్ అను మహర్షి
 విరాజ్ = మహాచోహన్
 వీనస్ = రెకోక్కి మహర్షి
 వెస్టా = మిన్నీ సి. హూల్బ్రైక్
 శాటర్న్ = వెనీషియన్ మహర్షి
 సిరియస్ = సి. డిబ్లియు. లెడ్బీటరు
 సిలీన్ = సి. జనరాజదాసా
 సివ = స్వామి తల్లాప్రగడ సుబ్బారావు
 సూర్య = మైత్రేయ బోధిసత్వులవారు
 హీలియస్ = మేరి రసక్ (=హాచ్మర్ సతి)
 హెక్టార్ = డబ్లియు. హెచ్. కిర్బీ.
 హెరక్లిస్ = డా. ఆనిబెసింటా

సాంకేతి కాక్షరముల వివరము

తం. = తండ్రి

త. = తల్లి

భ. = భర్త

భా. = భార్య

కొ. = కొడుకు, కొడుకులు

కూ. = కూతురు, కూతుళ్లు

సో. = సోదరుడు (లు)

సో.రీ. = సోదరీ (లు)

పి.మ. = పితామహుడు. ప. పి. మ. = ప్ర పితా
మహుడు.

పి.తం. = పినతండ్రి. పె. తం. = పెత్తండ్రి.

పా = పాత్రుడు.

మా.మ. = మాతామహుడు.

ఒక పేరు తరువాత (=...) ఉన్న యెడల ఆ పేరు
గలవారికి బ్రాకెటులో వలపేరు గలవారు భార్య లేక భర్త
అని యర్థము.

జా. = జాతి

ఉ.జా. = ఉపజాతి

పు. = పురుషుడు

చంద్రమండలములో

జంతువర్గమున:—

చంద్రమండల పరిణామ చక్రము (Moon Chain) లో 5 వ పరివర్తము (5th Round) న స్థూలతమ (వృద్ధీశక్తి) మండలముగు చంద్రమండలమున వానర రూపముగల పెంపుడుజంతువులలో సిరియస్, హెరక్లిస్, ఆల్ఫియోన్, మిజార్, అను నలుగురు మొట్టమొదట ఆనవాలు పట్టబడిరి. అవి బహువిశ్వాసముగల జంతువులు. మార్స్, మెర్క్యూరీ (నరులు) దంపతులు. వారికి మహాగురువు, సూర్య కొడుకులు. ఆనలుగురు వానరులును ఆకుటుంబము నతివిశ్వాసముతో సేదించుచు వారి కుటీరముచుట్టును కాపురముండెను. ఈ వానరులు యజమానులను వారి ఆస్తిని కాపాడుటయేగాక వారి బిడ్డల నాడించుచుండిరి. ఒకనాడు కొందరు శత్రువులు తమ పెంపుడు జంతువులను వెంటబెట్టుకొని యీకుటీరముపై నకస్నాత్తుగ బడిరి. వానరులు వారితో తీవ్రముగ పోరాడజొచ్చిరి. ఇంతలో మార్స్ వచ్చి శత్రువులను పారదోలసాగెను. వారందరు యుద్ధముచేయుచుండగా తొండవంటి యొక పెద్దజంతువు కుటీరములో ప్రవేశించి పసిబిడ్డయైన సూర్య నెత్తికొని పోవుచుండెను. అడిచూచి సిరియస్ ఆ జంతువుపై బడి ముందు దానిచేతిలోని బిడ్డను లాగికొని ఆల్ఫియోన్ కందిచ్చి ఆజంతువుతో పోరాడి, దానిని చంపి, తానుగూడ గాయములచే స్పృహతప్పి పడిపోయెను. ఇంతలో నొకశత్రువు మార్స్ ను వెనుకనుండి కత్తితో పొడువవచ్చుట.

చూచి హెరక్లిస్ వారిద్దరి మధ్యనుబడెను. ఆక తిఫోటు హెరక్లిస్ కు తగిలి మార్స్ నిరసాయముగ బ్రతికెను. మార్స్ తనవెనుక నేదో పడిన చక్కుడు విని, వెనుదిరిగి చూచి జరిగిన సంగతి గ్రహించి హెరక్లిస్ తలను తనయొడిలో బెట్టుకొని శరీరము నిమురజొచ్చెను. హెరక్లిస్ తన యజమాని ముఖమునుగాఢమగుభక్తితో నిశ్చలముగజూచుచు ప్రాణములు విడిచెను. ఆప్రకారము తనయజమాని రక్షింపవలెనన్న తీవ్రాకాంక్షతో జేసిన సేవాకృత్యమువల్ల తురీయునియిచ్చ యొక మహాప్రవాహమువలె దేహాత్మలో బ్రవేశించుటచేత ఆహనరుడు ప్రాణోత్క్రమణ సమయమున వ్యక్తిత్వము (మానవత్వము)నొంది, అటుపైన జంతువర్గములో బుట్టక మానవవర్గములో బుట్టుచుండెను.

సిరియస్ అవయవములన్నియు చితికిపోయి నందున గాయములుమాని బ్రతికినను అత డేపనియు చేయలేక చాలకాలము పడియుండెను. బాలుడగుసూర్య యతనిని సంతోషించుచుండెను. ఆల్ఫియోన్, మిజార్ ఎల్లప్పుడు వానిని కనిపెట్టి చూచుచుండిరి. సిరియస్ తనయజమానుల యెడల గాఢమగుభక్తితో వారినే చూచుచు, వారినే తలచుచు నుండుటచేత క్రమముగ సూలమనస్సు వికసించి సూక్ష్మమనస్సు నాకర్షింప, తద్వారా అతను వ్యక్తిత్వమునొంది మానవవర్గమున జేరెను. ఆల్ఫియోన్, మిజార్ యజమానుల ననన్యభక్తితో సేవించుచు చాలకాలము బ్రతికిరి. వారికామశరీరము వికసించి బుద్ధిశరీరము నాకర్షింప, తద్వారా వారు మానవత్వమునొందిరి.

ఈకాలములో వ్యక్తిత్వము నొందిన జంతువులలో కొందరు ద్వేషము, దంభము, గర్వము, కోధము, ఈర్ష్య మొదలగు దుర్భావముల ప్రకోపముచే వ్యక్తిత్వమునొందిరి. వారిలో స్కార్పియో యొకడు. వాని కీకాలము నుండియు హెరక్లిస్ పై ద్వేషము కనిపించుచున్నది.

మానవవర్గమున:—

చాంద్రచక్రము రివ పరివర్తములో చంద్రమండలమున—

1. అజానులు ననాగరికులు నైనను కూరులు మూరులుగాని యొకజాతిమానవు లొక దీవిలో వసించుచుండిరి. హెరక్లిస్ ఆజాతివారిలో నొకజంతువు శవముకొర కింకొక నితో పోట్లాడుచుండెను. ఆదీవుల సమీపమున నున్న యొక పెద్ద భూఖండముమీద కూరులు సరభక్షకులునగు రాక్షసులు వసించుచుండిరి. ఈరెండు జాతులకు తరుచు యుద్ధములు జరుగుచుండెను.

2. మరియొక జన్మలో ఆదీవులలోనే ఆజాతిలోనే హెరక్లిస్, సిరియస్, ఆల్ఫియో, మిజార్ పుట్టిరి. వారికి బంధుత్వమున్నట్లగుపించడు, కాని మిత్రులు. ఒకనా డాదీవి కొక దివ్యపురుషుడు వచ్చెను. అతడు గొప్పనాగరికత గలవాడు, నీలమేఘచ్ఛాయగల దేహమువాడు, దూరమున నున్న నొక చక్రవర్తి సామ్రాజ్యములోని పౌరుడు. అత డీదీవులలోనిజనులను నాగరికులుగ జేయవచ్చెను. రాగానేయతడొక సాత్రీలో నీరుబోసి, దానిలో నొక చిన్న మాత్రను వేసెను. వెంటనే యది మండెను. కొన్ని యెండిన ఆకుల నామంటలో

నంటించి పెద్దబ్బాల్ చేసెను దానిని జూచి యాజనులు భయపడి దూరముగ జోయి చెల్లెక్కి యావంతను జూడసాగిరి. క్రమముగా జనులు భయము దీరి ఆ యాగంతకుని, అగ్నిని కూడ పూజింపదొడగిరి. ఇట్లు తనయందు జనులకు నమ్మకము కుదిరిన తరువాత వారికతడు నేలదున్నుటనేర్పి, తాను తెచ్చిన విత్త నములు నాటి, ఆహారపదార్థములు పండించుటయును ఆపదార్థములతో రకరకముల వంటకములు చేయుటయును నేర్పెను. ఇతడు మెరుక్కురీ, హెర్క్లెస్ మొదలగువారి కితనియందు విశేషముగు భక్తి కుదిరెను.

ఇది యిట్లుండ పొరుగుననున్న రాక్షసు లొకద్వీపములోని జనులపై బడి వారిలో వయస్సుమీరిన స్త్రీలను అందరు పురుషులను బాలబాలికలను చంపి యువతులను చెరపెట్టిరని యొకడు గాయములతో తప్పించుకొనివచ్చి చెప్పెను. ఆమాట వినినంతనే హెర్క్లెస్ కొంతసేనతో బయలుదేరిపోయి ఆరాక్షసులలో (అప్పు డక్కడ హాజరులేని) సాక్షియోను తప్ప తక్కిన వారిని దునుమాడి, చెరలోని యువతులందరిని విడిపించెను. ఒకగుడిసెలో మెరుక్కురీ వచ్చిన నగరమునుండి వచ్చిన యొక పురుషుడు గాయములతో బాధపడుచు బంధితుడై యుండుటచూచి యాతనిని హెర్క్లెస్ విడిపించి తెచ్చి మెరుక్కురీకి చూపెను. వారిద్దరు చిరమిత్రులగుట నాసమావేశమున కిద్దరును కడుసంతసించిరి. క్రొత్తపురుషుడు మార్స్. అతడు తన ప్రభువుపంపున రాక్షసులపై యుద్ధమునకు వచ్చి, యొడిపోయి, సైన్యమునంతను గోల్పోయెను. అతనిని వీరుబడిగా చంపితినుటకు రాక్షసులు బంధించియుంచిరి. మెరుక్కురీ చేసిన

చికిత్సచే మార్స్ కొన్నాళ్లకు ఆరోగ్యవంతుడై స్వదేశము నకు బోవనిశ్చయించెను. మార్స్ ను విడిచి హెరక్లిస్ ఉండ జాలక అతనివెంటసేవకునిగ నగరమునకు బోయెను. మెరుక్యరీ ఆదీవిలో నింక కొంతకాలముండి జనులకు జ్ఞానవికాసము గలిగించెను.

ఆప్రకారము మార్స్ హెరక్లిస్ తో తన నగరమున కేగినతరువాత కొంతకాలమునకుచక్రవర్తితనగురువుల యాజ్ఞ పైన తిరిగి రాక్షసులపైకి యుద్ధమునకు మార్స్ ను సహాయ మిచ్చి విరాజ్ అను నాయకుని పెద్దసైన్యముతో బంపెను. హెరక్లిస్ మార్స్ ను సహరించి పోయెను. సాగ్నియో శత్రు సైన్య నాయకుడు యుద్ధమున రాక్షసు లోడిపోయిరి. ఈ యుద్ధానంతరము ఈ దీవులలోని యనాగరిక జనులనందరిని తీసికొనిపోయి రాక్షసుల రాజ్యములో నెలకొల్పిరి. సాత మిత్రులు కలిసికొనిరి. సిరియస్ కూడ మెరుక్యరీ సేవకునిగ నగరమునకు బోయెను.

3 తరువాత హెరక్లిస్ అనాగరిక జాతులలో ననేక జన్మములనెత్తెను. వాని మానసికాభివృద్ధి బహు మెల్లగాను స్వల్పముగను జరుగుచుండెను. ఇట్టి జన్మలు 12 అయిన తరు వాత ఒకసారి హెరక్లిస్ పాలములలో పనిజేయు స్త్రీగా కనిపించెను. అప్పటికి వంటచేసి భోజనముచేయుట జనులు నేర్చిరి. హెరక్లిస్ కీ జన్మములో కేపెల్ల, పిండార్, బియాట్రీక్సు లుటేటియా యను నలుగురు పోదరులు భర్తలు.

4. తరువాత చాలాజన్మములెత్తినపిదప, ఈజిప్టువారు

కొంచెము నాగరికత తెలివితేటలుగలవారుగ నగుపించిరి. కాని యింకను వ్యవసాయదార్లు, దుకాణదార్లు, కర్షకులు ఇటువంటి వృత్తులను మాత్రము చేయుచుండిరి.

చాంద్రచక్రము 7 వ పరివర్తములో చంద్రమండలమున:-

1. ఈకాలమునాటికి మనజట్టు జీవులు చాలా అభివృద్ధి నొందిరి; తెలివి బలపడినది, కారణశరీరము రూపొందినది, శరీరఛాయ నీలమేఘవర్ణము నొందినది, భక్తి గాఢమై పెద్దలను కిమ్మనకుండ మన్నించి సేవించుటయం దనురక్తులగుటకై గోరుచుండిరి. వీరు 'సేవకబృందము'లో జేరినవారు. వీరందరు ఈపరివర్తములో చంద్రమండలమున పరిణామము జరుగుచున్న కాలములో చాంద్రచక్ర పరిణామములోనుండి తప్పించబడి భూచక్రపరిణామములో జేరిరి మహాగురువు (గౌతమబుద్ధులు)ను సూర్య (శ్రీ మైత్రీ)య బోధిసత్వుడు) యును ఈ 7 వ పరివర్తమున నేడవగోళమువరకు పరిణామము జొందిరి. వారు ఆరవ గోళములో దీపాంకురబుద్ధులవారి యెదుట బుద్ధదీక్షుగైకొని యేడవగోళములో అర్హతపదవి నొందిరి. దీపాంకురుని తరువాత భూచక్రపరిణామములో 4 వ పరివర్తములో భూగోళముపైన 3వ జాతికాలమున కశ్యపుడు బోధిసత్వుడుగనుండి నాలుగవ జాతికాలములో బుద్ధపదవి నొందెను; తరువాత నాలుగవజాతికాలమున బోధిసత్వుడుగ నుండిన వేదవ్యాసులు అయిదవజాతికాలమున (గౌతమబుద్ధులు అనుపేరున) బుద్ధపదవి నొందెను. ఇప్పుడు శ్రీమైత్రీయులు బోధిసత్వుడు.

భూ మం డ ల ము లో

భూచక్రపరిణామములో 4వపరివర్తములో భూగోళమున:-

1. హెరక్లిస్ క్రి. పూ. 600,000 సం॥ ల క్రిందట కనిపించెను. అప్పుటికి 2,50,000 సం॥ల క్రిందటనే యొకసారి అట్లాంటిస్ ఖండము జలప్రళయముచే ముక్కముక్కలుగ చీలి పోయెను. ఆజన్మములో హెరక్లిస్ 4 జాతి 2 వ ఉపజాతిలో సూర్యమెరుక్కరీల గర్భమున స్త్రీగ బుట్టెను. మార్స్ ఆమె తమ్ముడు. అతనియం దామెకు విశేషప్రేమ. ఒకయుద్ధములో మార్స్ గాయములు తగిలి యుద్ధభూమిలో పడిపోయి మృతి నొందినట్లెంచబడెను. కాని, హెరక్లిస్ వానిని వెతికి బైటకు తెచ్చి, సంరక్షణచేసి బ్రతికించెను. సూర్య అనంతరము మార్స్ రాజయ్యెను. అతని కిది రాజ్యపాలనము చేయుట యందు, మొదటిపాఠము.

2. తరువాత 3 వ జన్మములో హెరక్లిస్ ఆయుపజాతి లోనే కొంచెము నాగరికతగల తెగలో బుట్టెను. అత డొక యోధుడు. వారిపొరుగున వసించు నొక యనాగరిక తెగ సాకర్బియో నాయకత్వమున వీరినందరిని తమదేవతకు బలి వేయ గొనిపోవలెనను నుద్దేశముతో నొకనా డకస్నాతుగ దండెత్తివచ్చివడిరి. వారోడిపోయినచో ఆత్మహత్యచేసికొని నూత్ములోకము నుండి శత్రువులను బాధించుటకు వారు దీక్ష బూనిరి. వారాసందర్భములలో గొప్ప మంత్రితంత్రముల నుపయోగింతురు. హెరక్లిస్ కిదంతయు దెలియును. అతడు వారందరి నోడించి వారాత్మహత్య జేసికొనకుండ అంధించి చెరసాలలో బెట్టెను. తరువాత వారు హెరక్లిస్ను చంప యత్నించిరని వారందరి నురిదీసిరి.

ఇటుపైజన్మములలో తరుచుగా మార్స్ రాజుగానో చక్రవర్తిగానో బుట్టుటయు, మెర్క్యూరీ మతగురువుగా బుట్టుటయు, హెరక్లిస్ మార్స్ ను, సిరియస్ మెర్క్యూరీని ఎక్కువగా ననుసరించుటయు గాంచెదము. మరియు మెర్క్యూరీ అప్పుటప్పుట స్త్రీజన్మము నెత్తుటగుపించునుగాని మార్స్ ఎప్పుడును స్త్రీగా బుట్టుటగుపించదు.

3. క్రీ.పూ. 2,20,000 సం.4వ జాతి. పోసిడోనిస్ ఖండమున స్వర్ణ ద్వారనగరము సామ్రాజ్యమునకు ముఖ్యపట్టణము. మార్స్ చక్రవర్తి, మెర్క్యూరీ ప్రధానాచార్యుడు. వజ్రయువరాజును, చక్రవర్తి యంగరక్షకదళ నాయకుడును. హెరక్లిస్ ఆదళములో నొక యోధుడు. వజ్ర బాల్యములో ఆ దళనాయకుడు యులిసెస్ ఇతడొకనాడు వజ్రతో నగరు వెలుపలకు బోయి, యచట నిద్దరును కూర్చోనియుండగా, కొందరు హంతకు లకస్తాత్తుగా వారిపై బడి వజ్రను తీవ్రముగ గాయపరుచుటచే నతడు మూర్ఛిలెను. వానిని కాపాడుటకు యులిసెస్ అతి సాహసముతో పోరుచు గట్టిగా నరువసాగెను. ఆ యరుపులు విని కొంద రంగరక్షకులు వారికి సహాయము జేయబోవునరికి యులిసెస్ గాయములచే తెలివితప్పి పడిపోయెను. వచ్చిన సైనికులు శత్రువులను పారద్రోలి, ఇద్దరి కళేబరములను నగరులోనికి దెచ్చి చక్రవర్తియెదుట నుంచిరి. యులిసెస్ కండ్లు విప్పి 'ప్రభూ! తమింపుడు, నాచేతనై నంత వరకు చేసితిని' అనెను. చక్రవర్తి వెంటనే వాని గుండెలలో నుండి ప్రవహించు రక్తములో వ్రేలుముంచి దానితో వాని నొడుట బొట్టుబెట్టి, తాను బొట్టుపెట్టుకొని, "నాకొరకు

నాకొడుకుకొరకు నీవు ధారవోసిన నెత్తురు సాక్షిగ మన
యనుబంధ మెన్నడును విచ్చిన్నము గాకుండుగాక! విశ్వాస
నీయుడవగు సేవకా! మిత్రీమా! శాంతితో వెడలుము" అని
యాశీర్వదించెను. ఆమాటలు విని యులిసెన్ మందహాసముచేసి
ప్రాణములు విడిచెను. ఆప్రకార మాగురుశిష్యుల యను
బంధ మవిచ్చిన్నముగ నేటికిని సాగుచున్నది. ఇకముందును
సాగును.

తరువాత చాలకాలము వరకు హెరక్లిస్ జన్మల చరి
త్రాలో పురుషుడుగ బుట్టినపుడు యుద్ధములు చేయుటయు,
స్త్రీగబుట్టినపుడు చాలమంది సంతానము గనుటయు తప్ప
మరియే విశేషములులేవు.

4. క్రీ.పూ. 1,00,000 సం. ము. స్వర్ణ ద్వారనగరము.
కొరొనా చక్రవర్తి. మార్స్ అతని సేనానాయకుడు. హెర
క్లిస్ మార్స్ భార్య. చక్రవర్తికి విరోధులు అభిచారిక సంప్ర
దాయమునకు జెందినవారునగు నొకతెగవా రాదేశములో
నుండి. వారికి ఓడు ఆర్పా నాయకుడు. వానికి చక్రవర్తి
నోడించి రాజ్యమాక్రమించుకొనవలెనని తీవ్రాశయము.
వారాయుదేశముతోనే భూతప్రేత పిశాచాది గణముల సహా
యముకొర కనేక మంత్రితంత్రములను త్నుద్రీ విద్యలను ఉప
యోగించుచుండిరి. ఆల్కియోన్ తండ్రి చక్రవర్తి రాజ్యము
లోనివాడైనను ఓడుఆర్పాకు మిత్రుడు గనుక అతని
వక్షము వనిచేయుచుండెను. ఆల్కియోన్ కూడ తమ వక్ష
ముండునని వారనుకొనిరి, గాని, వానికి మార్స్ యెడల నను
రాగము భక్తి మెండగుటచేత వారికి లోబడలేదు. ఓడు ఆర్పా

కూతురు సిగ్నస్ తుద్రవిద్యలలో నేర్పరియగుట నామెవలలో నాల్కియోన్ ను చిక్కించి తమ పక్షమున జేర్చుకొనవలెనని యత్నించిరి. ఆమె ఆల్కియోన్ ను నిజముగ మోహించెను, గాని కొంతవర కతనిని తనమాయలలో జక్కించుకొనెను. ఓడుఆర్పా చక్రవర్తిపై దండెత్తివచ్చి యుద్ధములో నతనిని చంపెను. మార్స్ తీవ్రముగ బోరుచున్న సమయమున నతనిని వెనుకనుండి పొడువజూచిన యొక శత్రుస్థైనికుని ఆల్కియోన్ వధించెను. ఇది చూచి ఓడుఆర్పా సహించలేక తన కూతురు నొక ఘోరవనమృగ రూపమున నావాహనముజేసి యాల్కియోన్ పై బంపెను. ఆమృగ మాల్కియోన్ ను కోరలతో పీకి పడగొట్టెను, గాని, ఆసమయమున కామె కతనిపై గల ప్రేమబల మధికమై, ఆమె నిజరూపము ధరించి వాని కశేబరముపై బడి యేడ్చుచు షరణించెను. తుదకు ఓడుఆర్పా విజయుడై నగరములో బ్రవేశించి మార్స్ భార్యయగు హెరక్లీస్ ను బంధించి తీసికొనిపోయి తనను గలియగోరెను. అందు కామె యంగీకరింపక నొకబాకుదీసి వానిపై విసరెను. అది వాని కవచమునకు తగిలి తూలిపోయెను, గాని వానికోప మధికమై యామెపై బడి బలిమిచెరబట్టి, తరువాత తన మంత్ర బలముచే గల్పించిన కూరమృగములచే నామెను జంపించెను. ఓడుఆర్పా శవరాసులపై వేసివ సింహాసనమునెక్కి పట్టాభిషిక్తుడాయెను, కాని, వాని యధికారము కొద్దిదినములలో నేలగూలెను. వైవస్వత మనువు వానిపై దండెత్తివచ్చి వానిని ఘోరవారముగ నిర్మూలించి, నగరమునంతను శుద్ధిజేసి పూర్వ సంశయమును తిరిగి యధికారమున నిలిపెను.

5. కీ. పూ. 79,790 సం. 4వ జా. 5ఉ. జాతి. మనువు ఆర్యజాతిని స్థాపించుటకు నాలుగవ జాతిలోనుండి 9,000 మంది స్త్రీపురుషులను మూలపురుషులుగ నెంచి (వీరిలో 5/6 అయిదవ యువజాతివారు 1/12 అక్కేడియనులు, 1/12 టోలెకులు) వారిని గోబీ సముద్రము దాటించెను. వారిలో కొందరు ఈజిప్టులో నిలిచిపోయి తక్కినవారు అరేబియాలో సిరపడిరి. వీరికిని ఈజిప్టు జనులకును తరువాతజరిగిన యుద్ధములో పాల్గొనిన అరేబియా వాసులలో సిరియస్ కొడుకగు హెరక్లిస్ ఒకడు. ఇత డాయుద్ధములో హతుడాయెను.

6. తరువాత నొక జన్మలో హెరక్లిస్ అరేబియాలో ఆ జాతిలోనే స్త్రీగ బుట్టెను.

[ఇట్లు అరేబియాలో సిరపడిన జనుల సంతతిలో కొందరిని మనువు క్రమముగ మధ్యఆసియాలో గోబీ సముద్ర తీరమున నెలకొల్పి, వారిని ప్రత్యేక శిక్షణమున నుంచి, ఆ చుట్టుపట్ల ఆదిమ నివాసులతో వైవాహిక సంబంధములను నిషేధించి, క్రొత్తజాతిగ తయారు చేయసాగెను.]

తరువాత జన్మలు

7. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 72,000
 దేశము : గోబీ సముద్ర పొంతము.
 జాతి : 4 జా. 5 ఉ. జా.
 లింగము : పు.

వివరములు:— 4జా. 5 ఉ. జా. నుండి క్రీ. పూ. 100,000 సం.న ఆర్యజాతికి మూల పురుషులుగ నుండదగిన వారి కుటుంబములను కొన్నిటిని మనువు ఎంచి ప్రత్యేకించి యుంచెను. తరువాత 79,790 సం. లో వారి సంతతివారి నీవలకు గొనితెచ్చెను. వారి సంతతికి చెందిన జాతిలో నీ జన్మ. భా. మిజార్; తం. విరాజ్; త. రామా; [పెత్తండ్రి మార్స్ (=మెరుక్యరి); వారి కొ. ఆల్కియోక్ మరి 3 రు; కూ. మిజార్.]; కొ. ఫైడీస్ మరి 2 రు. కూ. 2 రు.

ఈ కాలములో తురేనియనుల దాడిచే నీ వలన నాశనమగునని మనువు తెలిసికొని చిన్న పిల్లలందరిని శ్వేత ద్వీపమునకు బంపెను. పెద్దవారు ఇంచుమించుగ స్త్రీ పురుషులందరు, ఆ దాడిలో హతులైరి. హెరక్లిస్ తన కొ. ఫైడీస్ ను కూ. పిండార్ ను శ్వేతద్వీపమునకు బంపెను. తక్కిన కుటుంబమంతయు నశించెను.

8. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 72,000

దేశము : గోబీసముద్ర పాతము

జాతి : 7 వ జన్మలోని వంశములో 4 వ తరమున

లిజము : పు.

వివరములు:— భా. అరోరా; తం. మార్స్; త. ధ్రువ; [మార్స్, మనువు సోదరులు, విరాజ్ వారి సోదరి, మనువు కొ. ఆల్కియోక్ (=ఓసిరిస్), కూ. అరోరా.]; సో. మిజార్ (=సిరియస్); పి. మ. శాటర్న్ (=సూర్య), 7 వ జన్మ వృత్తాంతములో జెప్పిన నాశనమైన. తరువాత 12 సం. లలో మనువు తిరిగి ఆర్యవంశ పునర్నిర్మాణమునకు

బూనెను. ఆ కాలమున బుట్టిన నాయకులలో హెరక్లిస్ ఒకరు.

9. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 60, 000

దేశము : మనోవా నగరము.

జాతి : ఆర్యజాతి మూలపురుష కూటము.

లింగము : స్త్రీ

వివరములు:— భ. వజ్ర; తం. మనువు; త. సూర్య; సో. ఆలి యో (=మెరుక్కురి), కొరొనా (=యులిసెస్) సిలీన్, మరి యిద్దరు; సో రీ వీనస్, బృహత్, యురేనస్ మరి 2 రు; [మనువుకూ. జూపిటర్ (=మార్స్); వీరి కొ. విరాజ్, అతిని కొ. తిరిగి మనువు. ఇతని కూ. హెరక్లిస్.] గోబి నముద్ర చాంతమున మనువు స్థాపించిన వలన ఇదివర కొక సారి నిర్మూలింపబడెనని యిదివరకు చదివితిమి. (7 వ జన్మ చూ.) తరువాత పునర్నిర్మాణము నారంభించి 10,000 సం. లు. ఆ వంశము విశేషముగ ప్రబలి విస్తరించెను, గాని, తిరిగి తురేనియనులు వారిపై బడి చాలవరకు వారిని నాశనము చేసెను; తరువాత, మనువు మార్స్ను పోసిడోని యాలో బుట్టించి, అక్కడి టోల్టెక్ జాతి నెత్తురును తిరిగి తన క్రొత్త వంశములో జేర్చవలెనని, మార్స్ను మనోవాకు తెప్పించి, అతనికి తన కూతురు జూపిటర్ నిచ్చి పెండ్లి చేసెను. మనువు తిరిగి వారి పౌత్రుడుగ బుట్టి సూర్యను పెండ్లాడెను. వారినంతటి సూర్యవంశ మనబడెను. వారి సంతతివా రితర వంశములలో వివాహమాడరాదని మనువు

కాసింఁచెను. ఆ సంతతియే వృద్ధియై నిజముగ ఆర్యజాతికి
మూల పురుషుల కూటమయ్యెను.

10. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 42,030

దేశము : గోబీసముద్ర పొంతము.

జాతి : 5 జా. 2 ఉ. జా.

లిజము : పు.

వివరములు:— భా. సిరియస్; తం. కొరొనా; కొ.
ఆల్క్యోయో, మిజార్, మరి 3 రు; కూ. ఓరియన్ మరి 1 రు.
మనువు ఆజ్ఞానుసారము ప్రధాన మతాచార్యుడైన జూపిటర్
తన కుమార్తెను కుమార్తెలను వారి వారి సంతతిని
ప్రత్యేకముగ నొక లోయలోనికి కాపురమునకు బంపెను.
వారక్కడ కొంతకాలము కొన్ని విశిష్టలక్షణముల నలవరచు
కొని అరేబియాకు వలస బోవలెనని మనువు సంకల్పము.
ఆ ప్రకారము లోయకు కాపురము పోయినవారిలో హెర
క్లిస్ ఒకడు. ఇతని కొడుకులలో నొకడగు యురేనస్కు
మనువు పాత్రుడుగ బుట్టెను. ఈ వంశనాయకుడు కొరొనా.
అతని అనంతరము హెరక్లిస్, అతని అనంతరము మనువు
నాయకులైరి.

11. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 40,000

దేశము : మనోవా, అరేబియా.

జాతి : 5 జా. 2 ఉ. జా.

లిజము : స్త్రీ

వివరములు:—భ. మార్స్; (అతనితండ్రి జూపిటర్)

కూ. 2 రు; కూ. 4 రు. మనువు, మార్స్, ఆరోరా,

ఆల్మియోక్ - ఈ 4 రు సోదరులు; వీరికి ఫైడీస్, వేగా సో. రీ.]

ఈ కాలమున సామ్రాట్టు జూపిటర్, ఇతని కోడలు హెరక్లిస్. జూపిటర్ పెద్దకొడుకు మనువు పైన జెప్పిన లోయ నేలు సామంతరాజు. ఇప్పటి కాలోయలో నొకగొప్ప నాగరికత గల జాతి విస్తరించెను. వారిలో నుండి మనువు 150,000 మంది యోధుల నెంచి వారి వెనుక 100,000 మంది స్త్రీ బాలురను చేర్చి వారందరిని అరేబియాకు వలస బంపెను. వారు కొంతదూరమేగిన తరువాత మనువు వారిని కలుసుకొని, వారిని సురక్షితముగ నరేబియాలో జేర్చెను. హెరక్లిస్ ఈ వలసలో అరేబియా కేగెను.

12. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీస్తు. పూ. 380,00.

దేశము : మహానాలాండు (ఆఫ్రికాలో)

జాతి: 5 జా. 2 ఉ. జా

లిజము: పు.

వివరములు: భా.యులిసెస్;తం.మార్స్;త.వీనస్; సో. వల్కా, వజ్రి, వల్లాస్; సో. రీ. ఆల్మియోక్ (=పీరియస్) జూపిటర్ (=సిలీన్) తెలీమా; మేనత్త మెరుక్యరీ (=ధు)వ)

అరేబియానుండి యార్యులు తమ రాజ్యమును ఆఫ్రికా లోకి వ్యాపింప జేసికొనిరి. అక్కడ యీకాలమున సామ్రాట్టు మార్స్, యువరాజు హెరక్లిస్.

13. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ.పూ. 32,000

దేశము: మైసోపొటేమియా-మనోవానగరము.

జాతి: 5 జా. 2 ఉ. జా.

లిజము: పు.

వివరములు: భా. ఓరియన్; తం. ఓసిరిస్; కొ. ఫైడ్స్
మరి 5 రు; కూ. 6 రు; [పి. మ. మనువు (=మెరుక్యరి); ఓసిరిస్
తమ్ముడగు సిరియస్కు కొ. ఆల్మోయా, కూ. ఓరియన్.]

మనువు 4వ జాతిలోని అక్నేడియన్ ఉ. జాతీయందలి
కులీన కుటుంబమునుండి బీజమును ఆర్యజాతి మూలపురుషు
లలో గలుపదలచి, హెరక్లిస్ను మెసోపొటేమియాలో బుట్టించెను.
అచట నతడు శౌర్యపరాక్రమ సంపన్నుడై వీరకృత్యా
వ్యవశార్థ మిల్లువిడిచిపోయి, యాగూ దేశములలో సంచ
రించుచు క్రమముగ మధ్య ఆసియాలోని యార్యుల నివాసము
జేరి, యచట ఓరియన్ను వలచెను. ఆమెయు నతనిని పెండ్లాడ
గోరెను; మను వా మనువున కంగీకరించి, ఆర్యేతరులతో
సంబంధములు చేయకూడదన్న నియమమునుల్లంఘించకుండుట
కై యతనిని ఓసిరిస్చే దత్త పుత్రునిగ గైకొనజేసి, పిదప
వివాహము చేయించెను మనువు అనంతరము వాని పెద్ద
కొడుకు ఓసిరస్ రాజ్యమునకు రావలసినవాడు. కనుక
మనువు రెండవ కొడుకగు సిరియస్ను కుటుంబసహితముగ
నొక లోయలోనికి వేరొక వంశమును స్థాపించుటకై కాపు
రము బంపెను. వారితో హెరక్లిస్కూడ నచటికే బోయెను.

14. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 31,100

దేశము: మధ్యఆసియా,

జాతి: 5 జా. 3 ఉ. జా.

లిజము: పు.

వివరము: భా. కాటర్స్; తం. జాపిటర్; త. ధువ; సో. ఆల్కయోక్ (=ఎలక్ట్రా), సిరియస్ (= మెరుక్యరీ), మిజార్ (=మురేనస్), సిలీక్ (=ఓసిరిస్); సో. రీ. నెప్ట్యూన్, వీనస్. [ఆల్కయోక్. ఫైడీన్]

15 ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 31,200

దేశము: మధ్య ఆసియానుండి పర్షియా.

జాతి: 5 జా. 3. ఉ. జా.

లిజము: పు.

వివరము: భా. సైకి; తం. మార్స్; త. నెప్ట్యూన్; పి. తం. వలక్స్; శా. ఆల్కయోక్ (= ఫైడీన్), సిరియస్; పి. మ. సూర్య (=విరాజ్; పి. పి. మ. మనువు.

పైన (13వ జ.) జెప్పిన పృథ్వీకవంశము ప్రబలి విన రింప వారిలోనుండి కొందరిని మనువు ఎంచి పరి యాకు వలస బంపెను. వారచట నిరవడిరి. మోసాపాటేమియ్యను ఆకాలము లోనే ఆద్యులాకృమించిరి. ఈ యాత్రలో హెరక్లిస్ ఒక నాయకుడు.

16. ఉరగమరగ జననకాలము: 29,700.

దేశము: పర్షియా.

జాతి: 5 జా. 3. ఉ. జా.

లిజము: పు.

వివరము: భా. హెక్టార్; సో. ధువ, బృహత్, వీనస్; సో. రీ. నెప్ట్యూన్, ఎపోలో మరీకు; త. లైరా; తం. పోటి యన్. [మేనమామలు మార్స్, కొరొనా; పినతల్లులు ఓసి రిస్, దెనాబ్; మార్స్. మెరుక్యరీ, ఆల్కయోక్ మొ.

ఫీసిరిస్ కూ. సిరియస్ ను ఆల్కియో పెండ్లాడెను. మార్స్ కూ ఫైడిస్ మొ||.

ఈ కాలములో మహాగురువు మెర్క్యురీ శరీరమునం దావేశించి జరత్తుప్రయను పేరుతో నూతనమతము బోధించెను. దీనినిప్పుడు జోరోస్ట్రియానిజం (పార్శ్వమతము) అందురు.

17. ఉరమరగ జననకాలము క్రీ. పూ. 28,810

దేశము: పర్షియా.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ.

వివరము: భ. నెప్ట్యూన్; తం. పల్లాస్; త. ప్రొటియస్; సో. మెర్క్యురీ (= ఫెడిస్), హిలియస్, సో. రీ. వజ్ర [మెర్క్యురీ కొ. ఆల్కియో, యురేనస్, ధ్రువ, బృహత్, యూప్రా; కూ. సిరియస్, సిలీడ్, యజ్ఞ, మిజార్, కేసియో] నెప్ట్యూన్ పర్షియాదేశపు రాజు.

18. ఉరమరగ జననకాలము క్రీ. పూ. 28,150

దేశము: మనోవా

జాతి: 5 జా 1 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ.

వివరము: భ. మార్స్. తం. డయానా, త. జూడాస్; కొ. ఆల్కియో (= మిజార్), విరాజ్, నాగ, బృహత్, కూ. 2రు; సో. రీ. జూపిటర్ [జూపిటర్ నుమార్స్ తమ్ముడు రామా పెండ్లాడెను. ఈమె కొ. మిజార్.]

మార్స్ మనోవారాజు.

19. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 275,00

దేశము: ఐర్లండు.

జాతి: 4 జా. 5 ఉ. జా

లిజము: స్త్రీ.

వివరములు: భ. లై రా; తం. మార్స్; త వెష్ట; సో. బిరాజ్; సో. రీ. వల్కన్, బృహత్.

[వల్కన్ కూ. మెరుగ్-రీ, అల్లుడు ఆల్కియోన్]

20. ఉరమరగ జననకాలము: కీ. పూ. 26,800

దేశము: మనోవా

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా

లిజము: పు.

వివరములు: భా. కేపెల్లా; తం. మార్స్. త. వజ్ర; సో. 2 రు. సో.

రీ. 2 రు; [పినతం. సిల్క్ (=శాటర్న్); ఇతని కొ. ఆల్కియోన్] మనోవా సామ్రాట్టుకొడుకు హెరక్లిస్; ఇతడు, ఆల్కియోన్, నాగా ఒక్కయీడువారు. ఒకనాడు లాక్సాయను నాలుగవ జాతి వృద్ధునొకనిని కొందరుబాలురు హింసించుచుండగా వీరు ముగురు సతనిని విడిపించి కాపాడిరి. అందుకు తన కృతజ్ఞత జూపుటకావృద్ధుడు వారినొక గొప్ప రహస్యసంఘమున సభ్యులుగ జేర్చి, ఆసంఘసభ్యత్వమున కానవాలును వారి శరీరములపై చిత్రించి, వారికొక రహస్యముద్రను నేర్పి, ఆసంఘ సభ్యున కెవనికైన నాముద్రను జూపినయెడల వాడు భృత్యుని వలె నేవించుననిచెప్పి వారిని వీడ్కొల్పెను. తరువాత కొన్నేండ్లకు ఆల్కియోన్ చీనాలో నొక రాష్ట్రమునకు గవర్నరుగ నియమింపబడినప్పు డీ రహస్యసంఘసభ్యత్వసహాయమున

నచట ప్రభుత్వముపై దిరుగుబాటుచేయుట కేర్పడిన మరి
యొక రహస్యసంఘమును నిర్మూలించగలిగెను.

21. ఉరమరగ జననకాలము కీ). పూ. 26,100

దేశము: మంగోలియా.

జాతి: 4 జా. 7 ఉ. జా.

లిజము: పు

వివరములు: భా. ఆసియన్; తం. కాలిక్స్. త. క్లియో సో.

మార్స్; (=ఆల్బి-యో), మిజార్ (=మెరుక్యరీ)

20 వ జన్మచరిత్రలో లాక్సాకు హెరాక్లిస్ మొ||
వారికి గలిగిన సంబంధముచేత, ఇప్పుడొకతెగకు నాయకు
డుగ బుట్టిన లాక్సాకూతురైన క్లియోయనునామెకు మార్స్,
మిజార్, హెరాక్లిస్ ముగ్గురు కు. పుట్టిరి. లాక్సాకు మరియొక
కూతురు పుత్రికలు ఆల్బి-యో, మెరుక్యరీ. [మిజార్కు
కొ. నాగ]

22. ఉరమరగ జననకాలము కీ). పూ. 25,550

దేశము: న్యూజీలండు

జాతి: 4. జా. 5 ఉ. జా.

లిజము: పు

వివరములు: తం. రెక్టార్, త. లైరా; సో. మిజార్ (=సిరి
యన్); నెప్ట్యూన్; సో. రీ. జూపిటర్ (=నిరాజ్) [మిజార్ కూ
ఆల్బి-యో సూర్యను పెండ్లాడెను].

23. ఉరమరగ జననకాలము కీ). పూ. 24,680

దేశము: మెక్సికో

జాతి: 4 జా. 3 ఉ. జా.

లిజ్జము: పు.

వివరములు: భా. యులిసెన్; తం. సిల్వీ; త. ఆలిక్-యోక్;

సో. 6. రు; సో. రీ. జూపిటర్, అరోరా.

24. ఉరమరగ జనవకాలము కీ). పూ. 236, 83

దేశము: ఉ. అమెరికా రాకీవర్వత పశ్చిమసాంతము

జాతి: 4 జా. 3 ఉ. జా.

లిజ్జము: పు

వివరములు: భా. ఎచిల్లీన్; తం. రామా. త. ఏతెకా)

సో. విరాజ్, సిరియన్, సిల్వీ, ఫెడీస్ ఎపోలో, నాగా;

26. ఉరమరగ జననకాలము కీ. పూ. 21,900

దేశము: ఇండియా

జాతి: 4 వ జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. మెర్కురి; కొ. 2 రు; కూ. 4 రు

27. ఉరమరగ జననకాలము కీ. పూ. 21,466

దేశము: ద. ఇండియా, యమచిలీపట్టణప్రాంతము

జాతి: 4 జా. 3 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. ఆల్కియోన్; కొ. వజ్రి, యురేనస్
మరి 2 రు; కూ. 3 రు. కొ. సిలీన్. హెరక్లిస్ ఆదేశపురాణి, 70
సంవత్సరములుబ్రతికెను.

28. ఉరమరగ జననకాలము కీ. పూ. 20550

దేశము: ద. ఇండియా సేలంప్రాంతం

జాతి: 4 జా. 3 ఉ. జా

లిజము: పు

వివరములు: భా. జెమిని, తం. ఆల్కియోన్ త. పెర్సీ

సో. మిజార్ మరి 2 రు సో. రీ. 4 రు; కొ. 4 రు;
కూ 4 రు; పి. మ. యురేనస్ (=మెర్కురి). ఈజన్మలో.
హెరక్లిస్ మార్స్ చక్రివర్తియై సేనానాయకుడుగను
నమ్మకమయిన మంత్రీగను నుండెను. విశేషముగ ప్రజాభి
మానము సంపాదించెను మార్స్ అనంతరము అతని కొ. ఆర్పి
యన్ రాజ్యమునకు వచ్చి హెరక్లిస్ ను ప్రధానిని జేసెను.
అతడు చాలకాల మాయుద్యోగము జేసినతరువాత రాజ్యతో

నొకవిషయమై యభిప్రాయభేదము గలిగి యా యుద్యోగమును విడిచిపెట్టి యొక దూరరాష్ట్రమునకు గవర్నరుగ నియమింపబడెను. ఆరాష్ట్రము నత డించుమించుగ స్వతంత్రరాజుగా పాలించెను. ఆర్థియన్ అనంతర మతనికొడుకు రాజై యా రాష్ట్రభృజల కొక సందేశము నంపెను. అది పృజలు మన్నింప దగినది కాదని హెరక్లిస్ దానిని తిరుగగొట్టెను. దానితో నతని స్వతంత్రత పూర్తియైనది.

29. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 196,00

దేశము : చీనా

జాతి : 4 జా. 4 ఉ. జా.

లిజ్జము : పు.

వివరములు:— భా. బృహత్; కొ. వీనస్, మార్స్; కూ. నెప్ట్యూన్, వీనస్; [వీనస్ కూ. సెరీస్].

ఆ దేశము నేలినరాజు.

30. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 188,90

దేశము : మనోవా.

జాతి : 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజ్జము : పు

వివరములు:— తం. మార్స్; త. మెర్క్యూరీ; సో. యురేనస్, ఆల్బి-యోన్, మర్ 1 రు; సో. రీ. బృహత్ మర్ 1 రు.

గోబీసముద్ర పాంతమున వర్ధిల్లుచుండిన ఆర్యవంశము లలో నొకదానికి మార్పురాజు. మనువు పంపున నతడు తన

ప్రజలతో గూడ దక్షిణ యిండియాకు వలసబోయెను. ఆ ప్రయాణికులకు ముందుబోయి త్రోవలో సాకర్యము లేర్పఱచుట యందు హెరక్లిస్, ఆల్కియో విశేష సహాయము జేసిరి. ఒకచోట హెరక్లిస్ శత్రువుల మోసముచే అనుచరులతో వారికి జక్కి, అందరును నాశనమగుటకు సిద్ధముగ నుండ, ఆల్కియో అకస్మాత్తుగ వచ్చి వారిని రక్షించెను. ఈ యాత్ర చాలా సంవత్సరములు పట్టెను. తుదకు పోడిష్పర్ (విరాజ్) అను రాజు రాజ్యమున వారు ప్రవేశించి, యా రాజు సత్కారమంది, ఆరాజు సలహా సహాయముల పైన దక్షిణ యిండియాలో హుయరంద (శాటర్న్) అను నొక రాజు రాజ్యమున బ్రవేశించిరి. అక్కడ వారుచిత సత్కారముల బొంది, యచటనే సిరవాస మేర్పర్చుకొనిరి. ఆ రాజ్యములో సూర్య ప్రధానమతాచారి, ఆల్కియోన్ అతని ప్రతినిధియాయెను. మార్స్ అనంతరము హెరక్లిస్ ఆర్యుల నాయకుడయ్యెను. శాటర్న్ తరువాత నతని కొ. కుక్కురాజై, అతని యనంతరము జనుల యంగీకారము మీద హెరక్లిస్ రాజయ్యెను. ఈ ప్రకార మార్యులు మొట్టమొదట ఈ దేశమునకు వచ్చి మొదటి యార్య రాజ్యమును దక్షిణ యిండియాలో స్థాపించిరి. అచటి బ్రాహ్మణ లాకాలమున వలస వచ్చిన యార్యుల సంతతి.

31 . ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 18,185

దేశము : ఆఫ్రికాయా

జాతి : 4 జా. 5 ఉ. జా.

లిజము : పు

వివరములు:— తం. ఆల్ఫ్రియోన్; త. హీలియన్; భా. అరోగ్; సో. 2రు. సో. రీ. మెర్క్యురి, యులిసెస్ మ. 2రు; కొ. 3రు; కూ. 3, రు. [ఆల్ఫ్రియోన్, సిరియస్ కవల సోదరులు]. వజ్రీయను నొక యువకుడు మెర్క్యురిని వలచి యామెను పెండ్లాడదలచి యుండెను. యులిసెస్ వజ్రీను వలచి యతని నెట్టులైన దనవైపు మరల్చుకొన యత్నించి విఫలమనోరథయై, యొకనా డతనిపై నత్యంతాగ్రహమువచ్చి యతనిని కత్తితో పొడిచిచంపెను. ఇదంతయు తెలిసి హెరక్లిస్ ఆడుపిల్లపై నా హత్యానేరము మోపినచో, నీకథ యంతయు రచ్చకెక్కి కుటుంబ గౌరవము భంగమగుననితలచి, అహత్యానేరమును తనపై బెట్టుకొనెను. అతని పినతండ్రి సిరీ యస్ న్యాయాధికారి. అతడీవ్యహారములో హెరక్లిస్ ఒప్పు దల వెనుక నేదో రహస్యముండవలెనని యనుమానించి నేర విచారణమును పొడిగించజొచ్చెను. ఇంతలో మెర్క్యురిసజము కనిపెట్టి యులిసెస్ను నిర్బంధించి యడుగ నామె సజము నొప్పుకొనియాత్మహత్యజేసికొనెను. హెరక్లిస్ను విడిచిపెట్టిరి, మెర్క్యురి తన దుఃఖోపశాంతికై తన తండ్రి చేయుచుండిన విశ్వవిద్యాలయ విస్తరణకార్యమం దతనికి తోడ్పడుచు జీవితముగడిపెను. హెరక్లిస్ తాననృతమాడినందుకు కడువిపాద గ్రస్తుడై, ఆవిశ్వవిద్యాలయమునం దప్పటప్పట తత్వశాస్త్రమునుగుఱించి యుపన్యసించుచుండెడి యొకయోగి (బ్రహ్మ) సలహాపైన తాను నావిశ్వవిద్యాలయ సేవాతత్పరుడయ్యెను.

దేశము : మధ్య ఆసియానుండి కైబరు కనుమద్వారా ఇండియా.

జాతి : 5 జా. 1 ఉ. జా.

లింగము : పు

వివరములు :— తం. మార్స్; త. నెప్టూన్; పి. మ. జూపిటర్ (= శాటర్న్), సో. సివ, మిజార్; సో. రి. ఓసిరిస్ మరి 2రు; భా. సెటన్.

ఆర్యులలో నొకకాల మనోవానుండి బయలుదేరి యిండియాకు మార్స్ యాజమాన్యమున వలసబోయెను వారు ప్రయాణమగుటకు కొద్దిరోజులుముందే హెరక్లిస్ పుట్టెను. వారిండియాలో బ్రవేశించినప్పటికి హెరక్లిస్ నవయావనము జెందెను. ఆల్కియోన్, హెరక్లిస్, వజ్రచక్రములు. ప్రయాణములలో ముందుగా బోయి దారిలోని దేశపరిస్థితులు కనుగొనుటకు సౌకర్యముల నేర్పర్చుటకు మార్స్ ఈముగ్గురిని బంపుచుండెను. హెరక్లిస్ దురుసుతనము గలవాడు. ఒకనాడతడు ముందువెనుకలు చూడకుండ చొరుచుకొని పోయి శత్రుజాలములో జిక్కుకొనెను. వారితోనతడతి ధైర్యముతో బోరెనుగాని యతని గుట్టము దెబ్బతిని పడి పోయెను, అతడును దానికింద బడి తెలివిగోల్పోయెను. మరియొక విక్కునకు బోయియుండిన ఆల్కియోన్ సపరివారముగ అచటికి వచ్చుట తటస్థించెను. వారు శత్రువులను బారదోలి హెరక్లిస్ను లేవదీసి తలిదండ్రుల కొప్పుగించెను. తరువాత మార్స్ స్త్రీలను చిడలను సింధునదీ తీరప్రాంతమునందుంచి ఢిల్లీప్రాంతమున స్థిరనివాస మేర్పర్చు

కొనుటకు పురుషులనందరను వెంటబెట్టుకొని పోయెను. ఆ తోచివలో 4 వ జాతికి జెందిన కేస్టర్ పాలించు నొక రాజ్యముగూడా వారు పోవలసి యుండుటచేత మార్స్ అతని యనుమతిని గోరెను. ప్రయాణికులు నగరములో బ్రవేశింప కుండ బోవుట కతడనుమతినిచ్చి మార్స్ ను కొండకు బంధింపులను విందుకు బిలిచెను. కాని, కేస్టర్ కుట్ర నుద్దేశించినని మార్స్ తెలిసికొని తాను దుస్తులలోపల కవచమును ధరించి, తనతో హెర్క్లెస్, వజ్ర, ఆల్ఫ్రెయోలను అంగరక్షకులుగ దీసికొనిపోయెను. మరియును ఎవరికిని అనుమానము గలుగ కుండ మరికొన్ని యేర్పాట్లుగూడ చేసికొనెను. అనుకొన్న ప్రకారము విందుమధ్యన కేస్టర్ చే నియోజితులైన వీరులు మార్స్ నకస్కాతుగా పట్టుకొనిరి. కాని, అప్రమత్తుడై యున్న మార్స్ వెంటనే పట్టు విడిపించుకొనెను. ఇంతలో నతని యంగరక్షకులు ముందునకుటికి మార్స్ చుట్టు నిలచిరి. అప్పుడు జరిగిన సంకుల సమరములో మార్స్ కేస్టర్ నొకదెబ్బతో మూర్ఛిపోగొట్టెను. అతడు వాని కతిథి యగుటచే వానిని జంప నిష్ఠములేక మూర్ఛితు నచటవిడచి యా మందిరమునుండి తప పరివారముతోగూడ బైటపడెను. ఇదంతయు నొకక్షణములో జరిగిపోయెను. ఇది యిట్లు జరుగుచుండగ అదివల కేర్పర్పు కొన్న ఆనవాలుప్రకార మతడు చేసిన ధ్వనిని విని రహస్యముగ కోటలో నచ్చటచ్చట నుంచబడిన యతని సైనికులు కేస్టర్ సైనికులను కావలివాండ్రిన హతమొనర్చిరి. మార్స్ సింహద్వారము దాటగానే అతని సైనికులు తలుపులు మూసి బైట తాళమువేసి పోయిరి. తరువాత కేస్టర్ తన దుష్కృత్య

తనతోవలో 50 రాజ్యములను జయించి, అచట తన ప్రతి
 నిధులను నియమించి, నలుబడేండ్లలో, అనగా, క్రీ. పూ.
 15,952 సం. లో, బంగాళముజేరెను. అప్పటికి మార్సెతన
 పరివారముతో మధ్యబంగాళమునబ్రవేశించి రాజ్యముస్థాపించు
 కొని యుండెను; వలక్-నకూడ 16 సం. పూర్వమే భూతాన్
 ద్వారావచ్చి మార్సెను కలిసికొని క్రీ. పూ. 15,953 సం. లో
 అస్సామును జయించియుండెను. హెరక్లిస్ తలదండులు
 మార్సె జట్టులో వచ్చిరి. ఆమెకు ఆల్కియోన్ కు కూడ
 క్రీ. పూ. 15,979 సం. లో వివాహములై, 15,978 సం. లో
 ప్రథమసంతానము గలిగెను. మార్సె, మెరుక్యరి దక్షిణముగ
 బోయి, ఒరిస్సాజయించి, యచటగూడ రాజ్యము స్థాపించిరి.
 ఆదండయాత్రలో వా రచ్చటి అట్లాంటియన్ (4వ జాతి) యభి
 చారికగణముతో బోరవలసివచ్చెను. ఆగణమునకు పూరిలో
 నొకగొప్ప పురాతనాలయ ముండెను. వారి కిప్పుడు
 సాగర్పియోఆచార్యుడు. ఈయుద్ధములో నోడిపోయినతరువాత
 వాడేమయ్యెనో యెవ్వరు నెరుగరు. తరువాత, 15937 సం. లో.
 హెరక్లిస్ ఆల్కియోన్ ను చూచుట కేగి, ఆమెయింటనుండగా
 నొకనాడు, వారిసోదరుడును, ఆల్కియోన్ భర్తయుగూడ
 దూరదేశమున కేగియుండిన సమయమున సాగర్పియో అక
 స్మాత్తుగా దండెత్తివచ్చి, యంతఃపురరక్షకులను వధించి, లోపల
 ప్రవేశించి, అక్కచెల్లెండ్రనిద్దరను ఎత్తికొనిపోయి తన యాల
 యమున బంధించెను. ఆ రాత్రీ యొక గొప్ప యుత్సవము జరి
 గెను. ఆయుత్సవములో సాగర్పియో మంత్రబలముచే నొక
 కూరదేవత నావాహనచేసెను. ఆదేవత యాస్త్రీలను మింగ

వచ్చుచుండగా హెరక్లిస్ సూర్యను దలచుకొని, 'సూర్య దేవా, రక్షింపు'మని యొక కేకవేసెను. తత్క్షణము సూర్య యచట పృథ్వియై వా రిద్దరిని తనలో జేర్చుకొనెను. అక్కడ జేరిన దుష్టభూతగణములన్నియు నశించెను. ఆరాత్రీ భూకంపములతోను, సముద్రకెరటములతోను పూరినగరము బీభత్సము జెందెను.

35. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 15,500

దేశము: అయోధ్యప్రాంతమున రహనాగ్రామము.

జాతి: 5 వ జా. 1 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. మెరుక్కూడి; తం. మార్స్; త. వలకన్

36. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 14,500

దేశము: అయోధ్య ప్రాంతమున కలీపగ్రామము

జాతి: 5 వ జా. 1 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. హిలియాస్; కొ. 4 రు; కూ. 2 రు

37. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 13,650

దేశము: పొసిడోనియా

జాతి: 4 జా. 2 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. ఆల్డెబ్; తం. సిరియస్; త. ఆల్కియోన్

[మేనమామ కొ. ను పెండ్లాడెను]

హెరక్లిస్ ఈజన్మున నొకదేశపు రాజు కూతురు.

మరియొక దేశపు రాణి. గొప్పజ్ఞానియని పేరుకెక్కెను. రాజ
కార్యములలో ఆమె భర్త ఆమె చెప్పినట్లు చేయుచుండెను.

38. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 12,877

దేశము: పంజాబ్

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. పోలరిస్; తం. మార్స్; త. శాటర్స్;
సో. వజ్రి, విరాజ్, మరి 1రు; సో. రీ. యజ్ఞ, వలగన్.
ఆకాలములో మధ్యఆసియానుండి ఇండియాకు ఆర్యులు
చిన్న చిన్న జట్లుగా బయలుదేరి తరుచుగా వలసవచ్చుచుండిరి.
అట్టి జట్టులలో నొకదాని నాయకుని కూతురు హెర్క్లిస్.

39. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 12,080

దేశము: పెరూ

జాతి: 4 జా. 3 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వివరములు: భ. కేస్టర్; కొ. 2 రు; కూ. 3 రు; పి. మ.
మార్స్. [మార్స్సో. యూరేనస్, ఇతనికొ. ఆల్మియోన్].

40. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 11,200

దేశము: రాజపుత్రస్థానంలో రంతంభోరు

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజము: స్త్రీ

వరములు: భ. అడోనా; కొ. జెం; కూ. సిగ్నస్ (= ఆల్మియోన్)

41. ఉరమరగజననకాలము: క్రీ. పూ. 10,800

దేశము: చీనా

జాతి: 4 జా.

లిజ్జము: పు

వివరములు: భా. ఆరాగ్; కొ. 3రు; కూ 6 రు.

(వీక్రిలో జూపిటర్ ను ఆదేశపురాజు మార్స్ పెండ్లాడెను).

ఆరాజ్యమున హెరక్లిస్ కృతానమతాచార్యుడు.

42. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 10,420

దేశము: బంగాళము

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజ్జము: స్త్రీ

వివరములు: భ. యజ్ఞ; తం. ఓసిరిస్; త. కుక్కు; సో.

4 రు; సో. రీ. 5 రు; కొ. 7 రు; కూ. 8 రు.

పూరీకనతిదూరమున కామ రూపరాజ్యములోకానూర గ్రామము నివాసము. ఇంకను పూరీఆలయములో నరబలు లిచ్చు వామాచారము ప్రబలియుండెను.

43. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 9,690

దేశము: ఉ. పొసిఫోనియా

జాతి: 4 జా. 5 ఉ. జా.

లిజ్జ: స్త్రీ

వివరములు: భ. నెప్ట్యూన్; త. కేపెల్లా; తం. బీ, సో.

3 రు; సో. రీ. 3 రు; కొ. ఆల్మియోన్ మరి 4 రు; కూ 3రు

ఈమెభరయొక జమిందారు. ఈమె పురాణకథలు చెప్పటయందు పల్లెసాటలు పాడుటయందు ప్రసిద్ధిజొందెను.

44. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 8,725

దేశము : మెసూర్.

జాతి : 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం : స్త్రీ

వివరములు: భ. నాగ; పి. మ. ఆలిక్-యోన్
(=యూరేషియన్). హాస్సాన్ కు ఉత్తరమున హలీబీడు అను దొర
సముద్రము కాపురము.

45. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 8,345

దేశము : ఎట్రూరియా

జాతి : 4 జా (?)

లిజం : పు

వివరములు : భా. పోలక్సు; కొ. 4 రు; కూ. 1.

46. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 7,900

దేశము : పెషావర్

జాతి : 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం : స్త్రీ

వివరములు: భ. విరాజ్; సో. మార్స్ (=జూపిటర్),
మరి 1 రుక్ కొ. ఇటర్స్ (=మెరుక్యరి); కూ. వలక్స్
(=శివ).

47. ఉరమరగ జననకాలము : క్రీ. పూ. 7,040

దేశము : ఈజిప్టు

జాతి : 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం : పు

వివరములు: భా. 1. లూటియా; 2. నాగ; తం. మార్స్; త. వలక్-న్; పి. మ. విరాజ్ (=కొరోనా).

ఈకాలములో మార్స్ ఈజప్టురాజు (ఫెరోఆ). అతని తరువాత హెరక్లిస్ రాజయ్యెను. ఇతనికి సిరియస్కు బాల్య స్నేహము. [సిరియస్ కూ. ఆల్బి-యోక్.]

48. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ.. 6,360

దేశము: మధ్యఇండియా

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లింగం: పు.

వివరములు: భా. అపోలో; తం. ఎజాకు; కొ. మార్స్= (జూపిటర్), నెప్ట్యూన్ (=విరాజ్); కూ. మెర్క్యూరి (=సాటర్న్), నాగ=(సిరియస్), యజ్ఞ (= లియో) మరియు 1 రు.

మధ్యయిండియాలో ప్రక్క ప్రక్కనేయున్న రెండు రాజ్యములలో నొక దానికి హెరక్లిస్ ఒకదానికి ఎలెనా రాజులు. ఇద్దరు ఆన్యోన్యమైతితో నుండిరి.

49. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 5,655

దేశము: కథియవాడ్.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లింగం: పు.

వివరములు: భా. బీ. తం; కాటర్న్. త, జూపిటర్; పి.మ. మార్స్; సిరియస్కు ఆల్బి-యోక్ కవలచెల్లెలు: వీరితం. కొరోనా. కథియవాడ్కు రాజు. అతని తమ్ముడు కాటర్న్.

50. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 5,000

దేశము : ఉ. ఇండియా. శ్రీవన్తి సామ్రాజ్యములో
తీరగంగ:

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం: పు.

వివరములు: భా. జెం; తం. మెర్క్యురి; సో. నెప్ట్యూన్
మరి 1 రు; కొ. మిజాన్; కూ. 3 రు.

51. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 4,050

దేశము: ఈజిప్టు.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం: స్త్రీ.

వివరములు: భ. మెర్క్యురి; తం. శాట్నరు; త. వీనస్;
కొ. 3 రు; కూ. 1 రు.

52. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 3,420.

దేశము: ఇండియా.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం: స్త్రీ.

వివరములు: భ. వజ్ర; తం. మూర్ఖ; త. విరాజ్;
పి. మ. జూపిటరు; సో. 3 రు; కొ. 3 రు.

మూర్ఖ చక్రవర్తి. అతనికి నలుగురు తమ్ములు, వారైదుగురునొక్కపోలికనుండిరి, అజానుబాహులు, గొప్పవీరులు. అయిదుగురు కలిసియెంతటి వారినైనను ఎందరినైనను సులభముగ నోడించుచుండిరి. వారికి రాక్షసపంచకమని పేరు, వారిలో నాగమాత్ర మొక సామంతరాజ్యమునకు రాజ

య్యెను. తక్కిన 3 ను అనాధరక్షణజేయుచు సంచరించుచుండిరి. వారి సోదరి యజ్ఞకూడ గొప్ప యోధురాలు.

53. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 2,830.

దేశము: క్రీటుదీవిలో గాలాస్ తాజ్యము.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం: స్త్రీ.

వివరములు: భ. మార్పు; కొ. వజ్ర, సిలీరు;

కూబెల్లా, మిజారు (= సిరియస్).

54. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 2,230.

దేశము: ఇండియా నాగపూరు జిల్లా వార్ధారాజ్యంలో

మోపాగామము.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం: స్త్రీ.

వివరములు: భ. బృహత్; తం. మార్పు; త. ఎరీన్.

[మామగారు జూపిటరు (= భృవ)]. కొ. 6 రు; కూ. 4 రు; పా. ఆల్కియోన్.

55. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 1,520.

దేశము: ఆసియా మైనరులో అగాతిగ్రామము. ఇప్పుడు

లంపాకీనగరమున్న చోటు.

జాతి: 5 జాతి.

లిజం: స్త్రీ.

వివరములు: ఒక దేవాలయములో దేవదాసి.

56. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. పూ. 600

దేశము: ఇండియా, రాజగృహ.

జాతి: 5 జా. 1 ఉ. జా.

లిజం: పు.

వివరములు: భా. కోస్; త. మార్స్; త. వజ్ర; సో. 2 రు; సో. కీ. 2 రు; కొ. 2 రు; కూ. 3 రు.

శ్రీగౌతమ బుద్ధులవారు అవతారము చాలించుటకు 15 సం. లు ముందు మార్స్చక్రవర్తి తన కుమారుడగు హెరక్లిస్ను తీసికొని బుద్ధులవారి దర్శనమున కేగెను. అప్పుడాయనజోధలనువిని హెరక్లిస్ ఆయన శిష్యుడై, ఆయనజోధలను దేశమందన్నిదిశలను వ్యాప్తిజేసి యనేకమంది శిష్యులను ప్రోగుజేసికొనెను. హెరక్లిస్ తన సోదరులనుసోదరీలను అత్రమామ (ఆర్మియస్ - ఒకదేశపురాజు)లను వారి వారి కుటుంబములతోగూడా బాధ్యమతానుచరుల జేసెను.

57. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. ప. 388

దేశము : అలెగ్జాండ్రీయా

జాతి : 5 జా

లిజము : స్త్రీ

వివరము : (పేరు హిపాటియా) తం. ఎఫోలో, (ఈ జీవిత చరిత్ర) వేరే వ్రాయబడినది).

58. ఉరమరగ జననకాలము: 5 వ శతాబ్ది

దేశము : ఇండియా

జాతి : 5 జాతి

లిజము : స్త్రీ

వివరము : తం. మార్స్; కొ. 1 రు.

59. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. వె. 1,560

దేశము : ఇటలీ

జాతి : 5 జాతి

లిజము : పు

వివరము : (పేరు జియూర్డినో బూనో) (ఈ జీవిత చరిత్ర) వేరే వ్రాయబడినది.)

60. ఉరమరగ జననకాలము: క్రీ. వె. 19 శతాబ్ది తుది పాదము.

దేశము : రాజపుత్రస్థానము

జాతి : 5 జాతి

లిజము : స్త్రీ

వివరము : మృతి 1844 సం. లో

61. జననకాలము: క్రీ. వె. 1847 అక్టోబరు తే 1 ది.

దేశము : ఇంగ్లండు

జాతి : 5 జాతి

లిజము : స్త్రీ

వివరములు : ఆనీ ఫుక్ (డా. ఆనీ జె సింటు). మృతి 1933 సం. సెప్టెంబరు తే 20 ది.

హి సా టి యా జీ వి త చ రి త్ర ము

(హెరక్లిస్ 57 వ జన్మము).

(క్రీ. పే. 388 సం.)

పాటో మహాశయుడు సోక్రటీస్ ప్రియశిష్యుడు. ఇతని సిద్ధాంతాలను ప్లేటానిక్ సిద్ధాంతాలంటారు. అలెగ్జాండ్రీయాలో ప్లేటానిక్ విద్యాలయంలో ఈయన సిద్ధాంతాల ప్రచారం విద్యాబోధ జరుగుతూ వుండేది. అర్థశాస్త్రములో పేరెన్నికగన్న థియాన్ పండితుడు ఆకళాశాలకు ప్రధానోపాధ్యాయుడు. ఈయనకుమార్తె హిసాటియా. ఈమె చిన్నతనంలోనే సర్వశాస్త్రాలనూ ఆమూలాగ్నింగా గ్రహించినది. ప్లేటానిక్ సిద్ధాంతపక్షపాతి, సాందర్యవతి. తండ్రిగారి బలవంతమువల్ల ఆకళాశాలలోనే పనిచేయ నుద్దేశించిరి.

అలెగ్జాండ్రీయాలో యువతీమణు లధ్యాపకులగుట కదే తొలిసారి. స్త్రీలయినా, అల్పవయసుకరాలయినా, ఆపని కామె కడు సమరురాలు. ఎందుచేతనంటే, అకాలంలో, శాస్త్రము లెంతవరకు పరిశ్రమ చెయ్యబడినవో అంతవరకూ ఆమెకు కరతలామలకము. అంతేకాదు. క్షేత్రగణితమూ, ఖగోళ శాస్త్రమూ, సామాన్య శాస్త్రములం దామెకు చెప్పవలసినవా రాకాలములో లేరట. ఆమెకు పాఠములుచెప్పే ఉపాధ్యాయులు 'పాటోనిజం' హిసాటియా అనే పేరుతో అవతరించి దా అని ఆశ్చర్యపోయేవారు. అసలు నిజము చెప్పవలసివస్తే అమోనియస్ మొదలైన ప్రముఖు లధికారముచేసిన ఆ

విద్యాలయానికి సరస్వతి అపరావతారమైన హిసాటియాను అధ్యాపకురాలుగా వుండమనుట అవమానంకాదు అని వారనేవారు. ఈమె దగ్గర విద్యనేర్చుకోవడానికి, వినటానికి రియస్, ఇలీటదేశములనుండి విద్యార్థులు వచ్చేవారట.

ఆమె తండ్రియొక్క నమ్మిక, విద్యార్థుల విశ్వాసము, శోతల అభిప్రాయము సత్యమనడానికి “ప్రపంచంలో వివిధదేశాలనుంచి విజ్ఞానపూరితాలయిన ఆమె యువన్యాసాలను వినటానికి తండోపతండాలుగా జనులు వచ్చేవారని” యున్న చరిత్రపూర్వక నిదర్శనాలు చాలు. ఇలాగని ఆమెను గురించి మార్కెట్టలోగాని స్నాన ఘట్టలోగాని చెడ్డగా చెప్పుకోవడాలులేవు. ఆమె ఎంత విద్యావతియో అంత సౌందర్యవతి; ఎంత సౌందర్యవతియో అంత శీలవతి.

దురదృష్ట వశాత్తు మహాకోపిష్ఠి, అసూయాపరుడు అయిన సిరిల్ అనేవ్యక్తి అలెగ్జాండ్రీయా నేవాలయంపూజారిగా వచ్చాడు. హృదయవికాసమూ విద్యాగంధకుూ లేని అనాగరిక పూజారు లతని కనుచరులయారు. అప్పుడే మొగ్గతొడిగి వికసిస్తున్న విజ్ఞానంకుట్ల సహనం చూపలేక ఏవిధంగానైనా ఈవిజ్ఞాన పుష్పాన్ని త్రుంచివేయాలని నిశ్చయించాడు సిరిల్ మహాశయ్యడు. హిసాటియా విజ్ఞాన కీర్తిరణాలు వ్యాపించినకొలదీ తండోపతండాలుగా ఆమె యువన్యాసభవనం నిండిపోతున్నకొలది, చర్చిలలో ఆమె ప్లాటో వేదాంతాన్ని బోధచేసే స్థలమంతా శోతల నాకరిస్తున్నకొలదీ, ఈశత్రువు నశింపచేయబడాలనీ, ఆమెచేత ఆత్మ

కాలం విజ్ఞానపరివర్తి కాంతికిరణాల ప్రసరింప చేయనీయకూడదనీ, అజ్ఞానాంధకారంలోవున్న సిరిల్ నిశ్చయం అధికమైంది. ప్రధమంలో ఆమెను తన మూఢనమ్మకాలలోకి దింపాలని యత్నించాడు. ఆమెను చంపడంకంటే ఆమె నునిశితహృదయాన్ని తన పిచ్చినమ్మకాలలో లీనంచేయటం చాలా లాభదాయకమని సిరిల్ ప్రదేశించాడు.

కాని విజ్ఞానభారాన్ని సిగపూవులా భరిస్తున్న ఆమెను తనమూఢత్వపు యిరుకుతోవలూ నడిపించటం అసంభవం అయింది. ఎందుచేతనంటే ఆవిషయాన్ని గురించి, తానామె వద్దకు పంపిన ప్రచారకుల మూఢప్రబోధాలను హిపాటియా తన విజ్ఞాన విశేషాలతో నిదర్శనపూర్వకంగా ఖండించేది. అప్పుడు సిరిల్ నిరాశతో ఆమె అనువుల్ని తీయక తప్పుదనుకున్నాడు. పీటరు పూజారి పాపాణహృదయుడు, దుర్మార్గుడు. మూఢవిశ్వాసాలతో కరడు గట్టిన మెదడు గలవాడు. మనోవికాసం మానవత్వంలేని ఆనాగరికులైన సన్యాసుల సహాయంతో ఈసైతాను బిడ్డను చంపవలసినదని సిరిల్ మహాశయ్యుడు పీటరు పూజారి కు తరువిచ్చాడు. సైతాను హిపాటియా నావేశించినదనీ, అందుచేతనే ఆమె కాసేంద్ర్యమూ వాక్చతుర్యము కలిగాయనీ, హిపాటియా తమధర్మమతవిరుద్ధంగా భగవద్దూషణ చేస్తున్నదనీ, అలెగ్జాండ్రీయాలోని అమాయక ప్రజలను పాపపంకిలంలోనికి దింపుతూన్నదనీ, దుష్ప్రచారం చెయ్యసాగాడు పీటరు. మెల్లి మెల్లిగా అజ్ఞానులైన పౌరులూ, సన్యాసులూ, పీటరు బోధలకు వశులయ్యారు.

ఆ దినం సాయంకాలం హిసాటియా కళాశాలనుండి మామూలుగా వచ్చే యిరుకుతోవను కాశారు పీటరు బృందము. వారిలో చాలామంది పడునైన నత్తగులల నాయుధాలుగా ధరించారు. వానితో ఈబాలమాంత్రికురాలి శరీరాన్ని చీరుతూవుంటే ఆవిడయొక్క మంత్రాలు పనిచేయవనీ, ఆమెను తమ బారినుండి రక్షించలేవనీ వారినమ్మకం. ఇంతలోనే ఒక యువక సన్యాసి పరుగెత్తివచ్చాడు. ఆవిడ దగ్గరగా వచ్చింది అన్నాడు రోజుకుంటూ. మరుక్షణంలో హిసాటియా రథం వచ్చింది. అందమైన ఆమె శేతముఖం ఇంకా వుపన్యాస ఆవేశంతో మరి మనోహరంగా వుంది. సునిశిత దృష్టిగల ఆమెకళ్ళు ఆమెకుగల మనోవికాసాన్ని వెల్లడిచేస్తున్నాయి. ఆవేశపూరితమైన అరపులతో పీటరుపరివారం ముందుకు తోసుకురావటం, భయంకరముఖాల్తో రథం చుట్టబడటమూ, గుర్రాలాగటమూ ఒకేక్షణంలో జరిగాయి. అర్థంకానిచూపులతో ఆశ్చర్యంగా ఆమె అసనంనుంచి లేచేసరికి పీటరుయొక్క మాంసహీనమైన పొడుగాటిచేతులు ఆబాలని క్రింది కీడ్చాయి.

ఆమె మధురస్వస్నాలు మాయమయ్యాయి. విజానవిదాహంతో ఆశాదృక్కులతో తనమట్టూ పరివేష్టించే శోతలకు బదులు ధైబాల్డులోని బూటక సన్యాసుల మోటముఖాలు తనను ముట్టడించాయి. బీభత్సంగా అరుస్తున్న ఆమూక నామె కలయబార చూచింది. ఒక్కని దృక్కులోకూడా తనయందు స్నేహభావం కనబడలేదు. “చర్చికి నడవండి మన మహాదేవుని పవిత్ర కదసన్నిధికి

మాంత్రికురాలిని సమర్పించాలి" అంటూ ఆపాపండుడు ఆరిచాడు బిగ్గరగా. దిగ్భ్రమతో మూర్ఛావస్థకు వస్తూన్న హిపాటియాను పీటరు ముందు కీడ్చి దారితీసాడు. కాపాలతోనూ, పార్థనాగీతాలతోనూ సన్యాసిబృందం వారి ననుసరించారు. అలెగ్జాండ్రీయా చర్చిప్రాంతాలను చేరుకున్నారు. ఏపవిత్ర పేదిక మీదనుండి మహాత్ముడు, శిలవవేయబడిన క్రీస్తు, తన ప్రసన్నదృక్పథంతో తన భక్తబృందాన్ని వీక్షిస్తున్నాడో ఆ పేదికదగ్గర కీడ్చాడు తాను వేటాడితెచ్చిన ఆ సస్యహాయ జీవాన్ని పీటరు పూజారి రోజుకుంటూ. క్షణమాత్రం స్వేచ్ఛ నొందిన హిపాటియాబాల కొంచెంగా తేరుకుని, సాయుధులైన ఆపూజారుల బీభత్సకారాలని కలయజూచి ఏదో మాటాడాలని ప్రయత్నించింది. ఆ భయంకర ప్రయాణంలో ఆమె తెల్లనిదుస్తులు మాలిన్యాలయాయి, కాని, ఆమె కళ్లలోని తేజస్సు, ముఖంలోని మార్దవమూ, ప్రశాంతతా, గంభీరతా మాత్రం మలాగే వున్నాయి. ఆమె పువన్యాసం తీగ. మీద పాకుతూన్న తియ్యనిరాగంలా, ఆమె శత్రువులమీద సాగుతూవుంది. కాని తనపరివారం ఈవాక్ప్రవాహంలో శొట్టకుపోయి తన కుపకరించరనే భయంతో పీటరు ఆవేశంతో వెర్రిగా అరిచాడు.

"హిపాటియా మాంత్రికురాలు. ఆమె తంత్రాలను వినవద్దు. అదిగో సైతా నామె నాలికమీద ఎలా సృత్యం చేస్తున్నాడో" అంటూ ఆమెమీద కురికి ఆమె వస్త్రాలను పీలికలుగా చించి, ఆమె ముందర కుప్పవేశాడు. తెల్లని పొడుగాటి ఆమె ఆకారం, వస్త్రవిహీనమై, మంచులామెరుసూ.

ఆ కాంచనవేదికముందు నిలబడివుంది. ఆ ఆటవికులముందర,
ఆవిధంగా దిగంబరిగా చేయబడినందుకు, ఆమె ఒక పెరి అరపు
మాత్రం అరవగలిగింది.

కాని మహాత్ముడైన క్రీస్తు మూగవోయి అలాగే
చూస్తున్నాడు.

సన్యాసులమూక ఆమెను సమీపించి, తమచేతి బలం
కొలదీ ఆమెను మోదారు. ఆ మెరుస్తూన్న బంగారు జుట్టును
పిడికిళ్ళకొలదీ పీకారు. భీకర వన్యమృగాల్లాగ తమ వాడి
గోళ్ళతో ఆమె శరీరాన్నుండి మాంసశకలాల్ని పూడదీసారు.
తమ పవిత్రశంఖాలతో ఎముకలు కనబడేవరకూ ఆమె
శరీరాన్ని గీచి దేహమంతా ఒక తేగాయంచేసి అలసిపోయారు.
ఆవేశంతో ఆమె అవయవాలను ఒకదానినుండి ఒకటి వేరు
పరచారు. అయినప్పటికీ వారి ఆవేశం ఆగలేదు. ఆమాంత్రికు
రాలి భౌతిక శరీరాన్ని బూడిదచేయాలని అరచారు.

కాని మహాత్ముడైన క్రీస్తు మూగవోయి అలాగే
చూస్తున్నాడు.

కొన్ని పుల్లల్ని సేకరించి, చితి తయారుచేసారు. ఆమె
అవయవాలనీ, మాంసఖండాలనీ దానిమీదకి విసిరి, నిప్పు
ముట్టించి చితిచుట్టూ నిలబడి, తమదివ్యగానాల నాలపిస్తూ
జయధ్వనాలు చేసారు తుడివరకూ. చివర ఆ బూడిదను
గాలిలోనికి విసిరేసి, తాముచేసిన ఘనకార్యానికి సంతృప్తితో,
సంతోషముతో గృహాల్ని చేరుకున్నారు.

ఆరాత్రి సిరిల్ మహాశయుడు మధుర భావాలతో నిద్రించి ఆగాఢసుషుప్తితో ఎన్నో సుఖస్వప్నాలను అనుభవించాడు. పీటరు పూజారి విజయసూచకంగా పీకవరకూత్రాగి, ఒళ్ళు తెలియకుండా గడిపాడు. కాని చాలమంది సన్యాసులు తామెదో మహాపాప కార్యాన్ని చేసామనే అనుమానంతో కలతనిద్దుర ననుభవించారు.

ఆ చీకటిచర్చిలో మానవరుధిరం కాలవలుగా పవహించింది. అక్కడక్కడ చింపిరిజుట్టు మాంస శకలాల్లా ప్లాటోనిజంయొక్క శిథిలచిహ్నాలల్లే పడివున్నాయి.

కాని మహాత్ముడు క్రీస్తు మూగవోయి ఆలాగే చూస్తున్నాడు.

(ఆనీ బెసెంటుగారు దివ్యజ్ఞానసమాజములో చేరక పూర్వము హైపేటియా చిల్డ్రెగుటించి వ్రాసిన వ్యాసము 1946 సెప్టెంబరు నెల ఇండియన్ థియాసఫిస్టులో ప్రచురించిరి. దానిని అనుసరించి యీ వ్యాసము వ్రాయబడినది.)

జియార్డినో బూనో జీవితచరిత్ర

(హెరక్లిస్ 59 వ జన్మము.)

ఇటలీదేశములో సాందర్యమునకు లోకవిఖ్యాతిగాంచిన నేపిల్సు నగరములో క్రీ. వె. 1560 సం॥ లో ఫిలిప్పో బూనో పుట్టెను. తరువాత నతనిపేరు జియార్డినోగా మారెను. ఇతని తండ్రికి న నిష్ఠపరుడు, అతని బాల్యములోనే పోయెను. తల్లి దైవభక్తిగలది, అమాయకురాలు, ఇతనిని కడు ముద్దుగ పెంచుచు నొక మఠములో సన్యాసిగనున్న ఫాదర్ ఏన్ సెల్మొ వద్ద చదివించెను. ఆమెకు కొడుకు సన్యాసి కావలెనని కోరిక, బూనో ఆమఠములోని కొన్ని పుస్తకములను చదువ గోరెను గాని చదివి అర్థము చేసికొనలేకపోయెను ఫాదర్ ఏన్ సెల్మొ ఆ మఠనియమముల ననుసరించి సన్యాసాశ్రమము గైకొనినయెడల ఆ పుస్తకములలోని విషయమతనికి బోధించెదననెను. దానిమీద జియార్డినో చాలాదూర ములో చించి మఠములో జేరనిశ్చయించెను ఆ తల్లి కొడుకుల సంరక్షణను చూచుచుండిన అతని వినతండ్రి యతనిని సైనికునిగ జేయదలచెను. కాని జియార్డినో ఆయుధములుధరించుటకుగాని, “ఎవడో యొక సోమరిపోతు ప్రభువుపంపున తోడి మానవుల జంపుటకును ధనము దోచుకొనుటకునుగాని నే నెన్నటికి నంగీకరించను” అని స్పష్టముగజెప్పి తల్లి సెలవుగొని మఠములోజేరి, అక్కడ కొన్నాళ్ళు చదువుకొని సన్యాసదీక్ష నొందెను. అప్పటి కతనివయస్సు 15 సం. లు. ఫాదర్ ఏన్ సెల్మొ ఆ యువకుని తెలివికి, సూక్ష్మబుద్ధికి, మాటనేర్చుకు చాల

ముగ్గుడై యతనిని విశేషముగ ప్రేమించుచుండెను, కాని, వాని కాతెలివి యెన్నటికైన నపాయము దెచ్చునని భయపడుచుండెను.

ఆతని భయమునకు కారణము లేకపోలేదు. నాటి చర్చిలో భూమి స్థిరముగ నున్నదని సూర్యుడు దానిచుట్టును తిరుగునని ఆస్ట్రోనామిక్ల ననుసరించి బోధించుచుండిరి. మరియు, తత్త్వమునకు సప్తబునకు విరుద్ధములగు ఆధ్యాత్మిక సంబంధముగ విషయములనుగూడ బోధించుచుండిరి. జియార్డినో స్వతంత్రబుద్ధి గలవాడు. చర్చిలో చెప్పినబోధ లతనికి నచ్చక వానిని ప్రశ్నింపజొచ్చెను. అతని కామతమానందలి గ్రంథములలో జదివిన రహస్యములు కొన్ని మనస్సున కెక్కెను. “చాలకాలము సాహిత్యము కావ్యములు చదివిన తరువాత, తత్త్వశాస్త్రమునకును స్వతంత్ర అన్వేషణకును నా యుపాధ్యాయులే, నా మార్గదర్శులే, పెద్దలే నాకు తోవ జూపిరి” అని యతడు వ్రాసెను. ఆ ప్రకార మతడు మతగురువులబోధల నంగీకరించక పెత్తోగారన్, అతనితరువాత కొపర్నికన్ చేసినబోధల నంగీకరించెను ఆకాలమున చర్చి అభిప్రాయములకు భిన్నమగు నభిప్రాయములు గలవారిని పాపండులని చెప్పి పలుబాముల బెట్టుచుండిరి. పాథర్ ఏన్ సెల్ము తన తోడి సన్యాసులలో జియార్డినోయెడల గలుగుచున్న ద్వేషభావమును గుర్తించుటచేత అతనికి ఆ యువకుని గూర్చి భయముపుట్టెను అందుచే నతనిని చర్చికి లొంగజేయ జూచి యనేక విధముల బ్రతిమాలెను, గాని, జియార్డినో లొంగలేదు. తుదకు మరాఠికారి నేపిల్లు ప్రధానాచారియొద్ద

కొక సందేశము సంపెననియు, ఆ మరునాడుదయమున కక్కడనుండి యొక విచారణకర్త వచ్చుననియు విని పాథర్ ఏన్ సెల్సు విచారణకర్త విచారణలో జియార్డి నోకు న్యాయము దొరకదని తెలిసినవాడగుటచేత నీసంగతి నతనికి రహస్యముగ జెప్పి యేలాగైనను తెల్లవారులోపల తప్పించుకొని పారిపోవుని బ్రతిచూలెను. జియార్డి నో యందు కంగీకరించి, యా రాత్రి యందరు నిద్రించుచుండగా, తనగది కిటికీ కొక త్రాడుగట్టి దాని సహాయమున క్రిందకు దిగి పారిపోయెను. తెల్లవారిన తరువాత విచారణకర్త వచ్చెను. జియార్డి నో కొఱకు చూడగా నతడగుపించలేదు దానిపైన వారేమియు చేయజాలక, వాని యాత్మను దేహమును దయ్యమున కొప్పు గించుచు శాపములబెట్టి, వానిని కులమునుండి వెలివేసిరి.

ఇక నా యువకుడు రాత్రింబవళ్ళు తరదిశగా కాలి నడకను దొరికినప్పుడే రాధారిబండియో నేక్కియు, బోవుచుండెను. ఆరోజులలో మర్యాదస్తునకు సత్యసంధునకు గౌరవము లేదు. పాపి తగుమనుష్యునిగను తగుమనుష్యుడు పాపిగను నెంచబడుచుండెను. ఎటువంటి నేరము లెన్ని చేసినను చర్చికి పోయి, మతగురువులు చెప్పినట్లు చేసి వారికి ధనము నిచ్చువారు పెద్దమనుష్యులే. అట్లుగాక సత్త్వవర్తకుడు సత్యవాదియైనవాడు పాపిండు డనిపించుకొని మతాచార్యుల చేతులలో మంటలకో యురికంబమునకో ఆహుతి యగుచుండెను. అందుచేత జియార్డి నో నరావాసముల జూరకుండ తప్పించుకొని పోవుచుండెను. తుద కతడు ఇటలీకి స్విట్జర్లాండుకు సరిహద్దుననున్న ఆల్పుని పర్వతశ్రేణి జేరి

సెం. బెర్నార్డు పర్వతశిఖరమునెక్కి తన మాతృదేశము వంక జూచి “ఇటలీ! ఇటలీ! నాచక్కని, నాప్రియమైన తల్లీ!... మానవులలోనుండి క్రైస్తవము తయారుచేసిన దైయ్యముల అపరాధతారముల బారినుండి తప్పించుకొని పారిపోవుచున్నాను. నీలో కెన్నడైన వచ్చి యచట కాపురముండి యచట ప్రాణములు విడిచెదనా! నాఇటలీ! నీయందునాకు ఇల్లు ఆశ్రయము ఉన్నవా? శీత గోరి మాత్రమే యున్నదా!” అని యుష్ణభాష్పములు రాల్చుచు బిగ్గరగ వాపోయి, తన మాతృభూమియొద్ద సెలవు దీసికొని యుత్తరమునకు మళ్లెను.

అట్లాత డా పర్వతశ్రేణిని దాటి తుదకు 1580 సం లో జీనీవానగరము చేరెను. అక్కడ అదివఱకు ఇటలీలో వలెనే ఆరిస్టోటిల్ ననుసరించిన క్రైస్తవచర్చి సాంప్రదాయకుల మూర్ఖవాదములు ప్రబలియుండెను. కాల్వీన్ అను సతడక్కడ కొంత సంస్కారము జేసియుండెను. గాని యాతని వాదము కూడ జియార్డినో సిద్ధాంతముల నంగీకరింప జాలకుండెను. మొదట జియార్డినో రోమన్ చర్చిసిద్ధాంతములపై తిరుగుబాటుచేసి వచ్చెననుకొని జీనీవాలోని కాల్వీన్ మొదలగు సంస్కరణ యనుచరులు అతనిని గౌరవించిరి. కాని, తుద కచ్చటివారుగూడ సతని వాద మంగీకరింపక అతనిని చంపయత్నించిరి. ఆసంగతి తెలిసి జియార్డినో యచటనుండి పారిపోయి ఫ్రాన్సుదేశము జేరెను.

ఫ్రాన్సులో లయాన్సు నగర మప్పడు అచ్చుకూటము లకు ముఖ్యస్థానము. అనేక గ్రంథము లక్కడ అచ్చుపడి యూరప్ ఖండమం దంతటను విజ్ఞానతేజస్సును ప్రసరింపజేయు

చుండెను. అక్కడ నెందుచేతనోగాని జియార్డినో యెంతో కాల ముండలేదు. అక్కడనుండి టూలూస్ నగరమున కేగెను. అక్కడకూడ బ్రూనో తన యభిప్రాయములు ప్రాణహాని దెచ్చునని తెలిసి ప్యారిస్ నగరమునకు బోయెను.

ఫ్రాన్సులో జియార్డినో ప్రయాణము ముండలమీద నడిచినట్లుండెను. క్రైస్తవులలో నొకతెగవారికికొక తెగవారి ననేక విధముల హింసించుచుండిరి. మతమూలమున నేమిదో నేమిదో విషయములకుకూడ నిలువచోటులేకుండెను. ఎక్కడ జూచినను నెత్తురు ప్రవాహములే. అటువంటి దేశములో జియార్డినో ప్రయాణముచేసి 1582 సం. లో ప్యారిస్ చేరి, అక్కడనైన తన కాదరణ దొరుకునని యాశించెను.

సోర్బోన్ మఠము రోమన్ కేథలిక్కు సంప్రదాయము నకు చెంది పూర్తిగా పూర్వాచార పరాయణులగు మతగురువులతో నిండినది. ఇంకొకవైపు రోమన్ కాలేజి నూతన భౌతికవాదులతో నిండినది. వారెంత మూఢాభిప్రాయములు గలవారో వీరంత విశాలహృదయులై నూతన అభిప్రాయములను విజ్ఞానమును గౌరవించెడివారు. వీరు బ్రూనో నాదరించిరి. అతడుతత్త్వశాస్త్రముగుఱించి బహిరంగోపన్యాసముల నిచ్చుట కనుజ్ఞబడసెను. ఆయుపన్యాసముల ధోరణి, మాట పొందిక, హేతుపూర్వకమగు విమర్శ, సమయస్ఫూర్తి జనుల నాకర్షించెను. చప్పటివిషయముల యందు రుచికలిగించుట యందును కఠినవిషయములను సులభముగ బోధపడునట్లుచెప్పుట యందును అతడు కడునేర్పరి యగుటచే యువజనుల నాకర్షిం

చెను. అతని కీ రివిని మూడవ హెన్రీరాజుగారతనిని తన సన్నిధికి రప్పించి ప్యారిస్ విశ్వకళాపరిషత్తులో తత్వశాస్త్రాచార్య పదవి నిచ్చెను. “ప్రభూ! నాకు విశ్వవిద్యాలయములో నాచార్య పీఠమా! నాకెప్పుడో ముసలితనమున నది లభించుననుకొంటిని. నేనింకను చిన్నవాడను, అజ్ఞాతుడను, నాకా ఆపదవి” యనెను. రాజు “ప్యారిస్లోని యువకుల కుద్రేకముగలిగించువారును తరువాత వారి నదపులో నుంచగలవారుచు నీకంటె నింకెవ్వరున్నారు. నాతల్లి పుట్టిన దేశమునుండి వచ్చినవాని కొక యర్హుడని నీయదలచినాను” అనెను. అంత నాపదవికి జూనియర్ అంగీకరించిన తరువాత రాజు అతనిని చర్చిలో ఆరాధన సమయమున నతని నెన్నడును చూడలేదనియు, ఆ యాచార్య పీఠమునందున్న పండితుడు విధిగా నాయారాధనకు హాజరు కావలెననియు, దానిలో పాల్గొనకున్నను కొన్ని నిమిషము లచట నుండిన చాలుననియు చెప్పెను. కాని, బ్రూనో తాను కేతొలిక్కును కాననియును, చర్చి ఆరాధనకు హాజరు కాజాలననియు వినయ పూర్వకముగ మనవి చేసెను. రాజుమాట విని ఆశ్చర్యపడి కొంతసేపు నిదానించి, అతని ముఖములోని ధైర్యము, వినయము చూచి యిట్లనెను, “సరే, ఇక చాలును, నీ పాపండత్వమును వెల్లడి చేయకుము. నమ్మనివానిని నమ్మించుటకు పవిత్రమైన చర్చి కనేక తీవ్రవాదము లున్నవి. చర్చి ఆరాధనతో గూడిన ఆచార్యపదవికంటె నెక్కువ అసౌఖ్యకరములగు పదవు లున్నవి. నీకు మంచి ఋద్ధి పుట్టించవలెనని దేవిని ప్రార్థించెదను. నీపాపిష్టి మూర్ఖత సోర్బోన్ పండితుల చేసిని బడిన యెడల

నా కటాక్షముగూడ నిన్ను రక్షించజాలదు" అని యచట నుండి వెడలిపోయెను.

జియార్డినో ముఖము వాడిపోయెను. ఇక్కడకూడా అతనికి శాంతముగతలదాచుకొనుటకు చోటుదొరకకపోయెను. తిరిగి పలాయనము. ఏమి చేయును? 1583 లో ఇంగ్లండుకు పయనమై అక్కడ రాజ్యము నేలుచుండిన ఎలిజబెత్తురాణి గారి దర్బారులోని ప్రేంచి రాయబారికి ప్రాన్సురాజుగారిచ్చిన పరిచయపుజాబు గైకొని పోయెను. ఆ రాణి దర్బారులో సర్ ఫిలిప్ సిడ్నీయను నుదారవృద్ధయునకు బ్రూనోకు నైక మత్యము కుదిరి క్రమముగ గాఢమైత్రిగ మారెను. బ్రూనోకు ఎలిజబెత్తురాణి యెశల గొప్ప సద్భావము గౌరవము కలిగెను. ఆమె నప్పు డతడు చేసిన స్తుతు లాతరువాత నతని విరోధుల చేతులలో నాయుధము లయ్యెను. ఏలయన, ఆమె ఇంగ్లండును రోమకే తొలిక్కుమతాధికార బంధమునుండి తప్పించి పోప్ (ఆ మతాచార్యుడు) నకు విరోధియయ్యెను.

ఆకాలమునం దొక్క మతములో తప్ప తక్కిన విషయములలో నింగ్లండు ఇటలీ అక్కచెల్లెళ్ళవలె కలిసి మెలసి యుండిరి. ఇటలీదేశపు విద్యలు, కళలు, సాహిత్యము ఇంగ్లండులో స్వాగతము నొందుచుండెను. పేక్స్పియరు, మిల్టన్ ఇటలీనుండి తమ రచనలకెంతో గొప్ప యాధారములను బడసిరి. ఇంగ్లీషు రాణి దర్బారులో ఇటలీ దేశస్థులు పరదేశీయులు కారు, ఇట్టి పరిస్థితులలో ఇటలీనుండి వచ్చిన బ్రూనో కక్కడ మరుపురాని దినములు గడుపుట కవకాశము దొరికెను. అతడును తన తీవ్రవాదములను కొంచెము కట్టిపెట్టి

రోమకాచర్చి పెట్టు బాధలను తాళజాలక తిరుగబడిన ప్రోటెస్టెంటు మాదిరిగ కాలక్షేపము చేయజొచ్చెను.

కాని, యతనిలో నణగియున్న తీవ్రభావములు పైకు బుక వలసిన సమయము త్వరలోనే వచ్చెను. ఎలిజెబెత్ రాణి గారి దర్బారులో నామె కత్యంతప్రేమాస్పదుడగు లీసెస్టర్ ప్రభువు ఆక్స్ఫర్డు విశ్వవిద్యాలయమునకు ఛాన్సలర్ (అధ్యక్షుడు), అక్కడ యొకానొక యవసరమున ననేకమంది పండితులు కూడిరి. ప్రతిదినము శాస్త్రవాదములు జరుగుచు, పూర్వపక్ష సిద్ధాంతములతో యద్ధభూమివలె నుండెను. తుదకు బైటనుండి వచ్చిన పండితులెవరైన ఆ విశ్వ విద్యాలయములో పట్టముల బొందిన పండితులతో వాదించ గలరాయని పిలుపువచ్చెను. దానితో బ్రూనోలోని పోట్లాట స్వభావము “ఉక్కుతో అగ్గితాతిపై గొట్టినప్పుడు రగుల్కొను అగ్నివలె” రగుల్కొని మండజొచ్చెను. అతడు వేదిక నెక్కెను. మాటల పొండికతో వాగ్ధోరణి ప్రవహింప జొచ్చెను. ఇటలీలోను, స్విట్జర్లాండులోను, ఫ్రాన్సులోను పాడినపాటయే: ఆరిస్టోటిల్ చెప్పినట్లు భూమి స్థిరముగ నుండి సూర్యుడు తిరుగుచున్నాడా? కొపెర్నికస్ ననుసరించి బ్రూనోవాదించినట్లు భూమియేతిరుగుచున్నదా? ఈవాదమును గుఱించిబ్రూనోయిట్లు వ్రాసెను, “వాదము విషకలపితమయ్యెను, నా ప్రతిపక్షులు వెక్కిరింపులకు దూషణలకు బూనుకొనిరి, ఒకడు కలము కాగితము తీసికొని, ‘యిదిగో, చూడుము, టోలెమి, కొపెర్నికస్ చెప్పినదేమో నీకు బోధించెదను, నోరుమూసికొని నేర్చుకొనుము’ అని గోళములను గీయనారంభించగనే

వాడు కొప్పెర్నికన్ వ్రాసిన పుస్తకములను విప్పనేలేదని స్పష్టమైనది. తుదకు బూన్ ఏకాకియైనను సత్యము తన పక్షమున నున్నందున ప్రతిపక్షులనోరు మూయగలిగెను, ఆ ఇటలీ దేశస్థుడు తనదేవియైన శాస్త్రము యొక్క గౌరవము నిలబెట్టుటకు పోరాడి తుదకామెధ్వజమునకు విజయము చేకూర్చి నపు డక్కడి పండితుల ముఖములు వాడిపోయెను.

పిదప బూన్ ఆక్స్ఫర్డులో నుపన్యసించుట కనుజ్ఞ గోరి పొందెను. పారిస్ లోవలె నక్కడగూడ— త్రోవబోవు నపుడు జనులతనిని జూచి 'ఛీ! నాస్తికుడు' అని సణుగు కొన్నను, మతాచార్యులు భౌతికశాస్త్రమునకు బైబిల్ ప్రమాణము కాదనినందు కతనిపై కోపగించి, వానిమాటలు వినిన వారి యాత్మలు నరకములో బడునుగనుక యాపాపండుని, యాదైవదూషకుని లెక్కచేయవద్దని యువకులకు కఠినాదేశముల నిచ్చినను—ఉపన్యాస మందిరములు శ్రోతలతో క్రిక్కిరిసి పోయెను.

కాని, కొద్దికాలములో నీయసహాయశూరున కింగ్లండు లో నుండుటకూడ కష్టమైనది. ప్రతిపక్షుల బెదిరింపు లెక్కువ కాజొచ్చెను. అతని మిత్రులు సర్ ఫిలిప్ సిడ్నీయును ఫ్రెంచి రాయబారియును రాచకార్యములపై దూరదేశములకు బోయి యుండుటచే వారు కాపాడుదురను నాశలేదు. తుదకు 1886 సం॥ లో బూన్ ఇంగ్లండునుండి పారిపోయి తిరిగి ఫ్రాన్సు చేరెను.

అచట ప్యారిస్ నగరములో బూన్ ఆరిస్టోటిల్ సిద్ధాంతము మీద మూడురోజులు బహిరంగముగ వాదము

చేసెను. రాజు అతని పక్షముననుండ సాహసింపలేకపోయెను. సార్ బోన్ మతమునుండి యతని శిక్షించెదమని బెదిరింపులు వచ్చెను. అందుచేత బూనో తిగి పలాయనసూత్ర మవలంబించి, హెస్సిలోని మార్బరోనగరమున విశ్వవిద్యాలయములో పనిచేసి బ్రతుకవలెనని యక్కడ కేగెను. మొదట అక్కడ అంతయు సుముఖముగా నుండెను. ఆ సంవత్సరము జూలైలో నా విశ్వవిద్యాలయము వారు 'డాక్టరు' పట్టు నిచ్చి గౌరవించిరి. దానితో బూనో తనకిక స్థిరవాస మమగిన దనుకొని తత్వ శాస్త్రపఠనముల నిచ్చుటకష్టమై గోరెను.

ఆయను జకొబ కతడత్యాశతో వేచియుండ పిడుగువలె విశ్వవిద్యాలయ ప్రధానాచార్యుని (రెక్టార్) యొద్దనుండి యన జ ఇచ్చుటకు వీలులేదనియు, అందుకు గొప్ప కారణములున్నవనియు జాబువచ్చెను. అది చూచినంతనే బూనో తొకతొక్కిన త్రాచువలె లేచి రెక్టార్ యొద్దకు బోయి, యతనియెదుట నిలిచి జాబు నతని బల్లమీద విసరికొట్టి, దానిలో వ్రాసిన గొప్ప కారణములేవని యడిగి, "నన్ను 'డాక్టరు'ను చేసి డాక్టరు చేయవలసిన బోధ చేయనీయరా, నా కీ నిరర్థకము బిరుదెందుకు. నన్నిట్లనాదరణచేయుదురేల?". యని యడిగెను.

"డా. బూనో! నీ యశిప్రాయములు క్రమమైనవి గావు. యువకులకు బోధించువాని కవియుండిన జ్ఞేయముకాదు" అని రెక్టార్ నెను. బూనో, "క్రమము? జ్ఞేయము? అవి సత్యములైనచో?"

రెక్కార్:—“అయ్యా, సత్యమును దేవుడిచ్చిన ప్రమాణమును బట్టి కొలవవలెను. భూమి తిరుగుచున్నదని నీవు చేయుబోధ వేదమును వెక్కిరించును.”

బ్రూ:—“వేదము పాడుగాను!”

రె:—“దైవదూషకా! పీరీ నిగిడియన్ అను నే నీ విశ్వవిద్యాలయములో నధికారము చేయుచున్నన్ని నాళ్లు దైవదూషకు డెవ్వడు నిచట నుపన్యసింపరాదు”.

బ్రూ:—(కోపముతో) “ఇదిగో! ఈ నిరర్థకపట్టమును నీవే తీసికొనుము; నేను బోధింపజాలని బోధకునిగ నుండజాలను. మీ విశ్వవిద్యాలయ పట్టముల పట్టికలోనుండి నా పేరు కొట్టివేయుము. నీ మతము వలె శూన్యమైన గౌరవము నాకు చేయ నక్కరలేదు”.

రె:—“నీ పేరు వ్రాసినందున పట్టిక కగౌరవమైనది. అటువంటి పేరు కొట్టివేయుట కష్టముకాదు. ఈ సాయంత్రము ప్రొద్దుగ్రుంకు లో పున కొట్టివేయుదును. కాని, నిర్భాగ్యుడా, పరదేశీయుడైనను స్వదేశీయుడైనను పాపంపు డైనవానికి మార్బరోలో చెరసాల యున్నదని తెలియగలవు, జాగ్రత్త!”

సరి. బ్రూనో తిరిగి పలాయన సూత్ర మవలంబించ వలసివచ్చెను. అక్కడనుండి యతడు జర్మనీలోని పుర్రెంబెర్గు నగరముచేరి యచటి విశ్వవిద్యాలయములో రెండేండ్లు తలదాచికొని శాంతముగ గడిపెను.

ఈ నగరమునకు బ్రూనో తన కృతజ్ఞతను చిరస్మరణీయములైన యీ వాక్యములలో వ్రాసియుంచెను:—

“మీరు నామతము నామోదింపక పోయినను దానిని గుఱించి ప్రశ్నించలేదు. దాతృత్వము, శాంతి, పరోపకార బుద్ధి, తత్త్వము వీనియెడల నాకున్న ప్రేమనే మీరు మన్నించి తిరిగి నన్ను జ్ఞానహితుడుగను, సరస్వతీసేవానికీతుడుగను మాత్ర ముండనిచ్చితిరి. మీ రంగీకరించిన సిద్ధాంతములకు భిన్నములైన యభిప్రాయములను స్వేచ్ఛగా బ్రకటింప మీరు నిషేధించలేదు ... మీకు కోపమురాలేదు. మీరు సహాయము చేయవలెనని సేవించవలెనని హృదయపూర్వకముగ గోరి వివేకము, దయ, నాగరికత కనపరచిరి. అభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యము నుకట్టుటకు ఆతిథ్యమున మీకుగల కీర్తికి కళంకము దెచ్చుటకు బదులు బాటసారిని, పరదేశీయుడను, దేశభాష్యుడను మిత్రునిగను తోడి పౌరునిగను ఆదరించిరి; అధ్యాపక వృత్తిచే జీవించనిచ్చిరి; మీనగరములో మీ యాతిథ్యపునీడను ఆతడు వసించిన రెండేండ్లును ఆతనినిగుఱించి వ్యాపించిన నిందలను తొలగించిరి.”

అతడింత యాదరణమును పొంది సుఖించిన యీ నగరమునుండి వెడలిపోవుటకు కారణము తెలియదు, గాని, 1588 సం॥ లో ప్రేగ్ నగరమున కేగెను. అక్కడ రెండవ రుడాల్ఫు చక్రవర్తి దర్బారు జరుగుచుండెను. అతనికి విద్యలయం దభిమాన మున్నదని తెలిసి బ్రూసో కొన్ని గణితశాస్త్ర విషయికమగు వ్యాసముల నర్పించెను. కాని, పూర్వాచార పరాయణుడగు నాక్రైస్తవ ప్రభువున కవి రుచింపనందున బ్రూసో హెల్స్టాట్ నకుపోయి అక్కడ బ్రూస్విల్ ప్రభువు కొడుకుకు చదువుచెప్పటకు కుదిరెను. కాని, కొన్ని నెలలలో

నా ప్రభువు చనిపోవుటచేత మతపీఠ ప్రారంభమై, ప్రధానాచారి యతనిని బహిష్కరించెను. దానితో ప్రజలుకూడ అనాదరణ జూపసాగిరి. వారిమధ్య నత డొక సంవత్సరమెట్లో వెళ్ళబుచ్చెను గాని తరువాత అక్కడ నివాసము దుర్భరమై యచటనుండి వెడలిపోయెను.

తరువాత ఫ్రాంక్ ఫర్ట్ లో 1590 జూన్ మొదలు 1591 ఫిబ్రవరి వఱకు సర్ ఫిలిప్ సిడ్నీ కు స్నేహితుడగు నొక గృహస్థుని యింట భోజనముచేయుచు తన గ్రంథముల నచ్చువేయించి ప్రచురించెను. అక్కడ నత డున్నప్పుడే యతనిని తిరిగి యిటలీకి, తనను నాటినుండియు వెంటాడించుచున్న హంతకుల చేతులలోనికి, గొనిపోయిన జాబు అందెను.

ఆ జాబు జియోవన్ని మోసిసిగో యనునతని చేత్రాలుతో వచ్చెను, ఆత డొక గొప్పకులీన వంశమువాడు; ఇతనిని కాపాడదగిన బలము వలకుబడి గలవాడు. అంతేగాక అతడు బ్రూనోకు నిరపాయకరముగ వసించుట కాశ్రయమిచ్చెదనని యా జాబులో ప్రతిజ్ఞజేసెను. అతడు స్వదేశమునకు వచ్చి తనకు అధ్యాపకుడుగ నుండవలెనని యా యువకుడు జాబులో గోరెను. ఆ జాబు చూచినంతనే బ్రూనో సంతోషము పట్టలేకపోయెను. కాని, వెంటనే తనపై బడియున్న నేరము, విచారణ జరిపికివచ్చి ఇటలీకివెళ్లినచో సుఖముగనున్న ప్రాణమును గోల్పోవవలసి వచ్చునే యని విచారించెను. ఒకప్రక్క మాతృదేశదర్శనాభిలాషయు నొకప్రక్క హత్యాభీతియు. ఈవిషయస్థితిలో చాలసేపు యోచించి తుదకు స్వదేశదర్శనాభిలాష జయమొంద, ఇటలీకి పోయెను.

కాని, పాడువా నగరములోని విశ్వవిద్యాలయ మనేక మంది ప్రఖ్యాత పండితుల నాకరించుచుండుటచే నచటకు బోయిన తన శాస్త్రచర్చకు తగిన తావుదొరుకునని ముందుగా నతడు పాడువా కేగెను. వాని సాహసమునకు వానిమిత్రులు భీతినొందిరి. “బ్రూనో మీ యూరిలో నివసించుచు నుపన్యసించుచున్నాడని యనుకొనుచున్నారు. నిజమా? ఇటలీనుండి పారిపోవలసి వచ్చినవా డచట నిప్పుడేమి చేయుచున్నాడు? నా కీవార్త నమ్మదగినచోటనుండి వచ్చినను, ఆశ్చర్యముచే భ్రాంతుడనై నమ్మజాలకున్నాను” అని పాడువాలోనున్న యొకనికి ప్రాణసునుండి యొకడు వ్రాసెను.

సాహసుడగు నీ పాపండుని చుట్టును వెంటనే తుపాను చెలరేగెను. అందుచేత, అత డచటనుండిపోయి తన నధ్యాపకు నిగ రమ్మనివ్రాసిన మోసిసీగో యింటిలో 1592 మార్చిలో బ్రవేశించెను. అక్కడ రాత్రిం బవళ్లు తన శిష్యునకు కొప్పెర్ని కస్ తత్వము, భౌతికశాస్త్రముపై రోమకా చర్చికిగల యధికారము మొదలగు ననేకవిషయములను బోధించుచుండెను, కాని, ఆత డాదిన ప్రతిమాటయు నెప్పటికప్పు డా శిష్యుడొక మతాచార్యునకు రహస్యముగ నెఱిగించుచుండెనని పాపమత డేమెఱుంగును? ఆయాచార్యుడు తన సహచరులతోగూడి బ్రూనోచేత ఆత త్వములనన్నిటిని అతని కనుమానము కలుగ కుండ చెప్పించి మరణదండనపాలు చేయుటకు మార్గముల నాలోచించెను.

సెప్టెంబరు నెలలో ఒక రాత్రి కండువెన్నెలలో బ్రూనో మోసిసీగో భవనమున సముద్రపు నీటిని తాకు

చున్న మెట్లపై నున్న స్తంభమునానుకొని యుండెను. నిండు వయస్సులో బలము ఓజస్సునూ తొణుకు నవయవ సౌందర్యముతో, వెన్నెలలో మెరియుచు నృత్యముచేయు నలలను, అంతరాళమున వ్రేలాడు నిండు చంద్రుని తీవ్రదృష్టితో జూచి చూచి, “జీవితమెంత మేలైనది!, ప్రకృతి యెంత సుందరమైనది! అయినను బుద్ధిహీనులు ప్రళాంతమైన యీ యంతరాళములో లెక్కకు మించిన యీ ప్రపంచములలో నరకజ్వాలలున్నవనుచు తమ సోదరులను దూషించుచునుందురు” అని పెదవులపై మందహాసము చిందులాడ ననుకొనెను. ఇట్టితలంపులనే తలంచుచు తుద కకస్మాత్తుగలేచి నిలువబడి చేతుల ననంతాకాశమువై పు చూచి ఆనందముతో “హద్దులేని యాకాశమా!, బంధరహితమగు నీస్వేచ్ఛయేలేనియెడల నేనెట్లుబ్రతుకగలను? నీయుజ్జ్వల...” అనిమధురమగు స్వరమునలిగ్గరగ గానముచేయుచుండ వెనుకనుండి యెవరో శిరస్సుపై నొక నల్లనిబట్టగప్పి నోరు మూసివేసిరి. సగము పలికిన వాక్యము గురగురధ్వనితో నిలిచిపోయినది. స్వేచ్ఛగా రేక్కలువిప్పి యెగురుపక్షి కిక నీజన్మమున స్వేచ్ఛలేదు. బూర్జినో మత విచారణకర్తల చేతిలో బడెను.

బ్రూనో నొక చీకటిగదిలో బడవేసిరి. కాళ్లుచేతులు త్రాళ్లతోగట్టిగా కట్టివేసి దిగంబరునిజేసిరి. కండ్లలో ధైర్యము నిర్భీతి తొణుకులాడుచుండెను. ఎదురుగా నొకమూల చీకటిలో నతనిని ద్రోహముచేసి పట్టియిచ్చిన జియోవన్ని మోసి నీగో ముడుచుకొని కూర్చొని యుండెను.

“జియోవన్నీ! బయటకు రా, నీవు ఒప్పుకొన్న దైవ దూషణము నిప్పుడు తెలియజేయుము” అని చీకటిలో నుండి యొక కఠోరధ్వని వచ్చెను. జియోవన్నీ యీవల కీడ్వ బడెను. బ్రానో చూపులకు వాడు నిలువజాలక నోట మాటరాక వణకుచుండెను.

“పాపము పిల్లవానిని విడిచిపెట్టుము. పాపము, వాడేమి చేసెనో యెరుగడు; వానిస్థానమున వాడొప్పుకొనవలసినది నేనొప్పుకొందును. మహామాతను ఆమె బిడ్డల కగపడకుండ దాచు మునుగును నేను కొంచెము తొలిగించితిని. మీరొక యువకుని చంప నిశ్చయించుకొనియును ఆబాలునెందుకు హింసించెదరు?” అని బ్రానో నెమ్మదిగ పలికెను.

వాని ప్రకటనే ముఖాచ్ఛాదనము వేసికొనియున్న విచారణకర్త “దైవదూషకుడా! పాపండుడా! సంపీడన యంత్రము నీకు మతము బోధించుచుచూడు” మని యేదో సంజ్ఞ చేసెను. అంత కొన్ని చక్రములు తిరుగజొచ్చెను. ఆచక్రముల మధ్య బ్రానో దిగంబర దేహము నలిగిపోయెను.

“ఓరి పాపండుడా! ఇకనైన బుద్ధి మరల్చుకొందువా? నీవుదూషించిన దేవుని వేడుకొనుము, నీవు విడిచిపెట్టినచర్చిని ప్రార్థింపుము, ఇకనైన నీపాపండత్వము విడిచినచో దయ జూపబడును,” అని యా హంత యనెను.

“నేను సత్యము నారాధించితిని, ఆసత్యము నన్ను సత్య వాదిగ నుంచుగాక” యనుపలుకు లాదుర్బలకంతము నుండి వెలువడినంతనే యతడు మూర్ఛబోయెను. నలిగిన యాశరీ

రము నెత్తికొనిపోయి సముద్రముకంటె లోతుననున్న యొక చీకటిగదిలో వేసిరి. సత్యముకొఱకు ఆరు సంవత్సరములు జియార్డినో బూనో గాలి వెలుగు యెరుగక ఆగదిలో పడి యుండెను.

బూనోను వెనీసులోని చీకటికొట్టులో ఆరేండ్లుంచి పైకితీసి రోమ్ నగరమునకు తీసికొనిపోయిరి. ఆరేండ్లలో వానితల నెరిసినది, కన్నులు లోతుకుపోయినవి, వెలుతురులో చూడలేవు; శరీరము వంగెను, అవయవములు దుర్బలము లయ్యెను. క్రైస్తవు లాతని ప్రాణమునుపిండివేసి నడి వయస్సు లో ముసలివానిని జేసిరి. కాని లోపలనున్న వాదాభిలాష చావలేదు. రోమ్లో నా రెండేండ్లు నతడు తనతత్త్వముగూర్చి నాదము చేయుటతో గడిపెను.

ఎనిమిది సంవత్సరముల హింస పూర్తియైనది, సత్యము కొఱకు పడినబాధ కంతము వచ్చినది. బూనోను న్యాయాధికారులయెదుట విచారణకు బెట్టిరి. వారతనిని నేరస్థునిగ తీర్మానించి 'నెత్తురు చిమ్మకుండ' శిక్షించుటకు పురపాల కోర్మోగుల కొప్పగించవలెనని శిక్ష విధించిరి. ఆహా! మోసమును గప్పిపుచ్చుట కెటువంటి భయంకర సూత్రము! స్తంభమునకు కట్టి కాల్చిచంపుమని దాని యర్థము. ఆతీర్పువినినంతనే బూనో చటాలునలేచి నిలువబడెను, కాని ప్రక్కనున్న వారతనిని శిక్షను వినుటకు మోకాళ్లపైకి కూలద్రోసిరి. ఛెరలో బొంగురు పోయిన మధురకంతమునుండి "మీరు చెప్పదలచిన శిక్షను వినుటవల్ల నాకు కలిగెడు భయముకంటె నెక్కువ

భయముతో మీరు చెప్పుచున్నా రనుకొందును" యను మాటలు వినబడెను. శిక్షను వినిబూనినో సంతోషము తాండవ మాడు ముఖముతో, ఎత్తినశిరస్సుతో, స్థైర్యముతో, న్యాయ స్థానమును వీడి చనెను. తరువాత, తనవాదమును వదిలి పశ్చాత్తాపపడుట కెనిమిది దినములు గడువు నిచ్చిరి. కాని, అతడు యూరప్ అంతటను సంచరించి బోధించి యెనిమిదేడ్లు చీకటి కొట్టులో యాతన ననుభవించుట తన సత్యజీవితను నిరాకరించుటకుకాదు.

1600 సం. ఫిబ్రవరి తే 17 ది యుదయమున నతనిని వధస్థానమునకు గొనిపోయిరి. వీధులు కేకలువేయుచున్న మూరజనులతో నిండియుండెను; వారిలో చాలమంది యాత్రికులు, అతనికి పావండుడనితెలుపు గంధకపురంగుబట్టలు కట్టిరి. ఆబట్టలపైని అసహ్యకరమగు దయ్యములు, మంటలు, శిలువలు మొదలగు బొమ్మలున్నవి. ఆ దుస్తులుగాని ఆ ప్రజాసమూహములుగాని యతని ధైర్యమునకు వెలి తేలేకపోయెను; అతడు శాంతమగు ఫాలభాగముతో, మెఱయుచున్న చూపులతో, నమ్మదిగ నడుచుచు వచ్చెను.

ఒక పురోహితుడు ముందుకు త్రోసికొనివచ్చి యతని చేతిలో నొక శిలువను బెట్టబోయెను, గాని, బ్రూనో దాని నంట నిరాకరించెను. అతని నొక రాటకు విరిచికట్టి చుట్టును మంటలుపెట్టిరి. అతనినోట నొక్క కేకయైన రాలేదు, బాధను సూచించు నొక చిహ్నమైన ముఖమున దోచలేదు. మంటలు ముఖమునంటి కాల్చివేయువఱకు ఆ ముఖ మొక్కతీరున

ప్రశాంతముగ నుండెను. ఆ సమయమున నతనినోటినుండి యొక గంభీరమగు సందేశము—తరతరములవఱకు లోకమున కాదర్శముగ నుండదగిన సందేశము బ్రూనోకే కాదు సత్యవాదు లందరకు నుచితమైన స్ఫూతివాక్యముగ నుండదగిన సందేశము—వెలువడినది.

To know how to die in one century is to know how to live in all centuries to come.

ఒక శతాబ్దిలో మరణించుట యెట్లో తెలిసినయెడల తరువాత నన్నిశతాబ్దాలలోను జీవించుటెట్లో తెలియును.

జియార్డినో బ్రూనో జ్వాలల కాహుతి యయ్యెను, కాని యా సందేశవాక్య మావధస్థానమం దింకను ప్రతిధ్వనించుచున్నది.

నీ సోదరులలో నొకనిని గుఱించి విమర్శించి
 తీర్మానించుటకు నీకేమి యధికారమున్నది? వాని గత
 చరిత్రమును గుఱించి నీకేమి తెలియును? వాని కర్మను
 గుఱించి నీవేమెఱుంగుదువు? వాని జీవితము నావరించి
 యున్న స్థితిగతులు నీకేమి తెలియును? వాని మనస్సులో
 నున్న బాధలు, వాని యాశయములు, వాని లోప
 ములు నీకేమి తెలియును? వానిని విమర్శించుటకు నీకేమి
 యధికారమున్నది? నిన్ను నీవు విమర్శించు కొనుము
 గాని వరుని విమర్శింపవద్దు; ఎందుచేతననగా, నీ వొకని
 బయటనుంచి మాత్రము చూచి వాడు ఆచరించునట్టి
 గాని ఆచరించనట్టిగాని యొకటిరెండు బాహ్యచారము
 లనుబట్టి విమర్శించిన యెడల, నీవుచేయు హానికంటె
 నెక్కువగ నీకే హానికలిగించుకొందువు. నీవు స్థూలతను
 లోకమున విమర్శించెదవు. దానిని నీయంతరంగమున
 కంతకును హానిచేసి దానిని నిర్దయ, కరుణారాహిత్యము
 లను మబ్బుచే కప్పివేయుదువు.

డా. ఆనీ బిసెంటు.

సకలమును దానొకటే

గూఢముగ ప్రతి అణువులోపల, స్పందమొందే ప్రాణశక్తి!
గూఢముగ ప్రతి జీవిలోన, ప్రకాశమొందే కాంతిశక్తి!
గూఢముగ నన్నింటి నైక్యత, గొగిలించే ప్రేమశక్తి!
ఎవడుతానును నీవునొకటని, భావమందు తలంపజాలునో!
సకలమును దానొకటే యనుచును, నెఱుగుగావుత నందుచే.

ఆ నీ వి నె ం టు

విద్య - యుద్దేశము

విద్య చేయవలసినపని- మానవుని యుత్తమ శ్రక్వతి యనుదాని
లోని భగవదంశకు విడుదల, విముక్తి గలిగించుట, మరియు భగవదంశ
యగు జీవుని వికాసమున కత్యుత్తమ సహకారులగు బాహ్యబోధనా
పద్ధతులచేత నాయంశను మానవుని నీచప్రకృతియం దుద్భవింపజేయ
దగు శిక్షణము నిచ్చుట అనగా అంతరంగమున దాగియున్న భగవంతుని
బహిర్గత మొనర్చుట.

ఆ నీ వి నె ం టు.

మన సహవాసులు విశ్వాసహీనులగుచో,

మనము మాత్రము వారియెడల విశ్వాసముతో నుండము;

మన శత్రువులు హానిచేయుచో,

మనము మాత్రము వారిని మన్నించుదము;

మన మిత్రులు దోహము చేయుచో,

మనము మాత్రము వారికి అండగా నుండము;

అప్పుడు మాత్రమే మనలోని పరమాత్మ ప్రకాశించగలదు.

ఆ నీ వి నె ం టు

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
89	23	డాక్ట్రీక్	డాక్ట్రీక్,
95	14	అ	అదివరకు
"	15	నా	నాస్తి
99	2	లలో	లలోని
103	6	రణమొక	రణకొక
107	17	వర్ణించె	వర్ణించె
108	3	అతని	అతనికి
"	"	పెట్టు	పెట్టు
110	9	విమర్శక	విమర్శన
119	18	సానా	సానా
136	11	Veal	weal
139	10	కొనెను.	కొనెను,
"	12	కాదు	కాదు,
"	13	కాదు,	కాదు.
140	18	Nation	a Nation
147	7	రముల	రములతో
"	10	తోచినప్పుడు	తోచిననప్పుడు
152	19	ఎజు	ఎడ్యు
153	3	ఎజు	ఎడ్యు
165	21	నందుకు	కందుకు,
186	7	పాఠశాలలోను	పాఠశాలలలోను
		కళాశాలలోను	కళాశాలలలోను
212	10	డిమిగా	ఒమిగా
213	18	మనారి	మనార్సి
216	19	నూల	నూల
233	5	విరాజ్	విరాజ్
"	16	ముగ్గురు	ముగ్గురు
235	22	చిరి. హం	చి, హం

సవరణ పత్రిక

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
3	10	నిరసించి	నిరసించి
6	14	పోతున్న	తో నున్న
19	11	వలెనో	వలెనో!
22	8	నాజన్మ	నాకీజన్మ
23	18	పెక్కి	పెక్కి-
"	19	పెక్కిని	పెక్కిని-
24	18	గురు	గురువు
27	14	తలి	తల్లి
28	24	వానిని	వారిని
31	10	గుల్ల	గుల్ల
32	8	రించిరి	రించిరి.
"	20	కష్టములను	కష్టముల నామె
46	8	రిద్దరు నడుగ	రిద్దరు మతగురువుల నతుగ
"	22	ఇంటనే కయండి	ఇంటనే ఆమెయండి
62	28	ఆత్మ సిద్ధాం	ఆత్మ కాసిద్ధాం
63	9	నీయకుండ	లేకుండ
64	8	వారు	వారి
68	20	ప్రతిజ	ప్రతిజ్ఞ
70	18	బ్రాహ్మ	బ్రాహ్మ
71	9	లారు	లారు
"	"	విర్రాండు	విర్రాండుకు
"	28	యుక్త్రోగ్గ-సము	యుక్త్రోగ్గ-సము
72	22	సానెటి	సానెటి
76	11	పూరితులున్నారు	పూరితులు ఉన్నారు
89	19	నామె పృథ్వి	నామె పృథ్వి

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
239	8	యోర్	యోకా
252	8	త. మా	తం. మా
265	17	నాద	వాద
266	9	పదవికి	పదవిని
270	18	నిరరకము	నిరరకపు

ఈ క్రిందివానిలో కామా (,) లను తీసివేయవలెను

20	5	చుట,
42	15	తరువాత,
78	18	కారణమని,
91	18	అపేక్షతో,
189	6	మార్పుటకు,